

Dāņu, norvēģu,
zviedru un somu
īpašvārdu atveide
latviešu valodā

NORDEN AB

III Dāņu īpašvārdū atveide

1. Dāņu un latviešu fonētikas salīdzinošs apskats

Dāņu valodas fonētiskā sistēma būtiski atšķiras no latviešu valodas fonētiskās sistēmas. Īpašvārdū izruna, raugoties uz rakstību, bez īpašas fonētiskās vārdnīcas palidzības ne vienmēr ir nosakāma pat dāņu valodas zinātājam, tādēļ konsekvents fonētiskās atveides metodes lietojums bieži vien nebūtu iespējams. Arī līdzšinējās atveides tradīcijas liecina, kā dāņu īpašvārdū atveidē izmantota transliterācija ar atsevišķiem fonētiskās atveides elementiem (sk. 3. nodaļu “Dāņu īpašvārdū atveide Latvijā”). Lai labāk izprastu šādas pieejas pamatotību, ir jāapzinās dāņu un latviešu fonētikas milzīgās atšķirības, kuras šeit tiks raksturotas tikai vispārīgos vilcienos.

1. Dāņu valodā ir 25 patskaņi (12 garie, 12 īsie patskaņi un neitrālpatskanis [ø]), savukārt latviešu valodā – tikai 12 (6 garie un 6 īsie patskaņi), un no tiem visiem tieša atbilsme ir tikai starp četriem patskaņu pāriem:

dāņu	latviešu
[a]	[ɛ]
[ȧ]	[a]
[ɑ]	[a]
[ɑ̇]	[ā]

Dāņu patskaņu fonēmām [y], [ø], [ɔ], kā arī attiecīgajām garajām fonēmām latviešu valodā nav līdzīgu. Savukārt pārējās dāņu patskaņu fonēmas tiek izrunātas tikai daļēji līdzīgi relativi tuvākajām latviešu valodas patskaņu fonēmām.

Jāņem vērā arī tas, ka ikvienu no šīm dāņu patskaņu fonēmām rakstībā var pārstāvēt vairāki burti un ka latviešu valodā platos *e*, *ē* rakstībā neatspogulo un līdz ar to citvalodu īpašvārdū atveidojumos tikpat kā neizrunā.

2. Turklāt dāņu valodai ir raksturiga pozicionāla fonētiska parādība, ko sauc par patskaņu grimšanu un kas nozīmē to, ka attiecīgais patskaņis tiek izrunāts ar zemāku mēles pacēlumu, nekā uz to norāda ortogrāfija. Patskaņu grimšana var notikt trīs patskaņu rindu ietvaros: [i]-[e]-[æ]-[a]-[ɑ], [y]-[ø]-[ö] un [u]-[o]-[å]-[ɔ]. Mēles pacēlums var noslidēt uz leju par vienu vai diviem līmeņiem:

Helsinge	[hæl'senə]
Fārsø	[fɑ:sø']
Rønne	[rønə]
Kalundborg	[kalân'bɔ:]

Izveidojusies situācija ir tāda, ka no vienas puses dāņu patskaņa burti *e* un *ø* latviešu valodā runā un rakstos būtu atdarināmi ar *i*, jo dāņu fonēmas [e] un [ø] atrodas tuvāk latviešu [i]. No otras puses – ir zināms, ka lielākajā daļā gadījumu šos dāņu valodas patskaņus skar patskaņu grimšana, kā rezultātā tie, lai arī rakstos atspoguļoti kā *e* un *ø*, tiek izrunāti attiecīgi kā [æ] un [ö], tātad pat ar nedaudz zemāku mēles pacēlumu nekā latviešu šaurais [e]. Līdzīgi ir ar dāņu patskaņa burtu *o* attiecībā pret latviešu *u*.

3. Dāņu valodā nav balsigu troksneņu, un aspirācija ir vienīgā kvalitatīvā atšķirība, kas šķir [p] no [b] un [k] no [g]. Fonēmu [t] no [d] šķir arī tas, ka [t] tiek izrunāts ar nelielu afrikāciju – tuvāk latviešu [c]. Līdzskāņu fonētiskajos atveidojumos zustu veseli trīs līdzskāņa burti (b, g, d), piemēram:

Daugård	[daw.çɔ:]	Tauko [..õ]
Borre	[bɔ:.ç]	Poo [..õo]

4. No visiem dāņu līdzskāņiem pozicionālajām pārmaiņām tikpat kā nav pakļauti vienīgi *b*, *m*, *l*, *f*. Daudzos gadījumos rakstos pārstāvēti līdzskāņa burti var tikt izrunāti kā citi līdzskāņi, piemēram, *n* kā [m] vai [ŋ], citos gadījumos kā puspatskaņi, piemēram, *j*, *g* kā [r]; *v*, *g* kā [w]; *r* kā [ɹ], vēl citos gadījumos līdzskāņi zūd, piemēram, *d*, *g*, *r*, *b*. Mēģinot dāņu līdzskāņus atveidot fonētiski, tas neizbēgami vestu pie būtiskas līdzskāņu skaita samazināšanās atveidojumos, – tie nereti būtu vai nu jāatdarina

ar patskaņiem, vai arī būtu atmetami vispār. Līdz ar to zustu vārda “skelets” un tiktu iegūti grūti izrunājami vārdi:

Mariager	[ma'ri:a'rɔ]	Māiēio [ē]
Jægersborg	[jæ:.rɔs,bɔ:]	Jēiosbo [..ō]
Hvidovre	[við,.ɔw.ɔ]	Vidoūo
Arnborg	[a:.n,bɔ:]	Ānpo [..ō]
Gaarde	[gɔ:.ɔ]	Koo [..ō..]
Søren	[sö:.ɔn]	Sēons

Pat tad, ja pieņemam, ka kādam latvietim būtu pa spēkam izrunāt vārdu *Vidoūo*, nevar garantēt, ka būtu iespējama šī vārda (un arī citu) skaņiskā identifikācija ar attiecīgo dāņu vietvārdu, jo sava nozīme tajā ir pareizam vārda akcentu lietojumam, turklāt atsevišķas skaņas, kādu latviešu valodā nav, atveidojumos tikušas aizstātas ar iespējami tuvām skaņām, piemēram, [ð] vārdā *Hvidovre* atveidojumā aizstāts ar [d].

2. Īsumā par dāņu īpašvārdu vēsturi

Dāņu valodas īpašvārdi gadsimtu gaitā piedzīvojuši daudzas pārmaiņas. Tāpat kā daudzas citas dzīves jomas, arī īpašvārdus skārusi ciņa starp laikmetīgo un konvencionālo. Tā kā dāņu valodas ortogrāfija ir visai konservatīva, savukārt valodas politika – liberāla, dāņu īpašvārdu rakstībā sastopamas gan ļoti senas, gan arī jaunas formas. Neliels ieskats dāņu īpašvārdu vēsturē ļaus vieglāk izprast šo valodas daļu skārušos procesus.

2.1. Geogrāfiskie nosaukumi

Lielākā daļa dāņu apdzīvoto vietu nosaukumu ir radušies un nostiprinājušies laikā līdz pagājušā gadu tūkstoša sākumam. Tie parasti ir salikteņi, un tiem raksturīgas tādas salikteņa otrs daļas kā *-ing*, *-by*, *-torp* (un tās atvasinājumi *-torp*, *-tarp*, *-terp*, *-drup*, *-rup* u. c.), *-slet*, *-sted*, *-bolt*, *-holm*, *-rød*, *-tved*, *-balle*, *-køb*, *-bøl(le)*, *-skov*, *-borg*, *-vig*, kā arī to atvasinājumi.

Vairums minēto izskaņu tika pievienotas tālaika personvārdiem, tādēļ šie vietvārdi bieži ir vienīgā liecība par senajiem ziemeļvalodu vārdiem, piemēram, personvārds *Gelli* saglabājies vietvārdā *Gellerup*, *Brami* – *Bramdrup*. Vietvārdu veidošanā izmantoti arī apkārtējo dabu raksturojoši vārdi, piemēram, *Birkerød* (*birke* ‘bērzs’), *Grønholt* (*grøn* ‘zaļš’), kā arī citi vārdi, piemēram, *Tjereborg* (*tjere* ‘darva’), *Nødvig* (*nød* ‘trūkums’) u. c.

Vēlākos gadsimtos izveidojušās jaunās apdzīvotās vietas tika sauktas vārdos, kas bija darināti pēc līdzīga parauga, piemēram, *Kristianssted*. Apdzīvoto vietu nosaukumi un vietvārdi kopumā ir tā dāņu īpašvārdu daļa, kas vismazāk pakļauta citu valodu ietekmēm.

Aptuveni kopš 20. gadsimta vidus Dānija ir administratīvi iedalīta āmtēs (vidēja līmeņa pašvaldībās) un komūnās (zemāka līmeņa pašvaldībās).

2.2. Personvārdi

Vairāki senie dāņu personvārdi, kas sastopami jau vikingu laika rūnu rakstos, tiek lietoti arī mūsdienās. Te minami vīriešu vārdi *Knud*, *Erik*, *Svend*, *Olaf*, *Tue* un sieviešu vārdi *Inger*, *Inge*, *Ingeborg*, *Bodil*, *Tove*. Lielāko daļu no tiem gan var raksturot kā kopīgus visām ziemeļgermāņu valodām – dāņu, zviedru, norvēģu un islandiešu.

Līdz ar kristietības ieviešanu Dānijā strauji izplatās Bībelē, jo īpaši Jaunajā Derībā, un baznīcas kalendāros minētie personvārdi. Populārais *Johannes* laika gaitā pārtop par *Jens* un *Hans*, un jau 16. gadsimtā baznīcas grāmatās reģistrēta tiesī šī forma. Līdzīgā veidā pārveides skārušas tādus vārdus kā *Nicolaus*, *Laurentius*, *Matthias*, *Jacob*, *Katharina*, *Anna*, *Margareta*, kuri pazīstami kā *Niels*, *Lars*, *Mads*, *Jeppe*, *Karen*, *Anne*, *Mette* un tagad tiek uztverti kā tipiski dāniski vai ziemeļnieciski.

Nākamais pārmaiņu vilnis nāk 18. gadsimtā, un sākumā tas skar lielākoties pilsētas, sevišķi Kopenhāgenu. Popularitāti iegūst ārzemnieciski vārdi, kas aizgūti no vācu un franču valodas, piemēram, vīriešu vārdi *Vilhelm* un *Ludvig*, sieviešu vārdi *Caroline* un *Henriette*. Arī viduslaiku kristīgo vārdu dāniskās formas kā *Anders*, *Christen*, *Peder* un *Niels* tiek nomainītas ar to pašu vārdu vāciskajām formām, kas nu tiek uzskatītas par “smalkākām”: *Andreas*, *Christian*, *Peter* un *Nicolai*.

19. gadsimts Dānijā ienāk kā romantisma laikmets, un to, tāpat kā citās zemēs, pavada nacionālās pagātnes apzināšana. Tādēļ novērojama ziemelniecisko vārdu renesanse, kurai par iedvesmas avotu kalpo romantisma autoru darbi. Pat karaļnamā bērniem tiek doti tādi vārdi kā *Dagmar*, *Thyra* un *Valdemar*.

Angļu priekšvārdi plašu izplatību Dānijā gūst tikai 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā. Tas ir laiks, kad parādās pirmie nepastarpinātie tulkojumi no angļu valodas, un tie paver ceļu tādiem vīriešu vārdiem kā *Harry*, *Henry*, *John*, *Richard* un *William* un sieviešu vārdiem kā *Alice*, *Edith*, *Fanny*, *Lilly*.

Pēc Otrā pasaules kara, kad Dānijā valda ļoti antivācisks noskaņojums, pastāv tendence no vācu valodas aizgūtus priekšvārdus pielāgot dāņu rakstībai. Tā burts *z*, kas dāņu valodā sastopams tikai jaunākos aizguvumos, tiek aizstāts ar *s*, piemēram, vīriešu vārds *Fritz* pārtop par *Frits*.

20. gadsimtu kopumā raksturo lielas personvārdu modes svārstības. Tomēr lielākā daļa no iepriekšējos gadsimtos atzinību guvušiem vārdiem saglabājušies līdz mūsdienām – tie ar regulāriem starplaikiem kļūst populāri, lai pēc tam zustu aizmirstibā un atgrieztos no jauna. Tiem pievienojas jauni aizguvumi no citām valodām – angļu personvārdi sevišķi bagātīgā skaitā; arī slāvu, piemēram, *Nadja*, *Katja*, *Ivan*; franču, piemēram, *Pierre*, *Renè*, *Claire*, *Yvonne* –, kā arī jaundarinājumi, piemēram, saisinātās formas *Jette* (no *Henriette*), *Bente* (no *Benedikte*), *Lene* (no *Magdalene*) u. c.

2.3. Uzvārdi

Dānijā uzvārdi kā mantojami, pastāvīgi vārdi mūsdienu izpratnē plašu izplatību guva tikai 19. gadsimta vidū. Līdz tam cilvēka identifikācijas funkciju līdzās priekšvārdam veica pievārds, visbiežāk patronīmikons – tēva vārds ar pievienotu *-sen* ‘dēls’ vai *-datter* ‘meita’, kas ik paaudzi maiņijās. Pievārds varēja būt arī amata nosaukums, piemēram, *Smed* ‘kalējs’ vai *Foged* ‘fogts, tiesnesis’, kā arī tautības apzīmējums, piemēram, *Friis* ‘frizietis’, vai personu raksturojoša iesauka, piemēram, *Dannemand* ‘uzticams vīrs’.

Pirmie, kas, sekojot Eiropā valdošai tradicijai, viduslaikos sāka pieņemt mantojamus uzvārdus, bija dižciltīgie. Vieni pieņēma par uzvārdu gluži parastus patronīmus, piemēram, *Magnussen* vai *Steensen*; citi izvēlējās uzvārdā atspoguļot dzimtas ģerboņa simboliku – *Gedde* ‘lidaka’, *Tornekrans* ‘ērkšķu kronis’ vai *Ulfstand* ‘vilka zobs’; vēl citi kā uzvārdu sāka lietot dzimto māju vai vietas nosaukumu – *Skovgaard*, *Rostvig* vai *Ravensberg*.

Nākamais sabiedrības slānis, kas pieņēma mantojamus uzvārdus, bija viduslaiku beigu mācītie vīri, kuri šādai rīcībai iedvesmu bija guvuši svešzemju universitātēs. Nereti viņi izveidoja sev uzvārdus, latinizējot sākotnējus patronīmus vai pārtulkojot latīnu vai grieķu valodā dāņu vietvārdus; tā *Kerby* ‘purvciems’ pārtapa par *Paludan* un *Broby* ‘tiltciems’ – par *Pontoppidan*. Tomēr visbiežāk mācītāji un citi mācīti ļaudis pieņēma par uzvārdiem vietvārdus un dažādus pievārdus.

Sākot ar 17. gadsimta vidu, uzvārdus pieņēma pilsētnieki. Pārsvārā par uzvārdiem tika padarīti seni pievārdi, tomēr šajā laikā īpaši plašu izplatību ieguva svešzemnieciski uzvārdi. Tie nonāca Dānijā kopā ar ieceļotājiem, lielākoties lejasvācu tirgotājiem un amatniekiem un augšvācu kareivjiem, kā arī virsniekiem un ierēdņiem no karaļa hercogistes Šlēsvigas un Holšteinas, kuri ieradās Dānijas karaļa kalpibā. Ieceļojušo uzvārdu starpā minami tādi kā *Müller*, *Brockdorff*, *Lüttken* un *von Plessen*. Arī daudzi dāņi centās savus uzvārdus pārtulkot vāciski vai vismaz tos vāciskot; tā no *Ravnebjerg* radās *Raffenberg*, no *Bræstrup* – *Bredsdorff* un no *Dagenæs* – *Dachnetz*. (Tāpēc tos dāņu uzvārdus, kas nav tulkoti vācu valodā, bet gan ieguvuši vācisku rakstību, izrunā tāpat kā atbilstošos dāņu uzvārdus, piemēram, uzvārdus *Schou* un *Schow* izrunā nevis ar vācisko sākumburtu *s* [ʃ], bet gan ar *s* – tiesi tāpat kā dānisko *Skov* ‘mežs’.) Šajā laikā pastāvēja zināma saikne starp retāku un svešāku uzvārdu un tā īpašnieka pilsonisko statusu.

18. gadsimtā šo tendenci papildināja jaunu, dižciltību apliecinošu uzvārdu darināšana pēc zviedru parauga, piemēram, *Holmstrøm*, *Lundgren*. No ierēdņu, virsnieku un turigu pilsoņu vidus nākušie jaunaristokrāti izvēlējās arī tādas uzvārdu konstrukcijas kā *Løvenkrone* ‘lauvu vainags’ un *Gyldenskjold* ‘zelta vairogs’.

Lauku iedzīvotāji uzvārdus pieņemt nesteidza, tomēr Baznicas un izglītības ministrijas 1856. gadā izdotais apkārtraksts par vārda un manotojama uzvārda došanu kristībās lika arī viņiem atzīt no Eiropas nākušo tradīciju. Laucinieki uzvārdam parasti izvēlējās tieši patronīmus, tātad tēva vārdu savienojumā ar *-sen*, nevis vietvārdus vai cita veida pievārdus. Tādēļ arī nav brīnums, ka 50 parastākie uzvārdi ir divām trešdaļām Dānijas iedzīvotāju un ka aptuveni 70% dāņu uzvārdu beidzas ar *-sen*, no kuriem populārākie ir *Jensen*, *Nielsen*, *Hansen*, *Pedersen* un *Andersen*.

Mūsdienās, kad starpvalstu un starpkultūru kontakti un internacionālizācija plešas plašumā, Dānijā ieplūst aizvien vairāk svešzemniecisku uzvārdu, kas tiek saglabāti to pirmatnējā formā, ja oriģinālvalodas rakstības pamatā ir latīņu alfabēts. Lietojot tādu valstu personvārdus, kurās izmanto citu alfabētu, noteicoša ir šo valstu (bijusi) koloniālā atkarība no valstīm ar latīņu alfabēta rakstību: piemēram, arābu vārdus dāņu valodā raksta saskaņā ar angļu vai franču valodas tradīciju šo vārdu atveidē.

Pašu dāņu vārdi un uzvārdi, protams, ir sastopami Dānijā, bet otra lielākā to izplatība ir Šlēsvigā-Holšteinā (Vācija), kas savulaik bijusi Dānijas teritorija un kurā aptuveni 50 000 iedzīvotāju sevi uzskata par dāņiem.

2.4. Dāņu īpašvārdi un pareizrakstības reformas

Savu artavu īpašvārdu ortogrāfiskajā daudzveidibā devušas arī vairākas pareizrakstības reformas, kuras Dānijā īstenotas, lai rakstību padarītu konsekventāku, etimoloģiski pamatošāku un/vai tuvāku izrunai¹. Pirmā valstiski akceptētā pareizrakstības reforma tika izsludināta 1889. gada 7. jūnijā. Pareizrakstībā tika citu starpā noteiktas šādas izmaiņas²:

1. Dubulta patskaņa burta vietā, kas vienzilbes vārdos apzīmēja ar lauztu intonāciju izrunātu patskani, turpmāk lietojams viens burts (*buus* > *bus* ‘māja’, *iis* > *is* ‘ledus’).

¹ Sikāk sk.: Skautrup, Peter. Det Danske sprogs historie. IV sēj., 1968., 68.–80. lpp.

² Piemēros izmantoti sugasvārdi, jo īpašvārdu pakļaušana pareizrakstības reformas nosacījumiem bija brivprātīga, piemēram, vārdi *Thomas*, *Christian*, *Carsten* saglabājušies arī to pirmatnējās formās.

2. *q* > *k* – *qvinde* > *kvinde* ‘sieviete’.
3. *i* turpmāk lietojams patskaņa, tātad zilbes centra veidotāja funkcijā, bet *j* – līdzskaņa funkcijā (līdz tam šāda konsekvence nepastāvēja), tostarp *ei*, *øi* > *ej*, *oj* – *nei* > *nej* ‘nē’, *bøie* > *bøje* ‘liekt’.
4. *x* > *ks* – *strax* > *straks* ‘tūlit’.
5. *gj*-*gi*- un *kj*-*ki* > *g*-, *k*- patskaņu burtu *e*, *æ*, *ø* priekšā: *giøre* > *gøre* ‘darīt’, *kjær* > *kær* ‘milš, dārgs’.
6. Plaša svešvārdu dāniskošana:
 - ph* > *f* – *physik* > *fysik* ‘fizika’
 - ch* > *k* – *chlor* > *klor* ‘hlors’
 - tb* > *t* – *lithographi* > *litografi* ‘litogrāfija’
 - rb* > *r* – *rhytme* > *rytme* ‘ritms’
 - c[k]* > *caf * > *kaf * ‘kafejnīca’.

Vienīgā un nozīmīgā 20. gadsimta pareizrakstības reforma Dānijā tika pieņemta 1948. gada 22. martā. Uz ipašvārdu rakstību zināmā mērā attiecās viens no šīs reformas noteikumiem, proti, dubultā *aa* aizvietošana ar *å*. Sākotnēji reforma vispār neparedzēja minētās burtkopas nomaiņu personvārdos, tomēr saskaņā ar 1949. gada beigās izdoto apkārt-rakstu katrai ģimenei bija dota iespēja izvēlēties sev pieņemamāko variantu.

Līdzīga situācija bija arī ar pārējo valdības apstiprināto pareizrakstības reformu īstenošanu. Jaunie noteikumi attiecās vienīgi uz skolām un valsts pārvaldes iestādēm, tādēļ konservatīvāk noskaņotajiem bija tiesības ne vien nemainīt savu vārdu, bet arī rakstīt vietvārdus iepriekšējā ortogrāfijā. Tā Dānijas galvaspilsēta Kopenhāgena seno rakstību *Kjøbenhavn* nomainīja pret tagadējo *København* tikai ar īpašu pilsētas padomes lēmu-mu 1906. gadā, lai gan noteikumi par *kj*- nomaiņu pret *k*- bija pieņemti jau nepilnus 20 gadus iepriekš. Tas pats sakāms par daudziem citiem vietvārdiem. Pēc 1948. gada reformas tos pareizāk būtu rakstīt ar *å*, piemēram, *Århus* ‘Orhūsa’. Tomēr, ja vēlas atzīt stipras vietējās tradīcijas, tos var rakstīt ar *aa* – *Aalborg* ‘Olborga’. Zināmu sajukumu rada tas, ka arī katrai atsevišķai iestādei pastāv ortogrāfiskās izvēles brīvība, – tā Orhūsas universitāte lepojas ar nosaukumu *Aarhus Universitet*.

Iespēja izvēlēties sev tīkamāko rakstību radījusi situāciju, kad dāniskas izcelsmes īpašvārdiem ar vienādu izrunu pastāv vairāki paralēlvarianti rakstībā, piemēram, uzvārdi *Kjørsgaard*, *Kjørsgård*, *Kærsgaard* un *Kjersgaard* visi tiek izrunāti [kæ̃s.gõ].

1948. gada pareizrakstības reforma turklāt neatrisināja jautājumu par tāda dubulta *aa* atšķiršanu dāņu īpašvārdos, sevišķi uzvārdos, kuru izrunā nevis [å], bet gan [ã]. Šādi vārdi ir salīdzinoši reti, tomēr tie pastāv: *Haag* [hãr], *Quaade* [kvaãðə], un arī Dānijā tos vienmēr pareizi izrunā vienīgi šo vārdu īpašnieki, viņu tuvākie paziņas un vēl daži zinātāji.

Viss iepriekšminētais ļauj secināt, ka dāņu īpašvārdu izruna, raugoties uz rakstību, bez īpašas fonētiskās vārdnica palīdzības ne vienmēr ir nosakāma pat dāņu valodas zinātājam.

3. Dāņu īpašvārdu atveide Latvijā

Lai gan latviešu un dāņu kultūras sakari sniedzas tālu pagātnē – 1790. gadā iznākušais pirmais lugas publicējums Latvijā bija tiesi Ludviga Holberga (*Ludvig Holberg*) komēdijas “*Jeppe på bjerget*” (“*Kalna Jepe*”) lokalizējums ar nosaukumu “*Žūpu Bērtulis*”, tomēr par nopietnu abu kultūru mijiedarbību var runāt tikai, sākot ar 19.–20. gadsimta mijū³. Tas ir laiks, kad Latvijā tiek publicēti dāņu rakstnieku literāro darbu tulkojumi, uz latviešu teātru skatuviem tiek izrādītas dāņu autoru lugas un notiek samērā plaša kultūras apmaiņa, abās valstīs rīkojot mākslas darbu izstādes, muzikālo un deju kolektīvu viesturnejas. Dāņu valodas īpašvārdi aizvien straujāk iekļūst tūristu, celotāju un darijumu cilvēku leksikā. Aizvien biežāk tiek saukti par dāņu valodas rakstītos tekstos.

Vairāki dāņu īpašvārdi latviešu valodā pārņemti ar citu valodu starpniecību, tādēļ, piemēram, galvaspilsēta *København* tradicionāli tiek saukta par Kopenhāgenu, lielākā sala *Sjælland* par Zēlandi un pussala *Jylland* par Jitlandi.

Tomēr lielākā daļa dāņu īpašvārdu jau no 20. gadsimta pirmajiem gadu desmitiem pārņemti tieši no dāņu valodas. Divi avoti, pamatojoties

³ Stepiņš L. Latviešu un dāņu literārie sakari. R.: “Zvaigzne”, 1989., 35. lpp.

uz kuriem var skatīt dāņu īpašvārdu atveidi Latvijā, ir daiļliteratūras tulkojumi kā valodas vispārējo tendenču atspoguļotāji, un enciklopēdiskie izdevumi kā valodas normu uzziņas līdzekļi (par normativu avotu uzska-tāmas arī vārdnīcas, taču pirmā dāņu-latviešu valodas vārdnīca Latvijā klajā nākusi tikai 1995. gadā⁴).

3.1. Dāņu īpašvārdu atveide daiļliteratūrā

Sekojojot dāņu īpašvārdu atveidei 20. gadsimtā publicētajos daiļliteratūras tulkojumos, redzams, ka izmantoti vairāki īpašvārdu atveides principi, turklāt tie tiek lietoti paralēli vai pārklājas. Dažkārt pat vienā daiļdarbā blakus īpašvārdu lokalizācijai, kas bija pirmsais un sākotnēji visizplatītākais paņēmiens, tie tikuši saglabāti oriģinālrakstībā. Līdzās abiem minētajiem principiem darbojas vēl arī trešais, proti, īpašvārdu tiek atveidoti fonētiski.

Jau iepriekšējos gadsimtos aizsāktā lokalizācija galvenokārt piemērota attiecībā uz tādiem dāņu personvārdiem, kam latviešu valodā atrodami līdzīgas izcelsmes vārdi. Tā dāņu *Mikkel* pārtapis par Mikeli, *Jakob* par Jēkabu, *Susanna* par Zuzannu. Turklat pārsteidzoši, ka šis princips sastopams pat vēl 70. gados izdotajā dāņu noveļu krājumā “Skumju druga” Elias Klienes un Rutes Lediņas tulkojumā, lai gan centieni citvalodu īpašvārdiem piemērot fonētisko atveides principu, pamatojoties uz latviešu rakstības fonētiskumu⁵, pastāv jau no 20. gadiem.

Neilgu laiku 20. gadsimta pirmajos gadu desmitos dāņu personvārdi tulkojumos tiek lietoti konsekventā, nemainītā oriģinālrakstībā, kas pilnībā sasaucas ar Rietumeiropas nostāju šajā jautājumā. Vienīgā izmaiņa ir vārdu gramatizācija – tiem tiek pievienotas latviešu valodas galotnes. Liepājā 1919. gadā ir izdota grāmata, kuras titullapā lasāms “Annas Baads-gaard Agnetes ciešanas”. Rakstnieces uzvārdā saglabāts dubultais *aa*, kas gan nav pretrunā ar tālaika latviešu ortogrāfiju. Arī galvenās varones (*Agnete Raas*) uzvārdā saglabāts patskaņu dubultojums. Turklat abi

⁴ Lomholts K., Lediņa R. Latviešu-dāņu, dāņu-latviešu vārdnica. R.: “Apgāds Norden”, 1995.

⁵ Endzelins J. Par uzvārdu rakstību latviešu valodā. [1921]: J. Endzelins. Darbu izlase, III sēj. 1. daļa. R.: 1979., 92.–93. lpp.

uzvārdi lietoti bez galotnes, taču prasība pēc galotnes 20. gados vēl netiek attiecināta pat uz latviešu uzvārdiem. Tomēr dāņu priekšvārdam *Harald* galotne ir pievienota, un latviešu tulkojumā lasāms ‘*Haralds*’. Līdzīga tendence vērojama trimdā publicētajos dāņu literatūras tulkojumos, piemēram, Kopenhāgenā 1954. gadā izdots pasaku krājums, kura autors ir ‘*Hanss Christians Andersens*’ jeb Latvijā labi pazistamais ‘*Hanss Kristians Andersens*’⁶. Jāatzīst, ka no visiem dāņu īpašvārdu atveides principiem Latvijā šis ir visīslaicīgākais.

Skatot laika posmu no 30. gadiem uz priekšu, redzams, ka ražīgākie tulkotāji no dāņu valodas bijuši T. Lejas-Krūmiņš, Elija Kliene un Rute Lediņa. Viņu tulkojumos un autoru vārdu atveidojumos līdzās iepriekš minētajai lokalizācijai īpašvārdu atveidē izmantots jauns princips – pamatā saglabājot oriģinālo rakstību, veikti atsevišķi mēģinājumi vārdus pielāgot fonētiski:

1. Pilnībā īstenots princips, ka cittautu īpašvārdu atveidojumos izmantojami vienīgi latviešu alfabēta burti. Līdz ar to dāņu patskaņa burti *y*, *ø*, *å* (*aa*), *æ* tulkojumos atveidoti ar *i/ī*, *e/ē*, *o* un *e/ē*. *Borre* atveidots kā ‘*Bere*’, *Kåsegården* kā ‘*Kosegora*’, rakstnieka vārds *Villy Sørensen* kā ‘*Villijs Sērensens*’, kalns *Himmelbjærget* kā ‘*Himelbjergeta*’⁷. Dāņu līdzskaņa burts *w* atveidots ar *v* un *x* ar *ks* – rakstnieka vārds *William Heinesen* latviski rakstīts ‘*Viljams Heinesens*’, romāna tēls *Axel* atveidots ar ‘*Akselis*’.
2. Ir mēģināts atainot patskaņu garumu, tomēr šeit ir tikpat kā neiespējami runāt par sistemātiskumu. Ja patskaņa negarināšanu iespējams izskaidrot ar piesardzību gadījumos, kad tulkotājam dāņu patskaņa garums nav bijis zināms (slavenā dāņu rakstniece *Karen Blixen* latviešu lasītājam klūst zināma kā ‘*Karena Bliksena*’, lai gan dāņu valodai tuvāka būtu atveide ‘*Kārena*’), tad ūsa dāņu patskaņa atveide ar garu šķiet mazāk pamatota – dāņu pilsēta *Hillerød* atveidota kā ‘*Hillerēda*’, lai gan dāņu vietvārdos izskaņa *-rød* nekad netiek

⁶ Apsīšu Jēkabs pasaku meistara vārdu rakstījis arī ‘*Hanss Kristjans Andersens*’. Iespējams, ka tā ir ietekme no vācu valodas, no kurās viņš tulkoja.

⁷ Te gan, spriežot pēc galotnes, īpašvārds uztverts kā apdzīvotas vietas nosaukums, nevis kalns. Pareizi būtu bijis pievienot galotni *-s*.

- izrunāta gari, tāpat nepamatots ir garā patskaņa lietojums jūras šauruma (zunda) *Hvalpsund* atveidojumā ‘Vālpzunds’.
3. Līdzskaņu kopas, kas ipašvārdos saglabājušās arī pēc pareizrakstības reformām, atveidotas fonētiski, piemēram, *th* > *t*, *Thøger* atveidots ar ‘Tēgers’.
 4. Dāņu burtkopas *bj* un *bv*, kurās līdzskaņa burtu *b* neizrunā, vienmēr atdarinātas ar *j* un *v* – māju vārds *Hverringe* latviski rakstīts ‘Verringe’, vīrieša vārds *Hjalmar* – ‘Jalmars’. Interesanti piezīmēt, ka šāda atveide sastopama arī jau minētajā Kopenhāgenā publēcētajā H. K. Andersena pasaku izdevumā, kurā autora vārds gan paturēts oriģinālrakstībā, toties pasaku varoņa tēls *Hjalmar* latviski saukts par ‘Jalmaru’.
 5. Latviešu atveidojumos dažkārt nav saglabāts “mēmais” *d*, sevišķi vietvārdu un uzvārdu otrā komponenta – *gaard/gård* beigu *d*, piemēram, muiža *Stengården* latviešu valodā atdarināta ar ‘Stēngora’.
 6. Nereti fonētiskajā atveidē izmantoti vācu ipašvārdu atveides principi. Nav noliedzams, ka uzvārds *Rosenkrantz* un māju vārds *Rosenholm* darināti pēc vācu parauga, tomēr atveidojumi ‘Rozenkrancs’ un ‘Rozenholma’ tiklab rakstības, kā izrunas ziņā attālinās no attiecīgajiem dāņu vārdiem, jo dāņu valodā līdzskaņa fonēmas *z* vispār nav un burtkopas *tz* izrunā tuvāks atveidojums būtu *s*, nevis *c*. Tas pats sakāms par pilsētas *Helsingør* atveidi ar ‘Helzinger’ u. c.
 7. Šķiet, zviedru valodas ipašvārdu atveides principu ietekmē dāņu rakstu *o*, ko izrunā gari [o:], latviešu valodā nereti atveidots ar *ū*; tā rakstnieces vārds *Tove Ditlevsen* atdarināts ar ‘Tūve Ditlevsena’. Šāds secinājums izdarāms jo vairāk tādēļ, ka neviens cits patskaņis – nedz *īss*, nedz *garš* – netiek atveidots ar tam latviešu izrunā tuvāko patskaņa burtu. Ja ievērojam analogiju, tad arī dāņu vīriešu vārds *Peter* būtu atdarināms ar ‘Pīters’, tomēr aplūkotajos tulkojumos ir lietots ‘Pēteris’ vai ‘Peters’⁸.

Centienos dāņu ipašvārdu atveidojumus pietuvināt oriģinālizrunai novērojamas arī citas sīkas atkāpes no oriģinālrakstības, tomēr par kon-

⁸ Vēlākajos tulkojumos novērots arī atveidojums ‘Pēters’.

sekventi īstenotu fonētiskās atveides principu nevar būt ne runas, jo igno- rēts ir dāņu troksneņu nebalsīgums un tikpat kā visas daudzskaitlīgās dāņu skaņu pozicionālās pārmaiņas, kuras vislielākā mērā nosaka dāņu īpašvārdu izrunu. Līdz ar to atveidotie vārdi ļoti daudzos gadījumos nav identificējami ne pēc rakstības, ne (vēl jo mazāk) pēc izrunas.

3.2. Dāņu īpašvārdu atveide enciklopēdiskajos izdevumos

Gadījumos, kad kādas valodas īpašvārdu atveidi nenosaka “Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu valodā”⁹ vai citi ipaši izstrādāti atveides noteikumi¹⁰, tiem piemērojamas enciklopēdiskos izdevumos lietotās normas. Šajā darbā apskatīta dāņu īpašvārdu atdarināšanas prakse divos vēl šobrid autoritatīvos izdevumos: LPE¹¹ un ģeogrāfiskajā vārdnīcā PZT¹², tādēļ piemēru materiālā galvenokārt izmantoti ģeogrāfiskie nosaukumi. Abi izdevumi publicēti gandrīz vienlaicīgi¹³, abos izmantotais atveides princips pretendē uz to, lai būtu saucams par fonētisku, tādēļ logiski būtu sagaidit puslidz vienādu rezultātu. Tomēr atveidojumos redzamas būtiskas atšķirības. Tāpat vērojams principu konsekvences trūkums pat viena izdevuma ietvaros.

Abus izdevumus vieno tas, ka ir mēģināts atveidot patskaņu garumu un ka atveidojumos izmantoti vienīgi latviešu alfabēta burti, turklāt nelatvisko burtu atveide pilnīgi sasaucas ar iepriekšējā nodaļā raksturoto atveides principu, kāds izmantots daiļliteratūras tulkojumos.

Šajā sakarā uzmanība pievērsama īpašvārdu beigu *-høj* atveidei. Vairākumā gadījumu tas latviešu valodā atveidots ar *-hej*, kas atbilst vispārējam principam, ka dāņu burtu *ø* atveido ar *e/ē*, piemēram, kalna nosaukums

⁹ Šī grāmatu sērija izdota laika posmā no 1960. līdz 1982. gadam un aptver vācu, angļu, spānu, franču, krievu un vairāku citu Eiropas valodu, kā arī arābu un sengrieķu valodas īpašvārdu atveides noteikumus; 1998. gadā to papildināja ungāru īpašvārdu pareizrakstības un pareizrunas noteikumi.

¹⁰ Raksti par atsevišķu valodu īpašvārdu atveidi latviešu valodā publicēti arī vairākos “Latviešu valodas kultūras jautājumu” (“LVKJ”) laidienos, tā zviedru valodas atveides noteikumi aprakstiti 21. laidiena 100.–115. lpp.

¹¹ Latvijas Padomju enciklopēdija. 1.–10., sēj. R.: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1981.–1988.

¹² Pasaules zemes un tautas: Ģeogrāfijas vārdnīca. R.: 1978.

¹³ LPE II sēj., kurā iekļauts šķirklis par Dāniiju, iznācis 1982. gadā.

Ejer Bavnehøj atveidots ar ‘Ajerbavnehejs’ (PZT) un *Yding Skovhøj* ar ‘Īdingskovhejs’ (LPE). Tomēr gleznotāja vārds *Vilhelm Hammershøj* LPE minēts kā ‘Vilhelms Hammershojs’, un šāda *-høj* [‘hɔj̊] atveide ar *-hoj* ir tuvāka oriģinālam kā izrunas, tā grafiskā attēla ziņā.

Gan enciklopēdijā, gan ģeogrāfiskajā vārdnīcā atveidojumos vērojama tendence nesaglabāt “mēmo” burtu *d*. Tomēr pieejā šeit ir atšķirīga – vārda beigās un vārda vidū starp diviem patskaņiem burtu savienojumi *ld*, *nd*, kuros burts *d* vienmēr ir “mēms”, PZT atveidot i ar skaneņa dubultojumu, proti, ar *ll*, *mm*, *rr*; savukārt LPE *d* atmests un naturēts viens pats skanenis, proti, *l*, *n*, *r*. Pirmo pieeju var izskaidrot ar to, ka, zūdot “mēmajam” *d*, skanenis nereti (jo īpaši vārda beigās) tiek izrunāts ar lauzto intonāciju. Spriežot pēc analogijas ar latviešu valodu, šādam skanenim būtu jābūt garam, taču dāņu valodā lauztā intonācija skaneņa garumu nemaina. Ilustrācijai daži piemēri:

Øresund	[‘ø̥ɔ:sân̊’]	Ēresunns (PZT), Ēresuns (LPE)
Kolding	[‘kɔlen̊’]	Kollinga (PZT), Kolingga (LPE)
Sønderborg	[‘sønə:bɔr̊’]	Sennerborga (PTZ), Sēnerborga (LPE)

“Mēmais” līdzskaņa burts nav saglabāts arī citos gadījumos:

Gedser	[‘gæsər̊’]	Gesera (PTZ, LPE)
Nordby	[‘noɹ̊by’]	Norbija (PTZ), Norbi (LPE)

LPE tas nav atveidots arī personvārdos, piemēram, informācija par izciļo dāņu matemātiķi *Harald Bohr* enciklopēdijā meklejama šķirkli *Bors*, *Hārals*, un par filozofu *Søren Kierkegaard* – šķirkli *Kirkegors*, *Sērens*. Vienlaikus pilsēta *Nørresundby* [‘nö̥r̊sân̊,by’] atveidota ar ‘Nerresundbī’ (LPE), “mēmo” *d* neizlaižot.

Līdzās līdzskaņa *d* zudumam ir mēģināts atveidot vēl vienu skaņu pārmaiņu, proti, patskaņa *e* grimšanu, tomēr vienīgi savienojumā ar līdzskani *j*, tādēļ pilsēta *Vejle* [‘vail̊e’] gan LPE, gan PZT minēta kā ‘Vajle’.

Abos minētajos enciklopēdiskajos izdevumos vērojama vienāda pieejā to vietvārdu gramatizēšanai, kuri dāņu valodā beidzas ar *-ø* ‘sala’ un *-sø* ‘ezers’ un kuri sastopami ne vien salu un ezeru, bet arī apdzīvotu vietu nosaukumos. Gan PZT, gan LPE tie atveidot i ar īsu *e*, kaut gan

dāņu valodā šis beigu patskanis tiek izrunāts ar lauztu intonāciju, tātad gari:

Læsø ['læ:sø'] Lēse (PZT, LPE)

Tas acīmredzot darīts, lai vārds neklūtu pārgarš un to būtu iespējams locīt.

Atšķirīgi atveidotī vietvārdi, kas beidzas ar:

1. *-by* ‘ciems’. PZT tie atdarināti ar *-bija* (šāds atveidojums tradicionāls arī attiecībā uz zviedru īpašvārdiem ar līdzīgu izskanu), savukārt LPE lietota galotne *-i*, piemēram:

Sæby ['sæ:bɪ] Sebija (PZT), Sebi (LPE)

Nordby ['nɔ:bɪ] Norbija (PTZ), Norbi (LPE)

Grūti gan izskaidrojams īsa patskaņa *-i* lietojums gara vietā (LPE), jo garas galotnes dēļ vārda pārgarums šeit nerastos un to nav iespējams locīt arī ar izvēlēto galotni.

2. *-bro* ‘tilts’. PZT nav ievērota konsekvence, un dažkārt atveidojums beidzas ar *-bro*, citkārt ar *-bra*, piemēram, *Hobro* – *Hobro*, *Holsterbro* – *Holsterbra*. LPE kartēs konsekences ir vairāk – atveidojumi beidzas ar *-brū*, toties tā ir mazāk pamatota. Iespējams, ka šeit piemēroti zviedru īpašvārdu atveides principi (gluži kā dailliteratūrā rakstnieces *Tove Ditlevsen* vārda atveidē sk. III 1.). Taču turpat šķirkļi *Dānija* (LPE, II sēj.) redzams fotoattēls ar parakstu ‘Vesterbro laukums’.

Minētais ļauj secināt, ka arī enciklopēdiskajos izdevumos nepastāv jel kāds vienots atveides princips, kuru turklāt būtu iespējams definēt kā fonētisku. Tādos gan manāmi atsevišķi centieni īpašvārdu atveidojumus tuvināt oriģinālizrunai, taču tie aprobežojas ar ārkārtīgi niecīgas vārda izrunas daļas pielāgošanu, pilnīgi atstājot ārpus uzmanības loka, piemēram, līdzskaņa *g* zudumu un daudzveidīgās pārveides, lielāko daļu patskaņu grimšanas gadījumu, līdzskaņa *r* asimilāciju u. c. Sie centieni turklāt nav nedz konsekventi, nedz arī īpaši veiksmīgi.

Iespējams, ka visprecīzāk līdzšinējos dāņu īpašvārdu atveides principus varētu definēt šādi: regulāri īstenota transliterācija ar atsevišķiem, neregulāriem pielāgojumiem dāņu valodas izrunai.

3.3. Dāņu valodas īpašvārdu atveides pamatprincipi

Samierinoties ar faktu, ka fonētisko atveides principu dāņu īpašvārdiem piemērot ir tikpat kā neiespējami, kā arī atzīstot līdzšinējās atveides tradīcijas, kurās pārvarā balstās uz īpašvārdu transliterāciju, nevis transkribēšanu (sk. iepriekšējo nodaļu), ieteicams arī turpmāk paturēt transliterāciju kā dāņu īpašvārdu atveides pamatprincipu.

Šādai izvēlei par labu runā arī tas, ka krievu valodā, kurai, tāpat kā latviešu valodai, ir fonētiska rakstība un kurā citvalodu īpašvārdū rakstība tiek atveidota pēc izrunas, dāņu īpašvārdi pārvarā tomēr tiek transliterēti, piemēram:

Signe	[si·nə]	Сигне
Harald	[ha·ral̩]	Харольд
Jørgen	[jårgn̩]	Йорген

- Transliterācijā būtu ievērojams tradicionālais latviešu alfabētā neesošo dāņu burtu atveidojums, kas zināmā mērā nosaucams par fonētisku. Tāpat pēc iespējas vajadzētu atainot atveidojamo patskaņu garumu.
- a. Atkāpes no transliterācijas principa varētu būt pieļaujamas tajos gadījumos, kad vienas fonēmas izteikšanai dāņu valodā pastāv paralēli rakstības varianti, kas dāņu rakstu valodā novērstī pareizrakstības reformu rezultātā un tādēļ sastopami vairs vienīgi īpašvārdos (galvenokārt personvārdos) un atsevišķos svešvārdos.
- b. Atsevišķas atkāpes no transliterācijas principa būtu pieļaujamas arī to dāņu priekšvārdu atdarinājumos, kas dāņu valodā aizgūti no tādām lielām Eiropas valodām kā angļu, franču un vācu, saglabājot gan originālvalodas rakstību, gan iespējami tuvu izrunu, un kuru atveide latviešu valodā ir zināma, piemēram:

John	[dʒɔn]	Džons
Charlotte	[ʃɑ'lɔdə]	Šarlote

- Transliterēti īpašvārdi būtu gramatizējami, proti, iekļaujami kādā noteiktā dzimtē un deklinācijā; tad tie būtu arī viegli izrunājami un iesaistāmi teikumā.

4. Dāņu valodas izplatība

Dāņu valoda ir svarīga saziņas valoda Ziemeļvalstīs. Tā ir mātes valoda vairāk nekā 90% Dānijas iedzīvotāju, un Dānijā tā ir vienīgā valsts valoda. Dānijas Karalistē ietilpst arī Grenlande un Fēru salas, kur dāņu valoda ir otra oficiālā valsts valoda. Otrā pasaules kara beigās savu neatkarību no Dānijas ieguva Islande, un tur dāņu valodu māca skolā kā pirmo svešvalodu.

5. Dāņu valodas alfabēts

Dāņu valodas alfabētā ir 29 burti:

Aa, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Ww, Xx, Yy, Zz, Ææ, Øø, Åå.

Burts *Å*, *å* dāņu valodas ortogrāfijā ir ieviests 1948. gada pareizrakstības reformas rezultātā. Līdz tam attiecīgā skaņa tika apzīmēta ar burtu kopu *Aa, aa*, kas īpašvārdos nereti saglabājusies arī mūsdienās, piemēram:

Aalborg – Olborga

Aage – Oge

6. Vārda uzsvars un intonācija

Latviešu valodā atveidotie dāņu īpašvārdi runājami ar pirmās zilbes uzsvaru – gan tajos gadījumos, kad dāņu īpašvārdū galvenais uzsvars ir pirmajā zilbē, gan tajos, kad tas atrodas citā zilbē, piemēram:

Aggersund [ɑgɔ'sân'] Agersunds

Åbenrå [â'bəm, rɔ'] Obenro [ō..ō]

Atveidoto dāņu īpašvārdū garās zilbes izrunājamas ar stiepto intonāciju. Ja runātājam zināms, ka dāņu valodā attiecīgo zilbi izrunā ar lauztu intonāciju, lauztā intonācija pieļaujama arī atveidotajā īpašvārdā.

7. Patskaņu atveide

7.1. Patskaņu garuma atveide

Gadījumos, kad zināms, vai dāņu valodas patskanis ir garš vai īss, tas arī latviešu valodā atveidojams ar attiecīgu – garu vai īsu – patskani:

Flade	[ˈflaːðə]	Flāde
Tunø	[tuːnøː]	Tūnē
Jægerspris	[jæːjɔs'priːs]	Jēgersprīsa
Hobro	[ho'brou]	Hobro [..ō]

Ja patskaņa garums nav zināms un to nevar noteikt arī pēc vārda rakstības, tad latviešu atveidojumos labāk paturēt īsu patskani.

7.1.1. Īsa patskaņa noteikšana un atveide

Tāds dāņu valodas patskanis, kuram seko līdzskaņa dubultojums vai *x*, vienmēr ir īss un arī latviešu valodā atveidojams ar īsu patskani:

Hillerød	[ˈhilə,röð̩]	Hillereda
Rødding	[røð̩en̩]	Redinga
Kisserup	[kisə,råb̩]	Kiserupa
Axelsen <i>uzv</i> ¹⁴	[aŋsəl,sən̩]	Akselsens

7.1.2. Gara patskaņa noteikšana un atveide

Dāņu valodas īpašvārdos vienmēr gari ir tādi patskaņu dubultojumi kā *ii*, *ee*, *uu* un retumis arī *aa* (gadījumos, kad to izrunā kā [a:], nevis [å]), un latviešu valodā tie atveidojami ar atbilstošu garu patskani:

1) *ii > ī*

Friis <i>uzv</i>	[friːs]	Frīss
Hviid <i>uzv</i>	[viːð]	Hvīds

2) *ee > ē*

Reersø	[ræːrsøː]	Rērsē
--------	-----------	-------

¹⁴ *uzv* – uzvārds, *v* – vārds; bez norādes – ģeogrāfiskie nosaukumi

3) *uu* > *ā*Bruun *uzv*

[ˈbruːn]

Brūns

4) *aa* (atsevišķos gadījumos) > *ā* (**NB!** parasti *aa* = *ā* > *o*):Haag *uzv*

[ˈhaːɪ]

Hāgs

Quaade

[ˈkvaːðə]

Kvāde

Dāņu valodas īpašvārdos vienmēr gari arī tādi patskaņi, kuriem seko “mēmais” līdzskaņa burts *b*. Latviešu valodā tie atveidojami ar gariem patskaņiem:

Lihme

[liːmə]

Līme

Juhl *uzv*

[juːl]

Jūls

Ar garu patskani *ē* atveidojams vienmēr garais *ø* (‘sala’) īpašvārda beigās:

Skarø

[skɑːrø̄]

Skarē

Glumsø

[glåmsø̄]

Glumsē

7.1.3. Dāņu burtkopu *ar*, *or* atveide

Dāņu valodas burtkopas *ar* [ɑ̄] un *or* [ɔ̄], ja tās atrodas vienā zilbē, latviešu valodā atveidojamas kā burtkopas *ar* un *or* ar īsu patskani, jo latviešu valodā tās jau pašas par sevi veido garu zilbi:

Marstal

[maːsdal]

Marstale

Horsens

[hɔːsəns]

Horsensa [..o..]

Guldborg

[gulbɔ̄]

Guldborga [..o..]

Pārējos gadījumos, t. i., kad aiz *a* vai *o* sekojošais *r* ievada jaunu zilbi, atveidojumā lietojams garš patskanis *ā* vai *o* [ō].

Mariager

[maːi̯a'jø̄]

Māriāgera

Korup

[ko'råb]

Korupa [..ō..]

7.2. Atsevišķu patskaņu atveide

7.2.1. Patskaņu *a, e, i, o, u* atveide

Dāņu valodas patskaņus *a, e, i, o, u* ieteicams transliterēt ar atbilstošiem latviešu valodas patskaņu burtiem, tomēr ievērojot patskaņa garumu (sk. 7.1.):

1) *a > a, ā*

Als	[al's]	Alsa
Vadum	['va:dām]	Vāduma
Farsø	['fa:sø:]	Farsē

2) *e > e, ē*

Nebel	[ne'bēl]	Nēbela
Lem	['lēm']	Lema
Kegnæs	['kajnæs]	Kegnesa

Tomēr tādu patskaņa burtu *e*, kurš atrodas aiz cita patskaņa burta tajā pašā zilbē un kuru neizrunā, latviešu valodas atveidojumā nesaglabā:

a) *ie > i, ī*

Nielsen	[nēlsən]	Nilsens
Trier	['tri'ɔ]	Trīrs

b) *ue > ū*

Juelsminde	[ju:lsmenə]	Jūlsminde
------------	-------------	-----------

c) *oe > o [ō]*

Voer	[vo'r]	Vora [..ō..]
------	--------	--------------

Tomēr dažos senos, vāciskotos uzvārdos *oe > e, ē*

Oehlenschläger	['ølēns,slæ:r̥]	*Ēlenšlēgers
Loewenthal	['løven,da:l̥]	*Lēventāls

d) *øe > ē*

Høeg uzv	[hø'i]	Hēgs
----------	--------	------

3) $i > i, \bar{i}$

Gribskov	[grib'sgow]	Gribskovs
Nibe	[ni'bə]	Nibe
Helsinge	[hæl'senjə]	Helsinge
Ringe	[ræŋjə]	Ringe

Reti – $i > j$ vai neatveido vispār, ja tas personvārdā sastopams kā līdzskaņa j variants¹⁵. Pārsvarā i atveido ar j starp līdzskani un īsu patskani vai vārda sākumā (sk. arī burta j un burtkopu gj un kj atveidi 8.2.):

Biørn v	[bjø̄rn]	Bjerns
Kiær uzv	[kǣz̄]	Kērs
Hiort uzv	[jɔ̄d̄]	Hjorts/*Jorts ¹⁵
Ian v	[jan]	Jans

4) $o > o [o, \bar{o}]$

Osted	[o'sdæð]	Ostede [ō..]
Kolding	[kɔ̄len̄]	Koldinga
Padborg	[pað̄bɔ̄]	Padborga

5) $u > u, \bar{u}$

Ulfborg	[ul'f̄bɔ̄]	Ulfborga
Guderup	[gu'ð̄erup̄]	Gūderupa

Tomēr $u > v$ aiz līdzskaņa burta q (sk. arī burtkopas qu , qv):

Quaade uzv	[kvā'ð̄ə]	Kvāde
--------------	-----------	-------

7.2.2. Patskaņu $y, æ, ø, å (aa)$ atveide

Tos dāņu patskaņus, kuriem nav atbilstošu latviešu valodas patskaņu burtu, fonētiskās līdzības un latviskās atveides tradīcijas dēļ ieteicams atveidot šādi:

1) $y > i, \bar{i}$

Yde uzv	[y'ð̄ə]	Īde
Lynge	[løŋjə]	Linge

¹⁵ Zvaigznite <> likta tādu vārdu un atveidojuma formu priekšā, kuri nesaskan ar ieteiktajiem dāņu īpašvārdu atveides nosacījumiem, tomēr tradīciju dēļ ir pieļaujami.

Vārda beigās pieļaujams arī tradicionālais atveidojums $y > *-ij + \text{ga-}$
lotne:

Dalby	[dal,by']	Dalbī/*Dalbija
Næsby	['næs'by']	Nesbī/*Nesbija

2) $\alpha > e, \bar{e}$

Værlose	['vǣ.lø̄.sə]	Verlēse
Ærø	['ǣ.rø̄']	Ērē
Grædstrup	['grā.sdråb̄]	Gredstrupa

3) $\emptyset > e, \bar{e}$ (parasti):

Ølsted	['øl.sdæð̄]	Elstede
Sørup	['sø̄.råb̄]	Sērupa
Skørping	['sqjø̄.pen̄]	Skerpinga

Tomēr – $\emptyset j > oj^{16}$:

Højslev	['hø̄.slew̄]	Højsleva
Møgelhøj	['mø̄.tø̄l.hø̄j̄']	Mēgelhojs

4) \aa (īpašvārdos kā paralēlforma – arī aa) $> o$ [o, ō]:

Åbenrå	['å̄.bø̄m'rå̄']	Obenro [ō...ō]
Råbjerg	['rø̄bjø̄r̄']	Robjerga
Aage <i>v</i>	['å̄.wø̄']	Oge [ō..]
Damgaard <i>uzv</i>	['dam.gō']	Damgords

8. Līdzskaņu atveide

Dāņu līdzskaņu atveidē lielākoties ievērojams ortogrāfiskais princips – dāņu līdzskaņu burti atveidojami ar tādiem pašiem latviešu līdzskaņu burtiem. Atkāpes no šī principa par labu fonētiskajam principam (skaņu atveidei) ir pieļaujamas šādos gadījumos:

¹⁶ Burtkopā $\emptyset j$ [ɔ̄] dāņu patskaņa burts \emptyset latviešu valodā atveidojams ar o , jo šajā gadījumā gan fonētiskā, gan grafiskā atbilstme ir daudzkārt lielāka, nekā atdarinot ar e .

1) ja latviešu valodā nav attiecīgā līdzskaņa burta, piemēram:

Qvist <i>uzv</i>	[‘kvɛst]	Kvists
Willumsen <i>uzv</i>	[‘vilåm̩sɛn]	Villumsons
Bendixen <i>uzv</i>	[‘bændɪg̩sɛn]	Bendiksens

2) ja dāņu īpašvārdā sastopamais burts vai burtkopa kā paralēlvariants saglabājies tikai īpašvārdū rakstībā, piemēram, *gj* (kam citviet dāņu valodā, kā arī latvisķā atveidojumā atbilst *g*), *kj* (*k*), *pb* (*f*), *cb* (*k*), *tb* (*t*), *rb* (*r*), *c* (*k*), *z* (*s*).

Tomas, Thomas <i>v</i>	[‘tomas]	Tomass
Skou, Schou <i>uzv</i>	[‘sgøw’]	Skous
Karlsen, Carlsen <i>uzv</i>	[‘ka’lsɛn]	Karlsens
Lauritsen,	[‘løwrid̩sɛn]	Lauritsens
Lauritzen <i>uzv</i>		

3) dažkārt no citām valodām aizgūtos, Latvijā pazīstamos vārdos:

John	[‘dʒɔn]	Džons
Charlotte	[ʃɑ'lɔdə]	Šarlote

8.1. Līdzskaņu dubultojums

Dāņu valodā līdzskaņa burta dubultojums parasti neapzīmē garu fonēmu, vien norāda, ka pirms tā esošais patskanis ir ūss. Šā iemesla dēļ, kā arī latviešu valodas rakstības normu dēļ¹⁷ latviešu atveidojumos paturami tikai līdzskaņu burtu *l*, *m*, *n*, *r* dubultojumi:

Allinge	[‘aleŋ,ə]	Allinge
Mommark	[‘mɔmɑ:g̩]	Mommarka
Henning <i>v</i>	[‘hænen̩]	Hennings
Nørreport	[‘nø:rɔ:pɔ:’d]	Nerreporta

Pārējos gadījumos līdzskaņa burtu dubultojums nav paturams:

Vissenbjerg	[‘vesən̩bjaj̩’]	Visenbjerga
Slettestrand	[‘slædə:sdran̩’]	Sletestrande

¹⁷ LR Ministru kabineta 2002. gada 5. marta noteikumi nr. 96 (“Noteikumi par citvalodu personvārdū rakstību un lietošanu latviešu valodā”) pieļauj vienīgi skaneņu *ll*, *ff*, *mm*, *nn*, *rr* dubultojumu patskaņu priekšā.

Odder	['oð̥'ɔ]	Odera
Rakkeby	['ragəby']	Rakebī/*Rakebija
Viggo <i>v</i>	['viɡo]	Vigo
Jeppe <i>v</i>	['jæbə]	Jepe
Stubberup	['sdubə,råb]	Stuberupa
Steffensen <i>uzv</i>	['sdæfən̩sən]	Stefensens

8.2. Atsevišķu līdzskaņu burtu un burtkopu atveide

1) *b* > *b* (sk. arī burtkopu *bb*):

Bedsted	['beð̥,sдæð̥]	Bedstede
Ribe	['ri·bə]	Ribe
Vemb	['væm̩']	Vemba

2) *bb* > *b*

Stubberup	['sdubə,råb̥]	Stuberupa
Sebbersund	[sæb̥sɔ'sån̩']	Sebersunda

3) *c* > *k* (sk. arī burtkopas *ch*, *ck*, *sch*):

Claus <i>v</i>	['klaw̩'s]	Klauss
Carlsberg <i>uzv</i>	['kɑ'l̩s,baɹ̥']	Karlsbergs

c > *s* patskaņu *i*, *e*, *ø* priekšā:

Cecil <i>v</i>	['se·sil̥']	Sēsila
----------------	-------------	--------

Tomēr vienā gadījumā *c* > *c*

Fredericia	[fræðɔ'ræʃa]	Fredericia ¹⁸
------------	--------------	--------------------------

4) *ch* > *k* (sk. arī burtkopu *sch*) – parasti:

Christian <i>v</i>	['kræsdjan̥]	Kristians
Birch <i>uzv</i>	['biɹ̥g̥]	Birks

ch > *š* – aizguvumos no franču valodas:

Charlotte <i>v</i>	['ʃɑ'l̩də]	Šarlote
--------------------	------------	---------

¹⁸ Atveidojot ievērots transliterācijas princips. Burtkopu *ci* šajā vārdā izrunā kā [ʃ], un tas ir vienīgais šādas izrunas gadījums dāņu valodā.

5) *ck > k*

Beck <i>uzv</i>	[bæg]	Beks
Falck <i>uzv</i>	[fal'g]	Falks

6) *d > d* (sk. arī burtkopas *dd*):

Durup	[du'råb]	Dūrupa
Rungsted	[rânjsdæð]	Rungstede
Lindholm	[lenjhôl'm]	Lindholma

7) *dd > d*

Rødding	[röðen̥]	Redinga
Odder	['ɔð'ɔ]	Odera

8) *f > f* (sk. arī burtkopu *ff*):

Femø	[fæmø̥]	Femē
Leif <i>v</i>	[laɪf̥]	Leifs

9) *ff > f*

Steffensen <i>uzv</i> ['sdæfən̥sən̥]	Stefensens
--------------------------------------	------------

10) *g > g* (sk. arī burtkopas *gg*, *gh*, *gj*):

Gentofte	[gæn̥tɔfdə]	Gentofte
Helgenæs	[hæljə,næs]	Helgeness
Jægersborg	[jæ'rsbɔ̥]	Jēgersborga
Agnes <i>v</i>	[awnæs̥]	Agnese
Signe <i>v</i>	[si'nə]	Signe

11) *gg > g*

Uggerby	[ugɔ̥,by̥]	Ugerbī/*Ugerbijā
Viggo <i>v</i>	[vigo]	Vigo

12) *gb > g*

Krogh <i>uzv</i>	[krå'w]	Krogs
Bøgh <i>uzv</i>	[bø'ɪ]	Bēgs

13) *gj* > *g*

Gjerrild	[‘gaɹɪld̥]	Gerrilda
Gjertsen <i>uzv</i>	[‘gæɹd̥sən]	Gertsens

14) *b* > *b* (sk. arī burtkopas *ch*, *gh*, *ph*, *rh*, *sch*, *tb*) – vārda vai salikteņa daļas sākumā:

Herning	[‘haɹneŋ]	Herninga
Bornholm	[bɔ:n, ‘hɔ:l̥m]	Bornholma

b neatveido gadījumos, kad tas veic patskaņa garinājuma funkciju (sk. arī 7.1.2.):

Rohde <i>uzv</i>	[‘ro:ðə]	Rode [..ō..]
Pihl <i>uzv</i>	[‘pi:l̥]	Pils

15) *j* > *j* (sk. arī burtkopas *gj*, *kj*, *sj*):

Jebjerg	[‘je:bja:ɹ̥]	Jēbjerga
Ejstrup	[‘eɹ’sdråb̥]	Ejstrupa

16) *k* > *k* (sk. arī burtkopas *ck*, *kj*, *kk*):

Kegnæs	[‘kaɹnæs̥]	Kegnesa
Rødekro	[‘røðəkro:ɹ̥]	Rēdekro [..ō..]

17) *kj* > *k*

Kjellerup	[‘kæl’əɹåb̥]	Kellerupa
Kjærgaard <i>uzv</i>	[‘kæɹgɔ:ɹ̥]	Kergords
Skjern	[‘sga:ɹ̥n̥]	Skerna

18) *kk* > *k*

Løkken	[‘løgən̥]	Lekena
Rakkeby	[‘raɹgəby:ɹ̥]	Rakebi/*Rakebijā

19) *l* > *l* (sk. arī burtkopu *ll*):

Lyø	[‘ly:ɹ̥ø:ɹ̥]	Līē
Løgumkloster	[lø:gåm’kløsðɔ:ɹ̥]	Lēgumklostera

20) *ll* > *ll*

Søllested	[sølə̯sdæð]	Sellestede
Allinge	[alɛŋ,ə]	Allinge

21) *m* > *m* (sk. arī burtkopu *mm*):

Marstal	[mɑ̯.sdal]	Marstale
Holm <i>uzv</i>	[hol'm]	Holms

22) *mm* > *mm*

Hammelev	[hämə̯lew]	Hammeleva
Mommark	[mɔ̯mɑ̯.g]	Mommarka

23) *n* > *n* (sk. arī burtkopu *nn*):

Nærå	[næ̯.rå̯.]	Nēro [..ō̯]
Svenstrup	[svæ̯n'.sdrå̯b]	Svenstrupa
Lyngby	[lø̯n.by̯']	Lingbī/*Lingbija

24) *nn* > *nn*

Svinninge	[sveneñə̯]	Svinninge
Henning <i>v</i>	[hæ̯nen̩]	Hennings

Tomēr vārda beigās (no vācu valodas aizgūtajos uzvārdos ar *-mann*)*mn* > *n*

Hartmann	[hɑ̯.d̩.man̩']	Hartmans/*-is
Hoffmann	[hɔ̯f̩.man̩']	Hofmans/*-is

25) *p* > *p* (sk. arī burtkopas *ph*, *pp*):

Peder <i>v</i>	[pe̯.ðə̯]	Pēders
Pandrup	[pan'drå̯b]	Pandrupa

26) *pb* > *f*

Sophie <i>v</i>	[so̯fi̯.ə̯]	Sofie/*Sofija
Philipsen <i>uzv</i>	[fil'ib.sə̯n̩]	Filipsens

27) *pp* > *p*

Jeppe <i>v</i>	[jæ̯bə̯]	Jepe
----------------	----------	------

28) *qu, qv > kv*

Quaade <i>uzv</i>	[kvɑ:ðə]	Kvāde
Qvist <i>uzv</i>	[kvɛsd]	Kvists

29) *r > r* (sk. arī burtkopas *rb, rr*):

Ryomgård	[ry·åm'gɔ']	Riomgorda
Arnborg	[ɑ·n,bɔ']	Arnborga

30) *rb > r*

Rhode	[ro·ðə]	Rode [..ō..]
-------	---------	--------------

31) *rr > rr*

Nørreport	[p̥rørpɔrt̩]	Nerreporta
Virring	[vɪrɪŋ]	Virringa

32) *s > s* (sk. arī burtkopas *sch, sj, ss*):

Stine <i>v</i>	[sdi·nə]	Stīne
Gistrup	[gis,dråb]	Gistrupa

33) *sch > š* no vācu valodas aizgūtos užvārdos:

Schumacher <i>uzv</i>	[ʃu,mægɔ]	Šumakers
-----------------------	-----------	----------

Citos gadījumos vārda sākumā *sch > sk*

Schou <i>uzv</i>	[sɡɔw̩]	Skou/*Skous
Schröder <i>uzv</i>	[sgröð̩ɔ]	Skrēders

34) *sj > š*

Sjælsø	[ʃæ'lɔsø̩]	Šēlsē
--------	------------	-------

35) *ss > s*

Risskov	[ri'ssgow̩]	Riskova
Vissenbjerg	[vesən,bjaɹ̩]	Visenbjerga

36) *t* > *t* (sk. arī *th*, *tt*):

Tønder	[tön'ɔ]	Tendera
Jerstal	[järsdal]	Jerstale

37) *th* > *t*

Thyborøn	[tybo'rön']	Tiborena
Berthelsen <i>uzv</i>	[ba:dəlsən]	Bertelsens

38) *tt* > *t*

Slettestrand	[slædə:sdran']	Sletestrande
Otto <i>v</i>	['ɔto]	Oto

39) *v* > *v*

Vibeke <i>v</i>	[vi'bækə]	Vibeke
Brovst	['brɔw'sd]	Brovsta

40) *w* > *v*

Werner <i>v</i>	['va:r'nɔ]	Verners
Wind <i>uzv</i>	['ven']	Vinds

41) *x* > *ks*

Brix <i>uzv</i>	['brægs]	Brikss
Axel <i>v</i>	['agsəl]	Aksels

42) *z* > *s*

Zachariassen <i>uzv</i>	[saka'ri'a:sən]	Sakariāsens
Lauritzen <i>uzv</i>	[läwridsən]	Lauritsens

9. Latvisko atveidojumu gramatizācija

9.1. Artikuls

Dāņu valodā vairāki vietvārdi (galvenokārt āru vārdi) sastopami ar noteikto gala artikulu *-en*, *-n*, *-et*, *-t*, *-ene*, *-erne*. Lai neapgrūtinātu objektu

identifikāciju, latviešu atveidojumos šie gala artikuli ir saglabājami, iekļaujot tos vārda celmā:

Himmelbjerget <i>k</i> ¹⁹	Himmelbjergets	[heməl'bja:s'weð]
Almindingen <i>m</i>	Almindingens	[al'men'ēnən]
Gudenåen <i>u</i>	Güdenoena [..ō..]	[gu'ðənå'ān]
Hirsholmene <i>s-s</i>	Hirsholmene (-s salas) -u	[hi:rsholmənə]
Kalveboderne <i>jš</i>	Kalveboderne -u	[kalvə'bo:ðɔnə]
Lammeſjorden <i>fj</i>	Lammeſjordens	[laməfjo'čn]

9.2. Īpašvārdu dzimte un galotne

9.2.1. Personvārdu dzimte un galotne

Dāņu personvārdu – priekšvārdu un uzvārdu – atveidojumu dzimte atkarīga no personas dzimuma.

1. Gadījumos, kad dāņu personvārds (priekšvārds) beidzas ar patskani, tas, respektīvi, tā latviskais atveidojums saglabājams kā vārda galotne vai izskanā arī latviešu valodā.

Sieviešu vārdi:

-a	Eva	[e'va]	Ēva
-e	Helle	['hælə]	Helle
-i	Mary	['ma'ri]	Māri (nelok.)

Viriešu vārdi:

-e	Bjarne	[bjær'nə]	Bjarne (dat. Bjarnem)
-i	Henry	['hænri]	Henri (nelok.)
-o	Viggo	['vigo]	Vigo

Pārējos gadījumos sieviešu dzimtē pievienojama galotne *-a* un viriešu dzimtē *-s* (izņemot dažus uzvārdus, par kuru atveidi sk. tālāk):

Kirsten	[ki:sdən]	Kirstena
Bodil	['bo:dil]	Bodila [..ō..]

¹⁹ Nomenklatūras terminu saisinājumus sk. 76. lpp.

Karsten	[kɑ:sdən]	Karstens
Simon	['simân]	Simons

Nebūtu ieteicama galotņu *-ja*, *-js* pievienošana personvārdiem, kas dāņu valodā beidzas ar *-i* vai *-y* un burta *j* iestarpināšana pirms beigu patskaņa, jo tādā veidā notiek attālināšanās no vārda grafiskā attēla un izrunas, tomēr pieļaujama arī tradicionālā rakstība:

Benny	['bæni]	Benni/*Benijs
Pia	['pi:a]	Pīa (nevis Pīja)

2. Pēc tāda paša principa kā priekšvārdi atdarināmi arī dāņu uzvārdi:

Eriksen	['e'rægsən]	Ēriksens, Ēriksena
Skou	['sgow']	Skou, Skou (nelok.)/ *Skous, *Skoua
Bay	['bɔɪ']	Bai, Bai (nelok.)/*Bais, *Baia
Ege	['e:iə]	Ēge (dat. Ēgem), Ēge (dat. Ēgei)

Galotne *-e* ir pievienojama dāņu uzvārdiem, kas vīriešu dzimtē latviskajā atveidojumā beidzas ar *-ers*, *-sons*, *-mans*, piemēram, *Bāgere*, *Andersone*, *Hartmane*. Galotne *-e* sieviesu dzimtē jāpievieno arī uzvārdam, kam fināle saskan ar tādu vietvārda beigu daļu, ko atveido ar galotni *-e*.

9.2.2. Vietvārdu dzimte un galotne

1. Apdzīvoto vietu (pilsētu, ciemu, pilsētu daļu, apvidu u. c.) dāņu nosaukumus latviešu valodā lieto sieviešu dzimtē:

Korsør <i>p</i>	[kɔ:sɔ:]	Korsēra
Vium <i>c</i>	["vi:ám]	Viuma
Rødovre <i>pd</i>	['röð,ɔwɔ:]	Redovre
Horneland <i>n</i>	['hɔ:nəlan']	Hornelande

2. Āru vārdi (ezeru, upju, fjordu, kalnu u. c. nosaukumi) parasti lietojamī tādā dzimtē, kāda dzimte ir attiecīgajam nomenklatūras vārdam:

Gudenåen <i>u</i>	[‘gu:ðənå:ñ]	Gudenoena [..õ..]
Mors <i>s</i>	['mɔ:s]	Morsa
Sælvig <i>js</i>	['sæ:lvi:]	Sēlvigs
Tissø <i>e</i>	['ti:sø:]	Tisē (skaistais Tisē)
Møgelhøj <i>k</i>	['mø:gelhɔj']	Mēgelhojs

3. Gadījumos, kad vietvārds, kas beidzas ar patskani *-e*, būtu lietojams daudzskaitlī vai vīriešu dzimtē, šo vārdu ieteicams lietot ģenitīvā kopā ar nomenklatūras vārdu, piemēram:

Kalveboderne	<i>j</i> š	[kalvə'bo'ðɔnə]	Kalvebodernes jūras šaurums
Hirsholmene	<i>ss</i>	[hiʂ, hɔlmənə]	Hirsholmenes salas

4. Dāņu vietvārdu atveidojumiem sieviešu dzimtē tradicionāli²⁰ pievieno galotni *-e*, ja vietvārds beidzas ar *-dal*, *-land*, *-strand*, *-brand*, *-sted*, *-sten*:

Lolland	[lɔ̄lan̄']	Lollande
Rungsted	[rân̄sdæð]	Rungstede

Dāņu vietvārdu atveidojumiem sieviešu dzimtē pievieno galotni *-a*, ja vietvārda beigu daļā ir *-borg*, *-berg*, *-lund*, *-rup*, *-strup*, *-havn*, *-sund*, *-baek*, *-nes*, kā arī lielākajā daļā citu gadījumu, kad vietvārds beidzas ar līdzskani:

Kastrup	[kāsdrâb]	Kastrupa
Jægersborg	[jǣrɔ̄s, bɔ̄]	Jægersborga
Sahl	[sāl]	Sāla

5. Dāņu vietvārdu atveidojumiem vīriešu dzimtē parasti pievieno galotni *-s*, piemēram:

Furesøen	<i>e</i>	[fū·ɔ̄sø̄'ən̄]	Füresēens
----------	----------	-----------------	-----------

6. Gadījumos, kad dāņu vietvārds beidzas ar *-ø* ‘sala’ vai *-sø* ‘ezers’, latviešu valodas atveidojumā tie rakstāmi ar garu beigu *-ē* un nav lokāmi:

Bågø	<i>s</i>	[bå̄'wø̄']	Bogē [..ō..]
Kalø	<i>c</i>	[kā'lø̄']	Kālē
Mossø	<i>e</i>	[må̄s,sø̄']	Mosē

7. Gadījumos, kad dāņu vietvārds beidzas ar *-by* ‘ciems’, tas būtu

²⁰ Šīs tradīcijas zināmā mērā ir citu ģermānu valodu vietvārdu atveides nosacītas.

atveidojams ar *-bī*, tomēr pieļaujama arī skandināvu vietvārdu tradicionālā atveide ar *-bija*, piemēram:

Valby	['val,by']	Valbī/*Valbija
-------	------------	----------------

9.3. Nomenklatūras vārdi dāņu vietvārdos

Dāņu vietvārdi visbiežāk ir salikti nosaukumi, kuros otrajam komponentam ir nomenklatūras vārda funkcija. Šis komponents nav tulkojams:

Gavnø <i>s, c</i>	(gavn + sala)	Gavnē
Halsnæs <i>zr</i>	(hals + zemesrags)	Halsness

Daļai ģeogrāfisko nosaukumu nomenklatūras vārdu raksta atsevišķi. Ieteicams tulkot tādus nomenklatūras vārdus kā *ø* ‘sala’ un *å* ‘upe’, jo to grafiskais attēls viena burta veidolā latviešu valodā varētu radīt šaubas, vai nav pieļauta klūda:

Skive Å	Skīves upē
---------	------------

Pārējos gadījumos dāņu nomenklatūras vārdu ieteicams atveidot netulkotu, bet (ja nepieciešams) pievienot atbilstošu nomenklatūras vārdu latviešu valodā:

Musholm Bugt <i>jl</i>	Mūsholmbugta līcis
------------------------	--------------------

10. Īpašvārdu saraksti

10.1. Geogrāfisko nosaukumu saraksts²¹

Zvaigznīte <*> rakstīta to vārdu priekšā, kuru rakstībā saglabāta latviešu valodas tradīcija, kas nesaskan ar šajā darbā ieteiktajiem dāņu īpašvārdu atveides noteikumiem. Šos vārdus var izvēlēties plašākam

²¹ Sarakstā nav iekļauti Dānijas Karalistei piederošo Fēru (Farēru) salu un Grenlandes ģeogrāfiskie nosaukumi (izņemot šo abu pavalstu nosaukumus), jo starptautiskā limenī novērojama tendence lietot šo valstu vietējos, nevis dāņiskos nosaukumus, un arī latviešu valodā ieteicams atveidot šo teritoriju vietējos nosaukumus.

Vium c	[‘vi·åm]	Viuma
Voer c	[‘vō]	Vora [..ō..]
Vojens c	[‘vōjēns]	Vojensa
Vonsild c	[‘vōn̄sil’]	Vonsilda
Vordingborg p	[‘vō·den̄bɔ̄’]	Vordingborga
Vorup c	[‘vō·rāb̄]	Vorupa [..ō..]
Vrå c	[‘vrå’]	Vro [..ō]
Værlose pd	[‘vǣlø̄sə]	Verlēse
Vålse c	[‘vå̄lsə]	Volse [..ō..]

Y

Yding Skovhøj k	[‘ȳ·deŋ̄sgɔ̄w̄hɔ̄i]	Īdingskovhojs, Īdingskovhoja kalns
-----------------	----------------------	---------------------------------------

Æ

Æbelø s	[‘ǣ·bøl̄,ø̄’]	Ēbelē
Ærø s	[‘ǣ·rø̄’]	Ērē
Ærøskøbing c	[‘ǣ·rø̄s̄kø̄ben̄]	Ērēskēbinga

Ø

Ølby c	[‘ø̄l̄,bȳ’]	Elbi/*Elbija
Ølgod c	[‘ø̄l̄,gō’ð̄]	Elgoda [..ō..]
Ølsted c	[‘ø̄l̄,sdæð̄]	Elstede
Ølstykke c	[‘ø̄l̄,sdøḡē]	Elstike
Ørby c	[‘ø̄r̄,bȳ’]	Erbī/*Erbija
Ørbæk c	[‘ø̄r̄,bæḡ]	Erbeka
Øresund jš	[‘ø̄·ɔ̄sān̄’]	Ēresunds/*Ērezunds
Ørslev c	[‘ø̄r̄’slew̄]	Ersleva
Ørsted c	[‘ø̄r̄,sdæð̄]	Erstede
Ørum c	[‘ø̄·rām̄]	Ēruma
Østerbro pd	[‘ø̄s̄dɔ̄’brō’]	Esterbro [..ō..]
Østersøen j	[‘ø̄s̄dɔ̄sø̄’ø̄n̄]	*Baltijas jūra

Å

Åbenrå p	[‘å̄·bøm̄’rɔ̄’]	Obenro [ō...ō]
----------	-----------------	----------------

Åbybro <i>c</i>	[ˈåbȳ'brō']	Obibro [..ō]
Åbyhøj <i>pd</i>	[ˈåbȳ'høj̄']	Obihaja
Ågerup <i>c</i>	[ˈå̄'wə,råb̄]	Ogerupa [ō..]
Åkirkeby <i>c</i>	[ˈå̄'ki:rgebȳ']	Okirkebi/*Okirkebija [ō..]
Ålborg <i>p</i>	[ˈɔl,bɔ̄']	Olborga
Ålbæk <i>c</i>	[ˈɔl,bæḡ]	Olbeka
Ålestrup <i>c</i>	[ˈå̄'lə:sdråb̄]	Olestrupa [ō..]
Åmose <i>purvs</i>	[ˈå̄'mo:sə]	Omoses purvs [ō..ō..]
Århus <i>p</i>	[ˈɔ:hu:s̄]	Orhūsa
Års <i>c</i>	[ɔ:s̄]	Orsa
Årslev <i>c</i>	[ɔ:s̄'slew̄]	Orsleva
Årø <i>s</i>	[å̄'rø̄']	Orē [ō..]

10.2. Vīriešu vārdu saraksts

A

Aage	[ˈå̄·wə]	Oge
Alfred	[ˈal̄,fræð̄]	Alfreds
Anders	[ˈɑ:ndəs̄]	Anderss
Arne	[ˈɑ:nə]	Arne
Axel	[ˈagsəl̄]	Aksels

B

Benny	[ˈbæni]	Benni/*Bennijs
Bent	[ˈbæn̄'d̄]	Bents
Bjarne	[ˈbjɑ:nə]	Bjarne
Børge	[ˈbø:rwē]	Berge

C

Carl	[ˈkɑ:l̄]	Karls
Carsten	[ˈkɑ:sdən̄]	Karstens
Christian	[ˈkræsdjan̄]	Kristians
Claus	[ˈklaw̄'s̄]	Klauss

D

Daniel	[da'ni,əl]	Dāniels
--------	------------	---------

E

Egon	[e'gɔn]	Ēgons/*Egons
Emil	[e'mi'l̩]	Emīls
Erik	[e'ræg]	Ēriks
Erling	[a'len̩]	Erlings

F

Finn	[fen̩]	Finns
Flemming	[flæmen̩]	Flemmings
Frederik	[fræð'ræg̩]	Frederiks

H

Hans	[han's]	Hanss
Helvig	[hælvɪ̩]	Helvīgs
Henning	[hænen̩]	Hennings
Henrik	[hæn'ræg̩]	Henriks
Henry	[hænri]	Henri/*Henrijs
Holger	[hɔl'gɔ̩]	Holgers

J

Jakob	[jækɔb̩]	Jakobs
Jan	[jan̩]	Jans
Jens	[jæns]	Jenss
Jeppe	[jæbə̩]	Jepe
Jesper	[jæsbo̩]	Jespers
Joachim	[jo'akim̩]	Joakims [..ō..]
Johannes	[jo'han'əs]	Johanness
John	[dʒon̩]	Džons
Jørgen	[jørɔn̩]	Jergens

K

Kaj	[kai̩]	Kajs
-----	--------	------

Karl	[kɑ'l]	Karls
Karsten	[kɑ'sdən]	Karstens
Kasper	[kasbɔ̄]	Kaspers
Kim	[kem']	Kims
Knud	[knuð']	Knuds
Kristian	[kræsdjan]	Kristians
Kristoffer	[kri'sdøfɔ̄]	Kristofers
Kurt	[ku:t'd]	Kurts

L

Lars	[lɑ:s]	Larss
Lasse	[lase]	Lase
Leif	[laɪf]	Leifs

M

Mads	['mas]	Madss
Martin	['mɑ:tin]	Martins
Michael	['mi:kɑ:l]	Mikāls
Mogens	['må:wəns]	Mogenss [..ō..]
Morten	['mɔ:dən]	Mortens

N

Nicolai	['nego:lai']	Nikolai/*Nikolajs
Niels	['nels]	Nilss
Nils	['nels]	Nilss

O

Ole	[o:lə]	Ole [ō..]
Otto	['ɔ:to]	Oto
Ove	['o:və]	Ove [ō..]

P

Peder	['pe:ðə]	Pēders
Per	['pe:r]	Pers
Peter	['pe:də]	Pēters

Poul	[pɔwl]	Pouls
Preben	[præ'bən]	Prēbens

R

Rasmus	['rasmus]	Rasmuss
--------	-----------	---------

S

Simon	['simân]	Simons
Steen	['sde'n]	Stēns
Stig	['sdi']	Stīgs
Svend	['svæn']	Svends
Søren	['sö'ɔn]	Sērens

T

Thomas	['tomas]	Tomass
Torben	['tɔ'bən]	Torbens

V

Viggo	['vigo]	Vigo
-------	---------	------

W

Werner	['va:r'nɔ]	Verners
--------	------------	---------

10.3. Sieviešu vārdu saraksts**A**

Aase	[å'se]	Ose [ō..]
Agnes	['awnəs]	Agnese
Amalie	[a'ma'ljē]	Amālie/*Amālija
Anna	['ana]	Anna
Anne	['anə]	Anne
Annette	[a'nædə]	Annete
Astrid	['a,ɔdrið]	Astrida

B

Bente	[bændə]	Bente
Birgit	[bɪ̄rgɪd̄]	Birgita
Birgitte	[bīr'gɪd̄ə]	Birgite
Birthe	[bɪ̄rðə]	Birte
Bodil	[bōdil̄]	Bodila [..ō..]

C

Camilla	[ka'mila]	Kamilla
Cecil	[se'sil̄]	Sēsila
Christine	[kri'sdī'nə]	Kristīne
Charlotte	[ʃa'lɔ̄də]	Šarlote

E

Edith	[e'did̄]	Ēdite
Elisabeth	[e'lisab̄θ]	Elisabete/*Elizabete
Ellen	[ællən̄]	Ellena
Else	[ælsə]	Else
Erna	[a:n̄a]	Erna
Eva	[e'va]	Ēva

G

Gerda	[garda]	Gerda
Grethe	[græ'də]	Grēte
Gudrun	[guðrún̄]	Gudruna

H

Hanne	[hanə]	Hanne
Helle	[hælə]	Helle

I

Inge	[en̄ə]	Inge
Ingeborg	[en̄əbɔ̄]	Ingeborga
Inger	[en̄ɔ̄]	Ingera

Ingrid	[en̪rið]	Ingrida
Irene	[i'ræ'nə]	Irēne
J		
Jette	[jædə]	Jete
Johanne	[jo'han'ə]	Johanne
Julie	[ju'ljə]	Jūlie/*Jūlija
Jytte	[jyðə]	Jite
K		
Karen	[ka·an̪]	Kārena
Karin	[kɑ·rin̪]	Kārina
Kathrine	[ka'tri'nə]	Katrīne
Kirsten	[kijsdən̪]	Kirstena
Kirstine	[ki'sdi'nə]	Kirstīne
Kristine	[kri'sdi'nə]	Kristīne
L		
Lene	[le·nə]	Lēne
Line	[lī·nə]	Līne
Lis	[lis]	Lisa
Lisbeth	[lisbæd̪]	Lisbete/*Lizbete
Lise	[lī'sə]	Lise
Lone	[lo·nə]	Lone [..ō..]
Louise	[lu'i'sə]	Luīse
M		
Malene	[ma'le'nə]	Malēne
Margrethe	[ma'græ'də]	Magrēte
Maria	[ma'ri'a]	Marīa/*Marija
Marianne	[mari'a'nə]	Marianne
Marie	[ma'ri'ə]	Marīe/*Marija
Marlene	[ma'le'nə]	Marlēne
Mary	[ma'ri]	Māri
Mette	[mædə]	Mete

P

Pernille	[paŋ'nelə]	Pernille
Pia	[pi'a]	Pia

R

Rikke	[rægə]	Rike
Ruth	['rud]	Ruta

S

Sara	['sɑ·ra]	Sāra
Sidsel	['sisəl]	Sidsela
Signe	['si'nə]	Signe
Sofie	[so'fi̯ə]	Sofie/*Sofija
Stine	['sdi'nə]	Stīne
Susanne	[su'sanə]	Susanne

T

Tina	['ti·na]	Tina
Tine	['ti·nə]	Tīne
Tove	['to·və]	Tove [..ō..]
Trine	['tri·nə]	Trīne

U

Ulla	['ula]	Ulla
------	--------	------

V

Vibeke	['vi'bəkə]	Vibeke
--------	------------	--------

10.4. Uzvārdu saraksts²³**A**

Aagaard	[ˈɑ·gɔ̄]	Ogord's, -a [ō..]
Abildgaard	['abil,gɔ̄']	Abildgord's, -a

²³ Daudzi dāņu uzvārdi ir cēlušies no vietvārdiem un pastāv identā formā ar tiem, tādēļ sk. arī ģeogrāfisko nosaukumu sarakstu.

Abrahamsen	[ˈa·bra,ham’sən]	Ābrahamsen’s, -a
Adamsen	[ˈa·dām,sən]	Ādamsen’s, -a
Ager	[a̯’ḡ̯]	Āger’s, -e
Albertsen	[‘al·b̄d̄,sən]	Ālbertsen’s, -a
Albrechtsen	[‘al·br̄ɛḡd̄,sən]	Ālbrektsen’s, -a
Alstrup	[‘al·sdr̄ab̄]	Ālstrup’s, -a
Andersen	[‘aŋ̄sən]	Āndersen’s, -a
Andersson	[‘aŋ̄d̄sɔn]	Āndersson’s, -e
Andreassen	[an’dr̄æ’asən]	Āndr̄easen’s, -a
Andreassen	[an’dr̄æ’asən]	Āndr̄easen’s, -a
Andresen	[an’dr̄æ’sən]	Āndr̄esen’s, -a
Antonsen	[‘an,tɔnsən]	Āntonsen’s, -a
Asmussen	[‘as,musən]	Āsmusen’s, -a
Astrup	[‘a,ɔdr̄ab̄]	Āstrup’s, -a
Axelsen	[‘aŋ̄səl,sən]	Ākselsen’s, -a

B

Bach	[‘baç]	Bak’s, -a
Bager	[‘ba·ç̄]	Bāger’s, -e
Bagger	[‘baç̄ɔ]	Bager’s, -e
Bak	[‘baç]	Bak’s, -a
Balle	[‘balə]	Ball’e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bang	[‘baŋ̄’]	Bang’s, -a
Bay	[‘baɪ̯’]	Bai (nelok.)/*Baij’s, -a
Bech	[‘baç̄]	Bek’s, -a
Beck	[‘baç̄]	Bek’s, -a
Bendixen	[‘bændig,sən]	Bendiksen’s, -a
Bendtsen	[‘bændsən]	Bendtsen’s, -a
Bengtsen	[‘bæŋ̄’dsən]	Bengtsen’s, -a
Bentsen	[‘bæn’dsən]	Bentsen’s, -a
Berg	[‘ba,j’w]	Berg’s, -a
Berntsen	[‘ba,j’nd̄sən]	Berntsen’s, -a
Bertelsen	[‘ba,rd̄el,sən]	Bertelsen’s, -a
Berthelsen	[‘ba,rd̄el,sən]	Bertelsen’s, -a

Bidstrup	[ˈbiːsdråb]	Bidstrup's, -a
Bille	[ˈbilə]	Bill'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Birch	[ˈbiːg]	Birk's, -a
Birk	[ˈbiːg]	Birk's, -a
Bisgaard	[ˈbisɡɔ̄]	Bisgord's, -a
Bjerg	[ˈbjæɹw]	Bjerg's, -a
Bjerre	[ˈbjæɹə]	Bjerr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bjerregaard	[ˈbjæɹə gɔ̄]	Bjerregord's, -a
Biørn	[ˈbjø̄l̩n̩]	Bjern's, -a
Bjørn	[ˈbjø̄l̩n̩]	Bjern's, -a
Bladt	[ˈblad̩]	Blat's, -a
Bloch	[ˈblɔ̄g]	Blok's, -a
Blom	[ˈblø̄m̩]	Blom's, -a
Boesen	[ˈbōsən̩]	Bosen's, -a [..ō..]
Boisen	[ˈbōsən̩]	Boisen's, -a
Bonde	[ˈbåndə]	Bond'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Borch	[ˈbɔ̄rg̩]	Bork's, -a
Borg	[ˈbɔ̄w̩]	Borgs, -a
Borup	[ˈbōråb̩]	Borup's, -a [..ō..]
Boysen	[ˈbōsən̩]	Boisen's, -a
Bramsen	[ˈbram̩sən̩]	Bramsen's, -a
Brandt	[ˈbran̩d̩]	Brandt's, -a
Brink	[ˈbræn̩g̩]	Brink's, -a
Brix	[ˈbrægs̩]	Briks's, -a
Bro	[ˈbrō̩]	Bro (nelok.) [..ō..]
Bruhn	[ˈbrūn̩]	Brūn's, -a
Brun	[ˈbrūn̩]	Brūn's, -a
Bruun	[ˈbrūn̩]	Brūn's, -a
Brøndum	[ˈbröndåm̩]	Brendum's, -a
Buch	[ˈbug̩]	Buk's, -a
Buhl	[ˈbul̩̩]	Būl's, -a
Bundgaard	[ˈbångɔ̩̄]	Bundgord's, -a

Busk	[ˈbusq]	Busk's, -a
Bæk	[ˈbæg]	Bek's, -a
Bødker	[ˈbødkɔ̄]	Bedker's, -e
Bøgh	[ˈbø’ɪ]	Bēg's, -a
Børgesen	[ˈbørwəsən]	Bergesen's, -a

C

Callesen	[ˈkaləsən]	Kallesen's, -a
Carlsberg	[ˈka’lsbaɪ̄]	Karlsberg's, -a
Carlsen	[ˈka’lsən]	Karlsen's, -a
Carstensen	[ˈka’sdən,sən]	Karstensen's, -a
Caspersen	[ˈkasbø,sən]	Kaspersen's, -a
Christensen	[ˈkræsdən,sən]	Kristensen's, -a
Christiansen	[ˈkræ’sdjan,sən]	Kristiansen's, -a
Christoffersen	[kri’sdøfə,sən]	Kristofersen's, -a
Christophersen	[kri’sdøfə,sən]	Kristofersen's, -a
Clausen	[ˈklaw’sən]	Klausen's, -a
Clemmensen	[ˈklæmən,sən]	Klemmensen's, -a

D

Dahl	[ˈda'l]	Dāl's, -a
Dalgaard	[ˈdalɡɔ̄]	Dalgord's, -a
Dall	[ˈda'l]	Dall's, -a
Dam	[ˈdæm’]	Dam's, -a
Damgaard	[ˈdæmɡɔ̄’]	Damgord's, -a
Damm	[ˈdæm’]	Damm's, -a
Danielsen	[ˈda’ni,ælsən]	Dānielsen's, -a
Daugaard	[ˈdæw,ɡɔ̄’]	Daugord's, -a
Davidsen	[ˈda’við,sən]	Dāvidsen's, -a
Degn	[ˈdaɪ̄n]	Degr'n, -a
Dideriksen	[ˈdið’ə,rægsən]	Dideriksen's, -a
Dinesen	[ˈdi:nəsən]	Dīnesen's, -a
Ditlevsen	[ˈdidlew,sən]	Ditlevsen's, -a
Due	[du’ə]	Dū'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

E

Ebbesen	[ˈæbəsən]	Ebesen's, -a
Ege	[e̯ɛ̯ə]	Ēg'e (dat. siev. dz. <i>-ei</i> , vīr. dz. <i>-em</i>)
Elkjær	[ælkjæ̯̯]	Elkēr's, -a
Enevoldsen	[e̯nəvɔ̯l̥sən]	Ēnevoldsen's, -a
Eriksen	[e̯ræk̥sən]	Ēriksen's, -a
Eskildsen	[æskil̥sən]	Eskildsen's, -a
Espersen	[æsbɔ̯sən]	Espersen's, -a

F

Fabricius	[fa̯bri̯ju̯s]	Fabricius's, -a
Falck	[fal̥g]	Falk's, -a
Fischer	[fi̯ʃ̥ə]	Fi̯sher's, -e
Fisker	[fesgo̯]	Fisker's, -e
Frandsen	[fran̥sən]	Frandsen's, -a
Frank	[fran̥g̥]	Frank's, -a
Frederiksen	[fræð̥ræk̥sən]	Frederiksen's, -a
Friis	[fri̯s̥]	Fris's, -a
Frost	[frɔ̯sd̥]	Frost's, -a
Fuglsang	[fu̯l̥san̥̯]	Fūglsang's, -a

G

Gade	[ga̯d̥ə]	Gād̥e (dat. siev. dz. <i>-ei</i> , vīr. dz. <i>-em</i>)
Geert	[ge̯erd̥]	Gert's, -a
Gram	[gram̥̯]	Gram's, -a
Gjertsen	[gjur̥sən]	Gertsen's, -a
Graversen	[gra̯vəsən]	Grāversen's, -a
Gravesen	[gra̯vəsən]	Grāvesen's, -a
Gregersen	[græ̯g̥sən]	Grēgersen's, -a
Greve	[græ̯və]	Grēv'e (dat. siev. dz. <i>-ei</i> , vīr. dz. <i>-em</i>)
Grøn	[grön̥]	Gren's, -a

Guld	[ˈgʊl]	Guld's, -a
Gundersen	[ˈgåնdɔsən]	Gundersen's, -a

H

Haag	[ˈhaɪ̯]	Hāg's, -a
Haagensen	[ˈhå·wən̩sən]	Hogensen's, -a [..ō..]
Hald	[ˈhal̩]	Hald's, -a
Hammer	[ˈhäm̩]	Hammer's, -e
Hansen	[han̩sən]	Hansen's, -a
Hartmann	[hɑ̯t̩m̩,man̩]	Hartman's, -e
Haugaard	[ˈhaw̩gɔ̯̩]	Haugord's, -a
Hedegaard	[ˈhe̯ðəgɔ̯̩]	Hēdegord's, -a
Hein	[hɛ̯ɪ̯n̩]	Hein's, -a
Hemmingsen	[hæ̯men̩sən̩]	Hemmingsen's, -a
Henningsen	[hæ̯nen̩sən̩]	Henningsen's, -a
Henriksen	[hæ̯n̩ræ̯g̩sən̩]	Henriksen's, -a
Hermansen	[hæ̯r̩,m̩an̩sən̩]	Hermansen's, -a
Hjort	[jɔ̯d̩]	Hjort's, -a
Hjorth	[jɔ̯d̩]	Hjort's, -a
Hoffmann	[hɔ̯f̩,m̩an̩]	Hofman's, -e
Holm	[hɔ̯l̩m̩]	Holm's, -a
Holst	[hɔ̯l̩sd̩]	Holst's, -a
Hougaard	[hɔ̯w̩gɔ̯̩]	Hougord's, -a
Hviid	[v̩i̯ð̩]	Hvid's, -a
Høeg	[hø̯ɪ̯]	Hēg's, -a
Høgh	[hø̯ɪ̯]	Hēg's, -a
Høj	[hø̯ɪ̯]	Hoj's, -a
Høyer	[hø̯ɪ̯ɔ̯̩]	Hoier's, -e

I

Ibsen	[i̯bsən̩]	Ibsen's, -a
Ipsen	[i̯bsən̩]	Ipsen's, -a
Isaksen	[i̯sag̩sən̩]	Īsaksen's, -a
Iversen	[i̯vɔ̯sən̩]	Īversen's, -a

J

Jacobsen	[jækɔb̥sən]	Jakobsen's, -a
Jakobsen	[jækɔb̥sən]	Jakobsen's, -a
Jansen	[jan'sən]	Jansen's, -a
Jensen	[jænsən]	Jensen's, -a
Jeppesen	[jæb̥sən]	Jepesen's, -a
Jepsen	[jæbsən]	Jepsen's, -a
Jespersen	[jæsbɔ̥sən]	Jespersen's, -a
Jessen	[jæsən]	Jesen's, -a
Jochumsen	[jå,kåm'sən]	Jokumsen's, -a
Johannesen	[jo'hanəsən]	Johannesen's, -a
Johansen	[jo'han'sən]	Johansen's, -a
Johansson	[jo'hanson]	Johanson's, -e
Johnsen	[jo'nsən]	Jonsen's, -a [..ō..]
Juhl	[ju'l]	Jūl's, -a
Justesen	[jusdəsən]	Justesen's, -a
Juul	[ju'l]	Jūl's, -a
Jönsson	[jönsən]	Jenson's, -e
Jørgensen	[jö̥r'ɔ̥n̥sən]	Jergensen's, -a

K

Karlsen	[kɑ'l̥sən]	Karlsen's, -a
Kirk	[kiŋ]	Kirk's, -a
Kirkegaard	[ki:gəgɔ̥']	Kirkegord's, -a
Kjeldsen	[kæl'sən]	Keldsen's,-a
Kjær	[kæ̥]	Kēr's, -a
Kjærgaard	[kæ̥rgɔ̥']	Kergord's, -a
Klausen	[klaw'sən]	Klausen's, -a
Knudsen	[knusən]	Knudsen's, -a
Koch	[kɔ̥g]	Kok's, -a
Kofod	[ko'fo̥ð]	Kofod's, -a [..o..ō..]
Kofoed	[ko'fo̥ð]	Kofoed's, -a [..o..ō..]
Korsgaard	[kɔ̥rs,gɔ̥']	Korsgord's, -a
Kragh	[kra'w]	Krāg's, -a
Kristensen	[kræsdən̥sən]	Kristensen's, -a

Kristiansen	[kræ'sdjan'sən]	Kristiansen's, -a
Kristoffersen	[kri'sdɔfə,sən]	Kristofersen's, -a
Krogh	[krå'w]	Krog's, -a [..ō..]
Kruse	[kru'sə]	Krūs'e (dat. siev. dz. -ei, vir. dz. -em)
Kvist	[kvesd]	Kvist's, -a

L

Ladefoged	[la'ðəfo'əð]	Lādefoged's, -a [..ō..]
Lange	[lāŋə]	Lang'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Larsen	[lɑ·sən]	Larsen's, -a
Lassen	[lasən]	Lasen's, -a
Laugesen	[løwgəsən]	Laugesen's, -a
Lauridsen	[løwridsən]	Lauridsen's, -a
Lauritsen	[løwridsən]	Lauritsen's, -a
Lauritzen	[løwridsən]	Lauritzen's, -a
Laursen	[løw'ɔsən]	Laursen's, -a
Laustsen	[løw'sdsən]	Laustsen's, -a
Leth	[læd]	Let's, -a
Lind	[len']	Lind's, -a
Lindberg	[len,ba.]	Lindberg's, -a
Lorentsen	[lo'rən'sən]	Lorentsen's, -a
Lorentzen	[lo'rən'sən]	Lorentzen's, -a
Lorenzen	[lo'rən'sən]	Lorenzen's, -a
Ludvigsen	[luð'vi,sən]	Ludvigsen's, -a
Lund	[lān']	Lund's, -a
Lykke	[løgə]	Lik'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

M

Madsen	[masən]	Madsen's, -a
Magnussen	[mɔvnusən]	Magnusen's, -a
Marcussen	[ma'ku,sən]	Markusen's, -a
Markussen	[ma'ku,sən]	Markusen's, -a

Martinsen	[mɑ:tɪnsən]	Martinsen's, -a
Mathiasen	[ma tɪ'a,sən]	Matiasen's, -a
Mathiesen	[ma tɪ'sən]	Matīsen's, -a
Matthiesen	[ma'ti'sən]	Matīsen's, -a
Meldgaard	['mælgɔ:]	Meldgord's, -a
Meyer	['meɪ̯ər̯]	Meier's, -e
Michaelsen	['mi:kə'lsən]	Mikālsen's, -a
Michelsen	['megəl,sən]	Mikelsen's, -a
Mikkelsen	['megəl,sən]	Mikelsen's, -a
Mogensen	['må:wən,sən]	Mogenesen's, -a [..ō..]
Mortensen	['mɔ:dən,sən]	Mortensen's, -a
Mouritsen	['mɔ:wrid,sən]	Mouritsen's, -a
Munch	['mʌn̯ç]	Munk's, -a
Munk	['mʌn̯ç]	Munk's, -a
Mølgaard	['mølgɔ:]	Melgord's, -a
Møller	['møl̯ɔ:]	Meller's, -e
Mørch	[mø:g]	Merk's, -a

N

Nedergaard	['ne:ðɔ:gɔ:]	Nedergord's, -a
Nicolaisen	[nego'lai'sən]	Nikolaisen's, -a
Nicolajsen	[nego'lai'sən]	Nikolajsen's, -a
Nielsen	['nelsən]	Nilsen's, -a
Nikolajsen	[nego'lai'sən]	Nikolajsen's, -a
Nilsson	['nel,sən]	Nilson's, -e
Nissen	['nesən]	Nisen's, -a
Nygaard	['ny:gɔ:]	Nigord's, -a
Nørgaard	['nö:rɔ:gɔ:]	Nergord's, -a

O

Olesen	['o:ləsən]	Olesen's, -a [ō..]
Olsen	['o'ləsən]	Olsen's, -a [ō..]
Olsson	['o'ləsən]	Olson's, -e [ō..]
Ottesen	['ɔ:pəsən]	Otesen's, -a

Ottosen	[ˈɔtəsən]	Otosen's, -a
Overgaard	[ˈɔvəgaːrd]	Overgord's, -a
Ovesen	[oˈvəsən]	Ovesen's, -a [ō..]

P

Pallesen	[ˈpaləsən]	Pallesen's, -a
Paulsen	[ˈpɔwlsən]	Paulsen's, -a
Pedersen	[ˈpe’ðɔsən]	Pēdersen's, -a
Persson	[pe̥rsən]	Person's, -e
Petersen	[ˈpe’ðɔsən]	Pētersen's, -a
Philipsen	[fil’ib,sən]	Filipsen's, -a
Pihl	[pi̥l]	Pil's, -a
Poulsen	[ˈpɔwlsən]	Poulsen's, -a
Povlsen	[ˈpɔwlsən]	Povlsen's, -a

Q

Qaade	[kva·ðə]	Kvād'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Qvist	[kvesd]	Kvist's, -a

R

Rask	[r̥asg]	Rask's, -a
Rasmussen	[r̥asmušən]	Rasmusen's, -a
Ravn	[raw’n]	Ravn's, -a
Rhode	[ro·ðə]	Rod'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em) [..ō..]
Riis	[ri’s]	Rīs', -a
Rohde	[ro·ðə]	Rod'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em) [..ō..]
Rosenberg	[ro·sən,baʊ̥]	Rosenberg's, -a [..ō..]
Rytter	[rydɔ̥]	Riter's, -e
Rømer	[r̥ö’mɔ̥]	Rēmer's, -e
Rønne	[r̥ønə]	Renn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

S

Sand	[ˈsan̪]	Sand's, -a
Scherfig	[ˈʃa:fɪ]	Šerfig's, -a
Schiøtz	[ˈʃø:ds]	Šets's, -a
Schmidt	[ˈsmed̪]	Šmit's, -a
Schou	[ˈsgɔ:w̪]	Skou (nelok.)/*Skou's, -a
Schrøder	[ˈsgrø:ð̪ɔ̄]	Skreder's, -e
Schultz	[ˈʃul:s̪]	Šults's, -a/Šulc's, -a
Severinsen	[sevə'ri:nsən̪]	Severinsen's, -a
Simonsen	[simân:nsən̪]	Simonsen's, -a
Skaarup	[ˈsgå:râb̪]	Skorups, -a [..ō..]
Skou	[ˈsgɔ:w̪]	Skou (nelok.)/*Skou's, -a
Skov	[ˈsgɔ:w̪]	Skov's, -a
Skytte	[ˈsgødə]	Skit'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sloth	[ˈslø:d̪]	Slot's, -a
Smidt	[ˈsmed̪]	Smit's, -a
Smith	[ˈsmed̪]	Smit's, -a
Sommer	[ˈsɔ:mə]	Sommer's, -e
Sonne	[ˈsɔ:nə]	Sonn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Steen	[ˈsde:n̪]	Stēn's, -a
Steffensen	[ˈsdæfən̪sən̪]	Stefensen's, -a
Storgaard	[ˈsdɔ:gɔ̄]	Storgord's, -a
Storm	[ˈsdɔ:m̪]	Storm's, -a
Svendsen	[ˈsvæn:sən̪]	Svendsen's, -a
Svenningsen	[ˈsvænen̪sən̪]	Svenningsen's, -a
Svensson	[ˈsvæn:sən̪]	Svenson's, -e
Søgaard	[ˈsø:gɔ̄]	Segord's, -a
Søndergaard	[ˈsønɔ:gɔ̄]	Sendergord's, -a
Sørensen	[sö:rɔ:n̪sən̪]	Serensen's, -a

T

Therkelsen	[ta:gølsən̪]	Terkelsen's, -a
Therkildsen	[ta:gilsən̪]	Terkildsen's, -a

Thomassen	[to'ma'sən]	Tomāsen's, -a
Thomassen	[tɔma'sən]	Tomasen's, -a
Thomsen	[tɔmsən]	Tomsen's, -a
Thorsen	[tɔ'sən]	Torsen's, -a
Thrane	[tra'nə]	Trān'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Thuesen	[tu'u,sən]	Tūsen's, -a
Thygesen	[ty'jēsən]	Tigesen's, -a
Thøgersen	[tø'jøsən]	Tēgersen's, -a
Toft	[tɔfd]	Toft's, -a
Torp	[tɔ'b]	Torp's, -a
Troelsen	[tro'ol,sən]	Troelsen's, -a [..ō..]
Truelsen	[tru'ul,sən]	Trūelsen's, -a
Tønnesen	[tønəsən]	Tennesen's, -a

U

Ulriksen	[ul'ræg,sən]	Ulriksen's, -a
----------	--------------	----------------

V

Vad	[vað]	Vad's, -a
Vang	[vɑŋ']	Vang's, -a
Vester	[væsdɔ̄]	Vester's, -e
Vestergaard	[væsdɔ̄gɔ̄']	Vestergord's, -a
Vilhelmsen	[vil'hæl'msən]	Vilhelmsen's, -a
Villadsen	[vila,sən]	Villadsen's, -a
Villumsen	[vilåm,sən]	Villumsen's, -a
Vinther	[ven'dɔ̄]	Vinter's, -e

W

Wagner	[vaw'nɔ̄]	Vagner's, -e
Westergaard	[væsdɔ̄gɔ̄']	Vestergord's, -a
Willumsen	[vilåm,sən]	Villumsen's, -a
Wind	[ven']	Vind's, -a
Winther	[ven'dɔ̄]	Vinter's, -e

Wolff	[ˈvɔlf]	Volf's, -a
Wulff	[ˈvulf]	Vulf's, -a

Y

Yde	[y̥ðə]	Īd'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
-----	--------	--

Z

Zachariassen	[zaka'ri'a.sən]	Sakarīasen's, -a
--------------	-----------------	------------------

Ø

Østergaard	[øsðɔ:gɔ:]	Estergord's, -a
------------	------------	-----------------

11. Latviešu un dāņu burtu vai burtkopu iespējamās atbilstmes

Latviešu birts vai burtkopa	Dāņu birts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Dāņu valodā
a	a ah *e (savienojumā ej)	Alsa Sāla *Vajle, Vejle	Als Sahl *Vajle, Vejle
ā	a aa (reti)	Flāde Hāgs	Flade Haag, uzv
b	b bb	Rībe Stuberupa	Ribe Stubberup
c	—	—	—
č	—	—	—
d	d	Dūrupa	Durup
dd	Odera	Odder	
dž	j (aizguvumos no angļu val.)	Džons	John v

Latviešu burts vai burtkopa	Dāņu burts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Dāņu valodā
e	e æ ø	Lem Gredstupa Redinga	Lema Grædstrup Rødding
ē	e ee oe ø œ	Sēdena Rērsē *Lēventāls Samsē Hēgs	Seden Reersø Loewenthal <i>uzv</i> Samsø Høeg <i>uzv</i>
f	f ff ph	Femē Stefensens Sofie, *Sofija	Femø Steffensen <i>uzv</i> Sophie <i>v</i>
g	g gg gh gj	Gentofte Vigo Bēgs Gerrilda	Gentofte Viggo <i>v</i> Bøgh <i>uzv</i> Gjerrild
ǵ	—	—	—
h	h	Bornholma	Bornholm
i	i ie y	Ringe Nilss Linge	Ringe Niels <i>v</i> Lynge
í	i ie ih ii y	Nibe Trīrs Līme Frīss Īde	Nibe Trier <i>uzv</i> Lihme Friis Yde
-ija	*y	*Lingbija, Lingbī	Lyngby
j	j i (reti) *hj	Jēbjerga Bjerns * Jelma, Hjelma	Jebjerg Biørn <i>v</i> Hjelm
k	c ch	Klauss Skou	Claus <i>v</i> Schou <i>uzv</i>

Latviešu birts vai burtkopa	Dāņu birts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Dāņu valodā
	ck	Beks	Beck <i>uzv</i>
	k	Rēdekro	Rødekro
	ki	Kērs	Kiær <i>uzv</i>
	kj	Kellerupa	Kjellerup
	kk	Lekena	Løkken
	q	Kvists	Quist <i>uzv</i>
	(savienojumos <i>qu</i> , <i>qv</i>)	Kvāde	Quaade <i>uzv</i>
ks	x	Aksels	Axel
l	l	Līē	Lyø
	*ld	*Kolina	Kolding
ll	ll	Sellestede	Søllested
l̄	—	—	—
m	m	Marstale	Marstal
mm	mm	Mommarka	Mommark
n	n	Nērē	Nærø
	*nd	*Senerborga, Senderborga	Sønderborg
	nn	Hartmans,	
	(vārda beigās)	*Hartmanis	Hartmann
nn	nn	Svinninge	Svinninge
o	aa	Olborga	Aalborg
	o	Horsensa	Horsens
	oe	Vora	Voer
	ø	Højsleva	Højslev
	(savienojumos <i>øj</i>)		
	å	Obenro	Åbenrå
p	p	Pandrupa	Pandrup
	pp	Jepe	Jeppe <i>v</i>
r	r	Arnborga	Arnborg
	*rd	*Riomgora, Riomgorda	Ryomgård
	rh	Rode	Rhode

Latviešu burts vai burtkopa	Dāņu burts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Dāņu valodā
rr	rr	Nerreporta	Nørreport
s	c s ss z	Sēsila Gistrupa Riskova Sakāriasens	Cecil Gistrup Risskov Zachariassen
-	ch (aizguvumos no franču val.)	Šarlote	Charlotte
š	sch (aizguvumos no vācu val.) sj	Šūmakers Šēlsē	Schumacher <i>uzv</i> Sjælsø
t	t th tt	Tendera Tiborena Oto	Tønder Thyborøn Otto <i>v</i>
u	u	Ulfborga	Ulfborg
ū	u ue uh uu *o	Tūnē Jūlsminde Jūls Brūns *Tūve, Tove	Tunø Juelsminde Juhl <i>uzv</i> Bruun <i>uzv</i> Tove <i>v</i>
v	*hv u (savienojumā <i>qu</i>) v w	*Valsē, Hvalsē Kvists Brovsta Vinds	Hvalsø Quist <i>uzv</i> Brovst Wind <i>uzv</i>
z	*s	*Ērezunds, Ēresunds	Øresund

12. Izmantotā literatūra

- Brink, Lars; Lund, Jørn; Heger, Steffen; Jørgensen, J. Normann. Den Store Danske Udtaleordbog. København, Munksgaard, 1991.
- Heger, Steffen. Tale og Tegn: Elementær Dansk Fonetik 2. København, Gjellerup, 1975.
- Par vārdu un uzvārdu lietošanu un rakstību latviešu literārajā valodā. R.: Valsts valodas centrs, 1999.
- Lomholts K., Lediņa R. Latviešu-dāņu, dāņu-latviešu vārdnīca. R.: "Apgāds Norden", 1995.
- Meldgaard, Eva Villarsen. Navnemode og modenavne. København, Billesø & Baltzer, 1991.
- Skautrup, Peter. Det Danske sprogs historie. I–IV sēj. København, Gyldendal, 1944.–1968.
- Søndergaard, Georg. Danske efternavne. København, Lademann, 1991.
- Søndergaard, Georg. Oversigt over efternavne i Danmark. Odense, Nordisk institut, Odense Universitet, 1987.

IV Norvēģu īpašvārdu atveide

Priekšvārds

Darbā un dzīvē esmu piederīgs divām kultūrām – norvēģu un latviešu kultūrai. Sirdij tuvu ir arī šo abu kultūru tuvināšana un savstarpējā bagātināšana. Ceru tādēļ, ka šis darbs varētu būt neliels valodniecisks ieguldījums šajā procesā.

Šā darba pamatā ir kursadarbs, ko esmu uzrakstījis, būdams Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātes students. Tomēr tēmu izvēlējos, skatījis šā darba nepieciešamību, mācot norvēģu valodu un kultūru Latvijas Kultūras akadēmijā.

Gribu izteikt pateicību visiem tiem, kas man ir palīdzējuši šā darba tapšanā; arī visiem respondentiem, kas veltīja laiku, atbildot uz aptaujas jautājumiem. Paldies jāsaka *Andrim Remertam*, kas ir devis labus padomus un vērtīgu kritiku. Pateicos kursadarba recenzentei asoc. prof. *Lidijai Leikumai* un grāmatas zinātniskajam redaktoram Dr. habil. philol. *Ojāram Bušam*, kas abi devuši daudz vērtīgu norādījumu un padomu. Sirsnīgs paldies jāsaka Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijai, īpaši recenzentēm Dr. h. c. *Melitai Stengrevicai* un Dr. habil. philol. *Valentīnai Skujīnai*, kā arī Dr. philol. *Agrim Timuškam* par norāditajiem trūkumiem un nekonsekvincēm. Es mu pateicību parādā arī līdzautorēm *Inetai Balodei* un *Ingai Mežaraupei* par viņu noderīgajiem ierosinājumiem. Liela pateicība jāsaka kursadarba vadītājiem – LU lektoriem *Jurim Grigorjevam* un *Iļzei Lokmanei*, kas ir palīdzējuši īstenot šī darba pirinvariantu. Ir bijusi liela priekšrocība, ka abiem kursadarba vadītājiem ir labas norvēģu valodas zināšanas. Grāmatas manuskripta tapšanā esmu arī konsultējies ar Bergenas Universitātes pasniedzēju *Īvaru Utni* (Ivar Utne). Paldies viņam par palīdzību! Bez pateicības nepalikt arī mīlajiem norvēģu valodas un kultūras studentiem Latvijas Kultūras akadēmijā, kas man ir devuši dzīvesprieku un spēku, lai paveiktu šo darbu.

Rīga 2002. gada decembrī

Snorre Karkonens-Svensons
(*Snorre Karkonen Svensson*)

Ievads

Latviešu valodā ir noteiktas un diezgan skaidras normas citvalodu īpašvārdū atveidē. Grāmatu sērijā “Norādījumi par citvalodu īpašvārdū pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā” laikposmā kopš 1960. gada ir iznākušas 18 grāmatas par citvalodu īpašvārdū atveidi latviešu valodā. Arī “Latviešu valodas kultūras jautājumos” ir publicēti ieteikumi par citvalodu īpašvārdū atveidi latviešu valodā. Tomēr līdz šim nav bijis ne norādījumu, ne ieteikumu par norvēģu īpašvārdū atveidi. Uz šo trūkumu Ruta Veidemane norāda jau 1972. gadā¹ un Aina Blinckena – 1974. gadā².

Kā raksturīgākās klūdas un neprecizitātes īpašvārdū atveidē Juris Baldunčiks min trīs, proti, “oriģinalformas rakstības un izrunas atšķirība, starpniekvalodu ietekme, runātāju un rakstītāju lingvistiskā nekompetence.”³ Lielas svārstības norvēģu īpašvārdū atveidē pieļauj pat latvieši – norvēģu valodas pratēji, domājams, daļēji pavirsības, normas neapzinātības un normas izmantošanas nekonsekences dēļ un daļēji tāpēc, ka norvēģu valodas fonētika tomēr nav apgūta pietiekami detalizēti. Diemžēl bieži saskaramies ar atveides kroplojumiem, t. i., ar gadījumiem, kad norvēģu īpašvārda atveides variants neatbilst ne normativajam fonētiskajam atveides principam, ne dažu cilvēku ieteiktajam ortogrāfiskajam atveides principam: piemēram, atveidojums *Kirkebū* (norvēģu valodā < Kyrkjebø>, /çyrçebø:/⁴) neatbilst ne fonētiskajam (*Hjirbjebē*), ne ortogrāfiskajam (*Kirkjebo*) atveides principam.

Šo darbu rakstīt mani ierosināja tas, ka līdz šim nav bijis norvēģu īpašvārdū atveides ieteikumu latviešu valodā, taču pēc tādiem ir nepārprotama vajadzība. Norvēģu īpašvārdū atveide latviešu valodā agrāk nav pētīta.

¹ “[Par nekonsekenci un klūdām citvalodu īpašvārdū atveidē] Otrā grupā apvienojami tie gadījumi, kur īpašvārdu nekonsekvents vai klūdains rakstijums radies attiecīga biļetena trūkuma dēļ. Tieši tāpēc, piemēram, ziemeļu tautu (norvēģu, zviedru, dāņu) īpašvārdos sastopamās novirzes ir vislielākās.” Veidemane R. Vācu īpašvārdu rakstība laikrakstos // LVKJ 8. laidiens. R.: “Avots”, 1972. 156. lpp.

² “Savas grūtības pašreizējos apstākļos sagādā tas, ka nav norādījumu par visu valodu, piemēram, Skandināvijas valodu, īpašvārdū atveidošanu,” Blinkena A. Citvalodu nosaukumu un apzīmējumu lietošanas problēmas latviešu valodā // LVKJ 10. laidiens. R.: “Liesma” 1974., 178.–179. lpp.

³ Baldunčiks J. Par angļu īpašvārdiem // LVKJ 25. laidiens. R.: “Avots” 1989., 139. lpp.

⁴ Par darbā izmantoto fonētisko un fonēmisko rakstību sk. tālāk ievadā

Zinātņu akadēmijas Latviešu valodas un literatūras institūta Valodas prakses grupa, vēlāk arī Inta Freimane darbā “Valodas kultūra teorētiskā skatījumā” izvirza trīs problēmas saistībā ar īpašvārdu atveidi latviešu valodā:

1. Origīnālvalodas skaņu atdarināšanas grūtības.
2. Citvalodu gramatizēšanas iespējas un to izmantošana.
3. Attieksme pret tradīciju⁵

Šajā darbā esmu mēģinājis risināt šīs problēmas saistībā ar norvēģu īpašvārdu atveidi latviešu valodā, par pamatu nēmot Valsts valodas centra izstrādātos noteikumus.

Darbā izmantotās metodes

Kā metodisku novatorismu citvalodu īpašvārdu atveidē latviešu valodā esmu izmantojis akustiskās fonētikas mērījumus dažu norvēģu patskaņu kvalitātes un dažu līdzskaņu kvantitātes noteikšanā un salīdzināšanā ar latviešu valodas skaņām. Izmantoju divus austrumnorvēģu informantus: 32 gadus vecu vīrieti no Šlemmestas (*Slemmestad*) un 23 gadus vecu vīrieti no Oslo. Informantu skaits gan nav liels, taču mērķis ir bijis nevis pēc iespējas precīzāk aprakstīt norvēģu skaņas, bet analizēt tās atveides kontekstā. Pieļauju iespēju, ka iegūtie rezultāti varētu nedaudz atšķirties, ja skaņas tiktu mēritas vairākās pozīcijās, izmantojot vairāk informantu. Trīs reizes tika lasīti vārdi ar pētāmajām skaņām un atsevišķās skaņas mēritas sonogrammā, izmantojot fonētikas analīzes datorprogrammu *Praat*. Salīdzināju savus rezultātus ar tāda paša veida Jura Grigorjeva veiktajiem latviešu valodas skaņu mērījumiem⁶. Izmantojot datorprogrammu *Excel*, izveidoju attēlu ar patskaņu zonām, kurā iekļauti latviešu literārās valodas patskaņi, kā arī pētāmie norvēģu valodas patskaņi.

Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizizrunu latviešu valodā,
I. Igauņu valodas īpašvārdi / Sast. S. Raže. R.: “Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība”, 1960., 4.–6. lpp.; Freimane I. Valodas kultūra teorētiskā skatījumā. R.: “Zvaigzne” 1993., 426. lpp.

⁵Grigorjevs J. Latviešu valodas patskaņu akustisko ideālformu noteikšana // Linguistica Lettica-3. R.: LU Latviešu valodas institūts, 1998., 163.–180. lpp.

Norvēgijā nav pareizrunas normu, bet izloksnes Norvēgijā tiek turētas cieņā; cilvēki lepojas ar savu izloksni un nevairās to lietot visā valstī, arī oficiālās situācijās. Spilgs piemērs tam ir ministri, Stūrtinga deputāti, televīzijas un radio diktori, izcili kultūras darbinieki utt. Tas ceļ perifērijā dzīvojošo cilvēku pašcieņu, kā arī salīdzinoši labi aptur dialektu un izlokšņu izzušanu. Lai gan pareizrunas normu trūkums ir ļoti pozitīvi vērtējams Norvēgijā, tas rada problēmas, atveidojot norvēgu īpašvārdus tajās valodās, kurās šī atveide balstās uz izrunu.

Ja darbā izmantotajā norvēgu vietvārdū vārdnīcā⁸ un norvēgu izrunas vārdnīcā⁹ nav dota norāde uz vārda vienīgo pareizo izrunu, par pamatu esmu izvēlējies austrumnorvēgu dialekta izrunu¹⁰

Esmu apskatījis, kā laika gaitā norvēgu īpašvārdi atveidotī latviešu valodā. Kopā ir pārlūkoti 55 norvēgu personvārdū atveidojumi, 72 norvēgu uzvārdū atveidojumi, 208 norvēgu ģeogrāfisko nosaukumu atveidojumi latviešu valodā. Ir izmantoti dažādi avoti – gan daiļliteratūra, gan nozaru literatūra un prese. Ir pētīta dažādu īpašvārdū atveides principu izmantošana.

Lai darbs būtu pēc iespējas vispusīgs, esmu centies iekļaut arī to cilvēku uzskatus, kam ir saskare ar norvēgu īpašvārdū atveidi praksē. Šeit esmu izmantojis socioloģiskas metodes. Izveidoju aptaujas lapu ar septiņiem jautājumiem, no kuriem daži iedalīti apakšjautājumos. Tā kā aptaujai bija drīzāk kvalitatīvs nekā kvantitatīvs raksturs, aptaujāto skaits ir samērā mazs – 22 cilvēki. No tiem vairākums ir tādi, kas ikdienā atveido norvēgu īpašvārdus, piemēram, starp aptaujātajiem ir vairāki Norvēgijas Karalistes vēstniecības un Ziemeļu Ministru padomes informācijas biroja darbinieki. Citi aptaujātie ir daiļliteratūras un nozaru literatūras tulkotāji, žurnālisti un Latvijas Kultūras akadēmijas un Latvijas Universitātes norvēgu valodas studenti. Aptaujas lapā bija iekļauts arī jautājums par norvēgu valodas zināšanām. Tika jautāts par četrām valodas

Es dodu priekšroku šādai Norvēgijas parlamenta apzīmējuma rakstībai, lai gan tā nesaskan ar latviešu valodas tradīciju.

⁸ Sandnes, J. og Stemshaug, O. Norsk stadnamnleksikon. 4. utgåva. Oslo: Det Norske Samlaget, 1997

⁹ Berulfsen, B. Norsk uttaleordbok. Oslo: H. Aschehoug & Co (W Nygaard), 1969.

Norvēgu valodā runā par četriem līdz sešiem dialektiem (norv. *dialektgrupper*), kas savukārt bieži tiek iedalīti apakšdialektos un vairākos simtos izlokšņu (norv. *dialekter*).

iemāņām: runāšanu, lasīšanu, saprašanu un rakstīšanu. Vairākums no respondentiem pārvalda norvēģu valodu brīvi vai labi.

Darbā izmantotā fonētiskā transkripcija

Transkribējot ar fonētiskām zīmēm, ir divas transkripcijas detali-zētības pakāpes, proti, fonētiska transkripcija un fonēmiska transkripcija¹¹. Fonētiskā transkripcijā atspoguļo vairāk detaļu nekā fonēmiskā transkripcijā. Salīdzināsim norvēģu vārdu *tre* ‘trīs’ fonētiskajā transkripcijā [t^hre:] un fonēmiskajā transkripcijā /tre:/ Vārda fonētiskajā transkripcijā redzam, ka /t/ vārda sākumā (atšķiribā no latviešu valodas) tiek izrunāts aspirēti¹² un ka /r/ norvēģu valodā atšķiras no /r/ latviešu valodā ar to, ka skaņa nav vibrants, jo tai ir tikai viens piesitiens. Fonēmisko transkripciju liek starp slipsvitrām (/tre:/), turpretim fonētisko – kvadrātiekvās [t^hre:]. Norvēģu valodā īsiem un gariem patskaņiem bieži ir dažāda kvalitāte. Fonētiskajā transkripcijā tas parādās, bet fonēmiskajā – ne: piemēram, austrumnorvēģu dialekta skaņas jeb foni¹³ un atbilstošas fonēmas:

[ɪ] un [i:]	> /i/ un /i:/,
[ɛ] un [e:]/[eɛ]	> /e/ un /e:/,
[œ] un [ø:]/[øœ]	> /ø/ un /ø:/,
[ʊ] un [u:]	> /u/ un /u:/,
[ɔ] un [o:]/[oɔ]	> /o/ un /o:/,
[ɑ] un [a:]/[a:]	> /a/ un /a:/

¹¹ Endresen, R. T., Simonsen, H. G., Sveen, A. Innføring i lingvistikk. Oslo: Universitetsforlaget, 1996. s. 208.

¹² Aspirēts lidzskanis/aspirāta lidzskanis, kuru izrunā ar piedvesmu (Svešvārdū vārdnīca. Red. D. Guļevska. R.: “Apgāds Norden”, 1996., 71. lpp.).

¹³ Neesmu atradis atbilstošu apzīmējumu latviešu valodā šim jēdzienam tāpēc, ka latviešu valodniecība īpaši nešķir fonētiku (mācību par skaņām) un fonologiju (mācību par fonēmu funkciju valodas sistēmā). Šeit izmantoju vārdu *fons* (norvēģu val. *fon*, angļu val. *phone*, franču val. *phone* vai *son*, vācu val. *Phon*), kas varbūt arī nav tas veiksmīgākais apzīmējums šim jēdzienam, jo minētajam vārdam jau ir vairākas citas nozīmes.

Šajā darbā ir izmantots starptautiskais fonētiskais alfabēts (*IPA – International Phonetic Alphabet*), lai apzīmētu fonēmisko izrunu. Ir toinēr dažas atkāpes:

1. Īpašvārdu sarakstā, lai apzīmētu garo *o*, latviešu izrunas ieteikumos izmantots [ō], nevis [o:]. Turpretim tehnisku iemeslu dēļ ir izmantots [æ] un [æ:], lai apzīmētu īso un garo plato *e*.
2. Lai apzīmētu, ka patskanis vai līdzskanis ir garš, neizmantoju zīmi [:], bet parastu kolu [:]. Garumu atzīmēšana norvēģu valodā attiecas arī uz līdzskāņiem, lai gan to garums dažreiz netiek apzīmēts, izmantojot IPA, jo garie līdzskāņi nav tik gari kā citās valodās, piemēram, somu valodā.

Atsevišķu norvēģu skaņu aprakstu sk. 5. nodaļā.

1. Īsumā par norvēģu īpašvārdiem

1.1. Geogrāfiskie nosaukumi

1.1.1. Norvēģu vietvārdi

Zinātnieki lēš, ka Norvēģijā ir apmēram pieci miljoni vietvārdu¹⁴, bet jāpiebilst, ka daudzi no tiem ir vienādi, piemēram, *Hagan*, *Sollia*, *Storgata*.

Norvēģu vietvārdi bieži ir salikteņi. Daudzi vietvārdi sākotnēji ir bijuši aprakstoši apkārtnes raksturotāji, piemēram, *Langdalen* ‘garā ieleja’ un *Dypvik* ‘dziļais līcis’. Ar laiku cilvēki vairs nedomā par pirmatnējo nozīmi, bet tikai par konkrētās vietas apzīmējumu, tādējādi vārda izruna ātri var mainīties. Tā, piemēram, vietvārds *Ense* avotos no 15. gs. sākuma ir pierakstīts kā *Einarshaugi* (pierakstīts datīvā). Citerēz seniskā forma ir saglabājusies rakstveidā, kamēr vietvārda skanējums vietējā izrunā ir ļoti mainījies. Vietvārdam *Oppsal* (no senākā *Uppsalir*) dažādās vietās Norvēģijā ir dažādi attīstījusies izruna, piemēram, /oksol/, /oksøl/ un /ofsɔl/, bet arī /opsa:l/

¹⁴ Helleland, B. Adresser og stadnamn. Del 2. Stadnamn i offentleg og privat bruk. Oslo: Kommuneforlaget, 1993. s. 30.

Senākie norvēģu vietvārdi, ko lieto vēl mūsdienās, ir radušies mūsu ēras sākumā (vai pat vēl dažus gadsimtus senāk), piemēram, *Vefsna* un *Orkla* (upes), *Træna* un *Bømlo* (salas) un *Vanylven* (fjords). Daudzi viensētu nosaukumi arī ir ļoti seni. Diezgan daudz vietvārdu ar vārda daļu *vin* ir no mūsu ēras pirmajiem gadsimtiem, piemēram, *Vinje*, *Bryn* (no *Brú-vin*). Tas pats sakāms arī par vairākiem vietvārdiem ar *heim*. Mazliet jaunāki ir vietvārdi ar *-land* un *-stad*. Vairāk par tūkstoš gadiem veci acīmredzot ir arī vairums vārdu ar *-bø*, *-by* un *-set*. Vietvārdi ar *-rød* un *-rud*, turpretī, ir radušies viduslaikos.

Norvēģijas toponīmija nav pastāvīga. Sociālekonomiskajā ziņā pēdējos 150 gados Norvēģijā ir notikušas lielas pārmaiņas. 19. gadsimta vidū Norvēģijā bija lauksaimniecības un zvejniecības sabiedrība, bet mūsdienās – urbanizēta tehnoloģijas sabiedrība. Vietvārdi, kas ir saistīti ar zveju, ganībām, lauksaimniecību, ir kļuvuši neaktuāli un ir vai nu aizmirsti, vai netiek pietiekoši izmantoti. Vienlaikus rodas vajadzība pēc jauniem toponīmiem – ielu, ceļu, ēku, tūrisma kompleksu un naftas plat-formu nosaukumiem.

Galvenais vietvārdu došanas princips Norvēģijā ir mantoto vietējo toponīmu izmantošana. Atšķirībā no latviešu vietvārdu normēšanas principiem, tie jānorīmē, nēmot vērā vietējo izloksni, nevis literāro valodu.

1.1.2. Sāmu vietvārdi

Norvēģijā ir daudz vietvārdu, kam nav norvēģu valodas cilmes, jo somugru tauta – sāmi – ir apdzīvojuši plašus Norvēģijas apgabalus. Sāmu vietvārdi parādās no Sērtrendelāges līdz Finnmarkai. Bieži vien šie vietvārdi sastopami paralēlformās, proti, gan sāmu valodā, gan norveģizētā formā. Sāmu valoda ir somugru cilmes valoda, kas atšķiras no Baltijas jūras somugru valodām (tādām kā somu, igauņu un lībiešu valoda). Norvēģijā sastopami trīs sāmu dialekti, proti, ziemeļsāmu, lūlesāmu un dienvidsāmu dialekts. Starp dialektiem ir diezgan lielas atšķirības un tos reizums pat dēvē par atsevišķām valodām. Sāmu valodas alfabēts atšķiras no norvēģu valodas alfabēta, tajā ir, piemēram, sastopami latviešu valodas alfabēta burti ķ, š, ž, kas apzīmē tās pašas skaņas kā latviešu valodā, un burts ð, kas apzīmē skaņu, kas ir sastopama angļu vārdā *the*.

Sāmu vietvārdi visbiežāk ir salikteņi. Tajos bieži ir sastopami darbibas vārdi, reizēm pat darbibas subjekts tiek iekļauts, piemēram, *Gádjáriegá-danjárvi* ‘ezers, kur Gādja (*Gáddjā*) ir piedzimus’ un *Ruitocuvkenčopma* ‘pakalns, kur katls tika saplēsts’ Seniem vietvārdiem bieži ir nesalikti vārdi. To etimoloģija bieži ir neskaidra.

Atveidojot sāmu vietvārdus latviešu valodā, jābalstās nevis uz norvēģu, bet sāmu izrunu. Tāpat kā latviešu, arī sāmu valodā loka nomenus locījumos. Sāmu vietvārdi ir atveidojami pēc nominatīva formas. Balstoties uz sāmu valodas izrunu, arī norvēģu vietvārdu sarakstā ir iekļauti daži sāmu vietvārdi ar atveidi latviešu valodā. Sāmu īpašvārdū atveides *noteikumi* tomēr nav meklējami šajā darbā; to izstrāde vēl ir nākotnes uzdevums.

1.1.3. Norvēģijas iedalījums

Norvēģija ir iedalīta 19 filkēs (*fylker*), kas atbilst Latvijas rajoniem, un 435 komūnās (*kommuner*), kas atbilst Latvijas pašvaldībām. Oslo filke vienlaikus ir komūna. Lielākās pilsētas (piemēram, Oslo un Bergena) sadalās vairākos pilsētas rajonos, kuros ir institūcijas, kam ir liela daļa pašvaldību funkciju.

Norvēģijas tiesas sistēma iedala valsti piecos juridiskos apgabalošos (*lagdømmer*).

Apgabals:

Eidsivating	Eidsivatings [æi..]
Agder	Agderes apg.
Gulating	Gūlatings
Frostating	Frostatings [..o..]
Hålogaland	Holugalannes apg. [..o..]

Tiesas atrašanās pilsēta:

Oslo	(<i>Oslo</i>)
Šiena	(<i>Skien</i>)
Bergena	(<i>Bergen</i>)
Tronheima	(<i>Trondheim</i>)
Trumse	(<i>Tromsø</i>)

Norvēģijas valsts baznīca iedala valsti vienpadsmit bīskapijās:

Oslo	Oslo [o..o]
Borg	Borga [..o..]
Hamar	Hāmara
Tunsberg	Tunsberga
Agder	Agdere

Stavanger	Stavangere
Bjørgvin	Bjergvina
Møre	Mēre
Nidaros	Nīdarūsa
Sør-Hålogaland	Sērholūgalanne [...o...]
Nord-Hålogaland	Nūrholūgalanne [...o...]

Mūsdienās mēdz runāt par pieciem novadiem, kas lielā mērā sakrīt ar kultūrvēsturiskām un dialektu robežām: Ziemeļnorvēģija (*Nordnorge*), Trendelāge vai Vidusnorvēģija (*Trøndelag, Midtnorge*), Rietumnorvēģija (*Vestlandet*), Dienvidnorvēģija (*Sørlandet*) un Austrumnorvēģija (*Østlandet*).

1.1.4. Tradicionālie atveides varianti

O. Bušs raksta „ir skaidrs, ka izņēmums nedrīkst kļūt par sistēmu, ka tradīcijai ir jābūt ļoti spēcīgai un ilgstošai, lai tās dēļ pielautu atkāpi no pamatprincipiem”¹⁵ Tādi piemēri varētu būt *Norvēģija* (pēc izrunas *Norge*), *Lāču sala* (*Bjørnøya* tulkojums) un *Oslo* (pēc izrunas *Ušlu*). Tālāk dažās teksta atsaucēs ir apskatīti daži iespējami strīdus gadījumi un piedāvāts šo gadījumu risinājums.

1.2. Personvārdi

Laika gaitā norvēģu vārdu došanas tradīcijas ir ļoti mainījušās. Senākajos laikos cilvēkiem bija tikai viens vārds. Šā vārda tipa turpinājums ir atrodams mūsdienu personvārdos. Senākie vārdi Norvēģijā ir atrodamī rūnu iekalumos – kā *WiwiaR* un *Woduride* (datīvs no *WoduridaR*) uz Tūnes (*Tune*) akmens no mūsu ēras 4. gadsimta¹⁶. No vikingu laikiem (8.–11. gadsimts) ir saglabāts liels skaits priekšvārdu; ir vairāk rūnakmeņu ar rūnu iekalēja parakstu, vikingu personvārdi ir minēti anglosakšu un franku avotos, bet visvairāk – sāgu literatūrā. Šie vārdi nav aiz-

¹⁵ Bušs O. Konservativums un mainīgums citvalodu īpašvārdu atveidē // LVKJ 20. laidiens. R.: „Avots”, 1984., 97. lpp.

¹⁶ Torp, A. og Vikør, Lars S. Hovuddrag, norsk språkhistorie. 2. utgåve. Oslo: Ad Notam Gyldendal AS, 1993., 248. lpp.

gūti no citām valodām, piemēram, sieviešu vārdi *Ragnhildr*, *Ása*, *Ástriðr*, *Sigríðr* un vīriešu vārdi *Haraldr*, *Ólafr*, *Sigurðr*, *Dagr*. Vikingu laikā vārdi loti bieži sastāvēja no diviem komponentiem, piemērain, *Ás-*, *Guð-*, *Ain-*, *Ragn-*, *Sig-* kā pirmie komponenti, un *-dís*, *-frið*, *-unnr*, *-laug* kā otrie komponenti sievietēm, un *-bjorn*, *-steinn*, *-laugr*, *-arr* – vīriešiem.

Līdz ar kristietības ieviešanu ienāca arī jauni vārdi. Sāka lietot kristiešu svēto vārdus un Bībeles vārdus, bieži vien pielāgotus norvēģu izrunai: *Jón* (< Johannes), *Nils* (< Nikolas), *Lars* (< Laurentius), *Marit* (< Margareta), *Sissel* (< Cecilia). Tika arī aizgūti šī tipa vārdi no lejasvācu valodas, kas jau bija pielāgoti vācu izrunai, piemēram, *Hans*, *Klaus*, *Greta*. Viduslaikos arī aizgūst vācu cilmes vārdus *Friðrekr*, *Heinrikr*, *Óttó*.

No kristiešu vārdiem bieži izveidojās daudz jaunu vārdu variantu, piemēram, no *Birgitta* radās vārdi *Birgit*, *Berit*, *Berte*, *Berta*, *Brita*, *Britt*, *Gitte*, bet no *Kristina* – *Kristine*, *Kristin*, *Kristi*, *Kirsti*, *Kjersti*, *Kirsten*, *Stina*, *Stine*, *Kine*. Ar laiku daudzus no senskandināvu vārdiem pārstāja lietot, un, ja lietoja, tad pārveidotās formās. Tāpat kā citur, arī Skandināvijā un Eiropā dominēja svēto cilvēku vārdu lietošana. To sekmēja mācītāji, kas, kristījot bērnus, centās izvairīties no “pagānu” vārdiem. Varbūt senie vārdi arī tika uzskatīti par vecmodīgiem. Vārdu dažādība ar laiku samazinājās.

Bija ģeogrāfiskas variācijas, kas arī mūsdienās parādās, piemēram, Tēlemarkā parasti vārdi bija *Aslaug*, *Aslak*, *Sveinung*, *Torgrim*, bet Agderē – *Abraham*, *Gabriel*, *Tønnes*. Ziemeļnorvēģijā mūsdienās ir raksturīgi daži Bībeles vārdi, kas nav tik populāri citur Norvēģijā.

19. gadsimta pirmajā pusē sākās nacionālā atmoda, un tautas senatne atkal bija cieņā. Tika lasīta sāgu literatūra, un cilvēki iepazinās ar norvēģu senlaiku vārdiem un atsāka tos lietot. Tas arī atspoguļojas tā laika literatūrā, piemēram, *Arne*, *Bård*, *Synnøve*, *Torbjørn*, *Øyvind* Bjērnstjernes Bjērnsona (*Bjērnstierne Bjērnson*) darbos un *Solveig* (H. Ibsena lugā “Pērs Gints”). Tika arī darināti vārdi pēc seno vārdu parauga. 19. gadsimtā arī sāka lietot dubultvārdus ar vai bez defises: *Jan-Erik*, *Hans Petter*, *Annemarie*.

20. gadsimtā personvārdu krājumu ir papildinājuši daudzi modes vārdi no citām valodām, piemēram, angļu (*Helen*, *Kenneth*, *Tom*), franču (*Yvonne*), spāņu (*Anita*) un krievu (*Sonja*) valodas. Vārdus, ko agrāk lietoja tikai dažos apgabalos, sāka lietot visā Norvēģijā. No 2000. gadā piedzimušajām

meitenēm desmit populārākie vārdi bija *Emilie, Ida, Thea/Tea, Julie, Ingrid/Ingri, Sara/Sarah, Malin, Marte/Marthe, Nora, Caroline/Karoline*. Salīdzinājumam desmit izplatītākie sieviešu vārdi: *Anne, Inger, Kari, Marit, Liv, Ingrid, Solveig, Astrid, Eva, Bjørg*. No 2000. gada piedzimušajiem zēniem desmit populārākie vārdi bija *Markus/Marcus, Kristian/Christian, Martin, Sander, Kristoffer/Christoffer/Christopher, Mathias/Matias, Henrik, Jonas, David*. Salīdzinājumam desmit izplatītākie vīriešu vārdi: *Jān, Per, Bjørn, Ole, Arne, Kjell, Lars, Knut, Svein, Odd*. Lai gan norvēgi nemēdz svinēt vārdadienas, kalendārā tās tiek atzīmētas.

Ir vērojama tendence, ka arvien mazāk tiek izmantotas "norvēģu" grafemas *<æ>*, *<ø>* un *<å>* priekšvārdos. Vārdu došanas prakse jeb "mode" ir viļņveidiga, proti, viens un tas pats vārds var zaudēt un vēlāk laika gaitā atgūt savu popularitāti. Tādēļ šo grafēmu lietošanas sarukumu nevar vienīgi izskaidrot ar vecāku vēlmi izvairīties no burtiem, kas varētu radīt sarežģijumus bērnam starptautiskajos kontaktos vēlāk dzīvē. Drīzāk varētu būt runa par abu faktoru kombināciju¹⁷

Ap 6,5% Norvēģijas iedzīvotāju, t. i., ap 300 000 cilvēku, ir divu nenorvēģu vecāku bērni¹⁸. Divām trešdaļām šo cilvēku ir Austrumeiropas, Āzijas, Āfrikas vai Dienvidamerikas izceļsmes, bet pārējie ir no Ziemeļvalstīm, Rietumeiropas un ASV. Ne tikai norvēģu sabiedrība un kultūra tiek bagātināta, bet arī mūsdienu personvārdu tradīcijas Norvēģijā ir daudzveidīgākas nekā jebkad agrāk.

Atšķirību dēļ šīs tradīcijas bieži vien konfliktēja ar bijušiem norvēģu īpašvārdu lietošanas noteikumiem. Musulmaņu personvārdu tradīcijā, piemēram, tēva priekšvārdu bieži izmanto kā bērnu uzvārdu, bet tas savukārt nebija pieļaujams saskaņā ar likumu par personvārdiem. 2001. gadā Stūrtings pieņēma jaunu īpašvārdu likumu, kas šādos gadījumos pieļauj citkultūru tradīciju paturēšanu.

Daudzi ieceļotāji Norvēģijā ir no musulmaņu valstīm (vai no valstīm, kurās dzīvo musulmaņi), piemēram, no Bangladešas, Pakistānas, Afganistānas, Irānas, Irākas, Bosnijas, Albānijas un Ziemeļāfrikas valstīm. Musulmaņu priekšvārdi bieži cēlušies no reliģiskās tradīcijas, piemēram, Ko-

Ouren, J. Navn på æ, ø og å på vei ut? // Statistisk sentralbyrå <http://www.ssb.no/vis/navn/art-2001-11-06-01.html>, 2001. 06. 11.

¹⁸ Utne, I. Nye navnekulturer i landet // Norsk læreren. Oslo: 2001., nr. 5. s. 48.

rāna. To etimoloģijai ir zināma paralēle ar norvēģu vikingu laiku vārdiem, jo nozīmes bieži ir saistītas ar morāli, skaistumu, reizumis ar cīņām. Īpaši populārs ir Muhameda vārds, kā arī viņa radinieku vārdi, piemēram, Fatima (Muhameda meita), Ali (Muhameda znots), Hasans un Huseins (Muhameda mazdēli), Amina (Muhameda māte), Aiša (Muhameda sieva). Daudz Bībeles vārdi ir sastopami arī Korānā, līdz ar to ir vārdi, kas ir kopēji gan kristiešu, gan musulmaņu tradīcijai, piemēram, Jēkabs, Zālamans, Mozus, Marija, Ābrahams, Ādams (šeit latviešu variantā). Pie vārdiem var būt priedēkli (piemēram, *Abu* ‘tēvs’, *Umm* ‘māte’, *Ibn* ‘dēls’) vai piedēkli. Norvēģijā arābu īpašvārdu atveide nav normēta, līdz ar to ir iespējami daudzi tā paša vārda varianti, piemēram, *Mohamed*, *Mohammad*, *Mohammed*, *Muhammad*.

Norvēģijā ir arī daudz ieceļotāju no citām Āzijas valstīm, kas nav musulmaņu valstis, tādēļ daudziem Norvēģijas pilsoniem ir, piemēram, vietnamiešu un tamilu vārdi. Vietnamiešiem mēdz būt vārds starp priekšvārdu un uzvārdu, kas apzīmē personas dzimumu: *Thi* – meitenēm un *Van* – zēniem.

1.3. Uzvārdi

Agrākos laikos kā Latvijā, tā Norvēģijā cilvēkiem parasti bija tikai vārds. Vēlāk, viduslaikos, cilvēkiem Norvēģijā bija arī tēva vārds jeb patronīms vai arī kāda iesauka ar uzvārda funkciju. Gan patronīmiem, gan iesaukām ir daudz piemēru jau Snorres Sturlasona karaļu sāgās. Vikingu laiku iesaukas bija: *Hårfagre* ‘skaistmatis’, *Blodøks* ‘asinscirvis’, *Berifott* ‘baskājis’. Ja kādam vīrietim vārdā *Lars* būtu bijis dēls *Ola*, tad dēla pilnais vārds būtu *Ola Larssen*. Vārda daļa *-sen* (dažās izloksnēs *-son* vai *-søn*) nozīmē ‘dēls’, tātad ‘Ūla Lāša dēls’. Ja tam pašam Lāšam būtu meita *Anne*, viņas pilnais vārds būtu *Anne Larsdatter*. Vārda daļa *-datter* nozīmē ‘meita’, tātad ‘Anne Lāša meita’. Tas nozīmē, ka vienā ģimenē varēja būt dažādi vārdi uzvārda funkcijā.

Īstenie uzvārdi parādās dižciltīgo starpā vēlinajos viduslaikos. Mantoto uzvārdu tradīcija pamazām sāka ienākt 16. gadsimtā no Dānijas, kur šī mode savukārt bija ieviesusies no Vācijas. Varēja pievienot patronīmam

vēl vienu uzvārdu. Sākumā tas attiecās tikai uz augstajām sociālajām kārtām – tirgotājiem, virsniekiem, mācītājiem un valsts ierēdņiem, kas pārsvārā bija ieceļotāji no Dānijas un Vācijas, un tāpēc viņiem bija dāņu vai vācu uzvārdi, piemēram, *Brun* un *Wessel*. Uzvārds bieži vien bija profesijas nosaukums: *Møller* ‘dzirnavnieks’, *Bødtker* ‘mucinieks’ Bieži vien šie vārdi bija vācu valodā: *Miller* ‘dzirnavnieks’, *Bauer* ‘zemnieks’, *Fischer* ‘zvejnieks’

Zemnieku bija maz starp pirmajiem mantoto uzvārdu īpašniekiem. Tā kā priekšvārdu daudzveidība samazinājās sākot ar 16. gadsimtu, nepietika ar vārdu vien. Ľaužu pieņemtais uzvārds parasti bija viensētas nosaukums, – piemērs tam ir norvēģu rakstnieka Ludviga Holberga (*Ludvig Holberg*) uzvārds. Viensētas nosaukums neparādījās tikai kā uzvārds pēc vārda, bet arī pirms vārda: *Nordigards-Lars* ‘Nūrigāra Lāss’, vai arī ar prievārdu: *Nils på Moa* ‘Nilss uz Mūas; Nilss Mūā’ Ikdienas valodā lietoja iesaukas, kas bieži vien nebija īpaši glaimojošas, piemēram, *Torkjell naselaus* ‘Turhjells bezdegunis’

18. gadsimta rakstos atrodam pieminētus cilvēkus, kam pie patronīma minēts arods. Atšķirībā no Dānijas, Vācijas un Anglijas, šie aroda apzīmējumi Norvēgijā neiegūst uzvārda funkciju. Pēc 1801. gada tautas skaitīšanas datiem vairāk nekā 90% laucinieku izmanto patronīmus kā uzvārdus, kamēr pilsētnieku vidū šis skaitlis ir ap 75%¹⁹ Tomēr arī laukos bieži nodokļu sarakstos un citur sastopam viensētas nosaukumu klāt pie patronīma gan kā personas adresi, gan arī, lai atšķirtu viņu no citām personām.

19. gadsimtā sākās lielas pārmaiņas sabiedrībā; valsts ietekmes sfēras palielinājās un līdz ar to pastiprinājās vajadzība pēc pārskatāmības un sistēmas, pieauga imigrācija, un nepieciešamība pēc mantota uzvārda kļuva arvien lielāka. Cilvēki sāka pieņemt viensētu nosaukumus par uzvārdiem. Precētas sievietes varēja pieņemt sava vīra uzvārdu, piemēram, *Marie Pettersen* (‘Marīe Petera dēls’ (!)). Bērniem sāka dot tēva uzvārdu patronīma vietā.

Salīdzinoši vēlu, tikai 1923. gadā, tika pieņemts likums, ka katrā ģimenē jābūt mantojamam uzvārdam, turklāt tikai vienam uzvārdam²⁰. Dažas ģimenes izvēlējās tēva vārdu, bet citas – vietas nosaukumu.

¹⁹ Veka, O. Norsk etternamnleksikon. Norske slektsnamn – utbreiing, tyding og opphav. Oslo: Det Norske Samlaget, 2000. s. 14.

²⁰ Islandē un daļēji Fēru salās vēl mūsdienās ir spēkā patronīma tradīcija.

Pēdējos gados sievietes arvien biežāk patur savus uzvārdus arī pēc laulībām. Ja sieva nepieprasā vīra uzvārdu, tad viņa automātiski paliek pie sava uzvārda. Bērniem tiek dots mātes uzvārds, ja pirmajos sešos mēnešos pēc bērna piedzimšanas netiek pieprasīts, lai viņam būtu tēva uzvārds.

Apmēram 70% uzvārdu ir viensētu nosaukumi. Rakstība etimoloģiski vienādiem vārdiem var būt ļoti dažāda, piemēram, *Hoelseter*, *Hoelsether*; *Hoelsæter*, *Hoelsæther*, *Holseter*, *Holsether*, *Holsæter*, *Holsæther*. Ap 26% norvēģu uzvārds ir kāds sastindzis patronīms, kaut gan patronīmi sastāda tikai ap 2–3% no visiem uzvārdiem kopumā. Norvēgijā samērā brīvi var mainīt uzvārdu, tomēr nevar pieņemt maz lietotu uzvārdu bez lietotāju atļaujas. Uzvārdu mainīšanas tendence ir tāda, ka cilvēki maina sastingušos patronīmus pret topogrāfiskiem uzvārdiem. Valsts pastāvīgo iedzīvotāju un pilsoņu identitāte ir saistīta ar personas kodu, kas paliek tāds pats visa mūža garumā, neskatoties uz vārdu un/vai uzvārdu maiņu.

2. Norvēģu īpašvārdu atveide Latvijā

Apskatot īpašvārdu atveidi latviešu valodā dažādos laikposmos, ir manāms progress. Pirmskara periodu var raksturot ar atveides neprecizitāti un nekonsekvenči. Bieži atveide notiek caur starpniekvalodu. Vienā un tai pašā darbā ir vērojami atveides varianti, kas atbilst dažādiem principiem.

Padomju laikā nostiprinās jau pirms kara izvirzītie atveides principi. Ir manāma lielāka konsekvence un precizitāte nekā agrāk. Neprecizitāte varētu drīzāk būt nepietiekamu norvēģu valodas zināšanu, nevis normu ignorēšanas dēļ. Padomju laikā izdotajos enciklopēdiskajos izdevumos, par spīti dažām nekonsekvenčēm un dažviet neprecīzai atvcidei, kopumā nemot, norvēģu īpašvārdu atveide ir ļoti kvalitatīva. Liels mīnuss daudzos padomju laika izdevumos tomēr ir oriģinālrakstības nenorādišana.

No iepriekšējiem laikposmiem pēdējā desmitgade (1991–2000) atšķiras ar to, ka ir palielinājies kontaktu skaits un Latvijā arvien vairāk raksta par Norvēģiju. Daudzi cilvēki ir apguvuši norvēģu valodu un ir iepazinušies ar norvēģu izrunu, tomēr nav vērojama atveides kvalitātes uzlabošanās. Dažos izdevumos oriģinālrakstība tiek dota iekavās, bet vairumā

izdevumu oriģinālrakstība nav norādīta. Gan presē, gan grāmatās bieži ir vērojama nekonsekvence un neprecizitāte atveides principa ievērošanā. Pat latvieši, kas dzīvo Norvēģijā un ļoti labi prot norvēģu valodu, bieži vien nekonsekventi un nepareizi atveido norvēģu īpašvārdus.

Atveidojot norvēģu īpašvārdus latviešu valodā, jāņem vērā, ka, lai gan šiem īpašvārdiem bieži vien ir kopīga cilme ar vācu, zviedru, dāņu un citu valodu vārdiem, to izruna norvēģu valodā var būt atšķirīga. Bieži līdz šim ir izmantota atveide latviešu valodā pēc rakstības, jo rakstītājs nav zinājis izrunu, un nav normu norvēģu īpašvārdu atveidei latviešu valodā. Parasti pēc rakstības atveidotī mēmie līdzskaņi un patskaņi.

3. Norvēģu valoda un tās izplatība

Norvēģu valoda ir Norvēģijas Karalistes valsts valoda un ir dzimtā valoda vairāk nekā četriem miljoniem tās iedzīvotāju (Norvēģijā ir apmēram 4,5 miljoni iedzīvotāju²¹). Norvēģijas Karalisti veido sauszemes Norvēģija ar tai piederošajām salām, kā arī Svālbāras (*Svalbard*) arhipelāgs, Lāču sala (*Bjørnøya*) un Jana Majena sala (*Jan Mayen*). Turklat Norvēģija pretendē uz dažiem Antarktīdas apgabaliem: Buvē salu, Pētera I salu, Karalienes Modas Zemi.

Norvēģu valoda bija dzimtā valoda arī daudziem tūkstošiem cilvēku ASV un Kanādā (to skaits dažādos vērtējumos svārstās no 150 000 līdz 650 000²²). Mūsdienās šis skaitlis ir krietni sarucis.

3.1. Norvēģu literārās rakstu valodas

Norvēģu valodai ir divas oficiālas rakstu valodas formas: būkmols (*bokmål* ‘grāmatu valoda’; līdz 1929. gadam *riksmål* ‘valsts valoda’) un jaunnorvēģu valoda (*nynorsk* ‘jaunā norvēģu valoda’; līdz 1929. gadam *landsmål* ‘zemes valoda, lauku valoda’). Katrā rakstu valodā ir savas pareizrak-

²¹ 2001. gada 1. janvāri. (Minifacts about Norway 2001. Oslo: Utenriksdepartementet, 2001. p. 1.)

²² CAPLEX (enciklopēdija). Oslo: Cappelen. 1990.

stibas normas, kas pieļauj daudz vairāk variantu, nekā ir parasts citās valodās. Tomēr nebūtu gluži pareizi uzskatīt norvēģu valodu par neattīstītu vai nekoptu, jo varianti tīšām tiek paturēti, lai valodas lietotāji varētu pielāgot savu rakstu valodu tuvāk savai izloksnei.

Sennorvēģu valodā viduslaikos tika sarakstīti daudzi darbi, tai skaitā vērtīgā sāgu literatūra. Lielā mēra laikā 14. gadsimta vidū daudzi Norvēģijas rakstītpratēji nomira, turklāt Norvēģija politiski bija kļuvusi vājāka un nonāca Dānijas pakļautībā. Līdz ar patstāvības samazināšanos par valsts valodu kļuva dāņu valoda. Ja agrāk ierēdņi bija norvēģi un rakstīja (tālaika) norvēģu valodā, tad tos vairāk nekā četrsimt gadus, kamēr Norvēģija bija pakļauta Dānijai, ierēdņi un citi rakstītpratēji pārsvarā bija dāni. Norvēģijas 1814. gada Satversmē bija rakstīts, ka valsts valoda ir norvēģu valoda. Toreiz tādas rakstu valodas nebija, bet norvēģi vēl joprojām runāja norvēģu valodā, t. i., savā izloksnē. Izloksnēs norvēģu valoda ir dabiskā veidā turpinājusi attīstīties. 19. gadsimta otrajā ceturksnī sākās debates par to, ka norvēgiem vajadzētu savu rakstu valodu. Izveidojās trīs uzskati. Bija tādi, kas uzskatīja, ka norvēģu rakstu valodu vajadzētu izveidot uz dāņu valodas pamata, iekļaujot norvēģu leksiku, pārveidojot ortogrāfiju saskaņā ar norvēģu valodas izrunu, pieļaujot morfoloģiskas formas, kas raksturīgas norvēģu valodai, piemēram, sieviešu dzimti, un norvēģu sintaksi. To gribēja, piemēram, dzejnieks Henriks Vergelanns (*Henrik Wergeland*). Citi uzskatīja, ka norvēģu valodu vajadzētu izveidot uz sennorvēģu valodas un senu izlokšņu pamata. Šo uzskatu aizstāvēja vēsturnieks profesors Pēters Andréass Munks (*Peter Andreas Munch*). Vēl bija tādi, kas uzskatīja, ka norvēģi varētu turpināt lietot dāņu valodu par rakstu valodu. Šī uzskata pārstāvis bija, piemēram, dzejnieks Juhans Sebastians Velhāvens (*Johan Sebastian Welhaven*).

Vēlāk Knuds Knudsens (*Knud Knudsen*) ierosināja reformas, lai Norvēģijā norvegizētu dāņu valodu. Šo reformu rezultātā izveidojas riksmols (*riksmål*), bet vēlāk – būkmols (*bokmål*). Turpretī Īvars Osens (*Ivar Aasen*) ievāca izlokšņu materiālus un 1848. gadā izdeva norvēģu valodas gramatiku, bet 1850. gadā – norvēģu valodas vārdnīcu ar tulkojumu dāņu valodā. Ī. Osena milzīgais darbs ir pamatā jaunnorvēģu valodai.

3.2. Runātā norvēģu valoda

Atšķirībā no latviešu valodas, norvēģu valodā nav pareizrunas normu. Agrāk cerēja, ka līdzās citām tautām arī norvēģiem būs sava pareizrunas norma. Bjārne Berulfsens (*Bjarne Berulfsen*) 1969. gadā rakstīja: “Par spīti valodiskas stabilitātes trūkumam, šķiet, ka arī Norvēģijā tagad izveidojas pareizrunas norma, kam ir arvien augošas iespējas klūt par derīgu visai valstij.”²³ Bet tā tas nenotika.

Norvēģijā mūsdienās izlokšņu lietošanai ir samērā augsts statuss, un izloksnes tiek plaši lietotas gandrīz visās dzīves sfērās, politiku, izglītibas sistēmu un reliģisko dzīvi ieskaitot. Bērni bieži vien iemācās rakstīt savā izloksnē, un pēc Norvēģijas pamatskolas likumiem pat ir aizliegts labot skolēna runu. Literārā runa netiek mācīta. Gan bērni, gan skolotājs runā savā izloksnē²⁴. Vienīgās vietas, kur Norvēģijā ir standartizēta runa, ir valsts ziņu pārraides radio un televīzijā. Tur runā saskaņā ar rakstu valodas (būkmola vai jaunnorvēģu valodas) normām. Tas nozīmē, ka standartizētā runa ir ierobežota tikai ar morfoloģiskām, leksiskām un sintaktiskām normām. Tieki pieļauti fonētiski varianti.

Tā kā citvalodu īpašvārdu atveides principi pamatojas uz izrunu attiecīgajā valodā, situācija ar norvēģu īpašvārdu atveidi latviešu valodā ir visnotaļ sarežģīta.

3.3. Atveidē lietotā izruna

Pamatā ir ņemts Dienvidaustrumnorvēģijas dialekts. Citi dialekti un izloksnes atšķiras daļēji ar fonēmām, kā arī ar daudziem foniem. Ir vairāki iemesli, kāpēc šis dialekts ir izvēlēts:

1. Šis dialekts runātāju skaita ziņā ir vislielākais (apmēram 1,5–2 miljoni²⁵ runātāju)²⁶

Berulfsen, B. Norsk uttaleordbok. Oslo: H. Aschehoug & Co (W. Nygaard), 1969., 4. lpp. “Til tross for mangel på språklig stabilitet må det også i Norge regnes med at det holder på å utfelle seg en uttalenorm som har stigende muligheter for å bli landsgyldig.

²⁴ Jau 1878. gadā Stūrtings pieņēma likumu, ka skolotājiem bērni ir jāmāca bērnu runātāju izloksnē.

Skaits ir atkarīgs no dialekta iedalījuma un citiem faktoriem.

²⁶ Vanvik, A. Norsk fonetikk. Lydlæren i standard østnorsk supplert med materiale fra dialektene. Oslo: Fonetisk institutt, Universitetet i Oslo, 1979. s. 7.

2. Galvaspilsētas Oslo izloksnei, kas ietilpst šajā dialektā, ir neoficiālās literārās runas valodas statuss. Ārne Vanviks (*Arne Vanvik*) raksta: “Kas ir standarta austrumnorvēģu izruna? Varētu teikt, ka tas ir tas norvēģu valodas izrunas variants, par ko ir runa, ja nekas cits nav norādīts. [...] Tā arī ir izruna, kas ir vispazīstamākā gan Norvēgijā, gan ārzemēs.”²⁷ Tādu izrunu lieto galvaspilsētā Oslo, turklāt arī karaliskā ģimene runā austrumnorvēģu dialekta izloksnē.
3. Šim dialektam izrunas ziņā ir līdzība ar trendiešu un ziemeļnorvēģu dialektiem: piemēram, visos trijos dialektos, atšķirībā no daudzām Rietumnorvēģijas izloksnēm, izmanto līdzskani /ʃ/
4. Šis dialeks ir tuvs rakstu valodai būkmolam, kas ir visplašāk lietotā rakstu valoda (to izmanto apmēram 85% no iedzīvotājiem).
5. Mācot norvēģu valodu cittautiešiem ārzemēs un Norvēgijā, par pamatu parasti nēm šā dialekta (bieži Oslo izloksnes) izrunu²⁸
6. Bieži vien cilvēki, runājot ar cita dialekta izlokšņu pārstāvjiem, cenšas runāt austrumnorvēģiski.

Šajā darbā nebūt nav mēģināts izvirzīt šo dialektu (un tā izloksnes) par “labāku” vai “pareizāku” par citiem dialektiem. Darba autors, piemēram, pats neatbalsta Oslo izloksnes daļēji hierarhisko statusu. Cita dialekta izloksnes, piemēram, ir vērtīgas ar to, ka tās ir seniskākas. Cits autors varbūt būtu izvēlējies citu dialektu (vai konkrēto izloksni) kā pamatu, piemēram, trendiešu dialektu, kas, iespējams, no visiem norvēģu dialektiem skaniski ir vistuvākais latviešu literārās valodas fonētiskajai sistēmai. Trendiešu dialektā sastopam, piemēram, skaņas, kas atbilst latviešu grafēmu <k>, <g> un <ŋ> apzīmētajām skaņām. Šīs grafēmas tomēr nav izmantotas šajā darbā norvēģu īpašvārdū atveidē.

Atveide uz austrumnorvēģu izrunas bāzes ir attiecināma uz personvārdiem un vietvārdiem. Rakstot šo darbu, radās jautājums – vai tomēr būtu pareizi attiecināt to uz vietvārdiem?

Tā kā Norvēgijā pareizrunas normas nav, sākumā šķita, ka labākais variants varētu būt atveide pēc vietējās izrunas. Tomēr izrādījās, ka ar to saistītas vairākas problēmas. Vairums norvēģu parasti paši nezina tā vai cita vietvārda vietējo izrunu, turklāt tā bieži ir visai tāla no rakstības.

²⁷ Vanvik, A. Norsk fonetikk. Lydlæren i standard østnorsk supplert med materiale fra dialektene. Oslo: Fonetisk institutt, Universitetet i Oslo, 1979. s. 7

²⁸ Viens piemērs ir Nilsa Dannemarka “Norvēģu valodas gramatika” (1995).

Šajā darbā ieteikts pamatos balstīties uz vispārējo izrunu. Ar vietvārdu vispārējo izrunu saprotam tādu vietvārda izrunu, ko lieto cilvēki, kas nedzīvo tajā konkrētajā apvidū. Vispārējā izruna bieži vien ir tuvāka rakstībai un ir arī ieteicama atveidei latviešu valodā, piemēram, *Dypvåg* /dy:pvo:g/, bet vietējā izrunā /dy:vo:/; *Hjerkinn* /jerçin/, bet vietējā izrunā /jærçin/; *Meråker* /me:roker/, bet vietējā izrunā /mor:ok/; *Sauda* /sǣuda/, bet vietējā izrunā /sǣta/; *Skiptvet* /ʃiptvet:/, bet vietējā izrunā /ʃǣtve:/; *Stord* /stord/, bet vietējā izrunā /stu:ren/. Ja atveidē pamatotos uz vietējo izrunu, tas arī paplašinātu atdarināmo skaņu skaitu. Nezinot vietējo izrunu, pat labs norvēģu valodas zinātājs daudzus vietvārdus nevarētu atveidot pareizi un būtu nepieciešams ārkārtīgi plašs vietvārdu saraksts. Šāda situācija nebūtu vēlama. Arī vietvārdos tātad pamatā ir nēmta austrumnorvēģu izruna. Vietējā izruna tiek nēmta vērā dažos izņēmuma gadījumos, kad tā ir tuvāka rakstībai: piemēram, rietumnorvēģu un dienvidnorvēģu vietvārdos ir saglabāta burtkopa <rs>, ko citur atveido ar <š>. Vietvārda nomenklatūras daļas atveidojums vienmēr balstās uz austrumnorvēģu izrunu. Ja avotos (“Norsk stadnamnleksikon” un “Norsk uttaleordbok”) ir norādīta normalizēta forma, tā ir izmantota šajā darbā.

4. Norvēģu valodas alfabēts

Norvēģu valodas alfabētā ir 29 burti:

Aa /a:/, Bb /be:/, Cc /se:/, Dd /de:/, Ee /e:/, Ff /ef:/, Gg /ge:/, Hh /ho:/, Ii /i:/, Jj /je:/ vai /jod:/, Kk /ko:/, Ll /el:/, Mm /em:/, Nn /en:/, Oo /u:/, Pp /pe:/, Qq /ku:/, Rr /ær:/, Ss /es:/, Tt /te:/, Uu /ʉ:/, Vv /ve:/, Ww /dobeltve:/, Xx /eks/, Yy /y:/, Zz /set:/, Ææ /æ:/, Øø /ø:/, Åå /o:/

Agrāk rakstībā izmantoja burtkopu *Aa*, *aa*, kas tagad ir aizstāta ar burtu *Å*, *å*. Šī burtkopa reizumis parādās personvārdos.

Izmantojot datortehnoloģiju, piemēram, rakstot e-pastu vai rakstiski tērzējot globālajā tīmeklī (WWV), kā arī citās situācijās varētu būt neiespējamī izmantot norvēģu alfabēta burtus *æ*, *ø* un *å*. Tādos gadījumos to vietā mēdz izmantot burtkopas *ae* (*æ*), *oe* (*ø*) un *aa* (*å*).

Norvēģu ortogrāfija precīzāk attēlo vārda skaņu sastāvu nekā angļu, franču un dāņu ortogrāfija, bet mazāk precīzi par vācu, somu un latviešu ortogrāfiju. Tas ir tādēļ, ka norvēģu rakstībā līdzās fonētiskajam principam ir ievērots arī etimoloģiskais princips.

5. Fonētikas apskats un atveide

Lai šis darbs būtu pēc iespējas ērtāk lietojams, tajā ir doti gan atsevišķu norvēģu skaņu apraksti, gan norvēģu grafēmu (burtu un burtkopu) saraksti ar atveides noteikumiem.

5.1. Uzsvars un intonācija

Tāpat kā latviešu valodā, arī norvēģu valodā pārsvarā ir pirmās zilbes uzsvars. Izņēmumi bieži vien ir svešvārdi, kuriem uzsvars var atbilst avotvalodas uzsvaram. Austrumdailekta un trendiešu dialekta izloksnēs bieži uzsvars ir uz pirmās zilbes arī svešvārdos. Vārdos ar priedēkļiem *be-*, *for-*, *er-*, *ge-*, kas ir aizgūti no vācu valodas, visos dialektos uzsvars ir uz citas zilbes. Atveidotie norvēģu īpašvārdi runājami ar pirmās zilbes uzsvaru latviešu valodā.

Norvēģu valodā ir muzikālais uzsvars un pastāv divējādas tonēmas, kas bieži vien var mainīt vārda nozīmi. Tonēmas ir dažādas dažādos dialektos un pat izloksnēs.

Atveidojot norvēģu īpašvārdus, šie suprasegmentālie faktori nav aktuāli, jo tos nevar atveidot latviešu valodā.

5.2. Izrunas variantu problēma

Par spīti norvēģu valodas fonētiskajiem likumiem, bieži vārda vai uzvārda īpašniekam ir savas vēlmes vārda vai uzvārda izrunā: piemēram, rakstnieks Hjinks (*Kinck*) gribēja, lai viņa uzvārdu izrunā ar /ç/, bet mākslinieks Kitelsens (*Kittelsen*) vēlējās, lai viņa uzvārdu izrunā ar /k/. Cilvēki, kuriem ir viens un tas pats uzvārds, to var izrunāt dažādi. Mākslinieks E. Munks (*E. Munch*) gribēja, lai viņa uzvārdu izrunātu ar /t/, citi cilvēki

ar to pašu uzvārdu dod priekšroku izrunai ar /u/. Šajā gadījumā, atveidojot latviešu valodā, tas nerada problēmas, jo abas minētās skaņas atveido ar <u>.

Arī (priekš)vārdiem pastāv izrunas varianti: piemēram, *Gisle* /jisle/ vai /gisle/, *Geir* /jæir/ vai /gæir/ un *Ketil* /çe:til/ vai /ke:til/. Tādos gadījumos arī latviešu valodā abi varianti būtu pieļaujami, tomēr juridisku iemeslu dēļ esam vienu variantu viscaur izvirzījuši par galveno.

5.3. Patskaņi norvēģu valodā

Norvēģu valoda ir patskaņiem bagāta. No latviešu literārās valodas fonēmām divpadsmīt ir patskaņi jeb monoftongi²⁹, norvēģu valodā savukārt ir 19 patskaņu fonēmu (citos darbos var būt minēts mazliet atšķirīgs skaits). Norvēģu valodā ir visas latviešu literāras valodas patskaņu fonēmas, kā arī dažas specifiskas labiālas patskaņu fonēmas.

5.3.1. Patskaņu garuma atveide

Lai gan norvēģu valodā gariem patskaņiem nav atsevišķu grafēmu kā latviešu valodā, vai burtkopu kā, piemēram, somu valodā, tomēr arī norvēģu valodā šķir īsos un garos patskaņus. Atveidojot latviešu valodā, to kvantitāti (lai arī ne gluži precīzi) ir iespējams saglabāt. Precīzi atveidot norvēģu patskaņu garumu nav iespējams, jo šie garie patskaņi nav tik gari kā garie patskaņi latviešu valodā. Patskaņu kvantitāte norvēģu valodas rakstībā netiek apzīmēta, kaut gan to var lielā mērā, bet ne vienmēr, noteikt pēc pozīcijas un uzsvara.

Patskanis ir garš, ja patskanim seko viens īss līdzskanis, kā arī dažos personvārdos, ja patskanim seko mēms <h>, piemēram, *Dahl* > *Dāls/-e*. Patskanis ir īss, ja patskanim seko divi vai vairāki līdzskāņi, vai garš līdzskanis, kā arī dažos vienzilbes vārdos. Patskanis ir īss arī viena <m> priekšā vārda beigās.

Laua A. Latviešu literārās valodas fonētika. R.: "Zvaigzne ABC", 1997., 12. lpp.; Muižniece L. Latviešu valodas praktiskā fonoloģija. R.: "Rasa ABC", 2002., 18. lpp.

5.3.2. Pusšaurie un pusplatie patskaņi

Latviešu valodas fonētikā nemēdz šķirt pussaurus un pusplatus patskaņus; gan pusšaurie, gan pusplatie tiek dēvēti par patskaņien ar vidēju mēles pacēlumu. Lai aprakstītu norvēģu valodas patskaņus, ir nepieciešams tos šķirt. Terminus ‘pusšaur’ un ‘pusplats’ esmu nēmis no A. Reformatska grāmatas “Ievads valodniecībā”³⁰

5.3.3. Atsevišķu patskaņu atveide

Atsevišķu patskaņu izruna mēdz atšķirties no kardinālpatskaņiem³¹ jeb pamatpatskaņiem. Šiem un gariem patskaņiem norvēģu valodā bieži ir dažādas kvalitātes. Apraksts šeit ir dots pēc austrumnorvēģu dialekta Oslo izloksnes izrunas.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[y:]	garš labiāls (vāji noapaļots) šaurs priekšējās rindas patskanis	/y:/	<i>
[y]	īss labiāls (vāji noapaļots) šaurs–pusšaurs priekšējās–vidējās rindas patskanis	/y/	<i>
[u:]	garš labiāls (stipri noapaļots, kā svilpojot) šaurs priekšējās–vidējās rindas patskanis	/u:/	<ū>
[u]	īss labiāls (stipri noapaļots) šaurs priekšējās–vidējās rindas patskanis	/u/	<u>
[i:]	garš nelabiāls šaurs priekšējās rindas patskanis	/i:/	<i>
[i]	īss nelabiāls šaurs–pusšaurs priekšējās–vidējās rindas patskanis	/i/	<i>

³⁰ Reformatskis A. Ievads valodniecībā. R.: “Zvaigzne” 1975., 424. lpp.

³¹ Kardinālpatskaņus var raksturot kā galējus patskaņus, kad mēli velk galējās pozicijas, tomēr neveidojot berzi.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[u:]	garš labiāls šaurs pakaļējās rindas patskanis	/u:/	<ū>
[ʊ]	īss labiāls šaurs-pusšaurs pakaļējās-vidējās rindas patskanis	/u/	<u>
[e:]	garš nelabiāls pussaurs priekšējās rindas patskanis	/e:/	<ē>
[ɛ]	īss nelabiāls pusplats priekšējās rindas patskanis	/e/	<e>
[ə]	īss nelabiāls pusšaurs-pusplats vidējās rindas patskanis	/e/	<e>
[ø:]	garš labiāls pussaurs priekšējās rindas patskanis; tajā pašā pozīcijā var būt arī divskanis [øœ]	/ø:/	<ē>
[œ]	īss labiāls pusplats priekšējās rindas patskanis	/ø/	<e>
[o:]	garš labiāls pussaurs pakaļējās rindas patskanis; tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis [ɔ] vai divskanis [oo]	/o:/	<o> ³² , izrunājams kā garš patskanis
[ɔ]	īss labiāls pusplats pakaļējās rindas patskanis	/o/	<o> izrunājams kā iss patskanis
[æ:]	garš nelabiāls pusplats-plats priekšējās rindas patskanis; tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis, kas tuvojas patskanim [a:]	/æ:/	<ē> izrunājams plati

³² Ja latviešu literārajā valodā atsāks lietot grafēmu <o>, lai atzīmētu garo <o> skaņu kā, piemēram, vārdā *opera*, šī skaņa būs atveidojama ar grafēmu <o>.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[æ]	īss nelabiāls pusplats–plats priekšējās rindas patskanis; tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis, kas tuvojas patskaniim [a]	/æ/	<e> izrunājams plati
[a:]	garš nelabiāls plats priekšējās rindas patskanis; tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis [a:] (nelabiāls plats pakaļējās rindas patskanis)	/a:/	<ā>
[a]	īss nelabiāls plats priekšējās rindas patskanis; tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis [a]	/a/	<a>

Četri foni ([ɛ], [ɪ:], [œ], [ø:]) izraisa sevišķas problēmas, atveidojot norvēģu patskaņus latviešu valodā. Tos esmu analizējis fonētiski un saķidzinājis ar latviešu valodas patskaņiem, lai varētu noteikt precīzāku atveidi latviešu valodā (sk. ievadu un attēlu).

Līdzās zviedru un dienvidsāmu valodai norvēģu valoda ir viena no retajām valodām, kurā ir abi patskaņu pāri /ɪ/, /ɪ:/ un /y/, /y:/ un kuriem ir distinktīva (šķiroša) kvalitāte.

Piezīmes par [y:] un [y] atveidi

Ungāru valodas līdzīgās skaņas [y] un [y:] (grafēmas <ü> un <ű>) latviešu valodā atveido ar <i> un <ī>³³. Atveidojot no vācu valodas, skaņas [y] un [y:] (ar grafēmām <ü> vai <ue> (garš vai īss) un <üh> (garš)) latviešu valodā atveido ar <i>, t. i., <ī>³⁴

³³ Ungāru īpašvārdū pareizrakstība un pareizruna latviešu valodā / Sast. E. Sakse, zin. kons. G. Mārtone. R.: "Zinātne", 1998., 68. lpp.

³⁴ Norādījumi par citvalodu īpašvārdū pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, III. Vācu valodas īpašvārdi / Sast. L. Ceplitis. R.: "Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība", 1960., 11. lpp.

Piezīmes par [u:] un [u] atveidi

Diskutējams ir jautājums par fonēmu /u/, /u:/ atveidi latviešu valodā.

Izolēti fonētiski skatoties, šīs fonēmas varbūt vajadzētu atveidot ar grafēmām <i> un <ī>. Tomēr šeit iesakām atveidi ar grafēmām <u> un <ū>. Iemesli tam ir vairāki:

1. Fonēmas /u/, /u:/ ir priekšējās–vidējās rindas skaņi un, atšķirībā no /y/ un /y:/, nedz artikulāri, nedz, skatoties pēc skaņu zonām, nepārklājas ar latviešu /i/ un /i:/ (sk. attēlu 278. lpp.). Ja /u/, /u:/ tiktu atveidotas ar <i>, <ī>, šīs grafēmas būtu pārslogotas, jo tās apzīmētu trīs norvēģu valodas fonēmas katru.
2. Grafēma <u> norvēģu valodā apzīmē četras fonēmas: /u/, /u:/, /u/ un /u:/ Nezinot konkrēto vārdu, ir grūti noteikt, kāda izruna ir vajadzīga. Turklat dažās norvēģu izloksnēs /u/, /u:/ vietā vienmēr ir /u/ un /u:/
3. Šo skaņu tradicionāli no zviedru un norvēģu valodas atveido ar grafēmām <u> un <ū> latviešu valodā. Autoram nav izdevies atrast nevienu gadījumu, kad skaņas /u/ un /u:/ būtu citādi atveidotas no norvēģu un zviedru valodas.

Piezīmes par [ø:] un [œ] atveidi

[œ] un [ø:] atveidojami ar <e>, <ē>. Vācu valodā ir līdzīga skaņa /ø/ ([ø:] un [œ]) ar grafēmām <ö> vai <oe> (garš vai īss) un <öh> (garš), latviešu valodā to atveido ar <e>, <ē>³⁵. Ungāru valodas līdzīgās skaņas <ö> [œ] un <ő> [ø:] latviešu valodā arī atveido ar <e> un <ē>. Arī atveidojot igauņu un somu valodas grafēmas <ö> un <öö>, latviešu valodā izmanto grafēmas <e> un <ē>³⁶.

Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, III. Vācu valodas īpašvārdi / Sast. L. Ceplitis. R.: "Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība", 1960., 10. lpp.

³⁵ Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, I. Igauņu valodas īpašvārdi / Sast. S. Raģe. R.: "Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība", 1960., 18. lpp.; Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, X. Somu valodas īpašvārdi / Sast. S. Raģe. R.: "Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība", 1963., 11. lpp.

Pēdējā laikā vērojama tendence norvēģu īpašvārdus ar <ø> latviešu valodā atveidot ar <o>. Tas nebūtu vēlams vairāku iemeslu dēļ:

1. Atveidojot /ø(:)/ no citām valodām, konsekventi izmanto grafēmas <e>/<ē> (sk. attēlu 278. lpp.).
2. Tradicionāli norvēģu īpašvārdu atveidē /ø(:)/ atveido ar <e>/<ē>.
3. Akustiski norvēģu [œ] un [ø:] ir tuvākas latviešu [e] un [e:] nekā latviešu [o] un [o:] (pat daļēji pārklājas) – sk. attēlu 278. lpp.
4. Ar <o> latviešu valodā pašreizējā pareizrakstībā nevar apzīmēt garumu.

5.3.4. Atsevišķu patskaņu burtu un burtkopu atveide

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum-norvēģu	Piemēra atveide latviešu valodā izruna
<a>	/a/ /a:/	a ā	Vang <i>uzv</i> Welhaven <i>uzv</i>	/vaŋ:/ /velha:ven/	Vangs Velhāvens
<aa> ³⁷	/o:/	o (ō)	Kaare <i>pv</i>	/ko:re/	Kore [..ō..]
<e> ³⁸	/e/ /e:/	e ē	Else <i>v</i> Enebakk <i>kom</i>	/else/ /e:nebak/	Else Ēnebaka
<e> bieži r priekšā	/æ/	e	Sverre <i>v</i>	/svær:e/	Sverre [..ær..]
<e> bieži r priekšā	/æ:/	ē	Bærum <i>kom</i>	/bæ:rəm/	Bēruma [..æ:r..]
<i>	/i/ /i:/	i ī	Ibsen <i>uzv</i> Risør <i>kom</i>	/ipsen/ /ri:sø:r/	Ibsens Rīsēra

Parādās tikai īpašvārdos ar saglabātu senu rakstību. Vecajā dāņu un norvēģu valodas ortogrāfijā burtkopa <aa> apzīmēja skaņu /o/ tādos gadījumos, kad tā izveidojusies no garā /a:/ sendāņu un sennorvēģu valodā. Mūsdienu norvēģu valodā kopš 1907. gada šādos gadījumos izmanto grafēmu <å>.

³⁸ Vienā gadījumā <e> izrunā /i:/, proti, personas vietniekvārdā *de ‘viņi’* (/di:/).

³⁹ Neuzsvērtais /e/ starp <n> un <d>, <n> un <l>, <n> un <n>, kā arī starp <s> un <n> ātrā runā netiek izrunāts, bet /n/ kļūst zilbisks. Transkribējot latviešu valodā, šis <e> tomēr ir paturams.

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum-norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
<o> ⁴⁰	/u/ /u:/ /o/	u ū o	Karoline <i>pv</i> Gol <i>kom</i> Garborg <i>uzv</i>	/karu'li:ne/ /gu:l/ /ga:rborg/	Karulīne Gūla Gārborgs

⁴⁰ Oslo

Norvēģijas galvaspilsētas nosaukums latviešu valodā ir *Oslo*. Lai gan to norvēģu valodā izrunā /u:lu/ vai /uslu/, būtu paturama pašreizējā tradīcija latviešu valodā, jo tas latviešu rakstos un runā ir ļoti plaši lietots vārds. Autors nav pamanījis nevienu tekstu, kurā īpašvārds būtu atveidots citādi nekā *Oslo*.

Solveig

Solveiga ir vārds, kas ienācis Latvijā ar norvēģu rakstnieka Henrika Ibsena lugu “Pērs Gints”. Runājot par H. Ibsena darbu, nebūtu vēlams pārveidot šo vārdu pēc fonētiskiem likumiem (vārda izruna /su:lvæi/, fonētiskais atveidojums *Sūlveija*). “Pērs Gints” ir latviešiem varbūt vispazīstamākais norvēģu daiļdarbs (pirmoreiz Latvijā iznācis 1913. gadā, pirmoreiz iestudēts 1922. gadā). Vairāk nekā 20 latviešu rakstnieku ir apcerējuši *Solveigas* un Pēra tēmu, starp tieši ir Aleksandrs Čaks, Anna Sakse, Vizma Belševica un Ārija Elksne (sakārtotājs A. Grāpis. Pērs un *Solveiga*. Henrika Ibsena motīvs latviešu dzejā. R.: “Zvaigzne ABC”, 1996.). Šis literārais tēls ir kļuvis tāk populārs, ka vecāki ir devuši vārdu *Solveiga* saviem bērniem. Latvijā pirmoreiz vārds dots ne vēlāk kā 1922. gadā, kalendārā pirmoreiz parādās 1936. gadā. Laika posmā no 1945. līdz 1970. gadam vārds *Solveiga* dots 0,187% no visām šajā laikā dzīmušajām sievietēm (Siliņš K. Latviešu personvārdu vārdnīca. R.: “Zinātne”, 1990., 295. lpp.). Arī mūsdienās šo vārdu dod bērniem, piemēram, 1998. gadā piedzima četras *Solveigas* (Vārdadienu kalendārs 2000.–2003. R.: “Valsts valodas centrs”, 1999., 514. lpp.).

14 aptaujāto uzskata, ka norvēģu īpašvārdu vajadzētu atveidot kā *Solveiga*, kamēr 8 piedāvā citu variantu (divi no viņiem min arī tradicionālo variantu kā vienlaicīgi iespējamu). Vairāki respondenti apzinās savas izvēles nesaskaņu ar izrunu un paimato šo izveli ar tradicionālitāti. Viens no viņiem paimato savu izvēli šādi: “[*Solveiga*] tādēļ, ka vārds tādā rakstībā tiek lietots jau ilgi”, cits: “jo latviešiem arī ir tāds vārds”, un līdzīgi. Viens respondents atbild: “*Solveiga*, kad runa ir par *Pēru Gintu*, bet *Sūlveija* – pārējos gadījumos” Šāds uzskats būtu atbalstāms.

Lidzīgs gadījums ir ar citu H. Ibsena lugas varoni, proti, “Leļļu nama” *Noru*. Ja runa ir par H. Ibsena tēlu, būtu jāatstāj *Nora*, citos gadījumos vēlams atveidot saskaņā ar izrunu norvēģu valodā, tātad *Nūru*.

Lofoten

Salu grupas *Lofoten* nosaukuma atveide ir vēl viens gadījums, kad varētu neimt vērā tradīciju. Tradicionāli šo salu nosaukumu latviešu valodā atveido pēc rakstības. *Lofotu salas* arī ir norādīts kā vienīgais variants “Pareizrakstības un pareizrunas vārdnīcā” (Ceplitis L., Mikelsonsone A., Porite T., Raže S., 918. lpp.) Literatūrā sastaptais variants ‘*Lafodu salas*’ (K. Bornmans, 176. lpp.) ir neaktuāls un fonētiski nevēlams.

Lai gan vairākums respondentu (14) vēlas paturēt tradicionālo *Lofotu salas*, nav mazums arī tādu (8), kas atveido šo vietvārdu tuvāk norvēģu valodas izrunai. Divi respondenti ir atzīmējuši divus variantus – gan ‘*Lufutu salas*’, gan ‘*Lofotu salas*’ ar piebildi “..jo tā ir pieņemts” Divi respondenti piedāvā savu variantu: *Lufutu salas* un *Lofutu salas*.

Šajā darbā ieteikts paturēt tradicionālo vārdkopas struktūru, bet patskaņu kvalitāti pietuvināt norvēģu valodas izrunai: *Lufutu salas*. Pieļaujams arī variants *Lufutene*.

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum-norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
<o> pirms v vai viена g	/o:/	o (ō)	Tove <i>v</i>	/to:ve/	Tove [..ō..]
<u>	/u/ /ū:/	u ū	Arthur <i>v</i> Tuva <i>v</i>	/aʊ̯r/ /tu:va/	Arturs Tūva
<u> pirms <nk>, <ng>, <kk>, <k+lidz- skanis>, <m>, <nch>	/u/	u	Bjungn <i>kom</i>	/bjuŋn/	Bjungna
<y>	/y/ /y:/	i ī	Bygland <i>kom</i> Fyresdal <i>kom</i>	/byglan:/ /fy:resda:l/	Biglanne Firesdāle
<æ>	/æ/ /æ:/ /e/	e ē e	Tysvær <i>kom</i> Bærum <i>kom</i> Alnæs <i>uzv</i>	/tys:vær/ /bæ:rum/ /alnes/	Tisvera [..æ..] Bēruma [..æ...] Alness
<ø>	/ø/ /ø:/	e	Ørjan <i>v</i> Hønefoss <i>kom</i>	/ør:jan/ /hø:nefos:/	Erjans Hēnefosa
<å>	/o/ /o:/	o o (ō)	Vågå <i>kom</i> Njål <i>v</i>	/vog:o/ /njo:l/	Vogo [..o...o..] Njols [..ō..]

5.4. Divskaņi un to atveide

Reizēm divskani (diftongu) sauc par “divu monoftongu savienojumu vienā zilbē”⁴¹. Nemot vērā gan norvēģu, gan latviešu divskanu, šāda definīcija būtu vērtējama kā neprecīza. Divskani drīzāk varētu raksturot kā slidošu patskaņu savienojumu vienā zilbē. Pētot norvēģu un latviešu divskaņus, sonogrammā skaidri varam redzēt, ka “pa ceļam” no viena patskaņa uz otru ir vairāki citi patskaņi: piemēram, sonogrammā, pētot norvēģu divskaņa *<au>* izrunu, atklāju, ka to varētu raksturot kā šādu slidošu pāreju: [æœøt̪].

5.4.1. Atsevišķu divskaņu apraksts

[eε]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis [e:]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /e:/ Šīs divskanis latviešu valodā ir atveidojams ar <ē>.

[øœ]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis [ø:]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /ø:/ Šīs divskanis latviešu valodā ir atveidojams ar <ē>.

[oɔ]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī patskanis [ɔ:] vai [o:]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /o:/ Šīs divskanis latviešu valodā ir atveidojams ar <o> ([ō]).

[æɪ]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī skaņu savienojums [æj], it īpaši pirms fona [ə]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /æi/ Šīs divskanis latviešu valodā ir atveidojams ar <ei> ([æi]) pirms līdzskaņiem un ar <eij> ([æij]) pirms patskaņiem.

⁴¹ Laua A., 25. lpp.; Reformatskis A. Ievads valodniecībā. 152. lpp. LLVV, 2. sēj., 365. lpp.

[œy]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī skaņu savienojums [œj], it īpaši pirms fona [ə]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /øy/. Šīs divskanis latviešu valodā ir atveidojams ar *<ei>* pirms līdzskaņiem un ar *<eij>* pirms patskaņiem un vārda beigās.

[æu]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī divskaņi [æø], [aø] un [œø], kā arī skaņu kopas [æv] un [av]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /æu/. Kā jau minēts, sonogrammā divskanis parādās kā šāda pāreja: [æœøu]. Divskanis /æu/ norvēģu valodā tiek apzīmēts ar grafēmu *<au>*, īpašvārdos arī reizēm ar burtkopu *<ou>*. Tā kā fonēmas pirmie trīs komponenti latviešu valodā ir atveidojami ar grafēmu *<e>*, optimālais variants ir divskani atveidot ar *<eu>*, skaniski tas ir tuvāk norvēģu valodas izrunai nekā *<au>*. Šāds atveidojums ir sastopams arī valodas praksē⁺². Samērā liels skaits aptaujāto respondentu (8), lai gan ne vairākums, uzvārdu *Haugen* atveidotu ar *<eu>*.

[aɪ]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī divskanis [aɪ], kā arī skaņu savienojums [aj], it īpaši pirms fona [ə]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /ai/. Šīs divskanis pirms līdzskaņiem latviešu valodā ir atveidojams ar *<ai>*, pirms patskaņiem – ar *<aɪj>*.

[ɔy]

Tajā pašā pozīcijā arī var būt skaņu savienojums [ɔj], it īpaši pirms fona [ə]. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas simbols /oi/. Šīs divskanis latviešu valodā ir atveidojams ar *<oi>* pirms līdzskaņiem un ar *<oj>* pirms patskaņiem.

[uỵ]

Tajā pašā pozīcijā var būt arī divskanis [uy]. Norvēģu valodā šo divskani izmanto ļoti reti. Šīs skaņas apzīmēšanai šajā darbā ir izmantots fonēmas

⁺² Pieimēram, enciklopēdijā “Planēta” un Latvijas Padomju enciklopēdijā.

simbols /ui/. Šis divskanis latviešu valodā ir atveidojams ar *<ui>* pirms līdzskaņiem un ar *<uij>* pirms patskaņiem.

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum- norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
<i><ai></i>	/ai/	ai aij*	Aina <i>v</i> Kai <i>v</i>	/aina/ /kai/	Aina Kaijs
<i><au></i>	/æu/	eu	Haugen <i>uzv</i>	/hæugen/	Heugens [..æu..]
<i><ei></i>	/æi/	ei eij*	Eirik <i>v</i> Tarjei <i>v</i>	/æirik/ /tarjæi/	Eiriks [æi..] Tarjeijs [..æ..]
<i><eg>⁺³</i>	/æi/	ei	regne	/ræine/	‘lit’
<i><oi>, <oy></i>	/oy/	oi oij*	Boyson <i>uzv</i> Roy <i>v</i>	/boyson/ /roy/	Boisons Roijs
<i><ui></i>	/uɪ/	ui	Hui <i>uzv</i>	/hʊɪ/	‘kliedziens’
<i><øy></i>	/øy/	ei, eij*	Øystein <i>v</i> Magerøy <i>s</i>	/øystein/ /ma:gerøy/	Eisteins Māgereija

* Pirms patskaņiem un vārda beigās.

Norvēģu īpašvārdos arī sastopama burtkopa *<ie>*, taču to neizrunā kā divskani, bet kā /i/ vai /i:e/⁴⁴.

⁴³ Tikai izņēmumos; šajā darbā vietvārdos visas burtkopas *<eg>* ir atveidotas ar *<eg>* arī latviešu valodā.

⁴⁴ Problemātiska ir pazīstamā norvēģu komponista *Edvarda Griga* (*Edvard Grieg*) uzvārda atveide latviešu valodā. Tradicionāli šis vārds tiek atveidots ar *<i>* oriģināla burtkopas *<ie>* vietā. Tas saskan ar vācu īpašvārdu atveides principiem (Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, III. Vācu valodas īpašvārdi / Sast. L. Ceplītis. R.: “Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība”, 1960., 7 lpp.), bet ne ar šī uzvārda izrunu norvēģu valodā. Norvēģi komponista uzvārdu izrunā /grig/, tātad ar iso /i/. Vai ievērot tradīciju un atstāt garo *i*? Kā rikoties, ja arī citiem mazāk pazīstamiem norvēgiem ir tāds pats uzvārds? Rakstībā atšķirība nebūtu tik liela kā, piemēram, starp *Oslo* un *Ušlu*. Būtu pareizāk rakstīt norvēģu komponista uzvārdu ar iso *i*, tātad *Edwards Grigs*. Tradīcijas labad pagaidām būtu vēl pielaujama rakstība ar garo *i* kā variants, bet, runājot par citiem norvēgiem, (piemēram, dzejnieku *Nordahl Grieg*, izdevēju *Harald Grieg*), uzvārds atveidojams tikai ar iso *i*. Saskaņā ar izrunu norvēģu valodā komponista vārds latviešu valodā būtu jāatveido kā *Edwards*, nevis *Eduards*.

5.5. Līdzskaņi norvēģu valodā

5.5.1. Līdzskaņu dubultojums

Līdzskaņu dubultojums norvēģu valodā norāda ne tikai uz iepriekšējā patskaņa isumu, bet arī uz līdzskaņa garumu. Tā kā līdzskaņa garumam norvēģu valodā nav distinktīvas (šķirošas) funkcijas, šim faktam reti kad pievērš uzmanību norvēģu valodnieki. Mācot norvēģu valodu, autors ir novērojis, ka līdzskaņu garumam ir diezgan liela nozīme ortoēpijā. Atveidojot norvēģu īpašvārdus, norvēģu līdzskaņu garums būtu paturams tur, kur to pieļauj latviešu pareizrakstība.

Saskaņā ar latviešu literārās valodas rakstības normām⁴⁵ latviešu atveidojumos patskaņu priekšā paturami tikai līdzskaņu *l*, *m*, *n*, *r* dubultojumi (*<l>* un *<n>* dubultojums nav aktuāls norvēģu īpašvārdu atveidē). Cītos gadījumos līdzskaņus nedubulto.

Eidsvoll <i>kom</i>	/æidsvol:/	Eidsvolla
Drammen <i>kom</i>	/dram:en/	Drammene
Finnøy <i>kom</i>	/fin:øy/	Finneja
Borre <i>kom</i>	/bor:e/	Borre

Tā kā pāreja starp gariem un īsiem līdzskaņiem norvēģu valodā ir diezgan nenoteikta, tad jautājums par norvēģu līdzskaņu kvantitātes atveidi latviešu valodā ir visai sarežģīts. 1972. gadā Ārne Vanviks eksperimentēja ar konsonantu kvalitāti austrumnorvēģu izrunā. Viņš izmantoja tikai vienu informantu. Viņa vidējie rezultāti bija 0,17 sek. īsiem līdzskaņiem un 0,25 sek. – gariem līdzskaņiem⁴⁶. Apšaubīju viņa rezultātus un mēriju divu skaneņu (/n/ un /l/) garumu dažādās pozicijās norvēģu valodā, kā jau minēts, izmantojot divus informantus. Manā mērijumā vidējā atšķirība starp īsiem un gariem līdzskaņiem izrādījās daudz lielāka (*n* – 0,14 sek. un 0,27 sek., *l* – 0,14 sek. un 0,24 sek.). Tā kā esmu izmērījis tikai divu skaneņu garumu, tad pieļauju iespēju, ka mūsu rezultātu atšķirību varētu izskaidrot ar kvantitātes atšķirībām starp troksneņiem un skaneņiem.

Sk. šis grāmatas pirmo daļu.

⁴⁶ Vanvik, A. Norsk fonetikk. Lydlæren i standard østnorsk supplert med materiale frå dialektene. Oslo: Fonetisk institutt, Universitetet i Oslo, 1979., 46. lpp.

/n/Starp garu un īsu patskani:

mane /ma:ne/ ‘skubināt’ Vidējais /n/ garums: 0,14 sek. (variē no 0,11 līdz 0,15 sek.).

Vārda beigās:

Wergeland /værgelan/ Vidējais /n/ garums: 0,19 sek. (variē no 0,12 līdz 0,23 sek.).

Starp diviem īsiem patskaņiem:

lande /lan:e/ ‘nolaisties’ Vidējais /n/ garums: 0,27 sek. (variē no 0,18 līdz 0,36 sek.).

/l/Starp garu un īsu patskani:

måle /mo:le/ ‘mērit’ Vidējais /l/ garums: 0,14 sek. (variē no 0,11 līdz 0,16).

Starp īsu patskani un līdzskani:

Bjølsen /bjølsen/ Vidējais /l/ garums: 0,15 sek. (variē no 0,11 sek. līdz 0,21 sek.).

Ulvik /ulvi:k/ Vidējais /l/ garums: 0,22 sek. (variē no 0,20 sek. līdz 0,27 sek.).

Vārda beigās:

Voll vai *Vold* /vol:/ Vidējais /l/ garums: 0,24 sek. (variē no 0,20 sek. līdz 0,29 sek.).

Starp diviem īsiem patskaņiem:

pille /pil:e/ Vidējais /l/ garums: 0,24 sek. (variē no 0,22 sek. līdz 0,27 sek.).

Diez vai varētu būt šaubas par to, ka, atveidojot dubultotus skanenūs starp diviem īsiem patskaņiem, vajadzētu atstāt dubultojumu arī latviešu valodā. Sarežģītāki ir tie gadījumi, kad līdzskanis nav ne izteikti īss, ne garš, piemēram, uzzvārda *Wergeland* gadījumā: /n/ vārda beigās (rakstībā <nd>) caurmērā ir 0,19 sekunžu garš atšķirībā no īsā /n/ (vidēji 0,14 sek.) un garā /n/ (vidēji 0,27 sek.).

Kamēr šo līdzskanu garumi nav izpētīti norvēģu valodā, jāiztiekt ar pagaidu ieteikumiem norvēģu skanenū kvantitātes atveidei latviešu valodā. Vienkāršākais veids būtu atveidot saskaņā ar norvēģu rakstību.

Kur norvēģu valodā dubulto skaneņus, tur atstāj dubultojumu arī latviešu valodā. Par dubultojumiem uzskatāmas ne tikai burtkopas <ll>, <mm>, <nn>, <rr>, bet arī burtkopas <nd> un <ld>, kad /d/ ir asimilējies ar /l/ Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad dubultojums ir vārda beigās, lai gan, atveidojot latviešu valodā, skanenis varētu iznākt garāks latviešu valodā nekā norvēģu valodā (sk. *Wergeland* un *Voll*). Iesacīt atveidi ar īsu skaneni šādos gadījumos būtu tikpat neprecīzi un apgrūtinātu atveidi nepietiekamas konsekences dēļ. Atsevišķās vietās vietvārdū sarakstā atrodami vietvārdi, kas ir atveidoti citādi saskaņā ar vietējo vai vispārējo izrunu.

5.5.2. Norvēģu valodas līdzskaņu apraksts

Šeit ir raksturotas norvēģu valodas skaņas pēc artikulācijas veida atbilstoši (dienvid-) austrumnorvēģu (bieži arī trendiešu un ziemeļnorvēģu) dialekta izrunai.

Slēdzeni

Slēdzenis ir līdzskanis, kas rodas, ja kāds aktīvs runas orgāns, tuvojoties kādam pasīvam runas orgānam, noslēdz eju izelpojamai gaisa plūsmai. Pēc tam pēkšņi seko aktīva runas orgāna atraušanās no pasīvā runas orgāna⁴⁷

Bilabiālie slēdzeni

Bilabiālie slēdzeni tiek izrunāti ar abām lūpām.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[p]	nebalsīgs neaspirets bilabiāls eksplozīvs slēdzenis	/p/	<p>
[p ^h]	nebalsīgs aspirēts bilabiāls eksplozīvs slēdzenis	/p/	<p>
[b]	balsīgs bilabiāls eksplozīvs slēdzenis	/b/	
[m]	balsīgs bilabiāls nazāls slēdzenis	/m/	<m>

⁴⁷ Laua A. Latviešu literārās valodas fonētika. R.: "Zvaigzne ABC", 1997., 30. lpp.

Laminoalveolārie slēdzeni

Laminoalveolārie slēdzeni tiek izrunāti ar mēles priekšējo daļu (*lamina*) (tomēr ne ar mēles galu) kā apakšējo artikulatoru un ar alveolām kā augšējo artikulatoru. Norvēģu valodas austrumnorvēģu dialekta laminoalveolārie slēdzeni ir līdzīgi latviešu valodas apikāli dentāliem slēdzeniem.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[t]	nebalsīgs neaspirēts laminoalveolārs eksplozīvs slēdzenis	/t/	<t>
[t ^h]	nebalsīgs aspirēts laminoalveolārs eksplozīvs slēdzenis	/t/	<t>
[d]	balsīgs laminoalveolārs eksplozīvs slēdzenis	/d/	<d>
[n]	balsīgs laminoalveolārs nazāls slēdzenis	/n/	<n>

Apikāli postalveolārie (retrofleksie) slēdzeni

Apikāli postalveolārie slēdzeni tiek izrunāti ar mēles galu (*apex, apicis*) kā apakšējo artikulatoru un ar vietu aiz alveolām (postalveoli) pie cietajām aukslējām kā augšējo artikulatoru. Šīs skaņas sauc arī par retrofleksiem (no latīņu val. *retroflexere* ‘locit atpakaļ’, jo mēle tiek atlocīta uz aizmuguri). Retrofleksie slēdzeni rodas, /r/ sadursmē ar /t/, /d/ vai /n/, /r/ skaņai zūdot un otrajai skaņai pārvēršoties kvalitatīvi (laminoalveolārs → apikopostalveolārs slēdzenis). Atveidojot šīs skaņas, būtu paturamas skaņu kopas <rt>, <rd> un <rn>, lai gan tuvāk izrunai būtu atveidot ar <t>, <d> un <n>. Iemesli tam ir vairāki. Skaņu pāriem <t>, <t>; <d>, <d>; <n>, <n> ir distinktīva (šķiroša) kvalitāte norvēģu valodā, un latviešu valodā šo retrofleksos skaņu nav. Retrofleksās skaņas ir cieši saistītas ar burtu <r> un nerodas citās pozīcijās. Retrofleksīvas skaņas turklāt arī cilvēku apziņā ir saistītas ar skaņu /r/, tas parādās, piemēram, ja cilvēks grib kādu vārdu skaidri izrunāt, kā arī, ja viņš runā ļoti augstā stilā – tad ir dzirdamas skaņu kopas <rt>, <rd> un <rn>. Dienvidnorvēģu un rietumnorvēģu dialektos skaņu kopas <rт>, <rд> un <rн> vienmēr tiek izrunātas kā /rt/, /rd/, /rn/. Vēl var minēt, ka, rakstot ar burtkopām, tiek saglabāts grafiskais tēls.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[t]	nebalsīgs neaspirēts apikopostalveolārs eksplozīvs slēdzenis	/t/	<rt>
[t ^h]	nebalsīgs aspirēts apikopostalveolārs eksplozīvs slēdzenis	/t/	<rt>
[d]	balsīgs apikopostalveolārs eksplozīvs slēdzenis	/d/	<rd>
[n]	balsīgs apikopostalveolārs nazāls slēdzenis	/n/	<rn>

Dorsopalatālie slēdzeni

Dorsopalatālie slēdzeņi tiek izrunāti ar mēles vidējo daļu (*dorsum*) kā apakšējo artikulatoru un ar cietajām aukslējām (*palatum*) kā augšējo artikulatoru. Daži norvēģu fonētiķi šos līdzskaņus apzīmē ar fonētiskām zīmēm, kas atbilst tām skaņām, kuras apzīmē latviešu grafēmas <k>, <g> un <ŋ>. Jāuzsver, ka šo līdzskaņu izruna nav gluži tāda kā latviešu līdzskaņiem, ko apzīmē ar tām pašām fonētiskām zīmēm. Lai apzīmētu šos norvēģu dorsopalatālus slēdzeņus, šeit piedāvāju šādu fonētisko transkripciju: [k^j], [k^{jh}], [g^j], [ŋ^j]. Daži norvēģu fonētiķi uzskata, ka latviešu skaņas [č], [ʃ], [n], [ʎ], kam atbilst grafēmas <k>, <g>, <ŋ> un <l>, starptautiskajā transkripcijā vajadzētu apzīmēt ar [t], [d], [n] un [l] – kā dorsoprepalatālas skaņas. Šāds uzskats nebūtu atbalstāms.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[k ^j]	nebalsīgs neaspirēts dorsopalatāls eksplozīvs slēdzenis	/k/	<k>
[k ^{jh}]	nebalsīgs aspirēts dorsopalatāls eksplozīvs slēdzenis	/k/	<k>
[g ^j]	balsīgs dorsopalatāls eksplozīvs slēdzenis	/g/	<g>
[ŋ ^j]	balsīgs dorsopalatāls nazāls slēdzenis	/ŋ/	<ng>

Dorsovelārie slēdzeni

Dorsovelārie slēdzeni tiek izrunāti ar mēles vidējo daļu (*dorsum*) kā apakšējo artikulatoru un ar mīkstajām aukslējām (*velum*) kā augšējo artikulatoru.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
[k]	nebalsīgs neaspirēts dorsovelārs eksplozīvs slēdzenis	/k/	<k>
[k ^h]	nebalsīgs aspirēts dorsovelārs eksplozīvs slēdzenis	/k/	<k>
[g]	balsīgs dorsovelārs eksplozīvs slēdzenis	/g/	<g>
[ŋ]	balsīgs dorsovelārs nazāls slēdzenis	/ŋ/	<ng>

Piezīme par /ŋ/

Vairumam šīs skaņas atveide no norvēģu valodas latviešu valodā neizraisa problēmas. Parasti šī skaņa gan norvēģu, gan latviešu valodā tiek izrunāta, lasot grafēmas <ng> un <nk>. Atšķirībā no latviešu valodas, kad <n> izrunā kā [n] pirms <g>, norvēģu valodā pēc [n] <g> netiek izrunāts (izņēmums ir daudzas rietumnorvēģu izloksnes); <nk> izrunā tāpat kā latviešu valodā. Norvēģu valodā skaņa [ŋ] vēl parādās, lasot burtkopu <gn>, latviešu valodā šī burtkopa ir atveidojama ar <ngn> (dažiem vietvārdiem ir fakultatīvs variants ar <gn> saskaņā ar vietējo izrunu).

Spraudzeni

Spraudzenis ir līdzskanis, kas rodas, ja kāds aktīvs runas orgāns, tuvojoties kādam pasīvam runas orgānam, pilnīgi nenoslēdz eju elpas plūsmai, bet veido spraugu, kurai plūst cauri gaiss. Ja gaiss plūst cauri pa spraugu mēles vidusdaļā, to sauc par mediālu spraudzeni, bet ja gaiss plūst pa mēles sānu daļu – par laterālu spraudzeni⁴⁸.

Vibrantu austrumnorvēģu dialektā nav. Latviešu [r] vietā ir divi vien piesitiena spraudzeni – fliks un flaps.

⁴⁸ Laua A. Latviešu literārās valodas fonētika. R.: "Zvaigzne ABC", 1997., 31. lpp.

Frikatīvos spraudzeņus izrunā, gaisam beržoties šaurā ejā starp satuvinātiem runas orgāniem⁴⁹

Aproksimants ir spraudzenis, kura berze nav dzirdama.

Skaņa:	Apraksts:	Šajā darbā apzīmē ar	Atveide latviešu valodā
--------	-----------	----------------------	-------------------------

Fliks

[f]	balsīgs apikoalveolārs vienpiesitiena spraudzenis (fliks, saukts arī par tapu)	/f/	<f>
-----	--	-----	-----

Flaps

[ɾ]	balsīgs apikopostalveolārs retroflekss vienpiesitiena spraudzenis (flaps)	/ɾ/	<l> vai <rl> atkarībā no rakstības norvēģu valodā
-----	---	-----	---

Frikatīvi

[f]	nebalsīgs labiodentāls frikatīvs spraudzenis	/f/	<f>
[s]	nebalsīgs laminoalveolārs mediāls frikatīvs spraudzenis	/s/	<s>
[ʃ]	nebalsīgs postalveolārs mediāls frikatīvs spraudzenis	/ʃ/	<š>
[ç]	nebalsīgs dorsopalatāls mediāls frikatīvs spraudzenis	/ç/	<hj>
[h]	nebalsīgs glotāls frikatīvs spraudzenis	/h/	<h>

Aproksimanti

[v]	balsīgs labiodentāls aproksimants spraudzenis	/v/	<v>
[l]	balsīgs laminoalveolārs laterāls aproksimants spraudzenis	/l/	<l>
[ɿ]	balsīgs apikopostalveolārs laterāls aproksimants spraudzenis	/ɿ/	<l>
[j]	balsīgs dorsopalatāls aproksimants spraudzenis	/j/	<j>

⁴⁹ Svešvārdzu vārdnica. Red. D. Guļevska. R.: "Apgāds Norden", 1996., 245. lpp.

Piezīme par [ʃ]

Vairākās burtkopās izrunā kā [ʃ]. Burtkopu *<rs>* asimilācijas dēļ izrunā kā latviešu *<š>*. Arī zviedru valodā šo burtkopu izrunā līdzīgi, bet zviedru īpašvārdu atveides ieteikumos agrāk ir rekomendēts atveidot to latviešu valodā pēc rakstības. Tas tika pamatots ar to, ka [rs] ir labskanīgāks par [ʃ] un ka ar šādu atveidojumu vārdu būs vieglāk identificēt⁵⁰. Pirmajam argumentam var iebilst, ka īpašvārdu atveide latviešu valodā ir fonētiska un tādēļ tāds estētisks princips kā atveidojuma labskanīgums nebūtu jāņem vērā. Turklat citu burtkopu (*<sch>*, *<sj>*, *<sk>*, *<stj>*) atveidei tomēr ir ieteikts š. Savukārt identificēšanas atvieglošanai tādos gadījumos noteikti būtu jānorāda oriģinālrakstība iekavās.

Būtu diskutējams, vai varētu pieļaut kompromisa variantu, atveidojot burtkopu *rs* ar *<rš>*, kas tomēr ir labāk par ortogrāfisku atveidi. Šādu atveidi agrāk ieteikusi Ineta Balode⁵¹. Šķiet, ka labāk tomēr pilnībā ievērot fonētisko principu un atveidot minēto zviedru un norvēģu burtkopu ar grafēmu *<š>*. Praksē šādu atveidi dzird Zviedrijas radio raidījumos latviešu valodā: piemēram, Zviedrijas premjerministra uzvārdu *Persson* latviešu valodā izrunā /pæ:jɔns/. Šajā darbā norvēģu valodas burtkopa *<rs>* ir atveidota ar *<š>*. Atkāpes šajā darbā sastopamas vietvārdos, ja attiecīgās vietas izloksnē nav šīs asimilācijas.

Piezīmes par [ç]

Norvēģu valodā [ç] izrunā tur, kur rakstīts *<kj>*, *<tj>*, *<k>* pirms *<i>*, *<y>*, *<ei>*. Kaut gan latviešu literārajā valodā arī ir šāds līdzskanis (latviešu fonētiskajā transkripcijā to apzīmē ar simbolu [x]), atveide no norvēģu valodas tomēr ir problēmātiska vairāku iemeslu dēļ:

1. Latviešu valodā nav atsevišķas grafēmas šī līdzskanā apzīmēšanai.
2. Latviešu literārajā valodā fonēma /ç/ ir fakultatīva, un tikai daļa valodas lietotāju to lieto savā runā.
3. Daži norvēgi /ç/ vietā izmanto fonēmu /ʃ/. It īpaši tas attiecas uz

⁵⁰ Elsberga S. Zviedru īpašvārdu atveide latviešu valodā // LVKJ 21. laidiens. R.: "Avots" 1985., 110. lpp.

⁵¹ Balode I. Zviedru īpašvārdu atveide latviešu valodā: problēmas un risinājumi. R.: Nepublicēts raksts. 11. lpp.

jaunāko paaudzi lielajās pilsētās, izņemot Bergenu, kur tendece ir pretēja, proti, daži jaunieši /ʃ/ vietā izrunā /ç/. Turklat jāpiebilst, ka [ç] ir pēdējais fons, kas parādās austrumnorvēgu bērnu runā – tikai 8–9 gadu vecumā⁵². Šīs tendencies varētu būt viens no iemesliem, kāpēc daudzi no respondentiem ir izvēlējušies variantu <š> vai kombināciju <sj>. Dzivas valodas ir mainīgas un, ja šeit ieteikts atveidot /ç/ ar <hj>, tas vēl nenozīmē, ka tā vajadzētu palikt uz visiem laikiem. Pēc dažiem gadu desmitiem šī skaņa varētu izzust austrumnorvēgu lielākās daļas runā un būtu tad atveidojama ar <š>.

- Dažās zviedru izloksnēs (piemēram, Somijas zviedru valodas izloksnēs) zviedru literārās valodas /ç/ vietā tiek izrunāta fonēma /tʃ/, kam latviešu valodā atbilst grafēma <č>. Šādu atveidi ir ieteikusi arī Solveiga Elsberga. Skaņa /ç/ diemžēl ne tikai no zviedru valodas, bet arī no norvēgu valodas latviešu valodā bieži tiek atveidota ar grafēmu <č>. Tas varētu būt izskaidrojums tam, kāpēc daži respondenti ir izvēlējušies nevēlamo variantu <č>.

E. Blese, rakstot par citvalodu skaņu transkribējumu latviešu valodā, nešķir vācu valodas fonēmas /x/ un /ç/, bet pēc piemēriem ir skaidrs, ka abos gadījumos skaņa latviešu valodā bija atveidojama ar <ch>⁵³.

Vācu valodas /ç/ skaņas L. Ceplīša ieteikta atveide ir latviešu grafēma <h>⁵⁴. Ne grafēma <č>, ne grafēma <h> neatspoguļo skaņu /ç/. Ineta Balode nepublicētajā rakstā “Zviedru ipašvārdū atveide latviešu valodā: problēmas un risinājumi”⁵⁵ iesaka /ç/ atveidot latviešu valodā ar <k̄>. Lai gan tas precīzi neatbilst šīs skaņas izrunai, tas tomēr ir tuvāk skanējumam zviedru valodā nekā <č>. Turklat atveide ar <k̄> vizuāli ir tuvāk oriģinālam. Tomēr jānorāda, ka artikulācijas veids atšķiras.

Latviešu grafēmai <k̄> atbilstošā skaņa [ç]⁵⁶ arī ir sastopama dažās norvēgu izloksnēs tajās pozīcijās, kad citās izloksnēs ir skaņa /ç/. Tomēr,

⁵² Vanvik, A. Norsk fonetikk. [...] Oslo: Fonetisk institutt, Universitetet i Oslo, 1979. 40. lpp.

⁵³ Blese E. Norādījumi latviešu pareizrakstībā. R.: Pedagoģisko rakstu apgādniecība, 1941., 7 lpp.

⁵⁴ Norādījumi par citvalodu ipašvārdū pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, III. Vācu valodas ipašvārdi / Sast. L. Ceplītis. R.: “Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība”, 1960., 16. lpp.

Balode I. Zviedru ipašvārdū atveide latviešu valodā: problēmas un risinājumi. R: Nepublicēts raksts.

atveidojot norvēģu īpašvārdus, /ç/ vēlamis atdarināt ar burtkopu <hj>. Izrunājot šo burtkopu vārdā, veidojas skaņa, kas atbilst fonēmai /ç/. Šāda prakse ir bijusi arī padomju laikā norvēģu īpašvārdu atveidē, un būtu ieteicams tā arī turpināt. Zviedru valodas skaņa, ko apzīmē ar to pašu fonētisko simbolu, latviski atveidojama ar <š>.

Piezīme par [h]

Daži valodnieki šo skaņu sauc par nebalsīgu patskani, atbilstoši patskanim, kas /h/ seko. Šo skaņu latviešu valodā bieži sauc par dvesmas skaņu.

5.5.3. Atsevišķu līdzskaņu burtu un burtkopu atveide

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum- norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
B					
	/b/	b	Bergen <i>p</i>	/bærgen/	Bergena
<bb>	/b:/	b	Stabbursdalen <i>ieleja</i>	/stab:ʊs- da:len/	Stabušdālene
C					
<c>	/s/	s	Cecilie <i>v</i>	/ses'i:lie/	Sesīlie
	/k/	k	Camilla <i>v</i>	/kamil:a/	Kamilla
<cc>	/k:/	k	Rebecca <i>v</i>	/re'bek:a/	Rebeka
<ch>	/k/	k	Christine <i>v</i>	/kristi:ne/	Kristīne
<ch> [*]	/ʃ/	š	Charlotte <i>v</i>	/ʃar'lot:e/	Šarlote
<ck>	/k:/	k	Jannicke <i>v</i>	/jan:ik:e/	Jannike
<sch>	/ʃ/	š	Schweigaard <i>uzv</i>	/ʃvæigo:r/	Šveigors

* Aizguvumos no franču valodas.

⁵⁶ Terje Matiassens (*Terje Matiassen*) grāmatā “A Short Grammar of Latvian” apzīmē burtu <k> ar skaņas simbolu [t] (22. lpp.).

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum- norvēgu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
D					
<d>	/d/	d	Dina <i>v</i>	/di:na/	Dina
<dd>	/d:/	d	Hedda <i>v</i>	/hed:a/	Heda
<ld> ⁵⁷	/l:/ ⁵⁸	ll	Vold <i>uzv</i>	/vol:/	Volls
<nd> ⁵⁹	/n:/	nn	Sortland <i>kom</i>	/su:tlan:/	Surtlanne
<rd>	/d/	rd	Tordis <i>v</i>	/tu:dɪs/	Turdisa
<rd> pēc gara patskaņa	/r/	r	Eid fjord <i>kom</i>	/æidfju:r/	Eidfūra [æi..]
<dt>	/t:/ ⁶⁰	t	Fridtjof <i>v</i>	/frit:jof/	Fritjofs
<d> vārda beigās pēc patskaņa	/-/		Harstad <i>kom</i>	/ha:sta/	Hašta/ *Haštade
F					
<f>	/f/	f	Fredrik <i>v</i>	/fredrik/	Fredriks
<ff>	/f:/	f	Steffen <i>v</i>	/stef:en/	Stefens
G ⁶¹					
<g>	/g/	g	Gol <i>kom</i>	/gu:l/	Gūla
<gg>	/g:/	g	Galdhøpiggen <i>k</i>	/gal:hø:- pig:en/	Galhēpigens
<gi>	/ji/	ji	Giske <i>kom</i>	/jiske/	Jiske
<gy>	/jy/	ji	Gyl apdz. <i>v.</i>	/jy:l/	Jila
<gei>	/jæi/	jei	Geilo ⁶² <i>kom</i>	/jæilu/	Jeilu (nelok.) [..æi..]

⁵⁷ Ir izņēmumi, piemēram, pilsētas nosaukumā: Molde <ld> tiek izrunāts, tas atveidojams Molde.

⁵⁸ Ir notikusi progresīva asimilācija *ld* > *ll*.

⁵⁹ Ir izņēmumi, piemēram, komūnas nosaukumā: Lindesnes <nd> tiek izrunāts, tas atveidojams Lindesnēse.

⁶⁰ Ir notikusi regresīva asimilācija *dt* > *t*:

⁶¹ Vēl <gi> var būt /i/, kā vārda *giro* ‘noreķinu sistēma’, bet šāda izruna nav sastopama ipašvārdos.

⁶² Aptaujā tika jautāts par šā vārda atveidi latviešu valodā. Bija 12 atbilžu ar ‘Geilo’ vai ‘Geilu’, bet 11 – ar ‘Jeilo’ vai ‘Jeilu’.

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum-norvēgu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
<gj>	/j/	j	Gjøvik <i>kom</i>	/jø:vi:k/	Jēvika
<-(e)ig> dažreiz vārda beigās	/i/	i	Rannveig <i>v</i>	/ran:vei/	Rannveija [...æi..]
<gn>	/ŋ/	ngn	Mangne ⁶³ <i>v</i>	/majne/	Mangne
<ng>	/ŋ/, /ŋ:/	ng	Grong <i>kom</i>	/gronj:/	Gronga
<gl>, <lg> dažos gadiju- mos	/l/, /l̪/	l	Fuglehuk <i>bāka</i>	/fu:leħu:k/	Fūlehūka
H					
<h>	/h/	h	Hans <i>v</i>	/hans/	Hanss
<hj>	/j/	j	Hjalmar <i>v</i>	/jałmar/	Jalmars
<hv>	/v/	v	Hvasser <i>s</i>	/vasser/	Vasere
<hr>	/r/	r	Hroar <i>v</i>	/ru:ar/	Rūars
J					
<j>	/j/	j	Jessheim <i>kom</i>	/jes:hæim/	Jesheima [...æi..]
K					
<k>	/k/	k	Klæbu <i>kom</i>	/klæ:bu/	Klēbu (nelok.) [...æ..]
<kl>	/k:/	k	Bakken <i>uzv</i>	/bak:en/	Bakens
<ki> ⁶⁴	/çɪ/	hji	Kirkenes <i>kom</i>	/çirkene:s/	Hjirkenēse
<kj>	/ç/	hj	Kjell <i>v</i>	/çel:/	Hjells
<ky>	/çy/	hji	Kyrkjebø <i>uzv</i>	/çyrçebø:/	Hjirhjebē (nelok.)
<kei>	/čæi/	hjei	Keipen <i>k</i>	/çæipen/	Hjeipens [...æi..]

Aptaujā tika jautāts par šā vārda atveidi latviešu valodā. Bija 18 atbilžu ar ‘Magne’, viena ar ‘Magnis’ un tikai trīs ar izrunai visatbilstošāko ‘Mangne’

⁶⁴ Izņēmums ir uzvārds ‘Kittelsen’ /kit:elsen/. Tas latviešu valodā jāatveido kā *Kitelsens*.

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum-norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
<kei> citvalodu cilmes vārdos	/kei/	kei	Kautokeino <i>kom</i>	/kæ:tukæinu:/	Keutukeinu [..æu..æi..] (nelokāms sāmu cilmes īpašvārds)
<ski>	/ʃi/	ši	Skiptvet <i>kom</i>	/ʃip:tvet/	Šiptveta
<skj>	/ʃ/	š	Skjåk <i>kom</i>	/ʃo:k/	Šoka [..ō..]
<sky>	/fj/	ši	Skytteren <i>uzv</i>	/fj:t:aŋ/	Šiterens
<skei>	/ʃæi/, /ʃei/	šei	Skei <i>daudzi</i>	/ʃæi/ vietvārdi	Šei [..æi] (nelok.)/ *Šeja
<skøy>	/ʃøy/, /skøy/	šei, skei	Skøyen <i>pd</i>	/skøyen/	Skeiene
L					
<l>	/l/	l	Larvik <i>kom</i>	/lar:vi:k/	Larvika
	/ɫ/	l	Ola <i>v</i>	/u:ɬa/	Ūla
<ll>	/l:/	ll	Eidsvoll <i>kom</i>	/æitsvol:/	Eidsvolla
<rl>	/ɾ/	rl	Karl <i>v</i>	/ka:ɾ/	Kārls
<ld> ⁶⁵	/l:/	ll	Vold <i>uzv</i>	/vol:/	Volls
<lj>	/j/	j	Ljabru <i>apdz. v.</i>	/ja:bru:/	Jābrū (nelok.)
M					
<m>	/m/	m	Molde <i>kom</i>	/molde/	Molde
<mm>	/m:/	mm	Drammen <i>kom</i>	/dram:en/	Drammene
N					
<n>	/n/	n	Namsos <i>kom</i>	/namsu:s/	Namsūsa
<nn>	/n:/	nn	Finnøy <i>kom</i>	/fin:øy/	Finneja
<ng>	/ŋ/	ng	Grong <i>kom</i>	/groŋ:/	Gronga
<gn>	/ŋn/	ngn	Magne <i>v</i>	/maŋ:ne/	Mangne ⁶⁶

⁶⁵ Sk. 57. parindi.⁶⁶ Sk. 63. parindi.

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum- norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
<rn>	/n/	r̄n	Erna <i>v</i>	/æ:ɳa/	Ērna [æ:..]
<nd> ⁶⁷	/n:/ ⁶⁸	nn̄	Sortland <i>kom</i>	/sutlan:/	Surtlanne
<nd>	/nd/	nd̄	Gjende <i>e</i>	/jende/	Jende (vīr. dz.)
P					
<p>	/p/	p̄	Porsanger <i>kom</i>	/poʂan:er/	Pošangere
<pp>	/p:/	p̄	Klepp <i>kom</i>	/klep:/	Klepa
Q					
<qu>	/kv/	kv̄	Quisling <i>uzv</i>	/kviʃlinj/	Kvišlings/ *Kvislings
R					
<r>	/r/	r̄	Rena <i>kom</i>	/re:na/	Rēna
<rr>	/r:/	rr̄	Sverre <i>v</i>	/svær:e/	Sverre [..ær..]
<rd>	/d/	rd̄	Tordis <i>v</i>	/tuɖis/	Turdisa
<rd> dažreiz	/t/	rd̄	Gjerdrum <i>kom</i>	/jæ:ʈum/ <i>vai</i> /jærdrum/	Jerdruma [..æ..]
<rd> (pēc gara patskaņa)	/r/	r̄	Eid fjord <i>kom</i>	/æidfju:r/	Eidfūra
<rl>	<l>	rl̄	Karl <i>v</i>	/ka:l/	Kārls
<rn>	/n/	r̄n	Erna <i>v</i>	/æ:ɳa/	Ērna
<rs>	/ʃ/	š̄	Lars <i>v</i>	/la:ʃ/	Lāss
<rt>	/t/	rt̄	Berte <i>v</i>	/bæte/	Berte
S					
<s> ⁶⁹	/s/	s̄	Sandnes <i>kom</i>	/san:es/	Sannēse
<ss>	/s:/	s̄	Lasse <i>v</i>	/las:e/	Lase (vīr. dz.)
<sch>	/ʃ/	š̄	Schweigaard <i>uzv</i>	/ʃvæigo:r/	Šveigors [..ō..]
<sj>	/ʃ/	š̄	Sjur <i>v</i>	/ʃu:r/	Šūrs

Sk. 59. parindi.

⁶⁸ Ir notikusi progresīva asimilācija *nd* > *n*:

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum-norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
<ski>	/ʃi/	ši	Skiptvet <i>kom</i>	/ʃip:tvet/	Šiptveta
<skj>	/ʃ/	š	Skjåk <i>kom</i>	/ʃo:k/	Šoka [..ō..]
<sky>	/ʃy/	ši	Skytteren <i>uzv</i>	/ʃyt:aen/	Šiterens
<skei>	/ʃæi/, /ʃei/	šei	Skei <i>daudzi</i> <i>vietvārdi</i>	/ʃei/	Šei [..æi] (nelok.), Šeja
<skøy>	/ʃøy/, /skøy/	šei	Skøyen <i>pd</i>	/skøyen/	Skeiene
<sl> ⁷⁰	/ʃl/	šl	Slemmestad <i>apdz. v.</i>	/ʃlem:esta/	Šlemmesta/ *Šlemmestade
<sh>	/ʃ/	š	Natasha <i>v</i>	/na'taʃa/	Nataša
dažos citvalodu vārdos					
<rs>	/ʃ/	š	Lars <i>v</i>	/La:ʃ/	Lāss
T					
<t>	/t/	t	Tingvoll <i>kom</i>	/ting:vol:/	Tīngvolla
galotne vienskaītli, notciktā forma, nekatrā dzimte	/t:/ /-	t —	Glittertind <i>k</i> Kupefjellet <i>k</i>	/glit:ertin:/ /ku:pefjel:e/	Glittertinns Kūpefjelle (vīr. dz.)/ *Kūpefjellets
<-t>					
<tj>	/ç/	hj	Tjøme <i>kom</i>	/çom:e/	Hjeme
<ts>	/ts/	c ⁷¹	Laurits	/la:urits/	Leurics
<rt>	/t/	rt	Berte <i>v</i>	/ba:te/	Berte [..ær..]

⁶⁹ Būtu jāatgādina, ka, atšķirībā no vācu valodas, atveidojot norvēģu īpašvārdus, <s> nekad nav atveidojams ar <z>.

⁷⁰ Ne visās izloksnēs <sl> tiek izrunāts kā /ʃl/. Vietvārdū atveidē šādos gadījumos ir ievērota vietējā izruna.

Grafēma	Izruna (IPA)	Grafēma latviešu valodā	Piemērs	Austrum- norvēģu izruna	Piemēra atveide latviešu valodā
V					
<v> bieži	/v/	v	Vidar v	/vi:dar/	Vidars
<lv> ⁷²	/l:/	ll	Sølvberg uzv	/søl:bærg/	Sellbergs [..ær..]
W					
<w>	/v/	v	Wergeland uzv	/værgelan:/	Vergelanns
X					
<x>	/ks/	ks	Alexander v	/alek'sander/	Aleksanders
Z					
<z>	/s/	s	Zakarias v	/saka'ri:as/	Sakariass

6. Latvisko atveidojumu gramatizācija

6.1. Personvārdu (vārdu un uzvārdu) dzimte un galotne

6.1.1. Norvēģu vārdu (priekšvārdu) dzimte

Atšķirībā no latviešu valodas, norvēģu valodā nevar viegli pēc vārda rakstības spriest par to, kāda vārdam ir dzimte. Tomēr tas nenozīmē, ka tas ir neiespējams. Norvēģu valodnieks Trunns Trosteru (*Trond Trosterud*) ir formulējis likumus (ar izņēmumiem), kā var pareizi 94,4% gadījumos⁷³ noteikt norvēģu priekšvārdu dzimti:

⁷¹ Tādā gadījumā, kad skaņa atrodas vienā zilbē.

⁷² Izņēmumi, kuros <lv> izrunā kā /lv/ – elv ‘upe’, gohv/golv ‘grīda’, kalv ‘telš’.

Materiāli šeit un turpmāk balstās uz Trunna Trosteru rakstu “Genustilordning i norske er regelsyrt” // Norsk lingvistisk tidsskrift Årgang 19, 2001, Hefte 1. Oslo: Novus forlag, 2001. s. 29–58.

1. Priekšvārdi, kas beidzas ar līdzskani, ir vīriešu vārdi, tostarp arī vārdi, kas beidzas ar raksturīgiem vīriešu personvārdu beigu elementiem vai izskaņām *-fred, -vald, -wind, -mund, -vard, -olf, -ulf, -rik, -stein, -vin, -jørn, -bjørn, -mar, -var, -ger, -geir, -dor, -ius, -bert*.
2. Priekšvārdi, kas beidzas ar patskani, ir sieviešu vārdi, tai skaitā arī vārdi, kas beidzas ar raksturīgiem sieviešu personvārdu beigu elementiem vai izskaņām *-ina, -anna, -ine, -line, -tine, -anne*.
3. Priekšvārdi, kas beidzas ar personvārdu beigu elementiem vai izskaņām *-(f)rid, -bild, -g(j)erd, -veig, -borg, -bjørg, -(l)aug, -bet, -ret, -unn, -mor, -nor, -vor, -dur, -dis*, ir sieviešu vārdi.
4. Priekšvārdi, kas beidzas ar *-erd, -ud*, *skaneni+il, skaneni+ian, skaneni+ion, skaneni+en, -lin, -rin, -stin, -lyn, -is, -it, -i:v*, arī ir sieviešu vārdi.
5. Divzilbīgi priekšvārdi, kas beidzas ar burtkopām “garš patskanis vai *r+de*”, “garš patskanis vai *r+ge*”, “garš patskanis vai *r+ke*”, “līdzskanis+le”, “līdzskanis+ne, -re”, “līdzskanis+ve”, “-o+garš nazāls skanenis+i”, ir vīriešu vārdi.
6. Priekšvārdi, kas beidzas ar *-o*, ir vīriešu vārdi.
7. Priekšvārdi, kas beidzas ar *-ro*, ir sieviešu vārdi.

6.1.2. Vārdu (priekšvārdu) gramatizācija

Gadijumos, kad norvēģu īpašvārdi beidzas ar vienu patskani, arī latviešu valodā patskanis (vai tā atveidojums) ir paturams.

Sieviešu vārdi:

-a	Lena	/le:na/	Lēna
-e	Kristine	/krist'i:ne/	Kristīne
-i	Mari	/ma:ri/	Māri (nelok.)
-u	Barbro	/barbru/	Barbru (nelok.)
-y	Evy	/ev:y/	Evi/*Evija ⁷⁴

⁷⁴ Šāda izskaņa būtu pieļaujama gadijumos, kad vārds bieži tiek lietots dažādos locijumos, piemēram, daiļliteratūras tulkojumos. Juridiskos dokumentos šī forma nav pieļaujama.

Vīriešu vārdi:

-a	Ola	/u:la/	Ūla (dat. <i>Ulām</i>)
-e	Sverre	/svær:e/	Sverre [..ær..], dat. <i>Sverrem</i>
-i	Rudi	/ru:di/	Rūdi (nelok.)/*Rūdijs ⁷⁵
-u	Cato	/ka:tū/	Kātu (nelok.)
-y	Henry	/hen:ry/	Henri (nelok.)/*Henrijs ⁷⁶

Ja vīriešu vārds beidzas ar *-i* vai *-y*, šis beigu patskanis ir atveidojams ar izskaņu *-i* kā nelokāmam vārdam vai arī ar izskaņu **-ijs*. Pēdējais variants ir ieteicams, tulkojot daiļliteratūru, bet pirmais – pārējos gadījumos.

Gadījumos, kad iepriekšējā skaņa pirms pēdējā patskaņa ir ūss patskanis vai divskanis, pēc tā ir iespraužams *<j>*.

-ia	Natalia	/nat'a:lia/	Natālija
-ie	Natalie	/nat'a:lie/	Natālije
-aia, -aya	Maia	/maija/	Maija

Ja iepriekšējā skaņa ir garš patskanis, *<j>* nav iespraužams, piemēram, Andrea > *Andrēa*, Pia > *Pīa*, Mie > *Mīe*.

Pārējos gadījumos sieviešu dzimtē pievienojama galotne *-a* un vīriešu dzimtē *-s*.

Berit	/be:rit/	Bērita
Even	/e:ven/	Ēvens

Ja norvēģu valodā vārds beidzas ar divskani, var pievienot *-ja* (sieviešu dzimtē) vai *-js* (vīriešu dzimtē), lai padarītu vārdu lokāmu.

⁷⁵ Šāda izskaņa būtu pieļaujama gadījumos, kad vārds bieži tiek lietots dažādos locījumos, piemēram, daiļliteratūras tulkojumos. Juridiskos dokumentos šī forma nav pieļaujama.

⁷⁶ Šāds atveidojums būtu pieļaujams gadījumos, kad vārds bieži tiek lietots dažādos locījumos, piemēram, daiļliteratūras tulkojumos. Juridiskos dokumentos šī forma nav pieļaujama.

-oy	-eijs/-eija	Veslemøy	Vešlemeija
-ai, -ay	-aija/ -ai (nelok.)/ *-aijs	Mai/May Kai/Kay	Maija Kai (nelok.)/*Kaijs

Ja norvēģu valodā vīriešu vārdam beigu skaņa ir līdzskanis /s/ vai /ʃ/, atveidojot tiek pievienots vēl viens *s*, piemēram, *Marius* > *Māriuss*, *Nils* > *Nilss*, *Lars* > *Lāss*.

Ja vīriešu vārds beidzas ar *-a* vai *-e*, tas lokāms kā IV vai V deklinācijas vārds, datīvā iegūstot galotni *-am* vai *-em*, piemēram, *Ulām* (*Ola*), *Sverrem* (*Sverre*).

6.1.3. Uzvārdu gramatizācija

Ja uzvārds beidzas ar līdzskani, vīriešu dzimtē atveidojumā pievieno *-s*. Sieviešu dzimtes uzvārdus latviešu valodā darina, pievienojot uzvārda celmam galotni *-a* vai *-e*, tātad tie var būt gan IV, gan V deklinācijas vārdi. Galotne *-e* ir pievienojama norvēģu uzvārdiem, kas vīriešu dzimtē latviskajā atveidojumā beidzas ar *-sons*, *-manns*, piemēram:

<i>-sen</i>	<i>-sens/-sena</i>	<i>Martinsen</i>	<i>Martinsens/Martinsena</i>
	<i>-šens/-šena*</i>	<i>Andersen</i>	<i>Annešens/Annešena</i>

<i>-son</i>	<i>-sons/-sone</i>	<i>Svensson</i>	<i>Svensons/Svensone</i>
	<i>-šons/-šone*</i>	<i>Petterson</i>	<i>Petešons/Petešone</i>
<i>-man(n)</i>	<i>-manns/</i> <i>-manne</i>	<i>Ullmann</i>	<i>Ullmanns/Ullmanne</i>

* Ja pirms *-sen* vai *-son* atrodas *r*.

Ieteikums par fināles *-man(n)* atveidi nesaskan ar tradīciju, kur šādus vārdus mēdz gramatizēt pēc latviešu vācu cilmes uzvārdu parauga ar izskaņu *-manis/-mane* (piemēram, *Blaumanis*). Fonētiskais princips ir

jāievēro tiktāl, cik iespējams, bet, lokot vārdu ar fināli *-manis*, ģenitīvā parādīsies jauna grafēma, ar kuru neatveido norvēģu īpašvārdus, proti, <ŋ> ([n]), turklāt vīriešu dzimtē nevajadzīgi tiek pievienots patskanis, kura nav orģinālvalodā <i>. Šeit ieteikto atveidi ar *-mann's*, *-e* atbalstīja J. Endzelīns: "Ja rakstītu *Reimanns* ar diviem *n*, tad tam blakus varētu gluži mierīgi jau mēs lietāt arī akuzatīvu *Reimannu*. Tas nerunātu pret mūsu paražu, kad blakus *Blaumanim* mierīgi varētu būt arī, mierīgi mēs varētu lasīt ar[i] tādu *Reimannu* – tikai ne šo vārdu ar vienu, ar īsu *n*."⁷⁷

Galotne *-e* sieviešu dzimtē jāpievieno arī uzvārdam, kam fināle saskan ar tādu vietvārda beigu daļu, ko atveido ar galotni *-e*, piemēram:

-dal	-dāls/-dāle	Rekdal	Rekdāls/Rekdāle
-land	-lanns/-lanne	Brundtland	Bruntlanns/Bruntlanne

Pie šī tipa vietvārdu finālēm pieder *-anger*, *-dal*, *-dalen*, *-en*, *-er*, *-fjorden*, *-fossen*, *-land*, *-oddan*, *-nes*, *-set*, *-seter*, *-sjøen*, *-skogen*, *-stad*, *-strand*, *-støl*.

Citos gadījumos lietojama galotne *-a*. Ja uzvārds vīriešu dzimtē bei-dzas ar *-a* vai *-e*, tam datīvā ir galotne *-am* vai *-em*.

6.2. Vietvārdū gramatizācija

6.2.1. Dzimte

Norvēģijas apdzīvoto vietu (pilsētu, ciemu, pilsētas daļu u. c.) nosaukumi latviešu valodā lietojami sieviešu dzimtē. Sieviešu dzimte lietojama arī Norvēģijas administratīvo apgabalu, t. i., filku (*fylke*) un komūnu (*kommuune*), kā arī arhipelāgu nosaukumos. Citiem norvēģu vietvārdiem latviskajā atveidojumā ir tāda pati dzimte kā attiecīgajam nomenklatūras vārdam.

6.2.2. Galotne

Norvēģu valodā, līdzīgi kā zviedru un dāņu valodā, noteiktību izsaka ar galotņu palīdzību. Norvēģu vietvārdos ir sastopamas gan noteiktās, gan

J. Endzelina referāts 1953. gada 25. IV valodniecības jautāju niem veltītajā apvienotajā konferencē Rīgā // Darbu izlase, III., R.: "Zinātne", 1980., 474. lpp.

7.2. Vīriešu vārdu saraksts⁹²

Saraksti aptver vairāk kā 400 norvēģu vīriešu un 400 sieviešu vārdus. Par pamatu ir izmantoti Norvēģijas Statistikas pārvaldes (*Statistisk sentralbyrå*) dati par visbiežāk lietotajiem vārdiem, norvēģu personvārdu enciklopēdija (Kruken, K. og Stemshaug, O. Norsk personnamnleksikon. 2. utgåva. Oslo: Det Norske Samlaget, 1995) un dažādas citas enciklopēdijas (piemēram, Hele Norges leksikon. 1–15. Bind Oslo: Hjemmets bokforlag, 1996).

Ja vīrieša vārds beidzas ar *-a* (*Ula*) vai *-e* (*Sverre*), to loka kā sieviešu dzimtes vārdu, bet datīvā tam ir galotne *-am* (*Ulam*) vai *-em* (*Sverrem*).

A		Anton	Antons [..o..]
Aage	Oge [ō..]	Are	Āre
Aasmund	Osmunns [o..]	Arian	Ārians
Adam	Ādams	Aril	Ārils
Adnan	Adnans	Arild	Ārills
Adrian	Ādrians	Arne	Ārne
Ahmed	Ahmeds	Arnold	Ārnolls [..o..]
Aksel	Aksels	Arnstein	Ārnsteins [..æi..]
Albert	Alberts	Arnt	Arnts
Aleksander	Aleksanders	Aron	Ārons [..o..]
Alex	Alekss	Arthur	Arturs
Alexander	Aleksanders	Arve	Arve
Alf	Alfs	Arvid	Arvids
Alfred	Alfreds	Asbjørn	Asbjerns
Ali	Āli (nelok.)	Asgeir	Asgeirs [..æi..]
Amaldus	Amalduss	Ask	Asks
Amund	Āmunns	Aslak	Ašlaks
Anders	Annešs	Asle	Asle
Andrē	Andrē (nelok.)	Atle	Atle
Andreas	Andrēass	Audun	Euduns [æu..]

Sarakstā icklauti arī daži tādi Norvēģijā sastopami citvalodu cilmes personvārdi, kuru izrunas un atveidojuma īpatnības atšķiras no norvēģu burtu atveides tabulās parāditajām atbilstībām.

August	Eugsts [æu..]	D	
Axel	Aksels	Dag	Dāgs
		Dan	Dāns
B		Daniel	Dāniels
Bastian	Bastians	David	Dāvids
Ben	Bens	Dennis	Denniss
Bendik	Bendiks	Didrik	Dīdriks
Benjamin	Benjamins	Dyre	Dīre
Bent	Bents		
Bernhard	Bernhards [..ær..]	E	
Bernt	Bernts [..ær..]	Edvard	Edvards
Birger	Birgers	Edvin	Edvins
Birk	Birks	Edward	Edvards
Bjarne	Bjārne	Egil	Ēgils
Bjarte	Bjarte	Eilif	Eilifs [æi..]
Bjørn	Bjērns	Einar	Einars [æi..]
Bjørnar	Bjērnars	Eirik	Eiriks [æi..]
Bjørnstjerne	Bjērnstjerne	Eivind	Eivinns [æi..]
Brage	Brāge	Elias	Eliass
Brede	Brēde	Emanuel	Emānuels
Bror	Brūrs	Emil	Ēmils
Brynjar	Brinjars	Emre	Emre
Børge	Berge	Endre	Endre
Bård	Bords	Eric	Ēriks
		Erik	Ēriks
C		Erland	Ērlanns [æ:..]
Carl	Kārls	Erlend	Ērlenns [æ:..]
Casper	Kaspers	Erling	Ērlings [æ:..]
Cato	Kātu (nelok.)	Eskil	Eskils
Chris	Kriss	Eskild	Eskills
Christen	Kristens	Espen	Espens
Christer	Kristers	Even	Ēvens
Christian	Kristians	Eystein	Eisteins
Christoffer	Kristofers [..o..]		
Christopher	Kristofers [..o..]		

F

Fabian	Fābiāns
Felix	Felikss
Ferdinand	Ferdinānns
Filip	Filips
Finn	Finns
Frank	Franks
Fred	Freds
Frederik	Frederiks
Fredric	Fredriks
Fredrick	Fredriks
Fredrik	Fredriks
Fridtjof	Fritjofs [..o..]
Frits	Frics
Frode	Frūde

G

Gabriel	Gābriels
Gard	Gards
Gaute	Geute [..æu..]
Geir	Geirs/*Jeirs [..æi..]
Georg	Georgs [..o..]
Gisle	Gisle/*Jisle
Gjermund	Jermunns [..ær..]
Gjest	Jests
Glenn	Glenns
Gunnar	Gunnars
Gustav	Gustavs
Gøran	Jérans

H

Haakon	Hokons [..ō..o..]
Haldor	Haldurs
Hallvard	Hallvars
Halvard	Halvars
Halvor	Halvors [..o..]
Hans	Hanss
Harald	Haralls ⁹³
Haris	Hariss
Hasan	Hasans
Hassan	Hasans
Heine	Heine [..æi..]
Helge	Helge
Henning	Hennings
Henrik	Henriks
Henry	Henri (nelok.)/ *Henrijs

I

Ibrahim	Ibrahīms
Idar	Īdars
Ingvar	Ingars
Inge	Inge
Isak	Īsaks

Attiecas uz mūsdieniņu šā vārda īpašniekiem. Saskaņā ar sennorvēģu valodas izrunu atveidojums *Haralds* ir lietojams norvēģu vikingu laiku un viduslaiku karaļu atspoguļojumā.

Ismail	Ismaīls	Jonatan	Jūnatans
Ivan	Īvans	Jonathan	Jūnatans
Ivar	Īvars	Jonny	Jonni [..o..] (nelok.)/
Iver	Īvers		*Jonnijjs [..o..]
Ivo	Īvu (nelok.)	Josef	Jūsefs
J			
Jack	Jaks	Jostein	Justeins [..æi..]
Jacob	Jākobs [..o..]	Julian	Jūlians
Jakob	Jākobs [..o..]	Julius	Jūliuss
Jan	Jāns	Jøran	Jērans
Jan-Erik	Jāns Ēriks	Jørgen	Jergens
Jarand	Jāranns	Jørn	Jērns
Jardar	Jardars	Jørund	Jērunns
Jarl	Jārls	K	
Jarle	Jārle	Kaare	Kore [..ō..]
Jean	Šāns	Kai	Kai (nelok.)/
Jens	Jenss		*Kaijs
Jeppe	Jepe	Karl	Kārls
Jesper	Jespers	Karsten	Kaštens
Jim	Jims	Kasper	Kaspers
Jo	Jū (nelok.)	Ken	Kens
Joachim	Jūakims	Kennet	Kennets
Joacim	Jūakims	Kenneth	Kennets
Joakim	Jūakims	Kenny	Kenni (nelok.)/
Joar	Jūars		*Kenijs
Johan	Juhans	Kent	Kents
Johann	Juhans	Ketil	Kētils/*Hjētils
Johannes	Juhanness	Kevin	Kevins
John	Juns	Kim	Kims
Johnny	Jonni [..o..] (nelok.)/*Jonnijjs [..o..]	Kjartan Kjell Kjetil	Hjartans Hjells Hjētils
Jon	Juns	Knut	Knūts
Jonas	Jūnass	Kristen	Kristens

Krister	Kristers	Mattis	Matiss
Kristian	Kristians	Max	Makss
Kristoffer	Kristofers [..o..]	Michael	Mikaels
Kyrre	Hjirre	Mikael	Mikaels
Kåre	Kore [..ō..]	Mikal	Mikāls
L			
Lars	Lāss	Mohamed	Muhameds
Lars-Erik	Lāss Ēriks	Mohammad	Muhammads
Lasse	Lase	Mohammed	Muhammeds
Laurits	Leurics [..æu..]	Morgan	Morgans [..o..]
Leander	Leanders	Morten	Mortens [..o..]
Leif	Leifs [..æi..]	Muhammad	Muhammads
Leo	Lēu (nelok.)	Mustafa	Mustafa
Leon	Lēuns	N	
Leonard	Lēunards	Nathaniel	Natāniels
Lucas	Lūkass	Nichlas	Niklass
Ludvig	Ludvigs	Nicholas	Nikulass
Ludvik	Ludviks	Nicklas	Niklass
Lukas	Lūkass	Niclas	Niklass
M			
Mads	Madss	Nicolai	Nikulai/
Magnar	Mangnars	Nicolay	*Nikulaijs
Magne	Mangne		Nikulai/
Magnus	Mangnuss	Niklas	*Nikulaijs
Marcus	Markuss	Nikolai	Niklass
Marius	Māriuss		Nikulai/
Markus	Markuss	Nikolas	*Nikulaijs
Martin	Martins	Nils	Nikulass
Martinus	Martinuss	Njål	Nilss
Mathias	Matīass	O	
Matias	Matīass	Odd	Njols [..ō..]
Mats	Matss	Oddbjørn	Ods [o..]
Mattias	Matīass		Odbjērns [o..]

Oddvar	Odvars [o..]	R	
Odin	Ūdins	Ragnar	Rangnars
Ola	Ūla	Rasmus	Rasmuss
Olaf	Ūlafs	Raymond	Raimonns [..o..]
Olav	Ūlavς	Reidar	Reidars [..æi..]
Ole	Ūle	Remi	Rēmi (nelok.)
Ole-Christian	Ūle Kristians	Remy	Rēmi (nelok.)
Ole-Kristian	Ūle Kristians	Rene	Renē (nelok.)
Ole-Martin	Ūle Martins	Richard	Rikards
Ole-Morten	Ūle Mortens [..o..]	Rikard	Rikards
Oliver	Ulivers	Rino	Rīnu (nelok.)
Olve	Olve [o..]	Roald	Rūalls
Omar	Ūmars	Roar	Rūars
Oscar	Oskars [o..]	Robert	Rūberts
Oskar	Oskars [o..]	Robin	Robins [..o..]
Otto	Otu [o..] (nelok.)	Roger	Rogers [..ō..]
Ove	Ūve	Rolf	Rolfs [..o..]
		Ronny	Ronni [..o..]/ *Ronijs [..o..]
P		Roy	Rojs [..o..]
Paal	Pols [..ō..]	Ruben	Rūbens
Palle	Palle	Rudi	Rūdi (nelok.)/ *Rūdijs
Patrick	Patriks	Runar	Rūnars
Patrik	Patriks	Rune	Rūne
Paul	Peuls [..æu..]		
Peer	Pērs	S	
Peder	Pēders	Sam	Sams
Per	Pērs	Samuel	Sāmuels
Peter	Pēters	Sander	Sanders
Petter	Peters	Scott	Skots [..o..]
Philip	Filips	Sebastian	Sebastians
Phillip	Filips	Severin	Severīns
Preben	Prēbens	Sigbjørn	Sigbjērns
Pål	Pols [..ō..]		

Sigmund	Sigmunns	Terje	Terje [..ær..]
Sigurd	Sigurs	Theo	Tēu (nelok.)
Sigve	Sigve	Theodor	Tēudurs
Simen	Sīmens	Thomas	Tomass [..o..]
Simon	Sīmons [..o..]	Thor	Tūrs
Sindre	Sindre	Thorbjørn	Turbjērns
Sivert	Sīverts	Tim	Tims
Sjur	Šūrs	Tobias	Tubīass
Skjalg	Šalgs	Tom	Toms [..o..]
Skule	Skūle	Tomas	Tomass [..o..]
Snorre	Snorre [..o..]	Tommy	Tommi [..o..]
Sondre	Sondre [..o..]		(nelok.)/
Stefan	Stēfans		*Tommijis [..o..]
Steffen	Stefens	Tonny	Tonni [..o..]
Stein	Steins [..æi..]		(nelok.)/*Tonijs
Steinar	Steinars [..æi..]		[..o..]
Stian	Stīans	Tony	Tonni [..o..]
Stig	Stīgs		(nelok.)/*Tonijs
Sturla	Sturla		[..o..]
Ståle	Stole [..ō..]	Tor	Tūrs
Svein	Sveins [..æi..]	Torben	Torbens [..o..]
Sveinung	Sveinungs [..æi..]	Torbjørn	Turbjērns
Sven	Svens	Tore	Tūre
Svend	Svenns	Torfinn	Turfinns
Sverre	Sverre	Torgeir	Torgeirs [..o..æi..]/
Sølve	Selve		*Turgeirs
Syver	Sivers	Torgrim	Torgrims [..o..]/
T			
Tage	Tāge	Torje	Torje [..o..]
Tancred	Tankreds	Torjus	Torjuss [..o..]
Tarald	Taralls	Torkel	Torkels [..o..]
Tarjei	Tarjei/*	Tormod	Turmuds
	Tarjeijs [..æi..]	Torstein	Tošteins [..o..æi..]
Teodor	Tēudurs	Tor-Erik	Tūrs Ēriks
		Trond	Trunns

Truls	Trulss	W	
Trygve	Trigve	Wegard	Vēgars
Trym	Trims	Wilhelm	Vilhelms
		William	Villiams
U		Y	
Ulrik	Ulriks	Yngve	Ingve
Ulv	Ulvs		
V		Ø	
Vebjørn	Vēbjērns	Øivind	Eivinns
Vegar	Vēgars	Ørjan	Erjans
Vegard	Vēgars	Øystein	Eisteins [eistæi..]
Vemund	Vēmunns	Øyvind	Eivinns
Vetle	Vetle		
Victor	Vikturs	Å	
Vidar	Vidars	Ådne	Odne [o..]
Viktor	Vikturs	Åsmund	Osmunns [o..]
Viljar	Viljars		
Vincent	Vinsents		

7.3. Sieviešu vārdu saraksts

A			
Ada	Āda	Alida	Alida
Agnes	Agnese	Alina	Alīna
Agnete	Angnēte	Alise	Alise
Agnethē	Angnēte	Alma	Alma
Aimée	Aimē (nelok.)	Alvilde	Alvilde
Aina	Aina	Amalie	Amālije
Aisha	Aiša	Amanda	Amanda
Aleksandra	Aleksandra	Amina	Amīna
Alexandra	Aleksandra	Andrea	Andrēa
Alice	Alise	Andrine	Andrīne
		Ane	Āne

Anette	Anete	Birgit	Birgita
Anita	Anīta	Birgitte	Birgite
Anja	Anja	Birte	Birte
Ann	Anna	Birthē	Birte
Anna	Anna	Bjørg	Bjerga
Anne	Anne	Bodil	Būdila
Anneli	Anneli (nelok.)	Borghild	Borghilla [..o..]
Annette	Annete	Brit(t)	Brita
Annie	Anni (nelok.)/ *Annija	Brita	Brīta
Annika	Annika	C	
Anniken	Annikene	Camilla	Kamilla
Anny	Anni (nelok.)/ *Annija	Carina	Karīna
Ann-Kristin	Anna Kristina	Caroline	Karulīne
Aslaug	Asleuga/ *Ašleuga [..æu..]	Cassandra	Kasandra
Astri	Astri (nelok.)	Catharina	Katarīna
Astrid	Astri (nelok.)/ *Astrida	Cathrine	Katrīne
Aurora	Eurūra [æu..]	Cecilia	Sesilija
B		Cecilie	Sesilije
Barbro	Barbru (nelok.)	Celina	Selīna
Beate	Beāte	Celine	Seline
Belinda	Belinda	Charlotte	Šarlote [..o..]
Benedicte	Benedikte	Christiane	Kristiāne
Benedikte	Benedikte	Christin	Kristīna
Bente	Bente	Christina	Kristīna
Berit	Bērita	Christine	Kristīne
Bergljot	Bergljota [..ær..o..]	Cicilie	Sisilije
Bertine	Bertīne [..ær..]	Connie	Konni[..o..]
Betina	Betīna	Cornelia	(nelok.)/*Konnija [..o..]
		D	
		Diana	Diāna

Dina	Dīna	Evy	Evi (nelok.)/
Dorthe	Dorte [...o..]		*Evija
Dorthea	Dortēa [...o..]		
F			
E		Fanny	Fanni (nelok.)/
Edel	Ēdela		*Fannija
Eileen	Eilīna [æi..]	Fatma	Fatma
Eira	Eira [æi..]	Fredrikke	Frederike
Eirin	Eirina [æi..]	Frida	Frīda
Elena	Elēna	Fride	Frīde
Eli	Ēli (nelok.)	Frøya	Freija
Elin	Ēlina	Frøydis	Freidisa
Elina	Elina		
Eline	Elīne	G	
Elisa	Elisa	Gina	Gīna
Elisabet	Elisabete	Grete	Grēte
Elisabeth	Elisabete	Grethe	Grēte
Elise	Elise	Gro	Grū (nelok.)
Elizabeth	Elisabete	Gry	Grī (nelok.)
Ella	Ella	Gunhild	Gunhilla
Ellen	Ellene	Gunn	Gunna
Ellinor	Ellinura	Gunnhild	Gunnhilla
Elsa	Elsa	Guri	Gūri (nelok.)
Else	Else	Guro	Gūru (nelok.)
Emelie	Emēlije	Gøril	Jērla
Emilia	Emīlija		
Emilie	Emīlije	H	
Emma	Emma	Haldis	Haldisa
Erica	Erīka	Hanna	Hanna
Erika	Erīka	Hannah	Hanna
Erle	Ērle [æ:r..]	Hanne	Hanne
Ester	Estera	Hedda	Heda
Esther	Estera	Hedvig	Hedviga
Eva	Ēva	Hege	Hēge
Evelyn	Evelina	Heidi	Heidi [...æi..] (nelok.)

Helen	Hēlena	Iris	Īrisa
Helena	Helēna	Irmelin	Irmelīna
Helene	Helēne	Isabel	Isabela
Helga	Helga	Isabell	Isabella
Helle	Helle	Isabella	Isabella
Henriette	Henriete	Isabelle	Isabelle
Henrikke	Henrike	Iselin	Iselina
Herbjørg	Herbjerga [..ær...e..]	J	
Hilde	Hilde	Jane	Jāne
Hildur	Hildura	Janne	Janne
Hulda	Hulda	Jannicke	Jannike
I			
Iben	Ībene	Jannike	Jannike
Ida	Īda	Jeanett	Šaneta
Idun	Īduna	Jeanette	Šanete
Idunn	Īdunna	Jennifer	Jennifera
Ina	Īna	Jenny	Jenni (nelok.)/ *Jennija
Ine	Īne	Jessica	Jesika
Inga	Ingā	Johanna	Juhanna
Ingebjørg	Ingebjerga	Johanne	Juhanne
Ingeborg	Ingeborga [..o..]	Jorunn	Jūrunna
Ingelin	Ingelina	Josefine	Jusefīne
Inger	Ingere	Julia	Jūlija
Ingerid	Ingeri (nelok.)/ *Ingerida	Juliane	Juliāne
Ingri	Ingri (nelok.)	Julianne	Julianne
Ingrid	Ingri (nelok.)/ *Ingrida	Julie	Jūlije
Ingunn	Ingunna	June	Jūne
Ingvild	Ingvilla	Juni	Jūni (nelok.)
Ingvill	Ingvilla	Jutta	Juta
Iqra	Ikra	K	
Irene	Irēne	Kaci	Kāsi (nelok.)
		Kaia	Kaija
		Kaisa	Kaisa

Kaja	Kaja	Lene	Lēne
Kajsa	Kajsa	Lill	Lilla
Kamilla	Kamilla	Lillian	Lillianā
Karen	Kārena	Lilly	Lilli (nelok.)/ *Lillija
Kari	Kāri (nelok.)	Lina	Līna
Karianne	Karianne	Linda	Linda
Karin	Kārina	Line	Līne
Karina	Karīna	Linn	Linna
Karine	Karīne	Linnea	Linnēa
Karoline	Karulīne	Lisa	Līsa
Katarina	Katarīna	Lisbeth	Lisbeta
Katharina	Katarīna	Lise	Līse
Kathinka	Katinka	Liv	Līva
Katherine	Katrīne	Live	Līve
Katinka	Katinka	Lone	Lūne
Katja	Katja	Lotte	Lote [..o..]
Katrine	Katrīne	Louise	Luīse
Kine	Kīne	Lovise	Luvīse
Kirsten	Hjirstena	Lydia	Līdija
Kirsti	Hjirsti (nelok.)		
Kjersti	Hjersti (nelok.)	M	
Kornelia	Kurnēlija	Madeleine	Madelēne
Kristi	Kristi (nelok.)/ *Kristija	Madelen	Madelēna
Kristiane	Kristiāne	Madelene	Madelēne
Kristin	Kristina	Magnhild	Mangnhilla
Kristina	Kristīna	Mai	Mai (nelok.)/ *Maija
Kristine	Kristīne	Maia	Maija
L		Maiken	Maikene
Laila	Laila	Mailen	Mailēna
Laura	Leura [..æu..]	Maja	Maja
Lea	Lēa	Malen	Malēne
Lena	Lēna	Malena	Malēna
		Malene	Malēne

Mali	Māli (nelok.)/ *Mālija	Maud	Moda [..ō..]
Malin	Mālina	May	Mai (nelok.)/ *Maija
Maren	Mārene	Maya	Maija
Margit	Margita	Maylinn	Mailinna
Margrete	Magrēte	Melissa	Melisa
Margrethe	Magrēte	Merete	Merēte
Mari	Māri (nelok.)	Merethe	Merēte
Maria	Marīa/*Marija	Mette	Mete
Mariam	Māriama	Mia	Mīa
Mariann	Marianna	Michelle	Mišelle
Marianne	Marianne	Mie	Mīe
Marie	Marīe	Mille	Mille
Mariel	Mariela	Mina	Mīna
Mariell	Mariella	Mira	Mīra
Marielle	Marielle	Miriam	Miriama
Marina	Marīna	Mona	Mūna
Marion	Māriona [..o..]	Monica	Mūnika
Marit	Mārita	Monika	Mūnika
Marita	Marīta	My	Mī (nelok.)
Marlen	Marlēna	N	
Marlene	Marlēna	Nadia	Nadja
Marlin	Mārlina	Nadja	Nadja
Marta	Marta	Nanna	Nanna
Marte	Marte	Naomi	Naūmi (nelok.)/ *Naūmija
Martha	Marta	Natalia	Natālija
Marthe	Marte	Natalie	Natālije
Marthine	Martīne	Natasha	Nataša
Martina	Martīna	Nathalie	Natālije
Martine	Martīne	Nicole	Nikole [..o..]
Maryam	Mariama	Nicoline	Nikulīne
Mathea	Matēa	Nikoline	Nikulīne
Mathilde	Matilde		
Matilde	Matilde		

Nina	Nīna	Rita	Rīta
Ninni	Ninni (nelok.)/ *Ninnija	Ronja	Ronja [..o..]
Nora	Nūra ⁹⁴	Runa	Rūna
		Ruth	Ruta
O			
Oda	Ūda	Sabrina	Sabrīna
Olga	Olga [o..]	Sandra	Sandra
Olea	Ulēa	Sanna	Sanna
Oline	Uline	Sanne	Sanne
		Sara	Sāra
P			
Patricia	Patrīsija	Selina	Selīna
Pauline	Peulīne [..æu..]	Selma	Selma
Pernille	Pernille [..ær..]	Serine	Serīne
Pia	Pīa	Sig	Siga
		Signe	Singne
R			
Rachel	Rākela	Sigrid	Sigri (nelok.)/ *Sigrida
Ragna	Rangna	Sigrun	Sigruna
Ragnhild	Rangnhilla	Sikke	Sike
Rakel	Rākela	Silja	Silja
Ramona	Ramūna	Silje	Silje
Randi	Randi (nelok.)	Simone	Simūne
Rannveig	Rannveija [..æi..]	Sina	Sīna
Rebecca	Rebeka	Siren	Sirene
Rebecka	Rebeka	Siri	Sīri (nelok.)
Rebekka	Rebeka	Siril	Sīrla
Regine	Regīne	Sissel	Sisele
Reidun	Reiduna [..æi..]	Siv	Sīva
Renate	Renāte	Siw	Sīva
Rikke	Rike	Sofia	Sufia

⁹⁴ Henrika Ibsena varone lugā "Leļļu nams" saskaņā ar tradīciju tomēr ir saucama par Noru.

Sofie	Sufie	Tiril	Tīrila
Sol	Sūla	Tirill	Tīrilla
Solfrid	Sūlfrida	Tone	Tūne
Solveig	Sūlveija ⁹⁵ [..æi..]	Tonje	Tonje [..o..]
Sonja	Sonja [..o..]	Tora	Tūra
Sophia	Sufia	Toril	Tūrila
Sophie	Sufie	Torill	Tūrilla
Stina	Stīna	Torunn	Tūrunna
Stine	Stīne	Tove	Tove [..ō..]
Sunniva	Sunniva	Trine	Trīne
Susan	Susanna	Trude	Trūde
Susann	Susanna	Turid	Tūri (nelok.)/ *Tūrida
Susanna	Susanna	Tuva	Tūva
Susanne	Susanne	Tyra	Tīra
Sylvia	Silvija	U	
Synne	Sinne	Ulrikke	Ulrike
Synnøve	Sinēve	Una	Ūna
Sølvi	Selvi (nelok.)	Une	Ūne

T

Tale	Tāle
Tanja	Tanja
Tea	Tēa
Terese	Terēse
Thale	Tāle
Thea	Tēa
Therese	Terēse
Thora	Tūra
Tina	Tīna
Tine	Tīne

V

Vanessa	Vanesa
Vanja	Vanja
Vera	Vēra
Veronica	Verūnika
Veronika	Verūnika
Veslemøy	Vešlemei (nelok.)/ *Vešlemeija
Vibeke	Vībeke
Victoria	Viktūrija

Henrika Ibsena varone lugā “Pērs Gints” saskaņā ar tradīciju tomēr ir saucama par *Solveigut*.

Viktoria	Viktūrija	Ylva	Ilva
Vilde	Vilde	Yngvild	Ingvilla
Vilgunn	Vilgunna	Yvonne	Ivonne [..o..]
Vilja	Vilja	Å	
Vivian	Viviana	Åsa	Osa [ō..]
Vårin	Vorina [..ō..]	Åse	Ose [ō..]
W		Åshild	Oshilla [ō..]
Wenche	Venke	Åsne	Osne [o..]
Y			
Yasmin	Jasmīna		

7.4. Uzvārdu saraksts

Sarakstā ir iekļauti vairāk kā 1350 norvēģu uzvārdi. Tas nav ļoti daudz, ja ņem vērā, ka ir ap 25 000 norvēģu uzvārdi, kurus lieto 25 cilvēki vai vairāk. Tā kā uzvārda pamatā bieži ir vietvārds, dažus šajā sarakstā neiekļautus uzvārdus varētu atrast norvēģu vietvārdu sarakstā. Citos gadījumos jāatveido pēc darbā iekļautajām fonētikas tabulām.

Uzvārdu izlase balstās uz šādiem kritērijiem:

1. Biežums (iekļauti vispopulārākie norvēģu uzvārdi).
2. Saistība ar Latviju (iekļauti pēc iespējas vairāk to norvēģu uzvārdi, kam ir kāda saistība ar Latviju).
3. Atpazīstamība (iekļauti pazīstamu norvēģu rakstnieku, mākslinieku, politiku, sportistu, vēsturisku personu, zinātnieku u. c. uzvārdi).

Sastādot izlasi, ir izmantoti Norvēģijas Statistikas pārvaldes dati, latviešu un norvēģu enciklopēdijas, norvēģu uzvārdu enciklopēdija (Veka, O. Norsk etternamnleksikon. [...] Oslo: Det Norske Samlaget, 2000), Norvēģijas Karalistes vēstniecības sniegto personu saraksti un periodiskie izdevumi.

A

Aabel	Obel's, -e [ō..]
Aagesen	Ogesen's, -a [ō..]
Aalbu	Olbū (nelok.) [ō..]
Aamot	Omot's, -a [ō..]
Aall	Oll's, -a [o..]
Aanderaa	Ondero [o.. ō] (nelok.)
Aarbakke	Orbak'e [ō..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Aarflot	Orflot's, -a [ō..o..]
Aarseth	Ošet's, -e [ō..]
Aarø	Orē [ō..] (nelok.)
Aas	Os's, -a [ō..]
Aasse	Os'e [ō..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Aasegg	Oseg's, -a [ō..]
Aasen	Osen's, -a [ō..]
Aasheim	Osheim's, -a [ō..]
Aasland	Oslann's, -e [ō..]
Abel	Ābel's, -a
Abrahamsen	Ābrahamsen's, -a
Adolfsen	Ādolfsen's, -a
Adrian	Ādrian's, -e
Agdestein	Agdestein's, -a [..æi..]
Akerø	Ākerē (nelok.)
Akselsen	Akselsen's, -a
Albrigtsen	Albrigtsen's, -a
Aleksandersen	Aleksandešen's, -a
Alfnes	Alfnēs's, -e
Almaas	Almos's, -a [..ō..]
Alme	Alm'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Almskog	Almskūg's, -a
Almås	Almo's, -a [..ō..]
Alnæs	Alnēs's, -e
Alsaker	Alsāker's, -e
Alstad	Alsta (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Alstad's, -e
Alveberg	Alveberg's, -a [..ær..]

Alvestad	Alvest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am) / *Alvestad's, -e
Alvheim	Alvheim's, -a [..æi..]
AmbjørnSEN	AmbjérnSEN's, -a
Amble	Ambl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Amundsen	Āmunnsen's, -a
Andersen	Annešen's, -a
Anderssen	Annešen's, -a
Andreassen	Andreasen's, -a
Andresen	Andrēsen's, -a
Andsnes	Annsnēs's, -e
Anker	Anker's, -e
Antonsen	Antonsen's, -a {..o..}
Arneberg	Ārneberg's, -a [..ær..]
Arnesen	Ārnesen's, -a
Arnkværn	Ārnkvērn's, -a [..æ:r..]
Arntsen	Arntsen's, -a
Arntzen	Arntsen's, -a
Arnøy	Ārnej's, -a
Aronsen	Āronsen's, -a
Arvola	Arvola (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
AsbjørnSEN	AsbjérnSEN's, -a
Asbøll	Asbell's, -a
Aschehoug	Askeheug's, -a [..æu..]
Askeland	Askelann's, -e
Askildsen	Askillsen's, -a
Asmervik	Asmervik's, -a
Asphaug	Aspheug's, -a [..æu..]
Astrup	Astrup's, -a
Aubert	Obēr's, -a [o..æ:r..]
Aukrust	Eukrust's, -a [æu..]
Auli	Eulī [æu..] (nelok.)
Aulie	Eulī [æu..] (nelok.)
Aune	Eun'e [æu..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Aure	Eur'e [æu..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Aurstad Eušt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Eušad's, -e
[æu..]

Aust Eust's, -a [æu..]

Austad Eust'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Eustad's, -e
[æu..]

B

Baardson Bordson's, -e [..ō..o..]

Baasland Boslann's, -e [..ō..]

Bache Bak'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Backer Baker's, -e

Bagge Bag'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Bagøien Bāgeien's, -e

Bakke Bak'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Bakken Baken's, -e

Balke Balk'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Ballo Ballu (nelok.)

Bang Bang's, -a

Barlien Bārlīen's, -e

Barnes Bārnēs's, -e

Barrat-Due Barrats-Dūe (dat. vīr. dz. -em), Barrata-Dūe

Barth Bart's, -a

Barvik Bārvīk's, -a

Bastesen Bastesen's, -a

Bastiansen Bastiansen's, -a

Bauer Beuer's, -e [..æu..]

Baugstø Beugstē [..æu..] (nelok.)

Beck Bek's, -a

Behn Bēn's, -a

Behrens Bērens's, -a

Belsvik Belsvīk's, -a

Benestad Bēnesta (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/
*Bēnestad's, -e

Bennett Bennet's, -a

Berg Berg's, -a [..ær..]

Bergby	Bergbī [..ær..] (nelok.)
Berge	Berg'e [..ær..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bergene	Bergene [..ær..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bergesen	Bergesen's, -a [..ær..]
Berggrav	Bergrāv's, -a [..ær..]
Berggren	Bergrēn's, -a [..ær..]
Bergh	Berg's, -a [..ær..]
Bergli	Bergli [..ær..] (nelok.)
Bergo	Bergu [..ær..] (nelok.)
Bergslien	Bergslien's, -e [..ær..lī-en's, -e]
Bergsvåg	Bergsvog's, -a [..ær.. ō..]
Bergum	Bergum's, -a [..ær..]
Bernander	Bernander's, -e [..ær..]
Berner	Berner's, -e [..ær..]
Berntsen	Berncen's, -a [..ær..]
Berntzen	Bercen's, -a [..ær..]
Beyer	Beijer's, -e [..æi..]
Bing	Bing's, -a
Birkedalen	Birkedālen's, -e
Birkeland	Birkelann's, -e
Birkelund	Birkelunn's, -a
Bjaaland	Bjolann's, -e [..ō..]
Bjarkøy	Bjarkej's, -a
Bjarmann	Bjārmann's, -e
Bjelland	Bjellann's, -e
Bjerga	Bjerg'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Bjerkaas	Bjerkos's, -a [..ō..]
Bjerke	Bjerk'e [..ær..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bjerve	Bjerv'e [..ær..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bjoner	Bjūner's, -e
Bjørge	Bjerg'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bjørlykke	Bjērlik'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bjørndalen	Bjērndalen's, -e
Bjørneboe	Bjērnebū (nelok.)
Bjørnflaten	Bjērnflāten's, -e

Bjørnsgaard	Bjērnsgor's, -a [..ō..]
Bjørnhaug	Bjērnheu/*Bjērnheug's, -a [..æu..]
Bjørnov	Bjērnov's, -a [..o..]
Bjørnson	Bjērnson's, -e [..o..]
Bjørnstad	Bjērnst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Bjērnstad's, -e
Bjørnøy	Bjērnej's, -a
Bjøro	Bjēru (nelok.)
Bjørseth	Bjērset's, -e
Blankenborg	Blankenborg's, -a [..o..]
Blattmann	Blatmann's, -e
Blehr	Blēr's, -a
Blikstad	Blikst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Blikstad's, -e
Blindheim	Blinnheim's, -a [..æi..]
Blix	Bliks's, -a
Bleken	Blēken's, -e
Blom	Blom's, -a
Boberg	Būberg's, -a [..ær..]
Boine	Boin'e [..oi..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bohinien	Būhinien's, -e
Bojer	Bojer's, -e [..o..]
Bolstad	Būlsta (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Būlstad's, -e
Bolt	Bolt's, -a [..o..]
Bomann	Būmann's, -e
Bonde	Bunn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bondevik	Bunnevīk's, -a
Bonnevie	Bonnevī (nelok.)
Borchgrevink	Borkgrevink's, -a
Borge	Borg'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Borgemoen	Borgemūen's, -e [..o..]
Borgen	Borgen's, -e [..o..]
Borgersen	Borgešen's, -a [..o..]
Borten	Borten's, -e [..o..]
Bottolvs	Botolvs's, -a [..o..o..]

Boyson	Boison's, -e [..oi..o..]
Braaten	Brotens, -e [..ō..]
Bradley	Bredlij's, -a
Brandsnes	Brannsnēs's, -e
Brandstadmoen	Brannstamūen's, -e
Brantenberg	Brantenberg's, -a [..ær..]
Bratholm	Bratholm's, -a [..o..]
Bratlie	Bratlī (nelok.)
Bratteli	Bratelī (nelok.)
Bredvold	Brēvoll's, -a [..o..]
Breien	Breien's, -e [..æi..]
Breimo	Breimū [..æi..] (nelok.)
Breiteig	Breiteig's, -a [..æi..æi..]
Breivik	Breivik's, -a [..æi..]
Brekke	Brek'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Brekstad	Brekst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Brekstad's, -e
Bremnes	Bremnēs's, -e
Brende	Brend'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Brenning	Brenning's, -a
Brevig	Brēvig's, -a
Brinchmann	Brinkmann's, -e
Bringsværд	Bringsver's, -a [..ær..]
Broch	Brok's, -a [..o..]
Brodin	Brudin's, -a
Brokhaug	Brūkheu (nelok.)/*Brūkheug's, -a [..æu]
Broli	Brūlī (nelok.)
Brostrup	Brustrup's, -a
Brun	Brūn's, -a
Brundtland	Bruntlann's, -e
Brunæs	Brūnēs's, -e
Brustad	Brūst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Brūstad's, -e
Bruvoll	Brūvoll's, -a
Bruun	Brūn's, -a
Bruusgaard	Brūsgor's, -a [..ō..]

Bruzelius	Brusēlius's, -a
Bryn	Brīn's, -a
Bræin	Brein's, -a [..æi..]
Brænne	Brenn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Brørby	Brērbī (nelok.)
Buen	Būen's, -e
Bugge	Bug'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Bukkøy	Bukeij's, -a
Bull	Bull's, -a
Buresund	Būresunn's, -a
Busch	Buš's, -a
Butenschön	Būtenšēn's, -a
Bye	Bī (nelok.)
Bystad	Bīst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Bīstad's, -e
Bæivi	Beivi [..æi..] (nelok.)
Bækkelund	Bekelunn's, -a
Bø	Bē (nelok.)
Böckman(n)	Bekmann's, -e
Bödtker	Betker's, -e
Bøe	Bē (nelok.)
Böhler	Bēler's, -e
Bøge	Bēg'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Børli	Bērlī (nelok.)
Børresen	Berresen's, -a
Børretzen	Berreccen's, -a
Bårdsen	Bordsen's, -a [..ō..]
Bårdsgård	Bordsgor's, -a [..ō.. ō..]

C

Calmeyer	Kalmeijer's, -e [..æi..]
Cappelen	Kapelen's, -e
Caprino	Kaprīnu (nelok.)
Carew	Kārev's, -a
Carling	Kārling's, -a
Carlsen	Kārlsen's, -a

Carstensen	Kaštensen's, -a
Castberg	Kastberg's, -a [..ær..]
Christensen	Kristensen's, -a
Christiansen	Kristiansen's, -a
Christie	Kristi (nelok.)
Colbjørnsen	Kolbjērnson's, -a
Collett	Kollet's, -a [..o..]
Coward	Kovard's, -a [..o..]
Crøger	Krēger's, -e

D

Daae	Do'e [..ō..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Dagestad	Dāgest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Dāgestad's, -e
Dagsland	Dagslann's, -e
Dahl	Dāl's, -e
Dahle	Dāl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Dahr	Dār's, -a
Dalbak	Dālbak's, -a
Dalby	Dālbī (nelok.)
Dale	Dāl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Dalheim	Dālheim's, -a [..æi..]
Damhaug	Damheu (nelok.)/*Damheug's, -a
Danielsen	Dānielsen's, -a
Dannemark	Dannemark's, -a
Dass	Das's, -a
Davidsen	Dāvidsen's, -a
Degrum	Dēgrum's, -a
Deichman	Deikmann's, -e [..æi..]
Devold	Dēvoll's, -a [..o..]
Diesen	Dīsen's, -a
Digerud	Dīgeru (nelok.)/*Digerud's, -a
Ditlev	Ditlev's, -a
Djupedal	Jūpedāl's, -e
Dolva	Dolv'a [..o..] (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)

Dommersnes	Dommešnēs's, -e
Dons	Dons's, -a [..o..]
Dragsten	Drāgstēn's, -a
Dramstad	Dramst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am) / *Dramstad's, -e
Draugsvoll	Dreugsvoll's, -a [..æu..o..]
Dreyer	Dreijer's, -e [..æi..]
Due	Dū'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Duesund	Dūesunn's, -a
Duun	Dūn's, -a
Dvergsdal	Dvergsdāl's, -e [..ær..]
Dæhli	Dēli [..æ:..] (nelok.)
Døhlen	Dēlen's, -e
Dørum	Dērum's, -a

E

Ebbing	Ebing's, -a
Eckbo	Ekbū (nelok.)
Eckersberg	Ekešberg's, -a [..ær..]
Eckhoff	Ekhof's, -a [..o..]
Edvardsen	Edvardsen's, -a
Eeg	Ēg's, -a
Eek	Ēk's, -a
Egedius	Egēdius's, -a
Egeland	Ēgelann's, -e
Egge	Eg'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Eggen	Egen's, -e
Eggum	Egum's, -a
Egner	Ēgner's, -e
Eia	Eija [æi..] (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Eide	Eid'e [æi..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Eidem	Eidem's, -a [æi..]
Eidesvik	Eidesvik's, -a [æi..]
Eidsbø	Eidsbē [æi..] (nelok.)
Eidslott	Eidšlot's, -a [æi..o..]

Eidsvåg	Eidsvog's, -a [æi.. ō..]
Eik	Eik's, -a [æi..]
Eikaas	Eikoss, -a [æi.. ō..]
Eikeland	Eikelann's, -e [æi..]
Eikemo	Eikemū [æi..] (nelok.)
Eikrem	Eikrem's, -a [æi..]
Eikås	Eikos's, -a [æi.. ō..]
Einarsson	Einašon's, -e [æi..o..]
Eira	Eir'a [æi..] (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Ekern	Ēkern's, -a
Elgsaas	Elgsos's, -a [..ō..]
Eliassen	Eliasen's, -a
Ellefsen	Ellefsen's, -a
Ellingsen	Ellingsen's, -a
Elstad	Elst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Elstad's, -e
Elster	Elster's, -e
Elton	Elton's, -e [..o..]
Enebakk	Ēnebak's, -a
Eng	Eng's, -a
Engeland	Engelann's, -e
Engebretsen	Engebretsen's, -a
Engelbrets-datter	Engelbretsdatere (tikai siev. dz.)
Engelstad	Engelst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Engelstad's, -e
Enger	Enger's, -e
Engeset(h)	Engeset's, -e
Engmark	Engmark's, -a
Enoksen	Ēnoksen's, -a [..o..]
Erken	Erken's, -e [ær..]
Erichsen	Ēriksen's, -a
Ericsson	Ērikson's, -e
Eriksen	Ēriksen's, -a
Erikssen	Ēriksen's, -a
Ese	Ēs'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Eskeland	Eskelann's, -e
Esp	Esp's, -a
Espedal	Espedāl's, -e
Espelid	Espeli (nelok.)
Espolin	Espulin's, -a
Evang	Ēvāng's, -a
Evenrud	Ēvenru (nelok.)/*Ēvenrud's, -a
Evensen	Ēvensen's, -a
Evje	Evj'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Evjen	Evjen's, -e
Eyde	Eid'e [æi..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

F

Fagerheim	Fāgerheim's, -a [..æi..]
Fagerholm	Fāgerholm's, -a [..o..]
Fagerholt	Fāgerholt's, -a [..o..]
Falbakken	Fallbaken's, -e
Falck	Falk's, -a
Falkberget	Falkberg'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Falkeid	Falkeid's, -a [..æi..]
Falsen	Falsen's, -a
Fangen	Fangen's, -e
Faremo	Fāremū (nelok.)
Farmand	Fārmann's, -e
Farstad	Fašt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Faštad's, -e
Fasting	Fasting's, -a
Faye	Faij'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Fearnley	Fērnlij's, -a
Feldborg	Feldborg's, -a [..o..]
Fehn	Fēn's, -a
Fehr	Fēr's, -a
Ferner	Fērner's, -e [..æ:r..]
Finne	Finn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Fisknes	Fisknēs's, -a
Five	Five (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Fjeld	Fjell's, -a
Fjeldheim	Fjellheim's, -a [..æi..]
Fjeldstad	Fjellst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Fjellstad's, -e
Fjell	Fjell's, -a
Flagstad	Flagst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Flagstad's, -e
Flatland	Flātlann's, -e
Flatø	Flātē (nelok.)
Fleischer	Fleišer's, -e [..æi..]
Flem	Flem's, -a
Fliflet	Fliflet's, -e
Flo	Flū (nelok.)
Flock	Flok's, -a
Flæte	Flête [..æ:..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Fløgstad	Flegst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Flegstad's, -e
Flägen	Flogen's, -e [..ō..]
Fläthen	Floten's, -e [..ō..]
Folkestad	Folkest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Folkestad's, -e [..o..]
Folkvord	Folkvord's, -a [..o..o..]
Forberg	Forberg's, -a [..o..ær..]
Formo	Formū [..o..] (nelok.)
Foss	Fos's, -a [..o..]
Fosse	Fos'e [..o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Fossen	Fosen's, -e [..o..]
Fossli	Foslī [..o..] (nelok.)
Fossum	Fosum's, -a [..o..]
Fostervoll	Fustervoll's, -a [..o..]
Fougner	Fongner's, -e [..o..]
Foyn	Foin's, -a [..oi..]
Frafjord	Frāfjūr's, -a
Fredriksen	Fredriksen's, -a
Fremming	Fremming's, -a

Fretheim	Fretheim's, -a [..æi..]
Friis	Frīs's, -a
Frisak	Frīsak's, -a
Frisch	Friš's, -a
Frisenberg	Frīsenberg's, -a [..ær..]
Frisvold	Frīsvoll's, -a [..o..]
Frobenius	Frubēnius's, -a
Froyn	Foin's, -a [..oi..]
Frydenlund	Frīdenlunn's, -a
Frøiland	Freilann's, -e
Fuglesang	Fūlesang's, -a
Furholt	Fūrholt's, -a [..o..]
Furre	Furr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Furuholmen	Fūruholmen's, -e [..o..]
Fægri	Fēgri (nelok.)
Færden	Ferden's, -e [..ær..]
Færøvik	Fērēvik's, -a [..æ:rē..]
Føllesdal	Fellesdāl's, -e
Følling	Felling's, -a
Fønhus	Fēnhūs's, -a
Førde	Ferd'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

G

Gaarder	Gorder's, -e [..ō..]
Gaarud	Goru (nelok.)/*Gorud's, -a [..ō..]
Gabler	Gābler's, -e
Gabrielsen	Gābrielsen's, -a
Garbarek	Garbārek's, -a
Galtung	Galtung's, -a
Garstad	Gāšt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Gāštad's, -e
Garborg	Gārborg's, -a [..o..]
Garnås	Gārnos's, -a [..ō..]
Garvang	Gārvang's, -a
Gaundal	Geundāl's, -e [..æu..]
Gaup	Geup's, -a [..æu..]

Gedde-Dahl	Jede-Dāls (dat. Jedem-Dālam), Jede-Dāle
Geelmuyden	Gēlmīden's, -e
Gelius	Gēlius's, -a
Gerhardsen	Gerhardsen's, -a [..ær..]
Germeten	Germeten's, -e [..ær..]
Getz	Gec's, -a
Giertsen	Jercen's, -a
Gilje	Gilj'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Giske	Gisk'e/*Jisk'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Giæver	Jēver's, -e
Gjefsen	Jefsen's, -a
Gieldrem	Jeldrem's, -a
Gjelsten	Jelstēn's, -a
Gjelsvik	Jelsvīk's, -a
Gjendem	Jendem's, -a
Gjerde	Jerd'e [..æ:r..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Gjermundsen	Jermunsen's, -a[..ær..e..]
Gjerstad	Ješta (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Ještad's, -e [..æ..]
Gjeruldsen	Jerullsen's, -a [..ær..e..]
Gjessing	Jesing's, -a
Gjestrum	Jestrum's, -a
Gjesvik	Jesvīk's, -a
Gjul	Jūl's, -a
Gjølstad	Jelst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Jelstad's, -e
Gjønnes	Jennēs's, -e
Gjørv	Jerv's, -a
Glad	Glād's, -a
Gleditsch	Glēdič's, -a
Glomsås	Glomsos's, -a [..o.. ō..]
Gløersen	Glēšen's, -a
Gløtvold	Gletvoll's, -a
Godal	Gūdāl's, -e
Gokstad	Gukst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Gukstad's, -e
Goksøyri	Gokseir's, -a [..o..]

Gomsrud	Gumsru (nelok.)/*Gumsrud's, -a
Graff	Graf's, -a
Grammeltvedt	Grammeltvet's, -e
Gran	Grān's, -a
Grande	Grann'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Granheim	Grānheim's, -a [..æi..]
Gransbråten	Grānsbroten's, -e [..ō..]
Granum	Grānum's, -a
Gravdahl	Grāvdāl's, -e
Gregussen	Grēgusen's, -a
Gregusson	Grēguson's, -e
Gresvig	Gresvig's, -a
Greve	Grēv'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Grieg	Grig's, -a (bet Edvards Grigs vai *Grīgs)
Grimdalen	Grimdālen's, -e
Grimnes	Grimnēs's, -a
Grimsrud	Grimsru (nelok.)/*Grimsrud's, -a
Grimstad	Grimst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Grimstad's, -e
Grosch	Groš's, -a [..o..]
Groven	Grūven's, -e
Grude	Grūd'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Grundt	Grunt's, -a
Grydeland	Gridelann's, -e
Grytten	Griten's, -e
Grøndahl	Grendāl's, -e
Grønlien	Grenlien's, -e
Grønn	Grenn's, -a
Grønnerød	Grennerēd's, -a
Grønnevik	Grennevīk's, -a
Grønvold	Grenvoll's, -a
Grøstad	Grest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Grestad's, -e
Gude	Gūd'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Gulbrandsen	Gulbrannsen's, -a

Gulbransson	Gulbrannson's, -e [...o...]
Gullaksen	Gullaksen's, -a
Gullestad	Gullest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/* *Gullestad's, -e
Gulliksen	Gulliksen's, -a
Gundersen	Gunnešen's, -a
Gunderud	Gunneru (nelok.)/*Gunnerud's, -a
Gussgard	Gusgār's, -a
Gustavsen	Gustavsen's, -a
Gyldenløve	Jildelēv'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Gynt	Gint's, -a/*Jint's, -a

H

Haagensen	Hogensen's, -a [...ō..]
Haakensen	Hokensen's, -a [...ō..]
Haakonsen	Hokonsen's, -a [...ō...o..]
Haaland	Holann's, -e [...ō..]
Haanes	Honēs's, -e [...ō..]
Haavardsholm	Hovardsholm's, -a [...ō...o..]
Haavind	Hovinn's, -a [...ō..]
Haff	Haf's, -a
Hafstad	Hafst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Hafstad's, -e
Haga	Hāg'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Hagebakken	Hāgebaken's, -e
Hagem	Hāgem's, -a
Hagen	Hāgen's, -e
Hagerup	Hāgerup's, -a
Hagesæther	Hāgestēter's, -e
Halberg	Halberg's, -a [...ær..]
Halle	Hall'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Hallesby	Hallesbī (nelok.)/*Hallesbij's, -a
Hals	Hals's, -a
Halvorsen	Halvošen's, -a [...o..]
Hammer	Hammer's, -e
Hammersnes	Hammernēs's, -e

Hambro	Hambru (nelok.)
Hamsun	Hamsun's, -a
Hamre	Hamr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Hanisch	Haniš's, -a
Hannevig	Hannevig's, -a
Hannevik	Hannevik's, -a
Hansen	Hansen's, -a
Hanssen	Hansen's, -a
Hansteen	Hanstēn's, -a
Hansvoll	Hansvoll's, -a [..o..]
Haraldsen	Harallsen's, -a
Haraldstad	Harallst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am) / *Harallstad's, -e
Harboe	Harbu (nelok.)
Harket	Harket's, -a
Harlem	Härlem's, -a
Hartman	Hartmann's, -e
Hasle	Hasle (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Haslund	Haslunn's, -a
Hasselberg	Haselberg's, -a [..ær..]
Hasselknippe	Haselknip'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Hasvold	Hasvoll's, -a
Hatlo	Hatlu (nelok.)
Hauan	Heuan's, -a [..æu..]
Haug	Heug's, -a [..æu..]
Haugan	Heugan's, -e [..æu..]
Haugane	Heugan'e [..æu..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Hauge	Heug'e [..æu..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Haugen	Heugen's, -e [..æu..]
Hauger	Heuger's, -e [..æu..]
Haugestad	Heugest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am) / *Heugestad's, -e [..æu..]
Haugland	Heuglann's, -e [..æu..]
Haugli(d)	Heuglī (nelok.) [..æu..]
Haugsgjerd	Heugsjerd's, -a [..æu..]

Haugsnēs	Heugsnēs's, -e [..æu..]
Haukeland	Heukelann's, -e [..æu..]
Havrevold	Havrevoll's, -a [..o..]
Hedemann	Hēdemann's, -e
Hedstrøm	Hēdstrem's, -a
Heffermehl	Hefermēl's, -a
Hegg	Heg's, -a
Heggdal	Hegdāl's, -e
Hegge	Heg'e (dat. siev. dz. <i>-ei</i> , vīr. dz. <i>-em</i>)
Heggelund	Hegelunn's, -a
Heggem	Hegem's, -a
Heggen	Hegen's, -e
Heggland	Heglann's, -e
Hegna	Hegn'a (dat. siev. dz. <i>-ai</i> , vīr. dz. <i>-am</i>)
Heiberg	Heiberg's, -a [..æi..ær..]
Helgeland	Helgelann's, -e
Helland	Hellann's, -e
Helleland	Hellelann's, -e
Hellsjø	Hellešē (nelok.)
Helstad	Helst'a (dat. siev. dz. <i>-ai</i> , vīr. dz. <i>-am</i>)/*Helstad's, -e
Henie	Henij'e (dat. siev. dz. <i>-ei</i> , vīr. dz. <i>-em</i>)
Henriksen	Henriksen's, -a
Heradstveit	Hēradstveit's, -a [..æ:r..æi..]
Heramb	Hēramb's, -a [..æ:r..]
Hermansen	Hermansen's, -a [..ær..]
Hernæs	Hērnēs's, -e [..ær..ē..]
Hertevig	Hertevīg's, -a [..ær..]
Hesjedal	Hešedāl's, -e
Hetland	Hetlann's, -e
Heyerda(h)l	Heijerdāl's, -e [..æi..]
Hildeng	Hildeng's, -a
Hillestad	Hillest'a (dat. siev. dz. <i>-ai</i> , vīr. dz. <i>-am</i>)/ *Hillestad's, -e
Hillveg	Hillveg's, -e
Hirsch	Hiš's, -a

Hirsti	Hišti (nelok.)
Hisdal	Hīsdāl's, -e
Hjelmeland	Jelmelann's, -e
Hjelmtvedt	Jelmtvet's, -e
Hjeltnes	Jeltnēs's, -e
Hjertenæs	Jertenēs's, -e [..ær..ē..]
Hjort(h)	Jort's, -a [..o..]
Hjørungdal	Jērungdāl's, -e
Hobæk	Hūbek's, -a
Hoddevik	Hodevik's, -a [..o..]
Hoel	Hūl's, -a
Hoem	Hūem's, -a
Hoen	Hūen's, -e
Hofmo	Hofmū [..o..] (nelok.)
Holberg	Holberg's, -a [..o..ær..]
Holgersen	Holgešen's, -a [..o..]
Holler	Holler's, -e [..o..]
Hollup	Hollup's, -a [..o..]
Holm	Holm's, -a [..o..]
Holmen	Holmen's, -e [..o..]
Holmene	Holmen'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em) [..o..]
Holmbo(e)	Holmbū [..o..] (nelok.)
Holmøy	Holmeij's, -a [..o..]
Holmås	Holmos's, -a [..o.. ō..]
Holst	Holst's, -a [..o..]
Holstad	Hūlst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Hūlstad's, -e
Holt	Holt's, -a [..o..]
Holteda(h)l	Holtedāl's, -e [..o..]
Holten	Holten's, -e [..o..]
Holter	Holter's, -e [..o..]
Holtskog	Holtskūg's, -a [..o..]
Homleid	Homleid's, -a [..o..æi..]
Hope	Hūp'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Hopp	Hop's, -a [..o..]

Horn	Hūrn's, -a
Horndal	Hūrndāl's, -e
Hornsrud	Hūrnsru (nelok.)/*Hūrnsrud's, -a
Hornslien	Hūrnslien's, -e
Horvei	Horveij's, -a [..o..æi..]
Hosar	Hūsar's, -a
Hovden	Hovden's, -e [..o..]
Hovig	Hūvīg's, -a
Hovland	Hovlann's, -e [..o..]
Huitfeldt	Vitfelt's, -a
Hultin	Hultin's, -a
Hundseid	Hundseid's, -a [..æi..]
Hungnes	Hungnēs's, -e
Hunsager	Hunsāger's, -e
Hunstadbråten	Hunstabroten's, -e [..ō..]
Hurum	Hūrum's, -a
Husby	Hūsbī (nelok.)/*Hūsbij's, -a
Husebø	Hūsebē (nelok.)
Husemoen	Hūsemūen's, -e
Hushovd	Hūshovd's, -a [..o..]
Husøy	Hūsej's, -a
Hval	Vāl's, -a
Hveding	Vēding's, -a
Hvidsten	Vidstēn's, -a
Hvistendahl	Vistendāl's, -e
Hyldbakk	Hillbak's, -a
Hylland	Hillann's, -e
Hyttnes	Hitnēs's, -e
Hætta	Het'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Hœgh	Hēg's, -a
Høgermo	Hēgermū (nelok.)
Høiby	Heibī (nelok.)/*Heibij's, -a
Høie	Heij'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Hølmebakk	Helmebak's, -a

Høverstad	Hēvešt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Hēvešta's, -e
Høvring	Hevring's, -a
Høynes	Heinēs's, -a
Håkonsen	Hokonsen's, -a [..ō..o..]
Håland	Holann's, -e [..ō..]
Hånes	Honēs's, -e [..ō..]

I

Ibsen	Ibsen's, -a
Ihlen	Īlen's, -e
Imerslund	Īmešlunn's, -a
Ingebretsen	Ingebrecen's, -a
Ingebrigtsen	Ingebrigcen's, -a
Ingerø	Ingerē (nelok.)
Ingstad	Ingst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Ingstad's, -e
Ingvaldsen	Ingvallsen's, -a
Irgens	Irgens's, -a
Isachsen	Īsaksen's, -a
Isaksen	Īsaksen's, -a
Iversen	Īvešen's, -a

J

Jaabæk	Jobek's, -a [..ō..]
Jacobsen	Jākobsen's, -a [..o..]
Jakmann	Jakmann's, -e
Jagland	Jaglann's, -e
Jakobsen	Jākobsen's, -a [..o..]
Jarlsberg	Jarlsberg's, -a [..ær..]
Jebsen	Jebsen's, -a
Jensen	Jensen's, -a
Jenssen	Jensen's, -a
Jervell	Jervell's, -a [..ær..]
Jespersen	Jespešen's, -a
Jessen	Jesen's, -a

Johannessen	Juhannesen's, -a
Johans(s)en	Juhansen's, -a
Johansson	Juhanson's, -e [..o..]
Johnsen	Junsen's, -a
Johnsgaard	Junsgor's, -a [..ō..]
Johnson	Junson's, -e [..o..]
Jonassen	Jūnasen's, -a
Jonsson	Junson's, -e [..o..]
Jordbræk	Jūrbrek's, -e
Juliusen	Jūliusen's, -a
Jupskås	Jupskos's, -a [..ō..]
Juster	Juster's, -e
Juul	Jūl's, -a
Jæger	Jēger's, -e
Jølsen	Jelsen's, -a
Jørgensen	Jergensen's, -a

K

Kaada	Kod'a [..ō..] (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Kaas	Kos's, a [..ō..]
Kahrs	Kāš's, -a
Kaland	Kalann's, -e
Kaldestad	Kallest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Kallestad's, -e
Kaldhol	Kallhūl's, -a
Kallsberg	Kallsberg's, -a [..ær..]
Kalvø	Kalvē (nelok.)
Kark	Kark's, -a
Karlsen	Kārlsen's, -a
Karlsnes	Kārlsnēs's, -e
Karlsson	Kārlson's, -e [..o..]
Karlstrøm	Kārlstrem's, -a
Kavli	Kāvli (nelok.)
Kielland	Hjellann's, -e
Kierulf	Hjerulf's, -a [..ær..]

Kinck	Hjink's, -a
Kirkeby	Hjirkebī (nelok.)/*Hjirkebij's, -a
Kirkemo	Hjirkemū (nelok.)
Kittelsen	Kitelsen's, -a
Kiønig	Hjēnig's, -a
Kjellemyr	Hjellemír's, -a
Kjelsberg	Hjelsberg's, -a
Kjerulf	Hjerulf's, -a [..ær..]
Kjosås	Hjūsos's, -a [..ō..]
Kjus	Hjūs's, -a
Kjær	Hjēr's, -a [..æ:r..]
Kjærstad	Hjēšt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Hjēstад's, -e [..æ:..]
Kjærvik	Hjērvík's, -a [..æ:r..]
Kjølmoen	Hjēlmūen's, -e
Kjønnøy	Hjenneij's, -a
Klausen	Kleusen's, -a [..æu..]
Kleiva	Kleiv'a [..æi..] (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Kleppa	Klep'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Kleppe	Klep'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Kleppen	Klepen's, -e
Kloster	Kloster's, -e [..o..]
Klyve	Klive (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Knardahl	Knārdäl's, -e
Knausgård	Kneusgor's, -e [..æu..ō..]
Knudsen	Knudsen's, -a
Knutsen	Knucen's, -a
Kofoed	Kūfūd's, -a
Koht	Kūt's, -a
Kolby	Kolbī (nelok.)/*Kolbij's, -a [..o..]
Kolstad	Kolsta (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Kolstad's, -e [..o..]
Konglevoll	Konglevoll's, -a
Kongshaug	Kongsheu (nelok.)/*Kongsheug's, -a [..æu..]
Konow	Kūnov's, -a [..o..]

Koppang	Kopang's, -a [..o..]
Kopperud	Koperu (nelok.)/*Koperud's, -a [..o..]
Korbøl	Korbēl's, -a [..o..]
Korsberg	Košberg's, -a [..o..ær..]
Korsmo	Košmū [..o..] (nelok.)
Korsvold	Košvoll's, -a [..o..]
Korvald	Kurvall's, -a
Kosmo	Kosmū [..o..] (nelok.)
Koss	Kos's, -a [..o..]
Kostøl	Kūstēl's, -a
Krag	Krāg's, -a
Krefting	Krefting's, -a
Kristensen	Kristensen's, -a
Kristiansen	Kristiansen's, -a
Kristoffersen	Kristofešen's, -a [..o..]
Krog(h)	Krog's, -a [..ō..]
Krohg	Krog's, -a [..ō..]
Krohn	Krūn's, -a
Kroken	Krūken's, -e
Kronberg	Krūnberg's, -a [..ær..]
Krøyer	Kreijer's, -e
Kråkevik	Krokevik's, -a [..ō..]
Kurland	Kūrlann's, -e
Kvalheim	Kvālheim's, -a
Kvalshaug	Kvālsheu (nelok.)/*Kvālsheug's, -a [..æu..]
Kvanmo	Kvanmū (nelok.)
Kvarme	Kvarm'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Kvassheim	Kvasheim's, -a [..æi..]
Kvernberg	Kvērnberg's, -a [..æ:r..ær..]
Kvernød	Kvērnød's, -a [..æ:r..ē..]
Kvisvik	Kvisvīk's, -a
Kvithyld	Kvīthill's, -a
Kvålen	Kvolen's, -e [..ō..]
Kyllingstad	Hjillingst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Hjillingstad's, -e

Kyrkjebo	Hjirhjebē (nelok.)
Køhn	Kēn's, -a
Køltzow	Kelcov's, -a [..o..]
L	
Lae	Lā'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Lahnstein	Lānstein's, -a [..æi..]
Landstad	Lannst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am) / *Lannstad's, -e
Lane	Lān'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Langangen	Langangen's, -e
Langbach	Langbak's, -a
Langdal	Langdāl's, -e
Lange	Lang'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Langeland	Langelann's, -e
Langesen	Langesen's, -a
Langslet	Langslet's, -a
Larsen	Lāsen's, -a
Larssen	Lāsen's, -a
Larsson	Lāson's, -e
Lassen	Lasen's, -a
Laundal	Leundāl's, -e [..æu..]
Lehn	Lēn's, -e
Leine	Lein'e [..æi..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Leikvam	Leikvam's, -a [..æi..]
Lerche	Lerk'e [..ær..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Lereim	Lēreim's, -a [..ē..æi..]
Lerum	Lērum's, -a
Lerøy	Lērej's, -a
Levin	Levin's, -a
Lian	Līan's, -a
Lid	Lī (nelok.)
Lie	Lī (nelok.)
Lien	Lien's, -e
Lier	Līer's, -e

Lilleheim	Lilleheim's, -a [..æi..]
Lilletun	Lilletūn's, -a
Lind	Linn's, -a
Lindberg	Linnberg's, -a [..ær..]
Lindegaard	Lindegor's, -a [..ō..]
Lindell	Lindell's, -a
Lindeman	Lindemann's, -e
Linder	Linder's, -e
Lindholt	Lindholt's, -a [..o..]
Lindstrøm	Linnstrem's, -a
Linstow	Linstov's, -a [..o..]
Lippe	Lip'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Loe	Lū (nelok.)
Lofthus	Lofthūs's, -a [..o..]
Lorentsen	Lürencen's, -a
Lorentzen	Lürencen's, -a
Ludvigsen	Ludvigsen's, -a
Lund	Lunn's, -a
Lundberg	Lunnberg's, -a [..ær..]
Lunde	Lund'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Lundeby	Lundebī (nelok.)/*Lundebij's, -a
Lunden	Lunden's, -e
Lundevall	Lundevall's, -a
Lundgren	Lunngrēn's, -e
Lygre	Ligr'e (dat. vīr. dz. -em, siev. dz. -ei)
Lyng	Ling's, -a
Lyngmo	Lingmū (nelok.)
Lyngstad	Lingst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Lingstad's, -e
Lystrup	Listrup's, -a
Lægreid	Lēgreid's, -a [..æi..]
Løberg	Lēberg's, -a [..ær..]
Løding	Lēding's, -a
Lødrup	Lēdrup's, -a
Løken	Lēken's, -e

Løkkeberg	Lekeberg's, -a [..ær..]
Lønn	Lenn's, -a
Lønning	Lenning's, -a
Løvberg	Lēvberg's, -a [..ær..]
Løveid	Lēveid's, -a [..æi..]
Løvik	Lēvik's, -a
Løvland	Lēvlann's, -e
Løvlid	Lēvli (nelok.)
Løvlund	Lēvlunn's, -a
Lånke	Lonk'e [..o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

M

Maarud	Morud's, -a [..ō..]
Madsen	Madsen's, -a
Magnus	Mangnus's, -a
Markussen	Markusen's, -a
Marstein	Māštein's, -a [..æi..]
Martinsen	Martinsen's, -a
Marthinsen	Martinsen's, -a
Mathiesen	Matīsen's, -a
Mathisen	Matīsen's, -a
Matningsdal	Matningsdāl's, -e
Mauritzen	Meuricen's, -a [..æu..]
Maurstad	Meušt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Meuštad's, -e [..æu..]
Mauseth	Meuset's, -e [..æu..]
Medbøe	Mēbē (nelok.)
Mehlum	Mēlum's, -a
Mehren	Mēren's, -e
Meisfjord	Meisfjūr's, -a [..æi..]
Meland	Mēlann's, -a
Melby	Melbī (nelok.)/*Melbij's, -a
Mellgren	Mellgrēn's, -e
Melsom	Melsom's, -a [..o..]
Meyer	Meijer's, -e [..æi..e..]

Michelet	Mišelet's, -a
Michelsen	Mikelsen's, -a
Middelthun	Mideltūn's, -a
Mikkelborg	Mikelborg's, -a [..o..]
Mikkelsen	Mikelsen's, -a
Mile	Mil'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Mindrebø	Mindrebē (nelok.)
Mjøen	Mjēen's, -e
Mo	Mū (nelok.)
Moberg	Mūberg's, -a [..ær..]
Moe	Mū (nelok.)
Moen	Mūen's, -e
Mohn	Mūn's, -a
Moland	Mūlann's, -e
Moldestad	Moldest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Moldestad's, -e [..o..]
Molstad	Molst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Molstad's, -e [..o..]
Moltke	Moltk'e [..o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Molvær	Molvēr's, -a [..o..æ:r..]
Monrad	Munrad's, -a
Monsen	Monsen's, -a [..o..]
Moren	Mūren's, -e
Morken	Morken's, -e [..o..]
Mortensen	Mortensen's, -a [..o..]
Motzfeldt	Mucfelt's, -a
Mowinckel	Mūvinkel's, -e
Munch	Munk's, -a
Munthe	Munt'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Murstad	Mušt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Muštag's, -e
Myhr	Mīr's, -a
Myhre	Mīr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Mykle	Mikl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Myklebust	Miklebust's, -a
Myrli	Mīrlī (nelok.)

Myrvoll	Mīrvoll's, -a [..o..]
Mæland	Mēlann's, -e [..æ:..]
Møgedal	Mēgedāl's, -e
Møller	Meller's, -e
Møllerhaug	Mellerheu (nelok.)/*Mellerheug's, -a [..æu..]
Mørk	Merk's, -a

N

Nag	Nāg's, -a
Nansen	Nansen's, -a
Nakkim	Nakim's, -a
Navarsete	Nāvašēt'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Nedgård	Nēdgor's, -a [..ō..]
Nedreaas	Nēdreos's, -a [..ō..]
Nerdrum	Nerdrum's, -a [..ær..]
Nergaard	Nergor's, -a [..ō..]
Nesblom	Nesblom's, -a [..o..]
Nesbø	Nēsbē (nelok.)
Nesch	Neš's, -a
Nesheim	Nēsheim's, -a [..æi..]
Nesjar	Nešar's, -a
Ness	Nes's, -e
Nesse	Nes'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Nessvik	Nesvik's, -a
Newth	Nūt's, -a
Nguyen	Ngien's, -a
Nicolaisen	Nikulaisen's, -a
Nicolaysen	Nikulaisen's, -a
Nielsen	Nilsen's, -a
Nikolaisen	Nikulaisen's, -a
Nilsen	Nilsen's, -a
Nilssen	Nilsen's, -a
Nissen	Nisen's, -e
Nistad	Nist'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Nīstad's, -e
Nodal	Nūdāl's, -e

Nome	Nūm'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Nordahl	Nurdāl's, -e
Nordby	Nūrbī (nelok.)/*Nūrbij's, -a
Nordengen	Nūrengeņ's, -e
Nordhagen	Nūrhāgen's, -e
Nordheim	Nūrheim's, -a [..æi..]
Nordin	Nurdīn's, -a
Nordli	Nūrlī (nelok.)
Nordmo	Nūrmū (nelok.)
Nordraak	Nurdrok's, -a [..o..]
Nordseth	Nūšet's, -a
Nordtun	Nūrtūn's, -a
Normann	Nurmann's, -e
Norum	Nūrum's, -a
Norvik	Nūrvik's, -a
Norvoll	Nūrvoll's, -a [..o..]
Nummedal	Nummedāl's, -e
Nybakk	Nibak's, -a
Nygaardsvold	Nīgošvoll's, -a [..ō..o..]
Nygard	Nīgār's, -a
Nygård	Nīgor's, -a [..ō..]
Nygårdshaug	Nīgošheu (nelok.)/*Nīgošheug's, -a [..ō..æu..]
Nylenna	Nīlenn'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Nyquist	Nīkvist's, -a
Nymo	Nīmū (nelok.)
Nymoen	Nīmūen's, -e
Nyrønning	Nīrenning's, -a
Nysted	Nīsted's, -e
Nystedt	Nīstet's, -e
Nystø	Nīstē (nelok.)
Næsheim	Nēsheim's, -a [..æi..]
Næss	Nes's, -a
Nøkleberg	Nekleberg's, -a [..ær..]
Nøsterud	Nesteru (nelok.)/*Nesterud's, -e

O

Obrestad	Obrest'a [o..] (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Obrestad's, -e [o..]
Obstfelder	Obstfelder's, -e [o..]
Oftedal	Oftedāl's, -e [o..]
Olafsen	Ūlafsen's, -a
Olaisen	Ulaisen's, -a
Olavsson	Ūlavson's, -e [..o..]
Olsen	Ulsen's, -a
Olsson	Ulson's, -e
Olstad	Ulst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Ulstad's, -e
Omholt	Omholts, -a [o..o..]
Onsager	Unsāger's, -e
Onsum	Unsum's, -a
Opseth	Opset's, -e [o..]
Opstad	Opst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Opstad's, -e [o..]
Orderud	Orderu (nelok.)/*Orderud's, -e [o..]
Ording	Ording's, -a [o..]
Orheim	Ūrhein's, -a [..æi..]
Orten	Orten's, -e [o..]
Osberg	Ūsberg's, -a [..ær..]
Osland	Ūslann's, -e
Osmundsen	Osmunnsen's, -a [o..]
Oterholm	Ūterholm's, -a
Ovesen	Ūvesen's, -a

P

Paasche	Posk'e [..ō..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Paulsen	Peulsen's, -a [..æu..]
Paus	Peus's, -a [..æu..]
Paust	Peust's, -a [..æu..]
Pedersen	Pēdešen's, -a
Persson	Pēšon's, -e [..o..]
Peterssen	Pētešen's, -a

Pettersen	Petešen's, -a [..o..]
Petterson	Petešon's, -e
Pihl	Pīl's, -a
Pollen	Pollen's, -e [..o..]
Pollestad	Pollest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Pollestad's, -e [..o..]
Poppe	Pop'e [..o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Preus	Preis's, -a
Prydz	Pric's, -a
Prytz	Pric's, -a
Prøysen	Preisen's, -a

Q

Quale	Kvāl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Quisling	Kvišling's, -a/*Kvisling's, -a
Qvam	Kvam's, -a

R

Raabys	Robī (nelok.) [..ō..]
Ragde	Ragd'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Rahm	Rām's, -a
Raknes	Rāknēs's, -e
Ramslie	Ramsli (nelok.)
Randem	Randem's, -a
Rangul	Rangūl's, -a
Rasch	Rask's, -a
Rasmussen	Rasmusen's, -a
Raudalen	Reundālen's, -e [..æu..]
Ravndal	Ravndāl's, -e
Ree	Rē (nelok.)
Refling	Refling's, -a
Reiersen	Reiešen's, -a
Reierstøl	Reierstēl's, -a
Reigstad	Reigst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Reigstad's, -e [..æi..]

Reikvam	Reikvam's, -a [..æi..]
Rein	Rein's, -a [..æi..]
Reisegg	Reiseg's, -a [..æi..]
Reiss-Andersen	Reiss-Annešens, Reisa-Annesene [..æi..]
Reisvang	Reisvang's, -a [..æi..]
Reitan	Reitan's, -e [..æi..]
Reiten	Reiten's, -e [..æi..]
Rekdal	Rēkdāl's, -e
Revold	Rēvoll's, -a [..o..]
Rem	Rem's, -a
Reme	Rēm'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Remlov	Remlov's, -a [..o..]
Remvik	Remvīk's, -a
Renberg	Rēnberg's, -a [..ær..]
Reve	Rēv'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Riddervold	Ridervoll's, -a [..o..]
Rieber-Mohn	Ribers-Mūns, Ribere-Mūna
Riefling	Rifling's, -a
Riis	Rīs's, -a
Riise	Ringdāl's, -e
Ringom	Ringom's, -a [..o..]
Ringstad	Ringst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Ringstad's, -e
Risa	Rīs'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Risan	Rīsan's, -a
Rise	Rīs'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Ritterberg	Riterberg's, -a [..ær..]
Rokkan	Rokan's, -e [..o..]
Rolfsen	Rolfsen's, -a [..o..]
Roll	Roll's, -a [..o..]
Rolnes	Rolnēs's, -e [..o..]
Rose	Rūs'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Rostrup	Rostrup's, -a [..o..]
Rotevatn	Rūtevatn's, -a
Rotmo	Rūtmū (nelok.)

Rottem	Rotem's, -a [...o..]
Rudi	Rūdi (nelok.)
Rudihagen	Rūdihāgen's, -e
Ruge	Rūg'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Rugland	Rūglann's, -e
Rugtvedt	Rūgtvet's, -a
Rui	Rūi (nelok.)
Rustad	Rust'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Rustad's, -e
Ruud	Rūd's, -a
Ryan	Rīan's, -e
Rye	Rī'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Ryen	Rīen's, -e
Rygg	Rīg's, -a
Ryggen	Rīgen's, -e
Rygh	Rīg's, -a
Rypdal	Rīpdāl's, -e
Røang	Rēang's, -a
Rød	Rēd's, -a
Røed	Rēd's, -a
Røisland	Reislann's, -e
Røkke	Rek'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Rønbeck	Renbek's, -a
Rønning	Renning's, -a
Røsbak	Resbak's, -a
Røsjorde	Resjūr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Røssland	Reslann's, -e
Røtvei	Retveij's, -a [...æi..]
Røynesdal	Reinesdāl's, -e

S

Sahl	Sāl's, -a
Salomonsen	Sālomonsen's, -a [...o...o..]
Salvesen	Salvesen's, -a
Samuelsen	Sāmuelsen's, -a
Sand	Sann's, -a

Sandal	Sandāl's, -e
Sandberg	Sannberg's, -a [..ær..]
Sande	Sand'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sandel	Sandel's, -e
Sandemo	Sandemū (nelok.)
Sandemose	Sandemūs'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sandvik	Sannvīk's, -a
Sandvold	Sannvoll's, -a [..o..]
Sanner	Sanner's, -e
Sannum	Sannum's, -a
Sars	Sārs's, -a
Saunes	Seunēs's, -e [..æu..]
Schanke	Skank'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Scott	Skot's, -a [..o..]
Schau	Skeu [..æu] (nelok.)
Scheen	Šēn's, -a
Schei	Šeij's, -a [..æi..]
Schjerven	Šerven's, -e [..ær..]
Schiøtz	Šec's, -a
Schjelderup	Šelderup's, -a
Schjøtt	Šet's, -a
Schouen	Skeuen's, e [..æu..]
Schullerud	Skulleru (nelok.)/*Skullerud's, -a
Schweigaard	Šveigor's, -a [..æi.. ō..]
Schøyen	Skeien's, -e
Seierstad	Seiješt'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Seijerstad's, -e [..æi..]
Seim	Seim's, -a [..æi..]
Seip	Seip's, -a [..æi..]
Sejersted	Sejersted's, -a [..æj..]
Selmer	Selmer's, -e
Semb	Semb's, -a
Sevland	Sevlann's, -e
Simensen	Simensen's, -a
Simonsen	Simonsen's, -a [..o..]

Sinding	Sinding's, -a
Singsaas	Singsos's, -a [..ō..]
Sitter	Siter's, -e
Sivertsen	Sīvertsen's, -a
Sivle	Sivl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sjaastad	Šost'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Šostad's, -e [..ō..]
Sjur	Šūr's, -a
Sjøli	Šēli (nelok.)
Skaaden	Skoden's, -e [..ō..]
Skaaheim	Skoheim's, -a [..ō..æi..]
Skagen	Skāgen's, -e
Skagestad	Skāgest'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Skāgestad's, -e
Skappel	Skapel's, -e
Skarbøvik	Skarbevīk's, -a
Skard	Skār's, -a
Skarheim	Skārheim's, -a [..æi..]
Skari	Skāri (nelok.)
Skaset	Skāset's, -e
Skaug	Skeug's, -a [..æu..]
Skiaker	Šiāker's, -e
Skjelbred	Šelbred's, -a
Skjevesland	Šēveslann's, -e
Skjønsberg	Šensberg's, -a [..ær..]
Skogholt	Skūgholt's, -a [..o..]
Skoghøy	Skūgheijs, -a
Skoglund	Skūglunn's, -a
Skomsvoll	Skumsvoll's, -a [..o..o..]
Skovholt	Skovholt's, -a [..o..o..]
Skram	Skram's, -a
Skredsvig	Skredsvīg's, -a
Slaattelid	Šloteli (nelok.)
Slaatto	Šlotū [..o..] (nelok.)
Sleveland	Šlēvelann's, -e

Slungård	Šlungor's, -a [..ō..]
Smedsvig	Smēdsvīg's, -a
Smith	Smit's, -e
Småge	Smog'e [..ō..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sohlberg	Sūlberg's, -a [..ær..]
Solbakhen	Sūlbaken's, -e
Solberg	Sūlberg's, -a [..ær..]
Solheim	Sūlheim's, -a [..æi..]
Solholm	Sūlholm's, -a [..o..]
Sollie	Sullī (nelok.)
Sollien	Sullien's, -e
Solskjær	Sūlšēr's, -a [..æ:r..]
Solstad	Sūlst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Sūlstad's, -e
Solum	Sūlum's, -a
Sommerfeldt	Sommerfelt's, -a [..o..]
Sparre	Sparr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sponheim	Spūnheim's, -a [..æi..]
Staalesen	Stolesen's, -a [..ō..]
Stabel	Stābel's, -e
Staff	Staf's, -a
Stang	Stang's, -a
Stange	Stang'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Starrfelt	Starrfelt's, -a
Steen	Stēn's, -a
Steensnæs	Stēnsnēs's, -e
Steinholt	Steinholt's, -a [..æi..]
Steinsbu	Steinsbū [..æi..] (nelok.)
Steinsvik	Steinsvik's, -a [..æi..]
Stene	Stēn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Stensaker	Stēnsāker's, -e
Sterri	Sterri (nelok.) [..ær..]
Stien	Stīen's, -e
Stigen	Stīgen's, -e
Stokke	Stok'e [..o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Stoltenberg	Stoltenberg's, -a [..o..ær..]

Storeide	Stūreid'e [..æi..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Storhaug	Stūrheu (nelok.)/*Stūrheug's, -a [..æu..]
Storm	Storm's, -a [..o..]
Stormoen	Stūrmūen's, -e
Storstein	Stūštein's, -a [..æi..]
Strand	Strann's, -e
Strandvold	Strannvoll's, -a [..o..]
Strøm	Strem's, -a
Strømme	Stremm'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Strømdahl	Stremdāl's, -e
Strømgren	Stremgrēn's, -a
Strønen	Strēnen's, -e
Stråtveit	Strötveit's, -a [..ō..æi..]
Stub(b)haug	Stubheu (nelok.)/*Stubheug's, -a [..æu..]
Stuksrud	Stuksru (nelok.)/*Stuksrud's, -a
Støre	Stēr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Stålsett	Stolset's, -e [..ō..]
Sulland	Sullann's, -e
Sund	Sunn's, -a
Sunde	Sund'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sundfjord	Sunnfjür's, -a
Sundt	Sunt's, -a
Sunne	Sunn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sveaas	Svēos's, -a [..ō..]
Sveen	Svēn's, -a
Svegården	Svēgoren's, -e [..ō..]
Svendsen	Svensen's, -a
Svensson	Svenson's, -e [..o..]
Sverdrup	Sverdrup's, -a [..ær..]
Swanstrøm	Svānstrem's, -a
Sydnæs	Sīdnēs's, -e
Syse	Sīs'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Syversen	Sīvešen's, -a
Sæle	Sēl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sæter	Sēter's, -e

Sæterbakken	Sēterbaken's, -e
Sæther	Sēter's, -e
Sætre	Sētr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Sæverud	Sēveru (nelok.)/*Sēverud's, -a
Søbstad	Sebst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/*Sebstad's, -e
Søderlind	Sēderlinn's, -a
Søiland	Seilann's, -e
Søndrål	Sendrol's, -a [..ō..]
Sørbye	Sērbī (nelok.)/*Sērbij's, -a
Sørbø(e)	Sērbē (nelok.)
Sørebø	Sērebē (nelok.)
Sørensen	Sērensen's, -a
Sørheim	Sērheim's, -a
Sørfonn	Sērfonn's, -a [..o..]
Sørli	Sērli (nelok.)
Sørum	Sērum's, -a
Sørvik	Sērvīk's, -a
Søviksnes	Sēvīksnēs's, -a

T

Takvam	Tākvam's, -a
Tandberg	Tannberg's, -a [..ær..]
Tande	Tand'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Tangen	Tangen's, -e
Tangnæs	Tangnēs's, -e
Tanum	Tānum's, -a
Tariq	Tarik's, -a
Teigland	Teiglann's, -e [..æi..]
Tellefsen	Tellefsen's, -a
Thaulow	Teulov's, -a [..æu..o..]
Thiiis	Tīs's, -a
Thomassen	Tomasen's, -a [..o..]
Thommessen	Tommesen's, -a[..o..]
Thon	Tūn's, -a
Thorbjørnson	Turbjērnson's, -a

Thoresen	Tūresen's, -a
Thorsen	Tūšen's, -a
Thorud	Tūru (nelok.)/*Tūrud's, -e
Thrane	Trān'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Thune	Tūn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Thygesen	Tīgesen's, -a
Tidemand	Tīdemann's, -e
Tingelstad	Tingelst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -em)/ *Tingelstad's, -e
Tjessem	Hjesem's, -a
Tjomsland	Hjumslann's, -e
Tjugum	Hjūgum's, -a
Tollerud	Tolleru (nelok.)/*Tollerud's, -a [..o..]
Tornås	Tūrnos's, -a [..ō..]
Torp	Torp's, -a [..o..]
Tordenskiold	Turdenšoll's, -a [..o..]
Torgersen	Torgešen's, -a [..o..]
Torkelsen	Torkelsen's, -a [..o..]
Torvlund	Torvlunn's, -a [..o..]
Traa	Tro (nelok.) [..ō]
Tranmæl	Trānmēl's, -a
Treholt	Trēholt's, -a [..o..]
Trohaug	Trūheu (nelok.)/*Trūheug's, -a [..æu..]
Tronvoll	Trūnvoll's, -a [..o..]
Tschudi	Čūdi (nelok.)
Tufte	Tuft'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Tullin	Tullin's, -a
Tusvik	Tusvīk's, -a
Tuverud	Tūveru (nelok.)/*Tūverud's, -a
Tvedt	Tvet's, -a
Tveit	Tveit's, -a [..æi..]
Tveiten	Tveiten's, -e
Tynning	Tinning's, -a
Tømmerås	Temmeros's, -a [..ō..]
Tønne	Tenn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Tønnesen	Tennesen's, -a
Tøraasen	Terosen's, -a [..ō..]
Tånevik	Tonevik's, -a [..ō..]

U

Ueland	Uelann's, -e
Ullmann	Ullmann's, -e
Ulltveit	Ulltveit's, -a [..æi..]
Ulven	Ulven's, -e
Ulvin	Ulvin's, -a
Undset	Unnset's, -e
Uppdal	Updäl's, -e
Urbye	Ūrbī (nelok.)
Utgård	Ūtgor's, -a [..ō..]
Utne	Utn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Utsi	Utsi (nelok.)

V

Vaa	Vo [..ō] (nelok.)
Vaage	Vog'e [..ō..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Vabø	Vābē (nelok.)
Vaksdal	Vaksdäl's, -e
Valen	Vālen's, -e
Valla	Vall'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)
Valle	Vall'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Varner	Vārner's, -e
Varvin	Varvin's, -a
Vatne	Vatn'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Vatle	Vatl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Vefling	Vefling's, -a
Vesaas	Vēsos's, -a [..ō..]
Vestly	Vestli (nelok.)
Vibe	Vīb'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Vigeland	Vīgelann's, -e
Vigen	Vīgen's, -e

Vihovde	Vihovd'e [..o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Vik	Vik's, -a
Vinje	Vinj'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Vogt	Fogt's, -a [..o..]
Vold	Voll's, -a [..o..]
Voldbakken	Vollbaken's, -e [..o..]
Voldsæter	Vollséter's, -e [..o..]
Vollebæk	Vollebek's, -a [..o..]
von Hanno	fon Hannu [..o..] (nelok.)
von der Lippe	fon der Lip'e [..o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Vågen	Vogen's, -e [..ō..]
Vålbekken	Volbekken's, -e [..ō..]
Våpenstad	Vopenst'a (dat. siev. dz. -ai, vīr. dz. -am)/ *Vopenstad's, -e [..ō..]

W

Waage	Vog'e [..ō..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Waaler	Voler's, -e [..ō..]
Wagle	Vagl'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Waitz	Vaic's, -a
Wassmo	Vasmū (nelok.)
Watzinger	Vacinger's, -e
Wedel	Vēdel's, -e
Weidemann	Veidemann's, -e [..æi..]
Welhaven	Velhāven's, -e
Wendt	Vent's, -a
Wennerød	Vennerēd's, -a
Werenskiold	Vērenšoll's, -a [..æ:r..o..]
Wergeland	Vergelann's, -e
Wessel	Vesel's, -e
Wesseltoft	Veseltoft's, -a
Westberg	Vestberg's, -a [..ær..]
Westby	Vestbi/*Vestbij's, -a
Wettre	Vetr'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Wichstrøm	Vikstrem's, -a

Widerberg	Viderberg's, -a [..ær..]
Widerøe	Viderē (nelok.)
Width	Vit's, -a
With	Vit's, -a
Wiese	Vis'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Wiik	Vik's, -a
Wikborg	Vikborg's, -a [...o..]
Wildenvey	Vildenveij's, -a [...æi..]
Wilhelmsen	Vilhelmsen's, -a
Willock	Villok's, -a [...o..]
Wimmer	Vimmer's, -e
Winge	Ving'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Winsnes	Vinsnēs's, -e
Winterhus	Vinterhūs's, -a
Wislöff	Vislef's, -a
Woje	Voj'e [...o..] (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)
Wolf	Volf's, -a [...o..]
Wormnes	Vormnēs's, -a [...o..]
Woxen	Voksen's, -a [...o..]
Woxholt	Voksholt's, -a [...o..o..]
Wyller	Viller's, -e
Wærnes	Vērnēs's, -e [...æ:r..]

Y

Young	Jong's, -a
Yri	Īri (nelok.)
Yssen	Isen's, -a
Ystaas	Istos's, -a [...ō..]
Ytterhorn	Iterhūrn's, -a
Yttri	Itri (nelok.)

Z

Zachariassen	Sakariassen's, -a
Zakariassen	Sakariassen's, -a
Zapffe	Sapf'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Zetlitz	Setlits's, -a
Zwilgmeyer	Svilgmeijer's, -e [..æi..]

Ø

Øby	Ēbī (nelok.)/*Ēbij's, -a
Ødegård	Ēdegor's, -a [..ō..]
Øen	Ēen's, -e
Øglænd	Eglend's, -a
Øiern	Eiern's, -a
Økland	Eklann's, -e
Ørjasæter	Erjasēter's, -e
Ørstavik	Eštavik's, -a
Østberg	Estberg's, -a [..ær..]
Østbye	Estbī (nelok.)
Østerberg	Esterberg's, -a [..ær..]
Østerås	Esteros's, -a [..ō..]
Østvold	Estvoll's, -a [..o..]
Øveraa	Ēveros's, -a [..ō..]
Øverland	Ēverlann's, -e
Øverås	Ēveros's, -a [..ō..]
Øyangen	Eiangen's, -e
Øye	Eij'e (dat. siev. dz. -ei, vīr. dz. -em)

Å

Ås	Os's, -a [ō..]
Åsdam	Osdam's, -a [ō..]

8. Latviešu un norvēģu burtu vai burtkopu iespējamās atbilstīmes

Šī tabula ir domāta, lai varētu atrast atveidoto vārdu iespējamo oriģinālrakstību, ja atveidotājs nav norādījis oriģinālrakstību iekavās. Tabulā arī ir iekļauti daži bieži lietoti klūdainie atveidojumi. Tie ir norādīti ar zvaigznīti priekšā.

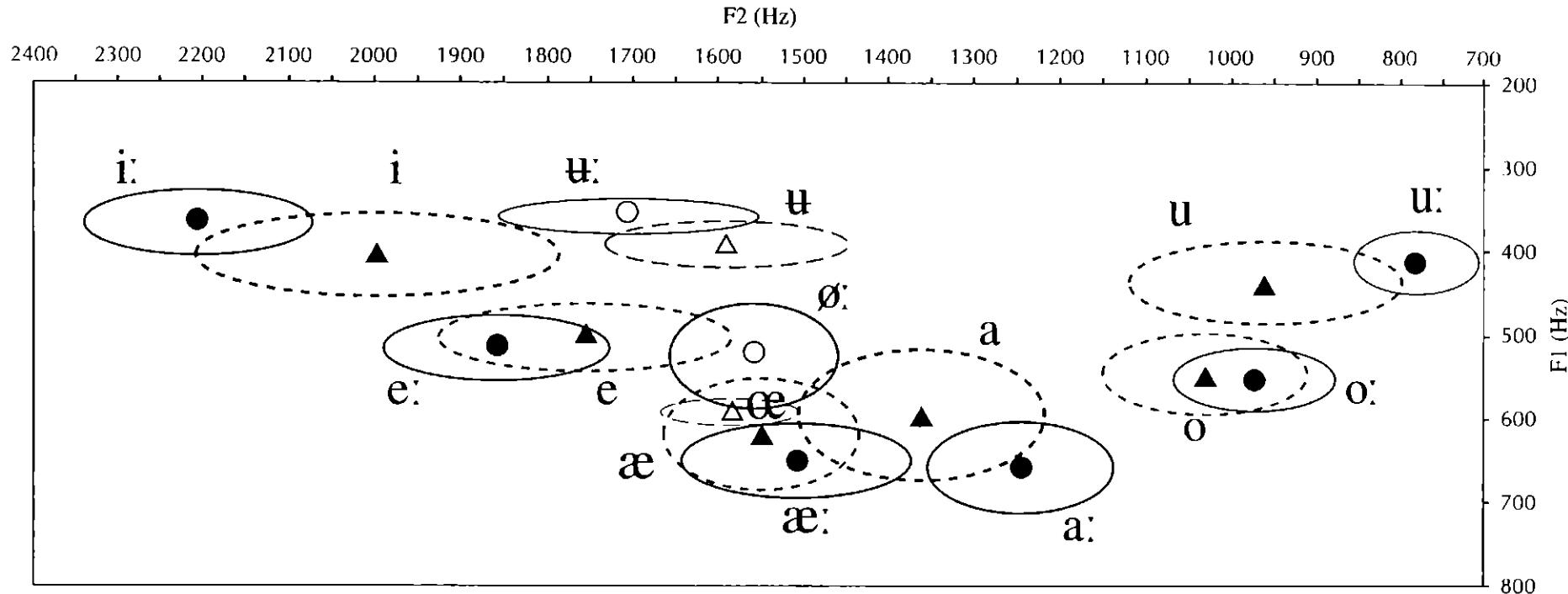
Latv. grafē- mas	Norvēgu grafēmiskā atbilsme	Latviešu atveidojumi	Norvēgu vārds origiņālrakstībā
a	1. a	Vangs	Vang <i>uzv</i>
	2. ad	Hašta	Harstad <i>kom</i>
	3. æ	*Svolvara (pareizi: Svolvēra)	Svolvær <i>kom</i>
ā	1. a	Velhāvens	Welhaven <i>uzv</i>
	2. aa	*Āsens (pareizi: Osens)	Aasen <i>uzv</i>
	3. ah	Dāls	Dahl <i>uzv</i>
ae	æ	*Saebo (pareizi: Sēbē)	Sæbø <i>viensēta</i>
b	1. b	Bergena	Bergen <i>kom</i>
	2. bb	Stabušdālene	Stabbursdalén <i>n. p.</i>
c	1. c	*Cecilija (pareizi: Sesilije)	Cecilie <i>v</i>
	2. ts	Berncens	Berntsen <i>uzv</i>
	3. tz	Prics	Prytz <i>uzv</i>
č	1. kj	*Čersti (pareizi: Hjersti)	Kjersti <i>v</i>
	2. tj	*Čeme (pareizi: Hjeme)	Tjøme <i>kom</i>
d	1. d	Dīna	Dina <i>v</i>
	2. dd	Eda	Edda <i>v</i>
dž	j	*Džonnijs (pareizi: Jonnijs)	Johnny <i>v</i>
e	1. e	Else	Else <i>v</i>
	2. æ	Tisvera	Tysvær <i>kom</i>
	3. ø	Erjans	Ørjan <i>v</i>
	4. a (pirms u)	Heugens	Haugen <i>uzv</i>
	5. ee	Stēns	Steen <i>uzv</i>
	6. øe	Mitbē	Midtbøe <i>uzv</i>
ē	1. e	Ēnebaka	Enebakk <i>kom</i>
	2. æ	Bēruma	Bærum <i>kom</i>
	3. ø	Hēnefosa	Hønefoss <i>kom</i>
f	1. f	Fredriks	Fredrik <i>v</i>
	2. ff	Stefens	Steffen <i>v</i>

Latv. grafē- mas	Norvēgu grafēmiskā atbilsme	Latviešu atveidojumi	Norvēgu vārds oriģinalrakstibā
f	3. ph	Filips	Philip <i>v</i>
g	1. g	Bēge	Bøge <i>uzv</i>
	2. gg	Hegs	Hegg <i>uzv</i>
	3. gh	Krogs	Krogh <i>uzv</i>
g̊	g	*Bergene (pareizi: Bergena)	Bergen <i>kom</i>
h	1. h	Heugens	Haugen <i>uzv</i>
	2. k	Hjellanns	Kjelland <i>uzv</i>
hj	k	Hjirhjebē	Kyrkjebø <i>uzv</i>
i	1. i	Ibsens	Ibsen <i>uzv</i>
	2. y	Biglanne	Bygland <i>kom</i>
	3. ie	Grigs	Grieg <i>uzv</i>
ī	1. i	Risēra	Risør <i>kom</i>
	2. y	Firesdāle	Fyresdal <i>kom</i>
	3. ih	Pils	Pihl <i>uzv</i>
	4. ii	Frīss	Friis <i>uzv</i>
	5. ie	Lī	Lie <i>uzv</i>
j	1. j	Jenss	Jens <i>v</i>
	2. g	Jeilu	Geilo <i>kom</i>
	3. gj	Jēvīka	Gjøvik <i>kom</i>
	4. hj	Jalmars	Hjalmar <i>v</i>
	5. lj	Jābrū	Ljabru <i>pd</i>
k	1. k	Kamilla	Kamilla <i>v</i>
	2. kk	Ķnebaka	Enebakk <i>kom</i>
	3. ch	Munks	Munch <i>uzv</i>
	4. kj	*Kirkebū (pareizi: Hjirhjebē)	Kyrkjebø <i>uzv</i>
	5. c	Kamilla	Camilla <i>v</i>
	6. ck	Jannike	Jannicke <i>v</i>
	7. cc	Rebeka	Rebecca <i>v</i>
	8. q	Kvišlings	Quisling <i>uzv</i>

Latv. grafē- mas	Norvēgu grafēmiskā atbilsme	Latviešu atveidojumi	Norvēgu vārds oriģinālrakstībā
ks	x	Aksels	Axel <i>v</i>
k	k, kj	*Kirkebē (pareizi: Hjirhjebē)	Kyrkjebø <i>uzv</i>
l	l	Larvīka	Larvik <i>kom</i>
ll	1. ll	Eidsvolla	Eidsvoll <i>kom</i>
	2. ld	Volls	Vold <i>uzv</i>
l̄		—	—
m	m	Mēlhūsa	Melhus <i>kom</i>
mm	1. mm	Drammene	Drammen <i>kom</i>
	2. m	Nūštremma	Nordstrøm <i>uzv</i>
n	1. n	Nīna	Nina <i>v</i>
	2. nd	Tronheima	Trondheim <i>kom</i>
nn	1. nn	Anne	Anne <i>v</i>
	2. nd	Bunnevīks	Bondevik <i>uzv</i>
ng	1. ng	Vangs	Vang <i>uzv</i>
	2. g	Mangne	Magne <i>v</i>
ñ	—	—	—
o	1. o	Oslo	Oslo <i>kom</i>
	2. å	Njola	Njål <i>v</i>
	3. ø	*Averoja (pareizi: Åvereja)	Averøy <i>s</i>
	4. aa	Osens	Aasen <i>uzv</i>
p	1. p	Pošangere	Porsanger <i>kom</i>
	2. pp	Klepa	Klepp <i>kom</i>
r	1. r	Rēna	Rena <i>kom</i>
	2. rd	Eidfjūra	Eidfjord <i>kom</i>
	4. hr	Rūars	Hroar <i>v</i>
s	1. s	Sannēse	Sandnes <i>kom</i>
	2. ss	Hēnefosa	Hønefoss <i>kom</i>
	3. c	Sesīlije	Cecilie <i>v</i>
	4. z	Sakariass	Zacharias <i>v</i>

Latv. grafē- mas	Norvēģu grafēmiskā atbilsme	Latviešu atveidojumi	Norvēģu vārds originālrakstibā
š	1. sj	Šūrs	Sjur <i>v</i>
	2. s	Vešlemei	Veslemøy <i>v</i>
	3. sk	Šī	Ski <i>kom</i>
	4. skj	Šoka	Skjåk <i>kom</i>
	5. rs	Annešs	Anders <i>v</i>
š	6. ch	Šarlote	Charlotte <i>v</i>
	7. sch	Šveigors	Schweigaard <i>uzv</i>
	8. kj	*Šells (pareizi: Hjells)	Kjell <i>v</i>
t	1. t	Tronheima	Trondheim <i>kom</i>
	2. tt	Etešta	Etterstad <i>pd</i>
	3. dt	Fritjofs	Fridtjof <i>v</i>
	4. th	Orsēters	Aarsæther <i>uzv</i>
u	1. u	Arturs	Arthur <i>v</i>
	2. o	Karulīne	Karoline <i>v</i>
ū	1. u	Tūva	Tuva <i>v</i>
	2. o	Gūla	Gol <i>kom</i>
	3. uu	Brūns	Bruun <i>uzv</i>
	4. uh	Jūls	Juhl <i>uzv</i>
	5. oe	Lū	Loe <i>uzv</i>
v	1. v	Vinje	Vinje <i>kom</i>
	2. hv	Vasere	Hvasser <i>kom</i>
	3. v	Kvišlings	Quisling <i>uzv</i>
	4. w	Velhāvens	Welhaven <i>uzv</i>
z	1. s	*Zelma (pareizi: Selma)	Selma <i>v</i>
	2. z	*Zvilgmeiers (pareizi: Svilgmeiers)	Zwigmeyer <i>uzv</i>
ž	j	*Žans (pareizi: Šans)	Jean <i>v</i>

Patskaņu zonas akustiskajā F2/F1 plaknē, balstoties uz VSV un SN

Latviešu valodas patskaņu zonu centrus veido vidējās statistiskās vērtības, kas attēlotas ar melniem pildītiem simboliem (gariem patskaņiem aplīši, īsiem trīsstūri), bet pašas zonas – ar elipsēm (tās apprēķinātas, nemot vērā standartnovirzes). Tādā pašā veidā ar nepildītiem simboliem apzīmēti norvēgu patskaņi, par kuru atveidi latviešu valodā varētu būt domstarpības. Zonu centri apzīmēti ar nepildītiem aplīšiem un trīsstūriem, bet zonas – ar elipsēm. Dati par latviešu valodas patskaņiem balstās uz LU lektora Jura Grigorjeva pētījumiem.

9. Izmantotā literatūra

Izpētes materiāls

Bormans K. Geogrāfija, III. Āreiropas zemes un Eiropa. R.: Valtera un Rapas akc. sab. izdevums, 1924.

Burkovska-Jakobsena I. Vai ir vajadzīgi Miss konkursi? // "Rīgas Laiks" 2000. janvāris, 7.–8. lpp.

Ceplītis L., Miķelsone A., Porīte T., Raģe S. Geogrāfiskie nosaukumi // Latviešu valodas pareizrakstības un pareizrunas vārdnīca. R.: "Avots", 1995., 892.–942. lpp.

Druva-Druvaskalne I. Ziemeļvalstis. Lasāmā grāmata ģeogrāfijā. R.: Jāņa sēta, 1996.

Fortuna travel. Norvēģija 10 dienās. Reklāmas skrejlapa. Rīga: 1998.

Gavars V. Pusnakts saule. Ceļojums uz Zviedriju, Norvēģiju un Somiju 1939. g. Rīga: 1998. [uzrakstīta 1939. gadā].

Jansons A. Fjordu pērle – Olesuna // "Aija", 1998., nr. 14., 33. lpp.

Kalnačs B. Tradīcijas un novatorisms Mārtiņa Zīverta drāmas struktūrā. Rīga: 1998.

Laikraksts "Diena", raksti laikposmā 1998.–2000.

Latvijas padomju enciklopēdija. 7. sējums *Mons-Plato*. R.: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1986.

Mortukāne A. Henriks Vergelands // "Karogs", 1993., nr. 6., 252.–253. lpp.

Norvēģijas Karalistes ārlietu ministrija. Šī ir Norvēģija. Informācijas materiāls. Oslo: 1994. decembris.

Planēta. Enciklopēdija. R.: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1988.

Stepiņš L. Latviešu un norvēģu literārie sakari. Rīga: nepublicēts darbs, 1987

Strautiņš R. Atpūtas un ceļojumu centrs IMPRO aicina // Ceļotprieks. Rīga, 2000., nr. 1/2, 63.–64. lpp.

Zeile P. Zem ziemeļu zvaigznēm. R.: "Liesma", 1969., 84.–125. lpp.

Ziemeļu Ministru Padome. Newsletter. Kopenhāgena, 1999. decembris nr. 6.

Teorētiskā literatūra

- Baldunčiks J. Par angļu īpašvārdiem // LVKJ 25. laidiens. R.: "Avots", 1989., 139.–143. lpp.
- Balode I. Zviedru īpašvārdu atveide latviešu valodā: problēmas un risinājumi. R.: Nepublicēts raksts [sk. arī šajā grāmatā].
- Berulfsen, B. Norsk uttaleordbok. Oslo: H. Aschehoug & Co (W Nygaard), 1969.
- Blese E. Norādījumi latviešu pareizrakstībā. R.: Pedagoģisko rakstu apgādniecība, 1941.
- Blinkena A. Citvalodu nosaukumu un apzīmējumu lietošanas problēmas latviešu valodā // LVKJ 10. laidiens. R.: "Liesma", 1974., 175.–194. lpp.
- CAPLEX (enciklopēdija). – Oslo: Cappelen, 1990.
- Ceplītis L., Mikelsone A., Porīte T., Raģe S. Ģeogrāfiskie nosaukumi // Latviešu valodas pareizrakstības un pareizrunas vārdnīca. R.: "Avots" 1995., 892.–942. lpp.
- Dannemarks Nilss. Norvēgu valodas gramatika. R.: "Apgāds Norden", 1995.
- Elsberga S. Zviedru īpašvārdu atveide latviešu valodā // LVKJ 21. laidiens. R.: "Avots", 1985., 100.–115. lpp.
- Endresen, R. T., Simonsen, H. G., Sveen, A. Innføring i lingvistikk. Oslo: Universitetsforlaget, 1996.
- J. Endzelīna referāts 1953. gada 25. IV valodniecības jautājumiem veltitajā apvienotajā konferencē Rīgā // Darbu izlase, III₂. R.: "Zinātne", 1980., 466.–474. lpp.
- Freimane I. Valodas kultūra teorētiskā skatījumā. R.: "Zvaigzne", 1993.
- Grigorjevs J. Latviešu valodas patskaņu akustisko ideālformu noteikšana // Linguistica Lettica 3. R.: LU Latviešu valodas institūts, 1998., 163.–180. lpp.
- Hele Norges leksikon. Bind 1–15. Oslo: Hjemmets bokforlag, 1996.
- Helleland, B. Adresser og stadnamn. Del 2. Stadnamn i offentleg og privat bruk. Oslo: Kommuneforlaget, 1993.
- Kruken, K. og Stemshaug, O. Norsk personnamnleksikon. 2. utgåva. Oslo: Det Norske Samlaget. 1995.

- Laua A. Latviešu literārās valodas fonētika. R.: "Zvaigzne ABC" 1997
- Mathiassen, T. A Short Grammar of Latvian. Columbus: Slavica Publishers, INC, 1997
- Minifacts about Norway 2001. Oslo: Utenriksdepartamentet, 2001.
- Muižniece L. Latviešu literārās valodas fonētika. R.: "Rasa ABC", 2002.
- Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, I. Igaunu valodas īpašvārdi / Sast. S. Raģe. R.: "Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība", 1960.
- Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, III. Vācu valodas īpašvārdi / Sast. L. Ceplītis. R.: "Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība" 1960.
- Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā, X. Somu valodas īpašvārdi / Sast. S. Raģe. R.: "Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas izdevniecība" 1963.
- Ouren, J. Navn på æ, ø og å på vei ut? <http://www.ssb.no/vis/navn/art-2001-11-06-01.html>, 2001. 06. 11.
- Pērs un Solveiga. Henrika Ibsena motīvs latviešu dzejā. R.: "Zvaigzne ABC", 1996.
- Reformatskis A. Ievads valodniecībā. R.: "Zvaigzne" 1975.
- Sandnes, J. og Stemshaug, O. Norsk stadnamnleksikon. 4. utgåva. Oslo: Det Norske Samlaget, 1997
- Siliņš K. Latviešu personvārdu vārdnīca. R.: "Zinātne" 1990.
- Statistisk Sentralbyrå. 2000. <http://www.ssb.no/navn/>
- Svešvārdu vārdnīca / Red. D. Guļevska. R.: "Apgāds Norden", 1996.
- Torp, A. og Vikør, Lars S. Hovuddrag, norsk språkhistorie. 2. utgåve. Oslo: Ad Notam Gyldendal AS, 1993.
- Trosterud, Trond. Genustilordning i norsk er regelstyrt // Norsk lingvistisk tidsskrift Årgang 19, 2001, Hefte 1. Oslo: Novus forlag, 2001. s. 29–58.
- Ungāru īpašvārdu pareizrakstība un pareizruna latviešu valodā / Sast. E. Sakse, zin. kons. G. Mārtone. R.: "Zinātne", 1998.
- Utne, I. Nye navnekulturer i landet // Norsk læraren. Oslo: 2001., nr. 5, s. 48–53.
- Vanvik, A. Norsk fonetikk. Lydlæren i standard østnorsk supplert med materiale fra dialektene. Oslo: Fonetisk institutt, Universitetet i Oslo, 1979.

Laikam ritot, daudzi vietvārdi ir ļoti mainījuši savu ārējo formu, un sākotnējās vārda sastāvdaļas ne vienmēr ir viegli atpazīt, piemēram, vietvārdā *Askim*, kas veidots no *ask* ‘osis’ un *bem* ‘mājoklis’.

Zviedrijas ziemeļos izsenis dzīvo somugru tauta sāmi, tādēļ šeit ir izplatīti sāmu valodas vietvārdi *Jokkmokk*, *Kebnekaise*, *Kiruna*, *Saltoluokta*.

Zviedrijas teritorija vēsturiski ir dalīta novados (*landskap*). Šo iedalījumu varētu salīdzināt ar Latvijas novadiem Kurzemi, Vidzemi, Latgali un Zemgali. Pavisain Zviedrijā ir 25 novadi. Valsts pārvaldes iedalījuma vienība Zviedrijā ir lēne (*län*). Lēnēm atbilst Latvijas rajoni. Zviedrijā ir 24 lēnes, un katrā ir centra pilsēta (*residensstad*), taču pilsēta kā administratīvā iedalījuma vienība šajā valstī vairs nepastāv. Zviedrijas administratīvā iedalījuma pamats ir 227 komūnas (*kommuner*). Teritoriāli tās ne vienmēr atbilst pilsētas, ciemata vai citu apdzīvotu vietu jēdzienam. Vīsbī (*Visbija), piemēram, ir Gotlandes lēnes centra pilsēta, bet vienlaicīgi tā ietilpst Gotlandes komūnā, kas apvieno visu salu. (Plašākam lietojumam ir iespējams izvēlēties ar <*> apzīmētos variantus, bet juridiskiem mērikiem – variantus bez zvaigznītes.)

1.2. Personvārdi

Jau senie rūnakmeņi, sākot ar 5. gadsimtu, sniedz liecību par vārdiem, kādus saviem bērniem devuši zviedru senči. Pēc rūnakmeņu izpētes Zviedrijas vidienē ir secināts, ka 11. gadsimtā tur bija sastopami daudzi šodien iecienīti vīriešu vārdi kā, piemēram, *Sven*, *Biørn*, *Gunnar*, *Ingvar*, *Karl* un sieviešu vārdi *Inga*, *Asa*, *Ingeridh*.

Jauni vārdi Zviedrijā ienāca līdz ar kristietību. Sākotnēji tos izvēlējās priesteri, dižciltīgie un augstākas kārtas ļaudis. Pirmie te zināmie kristiešu vārdi ir *Johan*, *Davidh*, *Nikulas* (no grieķu val. *Nikolaos*), *Bændikta* (no latīnu val. *Benedicta*) un *Maria*. Jēzus mātes Marijas vārds viduslaikos Zviedrijā vēl bija reti sastopams un iecienītāks kļuva tikai pēc reforācijas, toties Marijas mātes vārds *Anna* bija plaši sastopams, sākot jau ar 13. gadsimtu.

Vēlajos viduslaikos Zviedrijā uz dzīvi apmetās daudzi iecelotāji no Vācijas, tāpēc 13. un 14. gadsimtā jaunus vārdus pārņēma no lejasvācu valodas. Arī tos biežāk izvēlējās pilsētnieki un dižciltīgie, piemēram,

sieviešu vārdus *Gertrud, Valborg, Ida, Greta* un vīriešu vārdus *Valter, Vilhelm, Herman, Albert, Hans*. No Bībeles vai klasiskajām valodām nākušo vārdu skaitu tolaik papildināja *Jacobus, Andreas, Mikael, Kristina, Katarina, Margareta*. Laika gaitā daudzi no tiem pārveidojās un ieguva mūsdienām raksturīgo ziemeļniecisko skanējumu. Tā romiešu mocekļa vārds *Laurentius* 16. gadsimtā pārtapa vārdā *Lars*, no *Kristina* izveidojās *Kerstin*, arī *Stina*. Dažādos laikos līdzīgi noticis arī ar *Elisabet, Magdalena, Petrus, Andreas, Mathias*, kas saīsinot vai pārveidojot kļuvuši par *Lisa, Malin, Per, Anders, Mats*.

16. un 17. gadsimtā zviedru vārdu krājumu papildināja augšvācu cilmes vārdi – *Lennart, Eberhard, Gotthard*, sieviešu vārds *Hildegard*.

18. gadsimtā Eiropā, arī Zviedrijā, bija vērojama spēcīga franču kultūras ietekme. Tā atspoguļojās arī personu vārdu izvēlē – *Antoinette, Jeanette, Marianne, Emelie*. Sekojot laika garam, franciski pārveidoja pat ierastos vārdus: *Lovisa* par *Louise* un *Charlotta* par *Charlotte*.

18. gadsimta beigās un 19. gadsimtā sekoja jauns vārdu modes vilnis, – sevi pieteica angļu valoda. Meitenēm deva vārdus *Selma, Fanny, Jenny, Betty, Annie, Jane, Ellen, Maud*, zēniem – *Edvin, Allan, Arthur, Henry, Bill, Kennet*.

Cita 19. gadsimta parādība bija saistīta ar romantisku pievēršanos pagātnes kultūrai. Popularitāti ieguva vārdi ar senatnīgu pieskaņu, piemēram, tādi, kas atgādināja islandiešu valodu (sievietes vārds *Ingeborg*, vīriešu vārdi *Hjalmar, Yngve*).

20. gadsimtā popularitāti iemantoja dubulti vārdi: *Ann-Britt, Anna-Lena, Per-Olof, Lars-Erik*. Visbiežāk sastopamais meiteņu dubultvārds trīsdesmitajos gados bijis *Anne-Marie*. Mūsdienās dubultvārdu populāritāte ir mazinājusies, un jauniešu vidū tie ir maz izplatīti. Daudzi vecāki saviem bērniem cenšas dot retāk sastopamus vārdus: *Isidor, Sanfrid*. Ieviešas arī jauni svešas cilmes vārdi kā grieķu *Homeros* un *Apollon*. Nedaudzi arī šodien izplatīti vārdi aizgūti no somu valodas: *Aina, Helmi, Laila*. Daži vārdi zviedru valodā pārņemti arī no krievu valodas: *Olga, Katja, Ivan, Boris*.

Zviedrijā, tāpat kā Latvijā, personu vārdi atrodami kalendārā. Arī vārdadienu svin līdzīgi – vēlot laimi, bet dažās ģimenēs – sveicot ar ziediem vai citu mazu velti.

1.3. Uzvārdi

No paaudzes paaudzē mantoti uzvārdi ir salīdzinoši jauna parādiba, kas Zviedrijā raksturīga, tikai sākot ar 19. gadsimtu.

Viduslaikos, konkretizējot kādu personu, aiz vārda minēja pievārdu. Tas bieži norādīja uz radniecību, ja personas tēva vārdam bija pievienoti *-son* ‘dēls’ vai *-dotter* ‘meita’, vai arī uz personas dzīves vietu, ja attiecīgajam vietvārdam tika pievienotas izskāņas *-bo(e)* vai *-ing(e)*, piemēram, *Smålænning* ‘smolandietis’ Nereti pievārdi liecina par personas vecumu vai ārējā izskata īpatnībām: *Oleff Gamble* ‘vecais’, *Hanis Krokfot* ‘līkkājis’ Taču ne vienmēr tos var izskaidrot viennozīmīgi. Pievārds *Hund* ‘suns’ var liecināt par kādu rakstura iezīmi, bet tiklab arī par to, ka personai piederējis īpašs suns. Nereti pievārds atgādina neparastu, pat kuriozu notikumu cilvēka dzīvē. Tā kādu vīru esot dēvējuši *Hunden* ‘suns’, jo dusmās viņš savam nedraugam nokodis degunu. Uzskata, ka arī augu un dabas parādibu nosaukumi pievārdos ir izmantoti personas raksturojumam: *Bark* ‘koka miza’ norādījusi uz raupju ādu, bet *Urwädher* ‘putenis’ – uz negantu raksturu. Pievārdi nosauc arī personu profesijas un liecina par viņu sociālo stāvokli: *Birgete Dokewasserske* ‘lakatu mazgātāja’, *Steen Fwghlare* ‘putnu kērājs’ Daudzkārt un vairākos apvidos konstatētais pievārds *Kung*, *Kungen* ir norādījis uz personas lielo ietekmi un autoritāti vietējā apkaimē.

Noteikta loma zviedru uzvārdu krājuma izveidē ir bijusi vācu, jo īpaši lejasvācu, valodai. Vāciešu pievārdi bieži apzīmēja profesijas: *Bødeker* ‘mucinieks’, *Pelzer* ‘kažocnieks’, *Skrøder* ‘skroderis’ Vairākus uzvārdus raksta pēc vācu parauga vēl mūsdienās, piemēram, saglabājot patskaņa garinājumu ar burtu *h* – *Dahl*, *Öhman*, burtu *z* – *Zetterlund*, *Zorn*.

Mantoti uzvārdi Zviedrijā vispirms izplatījās dižciltīgo aprindās 16. gadsimtā. Augstdzimušas personas savā uzvārdā atspoguļoja dzimtas ģerboņus: *Gyllenstierna* ‘zelta zvaigzne’, *Silfverhielm* ‘sudraba bruņucepure’, *Uggla* ‘pūce’

Pilsoniskajās un izglītoto personu aprindās uzvārdus palēnām sāka mantot 17. gadsimtā. Pilsoņu uzvārdi parasti bija divdaļīgi salikteņi, un tajos vismaz viena salikteņa daļa atspoguļoja kādu dabas objektu: *Lindström* ‘liepupe’, *Sjöberg* ‘ezerkalns’ Uzvārdos izmantoja arī vietvārdus, piemēram, lielo ezeru nosaukumus *Vänern* un *Vättern*: *Wennerberg*,

Wettergren. Pēc vācu parauga pilsoņi pieņēma arī tādus uzvārdus, kas beidzas ar *-man*: *Bergman, Björkman*.

Izglītotie ļaudis, jo īpaši mācītāji, uzvārdus veidoja pēc klasisko valodu parauga. Šī tendence aizsākās jau reformācijas laikā. Izcelsmi sāka apzīmēt, izmantojot latīnu valodas izskaņas *-us* un *-ensis*: *Abraham Angermannus, Nicolaus Bothniensis*; radniecību apzīmēja, pārveidojot tēva vārdu latīniski: *Svenonius* (no *Sven*), *Beronius* (no *Björn*). Dažreiz pārtulkoja visu uzvārdu: *Smed* ‘kalējs’ tapa par *Fabricius* (no latīnu val. *faber* ‘kalējs’), *Högen* ‘augstiene’ – par *Celsius* (no latīnu val. *celsus* ‘augsts’). Grieķu valodas elementus pievārdu un uzvārdu veidošanā izmantoja daudz retāk, taču līdz mūsdienām ir saglabājies un izplatījies uzvārda tips, kas beidzas ar *-ander* (cēlies no grieķu vārda *'ανηρ* ‘vīrs’, ģen. *'ανδρος*): *Falander, Selander*.

18. gadsimtā iezīmējās pretēja tendence – latīniskās galotnes sāka īsināt. Jaunie uzvārdi pēc skanējuma vairāk atgādināja franču valodu, atbilda tā laika modes prasībām, palēnām nomainot pēc latīnu valodas parauga darinātos: *Linnæus* pēc saīsinājuma tapa par *Linné*. Daudzi no šiem īsinātajiem uzvārdiem, it īpaši ar *-ell* un *-in*, ir izplatīti arī šodien: *Agrell, Forsén, Wallin, Norlin*.

Zemnieku vidū joprojām iecienīti bija uzvārdi, kas beidzas ar *-son*, bet tos pārmantot sāka tikai 19. gadsimta vidū. Līdz tam, piemēram, Svena Andešsona dēlu Ēriku sauca Ēriks Svensons, jo viņš bija Svena, nevis Andeša dēls. Mūsdienās uzvārdi ar sastāvdaļu *-son* Zviedrijā ir ļoti izplatīti: *Andersson, Johansson, Karlsson* ir trīs visbiežāk sastopamie zviedru uzvārdi.

20. gadsimta pirmajā pusē Zviedrijā centās veicināt jaunu uzvārdu ieviešanu, publicējot valodnieku sastādītus labskanīgu uzvārdu sarakstus.

Jaunu uzvārdu pieņemšanu ierobežoja 60. gados, taču joprojām uzvārda maiņa Zviedrijā ir daudz brīvāka nekā citās valstīs. Valsts iedzīvotāju un pilsoņu identitāte oficiāli ir saistīta ar personas numuru jeb kodu, un vārda vai uzvārda maiņa to neietekmē.

Līdz pat 80. gadiem spēkā bija noteikums, ka pēc laulībām sieva pāriet vīra uzvārdā. Šodien precēta sieviete to iegūst tikai pēc oficiāla pieprasījuma. Nereti abi laulātie ir katrs savā uzvārdā.

Zviedrijā citvalodu īpašvārdus parasti raksta oriģinālvalodā, taču šāda prakse ir iespējama tikai tad, ja runa ir par valodām, kuru rakstība ir balstīta uz latīņu alfabētu. Citos gadījumos citvalodu īpašvārdu atveidē izmanto izrunas principu. Tad noteicošie parasti ir tie atveides varianti, kurus lieto respektablos preses izdevumos, piemēram, avīzēs "Dagens Nyheter" un "Svenska Dagbladet"

2. Zviedru valodas izplatība

19. gadsimta sākumā iedzīvotāju skaits Zviedrijā bija tikai 2,4 miljoni. Pēdējos 200 gados tas ir palielinājies vairākas reizes un mūsdienās veido apmēram 8,5 miljonus, no kuriem viens miljons ir uzskatāmi par ieceļotājiem.

Straujais iedzīvotāju skaita pieaugums 19. gadsimtā Zviedrijā izraisīja nopietnas sociālas un ekonomiskas problēmas, tāpēc daudzi zviedri (apmēram viens miljons) bija spiesti pamest savu zemi un doties labākas dzīves meklējumos uz ASV

Par jaunajām mītnes zemēm zviedri izvēlējās galvenokārt ASV ziemeļu štatus, kuros vēl šodien dzīvo viņu pēcteči. Zviedru valodas zināšanas ir mantojuši vēl tie, kuri šobrīd jau ir sirmgalvji. Jaunākas paaudzes cilvēki zviedriski vairs nerunā, taču joprojām apzinās savu zviedrisko izcelsmi, interesējas par zviedru kultūru un kopj tās tradīcijas. Vairākās universitātēs, piemēram, Kanzasā un Minesotā, ir iespējams apgūt zviedru valodu.

3. Zviedru valodas alfabēts

Zviedru valodas alfabētā ir 29 burti:

A a[ɑ:] B b[be:] C c[se:] D d[de:] E e[e:] F f[ɛf] G g[ge:] H h[ho:]
I i[i:] J j[ji:] K k[ko:] L l[ɛl] M m[ɛm] N n[ɛn] O o[u:] P p[pe:]

Q q[ku:] Rr[ær] S s[es] T t[te:] U u[ø:] V v[ve:] W w [døbølve:]
 X x[eks] Y y[y:] Z z[sø:ta] Å å[o:] Ä ä[æ:] Ö ö[ø:]

4. Patskaņi

4.1. Patskaņu garums

Lai saglabātu zviedrisku izrunu, īpašvārda latviskajā atveidojumā bieži tiek izmantoti garie patskaņi. Zviedru valodā garos patskaņus īpaši neapzīmē, un, tos nosakot, nepieciešama vārda analīze. Ir jāņem vērā:

1. Zilbes robežas.
2. Vārda morfoloģiskais dalijums, kas ne vienmēr saskan ar zilbisko dalijumu, toties nosaka garā vai īsā patskaņa lietojumu.
3. Vārda uzsvērtās un neuzsvērtās zilbes.

Bez īpašām grūtībām garo patskani var noteikt vienzilbīgos un divzilbīgos vārdos. Vienzilbīgos vārdos garu patskani izrunā tad, ja tam neseko līdzskanis vai ja tam seko tikai viens līdzskanis: *Bo* [bu:], *Dal* [da:l]. Citos gadījumos patskanis visbiežāk ir īss: *Nils* [nils]. Divzilbīgos vārdos parasti ir uzsvērta pirmā zilbe, un, ja tā beidzas ar patskani, zilbi izrunā gari. Latviski te rakstāms garais patskanis: personvārdos *Stina* (Stīna), *Lena* (Lēna), *Jakob* (Jākobs), *Felix* (Fēlikss); vietvārdos *Haga* (Hāga), *Sala* (Sāla), *Skara* (Skāra) u. c. Garo patskani *o* (zviedru burts *å*) latviešu valodā neapzīmē ar īpašu, no īsā *o* atšķirīgu grafēmu; zviedru valodā *å* ir sastopams gan personvārdos (*Håkan*, *Åsa*, *Ake*), gan vietvārdos (*Tåkern*, *Åmål*, *Åre*) u. c. Ja divzilbīgos vārdos uzsvērtās zilbes patskanim seko divi vai vairāki līdzskaņu burti, patskanis visbiežāk ir īss: *Bohnen* [bølmøn], *Lotta* [løta].

Vairākumam zviedru īpašvārdu nebūt nav tik vienkārša un viegli analizējama struktūra. Vietvārdi ļoti bieži ir salikteņi, kurus veido divi vai vairāki (bieži vienzilbīgi) vārdi. Vienzilbīgi vārdi ar garo patskani ir sastopami daudzos zviedru vietvārdos: *dal* ‘ieleja’, *vik* ‘līcis’, *å* ‘upīte’, *ö* ‘sala’ Patskaņa garinājumu tie saglabā uzsvērtā pozīcijā, piemēram, kā vārdā *Dalsland*, kur, ievērojot ārējās pazīmes, būtu gaidāms īss patskanis, jo tam seko trīs līdzskaņu burti. Tātad, lai noteiktu patskaņa garumu, ir jāsaprot

arī vārda morfoloģiskā uzbūve un pareizi jānosaka morfēmu robežas. Salikteņa daļas, kā redzams iepriekšējā piemērā, ļoti bieži saista *-s-*. Saitītājlīdzskanis neietekmē patskaņa garumu morfēmā, ja tā veido uzsvērtu zilbi. Taču ir vietvārdi, kuros uzsvērta ir otrā vai pat trešā salikteņa daļa. Neatkarīgi no minētajām ārējām pazīmēm garu patskani izrunā tikai uzsvērtā pozīcijā. Lūk, vietvārdi, kad patskaņus izrunā īsi, jo attiecīgo salikteņa daļu neuzsver: *Krylbo*, *Taberg*, *Borås*, *Karlsborg* (pasvītrotos patskaņu burtus izrunā īsi).

Patskaņa garums zviedru valodā ir saistīts ar patskaņa atrašanos uzsvērtā vai neuzsvērtā zilbē: tikai uzsvērtā zilbē to izrunā gari. Nezinot zviedru valodu, ir grūti noteikt vārda uzsvērto zilbi. Lūk, četri personvārdi ar uzsvērtu otro zilbi, kad patskani izrunā gari: *Agneta*, *Anita*, *Kristina*, *Andreas*. Pēc ārējās formas tie nebūt neatšķiras no nākamiem četriem, kuriem uzsver pirmo zilbi un gari izrunā tikai pirmās zilbes patskani: *Daniel*, *Monika*, *Leopold*, *Jakim*. Arī zviedru vietvārdos ne vienmēr tiek uzsvērta pirmā zilbe: *Marie'fred*, *Alings'ås* (gari izrunā pasvītrotos patskaņus). Saliktenī vai atvasinātā vārdā bieži parādās vairāki uzsvari: ir galvenā uzsvērtā zilbe, bet iespējams arī blakus uzsvars. Tas ir vājāks, bet patskānis šādā zilbē tomēr ir garš: '*Åreskutan*', '*Bohuslän*' (pasvītrotos patskaņus izrunā gari).

Zviedru valodā ir divas intonācijas: *akut* (te balss tonis pazeminās) un *gravis* (te balss tonis vispirms pazeminās, tad paaugstinās), taču nav stieptās intonācijas, kas ir raksturīga latviešu valodai. Turklat latviešu valodā patskaņa garums nav atkarīgs no vārda uzsvara.

Objektīvi vērtējot grūtības, kas saistītas ar pareizu patskaņa garuma noteikšanu zviedru īpašvārdos, jāatzīst, ka atšķirīgi latvisko atveidojumu varianti, kas radušies, izvēloties īso vai garo patskani, šobrīd vēl nav novēršami.

4.2. Patskaņu izruna un rakstība

Viens un tas pats burts vai arī identiskas burtkopas dažādās valodās apzīmē atšķirīgas skaņas. Skaņu līdzība ir nosacīta. Zviedru [a] ir “platāks”, “atvērtāks” par latviešu [a], turpretī garais zviedru [ɑ:] latvieša ausij daž-

kārt pat atgādina garo [o:]. Ľoti atšķiras arī tās skaņas, kuras zviedru un latviešu valodā apzīmē ar burtu *u*.

Atveidojot ipašvārdus pēc izrunas principa, tiek izmantoti tādi latviešu alfabēta burti, kas oriģinālvalodas izrunu atspoguļo pēc iespējas precīzāk.

Zviedru alfabētā ir vairāki patskaņu burti, kuru nav latviešu alfabētā: *å*, *ä*, *ö* un *y*. Latviešu valodā, pieskaņojoties izrunai, tos tradicionāli mēdz atveidot: *å* – *o*; *ä* – *e*; *ö* – *e* un *y* – *i*.

Vismazākā līdzība šajā pretstatījumā ir skaņām, kuras apzīmē ar burtiem *ö* (zviedru valodā) un *e* (latviešu valodā). Skaņas [ø:] un [ø] līdzinās vācu *ö* kā vārdos *Möwe*, *Löwe* vai *Mönch*. Ja tām seko *r*, tad šajā pozīcijā *ö* klūst “atvērtāks” un pietuvinās *o* izrunai. Līdzība ar šauro *e*, ko latviski svešvārdos izrunā visbiežāk, zūd vēl vairāk. Šo burtkopu latviešu valodā varētu atveidot ar *-or-*, kas būtu tuvāks zviedru valodas izrunai un rakstībai, piemēram, *Örjan* – Orjans, *Björn* – Bjorns. Tomēr burta *ö* aizvietošana ar *e* latviešu valodā ir ļoti nostiprinājusies un tikai šā iemesla dēļ būtu saglabājama arī turpmāk.

Vislielākās problēmas patskaņu atveidē pēc izrunas principa ir saistītas ar burtu *o*, jo tas var apzīmēt četras dažādas skaņas:

garo un īso *u* [u: / u],

garo un īso *o* [o: / o].

Ja *o* apzīmē garu patskani, to visbiežāk izrunā kā garo [u:], piemēram, vietvārdos *Mora*, *Karlskrona*, personvārdos *Jonas*, *Joakim*, *Tore*, *Bo*. Taču dažkārt *o* apzīmē arī garo [o:] – vietvārdos *Borlänge*, *Arboga*, *Boren*, *Solna*, vairākos personvārdos: *Carola*, *Monika*, *Robert*, *Roland*, vārdā *son*, kas sastopams kā uzvārda sastāvdaļa.

Ja *o* apzīmē īsu patskani, to visbiežāk izrunā kā īso [ɔ], piemēram, vietvārdos *Stockholm*, *Hagfors*, *Gotland*, taču iespējama arī izruna ar īso [u], piemēram, vietvārdos *Borås*, *Krylbo*, *Sommen*, personvārdos *Barbro*, *Johanna*, *Johannes*.

Atšķirīga izruna ir iespējama ārēji līdzīgos vārdos: *Torekov* [u:] – *Torneå* [o:].

Pareizi noteikt ar burtu *o* apzīmēto skaņu zviedru vārdā ir grūti, turklāt no izrunas viedokļa ir iespējama tikai triju skaņu precīza atveide latviešu valodā, jo garo [o:] rakstos neatspoguļo. Pareiza skaņas atveide

latviešu valodā ir vēlama, taču burta *o* lietojums šaubu gadījumā ir pieļaujams, jo bez normatīvas vārdnicas vai kādas citas vienotas sistēmas *o* atveidojumu dažādība nav novēršama.

4.3. Patskaņu atveide

Burts	Zviedru valodā		Latviešu valodā	
	Skaņa	Piemērs ¹	Burts	Piemērs
a	[a]	<u>Alvars</u>	a	<u>Alvar</u> <u>Ārne</u> ,
	[ɑ:]	<u>Arne</u> , <u>Mariāna</u>	ā	<u>Mariāna</u>
e	[ɛ]	<u>Bengt</u>	e	<u>Bengts</u>
	[e:]	<u>Lena</u> , <u>Agnēta</u>	ē	<u>Lēna</u> , <u>Angnēta</u>
i	[i]	<u>Siljan</u>	i	<u>Siljans</u>
	[i:]	<u>Lisa</u> , <u>Anīta</u>	ī	<u>Līsa</u> , <u>Anīta</u>
o	[u]	<u>Borås</u> , <u>Sommen</u>	u	<u>Burosa</u> , <u>Summens</u>
	[u:]	<u>Mora</u> , <u>Viktoria</u>	ū	<u>Mūra</u> , <u>Viktūria</u>
	[o:]	<u>Arboga</u> , <u>Borlänge</u>	o	<u>Arboga</u> , <u>Borlenge</u>
	[ɔ]	<u>Bromma</u>	o	<u>Bromma</u>
u	[ø]	<u>Gull</u> , <u>Gunnel</u>	u	<u>Gulla</u> , <u>Gunnela</u>
	[ø:]	<u>Rudolf</u>	ū	<u>Rūdolfs</u>
y	[y]	<u>Ylva</u>	i	<u>Ilva</u>
å	[y:]	<u>Ystad</u>	ī	<u>Īstade</u>
	[o:]	<u>Pål</u>	o	<u>Pols</u>
ä	[ɔ]	<u>Ångermanland</u>	o	<u>Ongermanlande</u>
	[ɛ], [æ]	<u>Rättvik</u> , <u>Märta</u>	e	<u>Retvīka</u> , <u>Mērta</u>
ö	[ɛ:], [æ:]	<u>Vänern</u> , <u>Märit</u>	ē	<u>Vēnerns</u> , <u>Mērita</u>
	[ø], [œ]	<u>Malmö</u> , <u>Sörmland</u>	e	<u>Malme</u> , <u>Sērmlande</u>
	[ø:], [œ:]	<u>Eslöv</u> , <u>Sören</u>	ē	<u>Ēslēva</u> , <u>Sērens</u>

¹ Piemēros izmantoti gan personvārdi, gan vietvārdi.

5. Līdzskaņi

5.1. Atsevišķu līdzskaņu izruna un rakstība

Lielākajai daļai līdzskaņu zviedru valodā ir līdzīga burta un skaņas atbilstība kā latviešu valodā: *b, d, f, h, j, l, m, n, p, r, s, t, v*. Šiem zviedru līdzskaņu burtiem ir atrodami atbilstoši burti latviešu alfabētā. Arī burtu *x, w, q* atveide un apzīmēto skaņu izruna nesagādā grūtības. Tos raksta un izrunā *ks, v* un *k* (burtu *q* savienojumā ar *u* un *v* latviski raksta un izrunā kā *kv*). Atsevišķos vārdos asimilācijas rezultātā dažas skaņas modernajā izrunā ir zudušas, bet joprojām ir saglabājies to atspoguļojums rakstībā: *Vadstena, Karlshult* u. c. Latviskajos atveidojumos šādi neizrunātie burti līdz šim ir saglabāti, izņemot burtu *h* arhaiskā vārda pierakstā kā, piemēram, *th* vai vācu cilmes uzvārdos, kur *h* lietots kā patskaņa garinājums. Zviedru īpašvārdu skaits, kuri izrunas ziņā neatbilst likumiem par fonēmas un grafēmas atbilstību, nav liels. Latviskajos atveidojumos tomēr būtu jāievēro izrunas, nevis ortogrāfiskā līdzība: *Landskrona* [lans'kru:na] – Lanskrūna, *Vadstena* ['vaste:na] – Vastēna.

Zviedru valodā daži burti noteiktās pozīcijās apzīmē atšķirīgas skaņas. Īpaša uzmanība te jāpievērš burtiem *k* un *g* – *k* apzīmē [k] un [ç], *g* apzīmē [g], [j] un [ʃ]. Burta *g* izruna kā [ʃ] ir sastopama tikai aizguvumos no franču valodas un dažreiz arī franču cilmes vārdos un uzvārdos. Ja burts *k* atrodas patskaņu *e, ä, i, y, ö* priekšā, tad tas apzīmē skaņu [ç]. Šajā pozīcijā burts *g* savukārt apzīmē skaņu [j]. Arī aiz *r* un *l* burts *g* apzīmē [j]. Latviski atveidotajās vārdu daļās *-berg* un *-borg* rakstība un izruna ar *g* ir saglabājusies tradīcijas pēc, taču konsekvences labad šajos gadījumos būtu vēlama rakstība un izruna *-berj-*, *-borj-*.

Jāievēro, ka minētie likumi par skaņu apzīmējumu ir spēkā tikai zilbes vai morfēmas ietvaros. Salīdzinot *Falkenberg* [falkənbærj] un *Falköping* [fa:lçø:piŋ], redzams, ka zilbiskais dalījums vārda *Falkenberg* neļauj noteikt pareizo izrunu, jo šajā gadījumā salikteņa pirmo daļu veido morfēmas “*falk*” un “*en*”. Jāpievērš uzmanība arī tam, vai burti *k* un *g* neietilpst līdzskaņu burtkopās, kuras apzīmē vēl citas skaņas (sk. arī turpmāk).

Zviedru valodā skaņu [ç] apzīmē burtkopas *kj, tj*, bet visbiežāk burts *k*, ja tas atrodas pirms *i, y, e, ä, ö*. Izrunas ziņā skaņa līdzinās vācu valodas

[ç], ko raksta *ch*², piemēram, vārdos *Licht*, *Becher*, *ich* u. c. Somijas zviedri šo skaņu mēdz izrunāt līdzīgi kā latviešu č. Arī latviskajos atveidojumos skaņu [ç] apzīmē ar burtu č. Tomēr ne vācu [ç], ne atsevišķos reģionos lietotais č nav skanējumā identisks ar Zviedrijā visbiežāk sastopamo šīs skaņas izrunu, kas kvalitatīvi vairāk līdzinās “mīkstinātam” š. Līdz šim lietotais č nereti traucē vārda labskanībai, piemēram, vietvārdos ar salikteņa daļu -*kyrka*, ko latviski pārveido par -čirka, vai arī vārdā *Kjell*, kas atveidojumā parādās kā Čells. Vietvārdu *Kil* (elements -*kil-* ietilpst arī vairākū salikteņu sastāvā), nēmot vērā svārstības galotnes izvēlē, raksta un izrunā Čila vai Čile.

Burta č izvēle, atsakoties no š, nav fonētiski pamatota. Burtu š īpaši vēlams izmantot līdz šim mazāk pazīstamu vārdu atveidē, īaujot tam konkurēt ar jau iedibinātajām tradīcijām.

5.2. Līdzskaņu dubultojums

Zviedru valodai ir raksturiģi ne vien gari patskaņi, bet arī gari līdzskaņi. Pēdējiem garumui apzīmē ar dubultotu burtu: *bb*, *dd*, *pp*, *tt* u. c., piemēram, *Rättvik*, *Uppland*. No šā paņēmienā atšķirīgs ir tikai garā k apzīmējums rakstībā; to attēlo ar *ck*, piemēram, *Bräcke*.

Gari līdzskaņi ir sastopami arī latviešu valodā, taču rakstībā tos atspoguļo daudz retāk nekā zviedru valodā. Tā, piemēram, vārdos *aka*, *ašaka*, *buļe* līdzskaņus izrunā gari, bet attiecīgos burtus nedubulto.

Ievērojot latviešu valodas rakstības normas, atveidotajos zviedru īpašvārdos netiek dubultoti līdzskaņi *b*, *d*, *f*, *g*, *k*, *p*, *s*, *t*, piemēram, *Ebba* – Eba.

Atveidojumos dubultojumu saglabā tikai četriem līdzskaņiem *l*, *m*, *n*, *r*, piemēram, *Halland* – Hallande. Minētos dubultos līdzskaņus latviskajā atveidojumā saglabā tad, ja zviedru īpašvārdā tie atrodas starp patskaņiem vai arī īpašvārda beigās, bet vienu līdzskaņa burtu raksta, ja zviedru valodā dubultajam līdzskanīm seko cits līdzskanis. Salīdziniet:

Billingen – Billingenā, bet *Borgafjäll* – Borjafjels, *Bollnäs* – Bolnēsa;

Gränna – Grenna, *Skagersbrunn* – Skāgešbrunna, bet *Tännforsen* – Tenfošens.

² Vācu valodas skaņas [ç] atveidē 20. gados ieteica lietot burtu k. Atspoguļojot divējādā vācu b skaņas, burtu k paredzēja “cietā” b, bet k – “mīkstā” b jeb [ç] atveidei. Tā latviešu valodā ieviesās vārdi *kīmija*, *kirurgs* u. c.

5.3. Dažādu līdzskaņu burtkopas

Zviedru valodā ir vairākas līdzskaņu burtkopas, kuru izruna atšķiras no atsevišķajiem burtiem atbilstošo līdzskaņu secīgas izrunas. Atveidojot šīs burtkopas latviešu valodā, jāpievērš uzmanība vārdu morfoloģiskajam un zilbiskajam dalijumam, jo tikai morfēmas un zilbes ietvaros šīs burtkopas apzīmē citas skaņas. Ja tās pieder dažādām zilbēm vai dažādām vārda daļām, tad katrs burts apzīmē savu līdzskani.

5.3.1. Līdzskaņu burtu savienojumi ar *j*

Līdzskaņu burtu savienojumi ar *j* sastopami vārda sākumā. Tādi ir *dj*, *gj*, *bj*, *lj*, ko izrunā [j]; *skj*, *sj*, *stj*, ko izrunā [ʃ]; un *kj*, *tj* ar izrunu [ç]. Salikteņos šīs burtkopas, protams, var atrasties arī otrās vai trešās salikteņa daļas sākumā. Jāpiebilst, ka zviedru valodā ir sastopamas arī citas burtkopas ar *j*, piemēram, *mj*, *nj*, taču tādos gadījumos katrs burts apzīmē savu skaņu.

5.3.2. Līdzskaņu burtu savienojumi ar *r*

Līdzskaņu burtu savienojumos ar *r* skaņu [r] neizrunā skaidri. Tā veido tikai vieglu pieskaņu. Burtkopas *rt* skanējumu varētu nosacīti salīdzināt ar *rt* izrunu vācu valodā, kā, piemēram, vārdā *Bart*. Burtkopā *rd*, atšķirībā no vācu valodas (*wird*, *Herd*, *Pferd*), *d* saglabā balsīgumu, bet burtkopu *rn* un *rl* izruna nedaudz līdzinās latviešu *ñ* un *l*. Savienojumu *rs* izrunā kā *š*. Skaņa *r* bieži ietekmē *d*, *t*, *l*, *n* un *s* izrunu arī nākamajā zilbē vai morfēmā, piemēram, vārdos *Östersund*, *Tortuna*, *Torrskog*, *Söderläje*.

Minētās burtkopas latviski atveido pēc zviedru valodas rakstības, jo atbilstošu skaņu latviešu valodā nav. Tikai *rs* atveidē ieteicams lietot burtu *š*, tuvinot izrunu zviedru valodai.

5.3.3. Citi līdzskaņu burtu savienojumi

Burtu savienojumi *ch* un *sch* zviedru īpašvārdos parādās ļoti reti – tikai svešas cilmes vārdos un uzvārdos. Latviski tos atveido pēc izrunas: *ch* kā *k* (*Christel* – Kristela) vai *š* (*Charlotta* – Šarlota), bet *sch* kā *š* (*Schulz* – Šultss).

Burtkopu *ng* un *gn* izrunu nav iespējams atspoguļot precīzi, jo latviešu valodā *n+g* [ŋ] un *g+n* [ŋn] neveido nazālo *n*. Tiesa, tas parādās skaņu virknē *ng* (Singa, linga u. c.), taču nesaplūst ar *g* vienā skaņā kā zviedru valodā. Burtkopu *ng* atveidojumā atstāj nemainītu. Burtkopa *gn* pēc izrunas principa ir atveidojama ar *ngn*, piemēram, *Agneta* – *Angnēta*. Gadījumi, kad personvārdos vai vietvārdos katru minēto burtu izrunā atsevišķi, zviedru valodā ir retāk sastopami. Kā piemēri minami sieviešu vārdi *Angela* [anjela] un *Angelika* [anje:lika], kuros *g* [j] latviski atveidojams ar *j* – *Anjela* un *Anjēlika* (sk. nodaļu par atsevišķu līdzskaņu atveidi). Teorētiski šāda vai līdzīga situācija ir iespējama salikteņos divu saknes morfēmu sadurā.

Burtkopu *sk* izrunā divējādi: [sk] un [ʃ]. Pēdējais gadījums sastopams noteiktā burtkopas pozīcijā: pirms *i, y, e, ā* un *ö*. Izrunas īpatnības atspoguļo arī atveidojumos, piemēram, *Skara* – *Skāra*, *Skövde* – *Ševde*.

5.4. Atsevišķu līdzskaņu un līdzskaņu burtkopu atveide

Burts	Zviedru valodā		Latviešu valodā	
	Skaņa	Piemērs	Burts	Piemērs
b	[b]	Britta	b	Brita
bb	[b]	Ebba	b	Eba
c	[k]	Carl, Carina	k	Kārls, Karīna
	[s] pirms <i>y, e, ā, ö</i>	Cecilia, Ulricehamn	s	Sesīlia, Ulrišehamna
ch	[ʃ]	Charlotta	š	Šarlota
	[k] pirms <i>r</i>	Christer	k	Kristers
ck	[k]	Stockholm	k	Stokholma
d	[d]	Dalarna	d	Dālarna
dd	[d]	Hedda	d	Heda
dj	[j]	Djursholm	j	Jūšholma

Burts	Zviedru valodā		Latviešu valodā	
	Skaņa	Piemērs	Burts	Piemērs
f	[f]	Flen	f	Flēna
ff	[f]	Kristoffer	f	Kristofers
g	[g]	Gunilla, Gränna	g	Gunilla, Grenna
	[g] aizguvumos	Roger, Egil Gävle, Göran	g	Rogers, Ēgils Jēvle, Jērans
	[j] pirms i, y, e, ä, ö	Horga, Älgarås	j	Horja, Eljarosa
	[j] pēc l, r			
gg	[g]	Skäggenäs	g	Šegenēsa
gj	[j]	Gjörwell	j	Jervels
gn	[ŋn]	Ragnar	ngn	Rangnars
h	[h][:] senos	Halmstad	h	Halmstade
	aizguvumos	Wahlström	garš iepriekšējais patskanis	Vālstrems
hj	[j]	Hjalmar, Hjärup	j	Jalmars, Jērupa
j	[j] [ʃ] aizgu- vumos	Jan, Norrtälje Jean	j š	Jāns, Nortelje Šans
k	[k]	Kalmar, Karl	k	Kalmara, Kārls
	[k] aizgu- vumos	Kent, Kennet, Kiruna, Kilvo	k	Kents, Kennets, Kiruna, Kilvo
	pirms i, y, e, ä, ö	Kil, Kölen	š	Šīla, Šēlena
	[ç] pirms i, y, e, ä, ö	k		
kj	[ç]	Kjell	š	Šells
l	[l]	Lena	l	Lēna

Zviedru valodā			Latviešu valodā	
Burts	Skaņa	Piemērs	Burts	Piemērs
lj	[j]	Ljungskile	j	Jungšile
ll	[l]	Ellinor	l	Ellinora
		Trollhättan	l	Trolhetana
m	[m]	Malmö	m	Malme
mm	[m]	Emma	mm	Emma
n	[n]	Närke	n	Nerke
ng ³	[ŋ]	Inger	ng	Ingera
nn	[n]	Hanna	nn	Hanna
		Tännforsen	n	Tenfošens
p	[p]	Filipstad	p	Filipstāde
pp	[p]	Uppsala	p	Upsāla
q	[k]	Almqvist	k	Almkvists
r	[r]	Lerum	r	Āleruma
rd	[d]	Hildegard	rd	Hildegārda
rl	[l]	Karl	rl	Kārls
rn	[n]	Härnösand	rn	Hērnesanda
rr	[r]	Norrala	rr	Norrala
		Norrköping	r	Norsēpinga
rs	[ʂ]	Bofors, Anders	š	Būfoša, Andešs
rt	[t]	Martina, Bertil	rt	Martīna, Bertils
s	[s]	Sigvard	s	Sigvards
sch	[ʃ]	Schulz	š	Šultss
j	[j]	Storsjön	š	Stūršens
sk	[sk] [ʃ] pirms i, y, e, ä, ö	Skåne, Skara Skänninge	sk š	Skone, Skāra Šenninge

Ja burti *n* un *g* ietilpst katrs savā morfēmā, tie neveido nazālu skaņu, bet gan tiek izrunāti kā atsevišķas skaņas. Tādos gadījumos burta *g* izruna ir atkarīga no tam sekojošās skaņas (sk. tabulā). Šāda situācija bieži parādās saliktenos un tāpēc ir iespējama arī vietvārdos un personu uzvārdos. Visbiežāk sastopamo ipašvārdu vidū ir tikai pāris piemēru, kuros *ng* apzīmē atsevišķas skaņas: sieviešu vārdi *Angela* un *Angelika*.

Burts	Zviedru valodā		Latviešu valodā	
	Skaņa	Piemērs	Burts	Piemērs
skj	[ʃ]	Hammarskjöld	š	Hammaršelds
ss	[s]	Assar	s	Asars
stj	[ʃ]	Stjärnhjelm	š	Šērnjelms
t	[t]	Tina	t	Tīna
tj	[ç]	Tjörn, Tjust	š	Šērna, Šūsta
tt	[t]	Vättern	t	Veterns
v	[v]	Älvdalén	v	Elvdālena
w	[v]	Wessén	v	Vesēns
x	[ks]	Kalix	ks	Kāliksa
z	[s]	Zorn	s	Sūrns
	[ts] vārda beigās	Schulz	ts	Šultss

6. Latvisko atveidojumu gramatizācija

6.1. Ipašvārdū dzimte un galotne

6.2. Vārdi un uzvārdi

Vārdu un uzvārdu atveide latviešu valodā ir saistīta ar galotnes izvēli. Bieži zviedru vārdi beidzas ar patskani: sieviešu vārdi visbiežāk ar *-a* un *-e*, vīriešu vārdi ar *-e* un *-y* (latviski *-i*). Daudzi izplatīti dažādas cilmes sieviešu vārdi beidzas ar *-i*, *-ie* vai *-y*. Parasti šīs grafēmas apzīmē īso [i], jo beigu zilbe nav uzsvērta. Vairāki sieviešu vārdi beidzas ar *-ia*, kas arī apzīmē ītos patskaņus. Tomēr dažos gadījumos *-i* izrunā gari, jo tas ietilpst uzsvērtā zilbē, piemēram, *Lucia, Maria, Mia, Pia, Sofia*.

Visos minētajos gadījumos vārda pēdējo burtu vai izrunai atbilstošo burta atveidojumu saglabā kā galotni vai izskaņu arī latviešu valodā. Atveidojumus ar *-a* un *-e* loka pēc IV, t. i., V lietvārdū deklinācijas parauga, bet, ja tie beidzas ar ar *-i*, *-o*, *-u* vai ar garu patskani, attiecīgos īpašvārdus lieto kā nelokāmus lietvārdus.

Nereti vārdiem un uzvārdiem, kas beidzas ar *-i* vai *-y*, latviskajā atveidojumā pievieno vēl *-ja* vai *-js*, iekļaujot attiecīgo vārdu lietvārdū IV vai I deklinācijā. Sieviešu vārdus, kas beidzas ar *-ia*, atveido kā atvasinājumus ar *-ija*. Šāda prakse ir pretrunā ar izrunas atveidošanas principu, taču palīdz iesaistīt vārdu rakstītā tekstā vai runā, neradot pārpratumus. Konsekences labad tomēr ieteicams izvēlēties zviedru valodai tuvāko variantu.

Ja zviedru vārdi un uzvārdi beidzas ar līdzskani, tiem pievieno latvisku galotni. Līdzšinējos norādījumos ir teikts, ka sieviešu vārdiem tās ir galotnes *-a* vai *-e*, vīriešu vārdiem *-s* vai *-is*. Ir uzskaitīti vārda celmi, kas palīdz izvēlēties attiecīgo galotni. Vīriešu uzvārdus, piemēram, kas beidzas ar *-man*, pēc tradīcijas latviski atveido ar galotni *-is*, bet sieviešu uzvārdus, kas beidzas ar *-man* un *-son*, atveido ar galotni *-e*. Turpretī sieviešu uzvārdiem ar *-berg* pievieno galotni *-a*. Dažos gadījumos iespējama arī galotņu variācija⁴.

Latviskā atveidojuma galotnei ir tikai viens uzdevums – iekļaut vārdu lietvārda locījumu sistēmā, tādēļ galotņu variācija nebūtu vēlama. Jo vienkāršāki būs to izvēles principi, jo konsekventāka būs svešu vārdu atveide. Ja vārdi un uzvārdi zviedru valodā beidzas ar līdzskani, tad vīriešu personvārdu atveidojumos iesakāma galotne *-s*, bet sieviešu personvārdos – galotne *-a*.

Tomēr sieviešu uzvārdos abu minēto galotņu *-a* un *-e* izmantošana acīmredzot būs vērojama arī turpmāk. Tas ir saistīts ne tikai ar ierasto galotnes *-e* lietojumu uzvārdos, kas beidzas ar *-man* un *-son*, bet arī ar daudzu vietvārdu atveidojumu. Vietvārdu beigu daļas jo bieži sakrīt ar tām, kuras ir uzvārdos. Tāpēc arī sieviešu dzimtes uzvārdiem izvēlas tādu pašu galotni kā vietvārda atveidojumiem sieviešu dzimtē (sk. 6.3.1. un 6.3.2. nodaļu). Galotni *-e* sieviešu uzvārdos parasti lieto arī tad, ja tie zviedru valodā beidzas ar *-er*, piemēram, *Linder* – Lindere.

Atveidojot īpašvārdus latviski, vairāki garie līdzskaņi netiek dubultoti (sk. 5.2. nodaļu), tostarp arī *ss*, ko atveido ar vienu *s*. Lielākai daļai zviedru uzvārdu ar sastāvdaļu *-son* vārda vidū parādās divi *s*. Katrs *s* pieder savai

⁴ Elsberga S. Zviedru īpašvārdu atveide latviešu valodā // LVKJ 21. laidiens. R.: "Avots" 1985., 112.–114. lpp.

vārda daļai: pirmais *s* ir ģenitīva galotne, bet otrs ietilpst vārdā *son* ‘dēls’: *Gustavs-son* ‘Gustava dēls’. Genitīva galotnes nav tad, ja salikteņa pirmo daļu veido īpašvārdi, kas beidzas ar *-rs* – *Anders-*, *Lars-*. Šajos vārdos burtkopu *-rs* izrunā [ʂ], turklāt *r* klātbūtnē ietekmē arī otra *s* izrunu: [andəʂɔn], [la:ʂɔn]. Konsekventi lietojot izrunas principu, šādi uzvārdi latviski rakstāmi *Andešons* un *Lāšons*. Tomēr īpašvārdu atveidē izskanās rakstība *-sons* ir ļoti nostiprinājusies, tādēļ analogijas labad varētu būt pieļaujami arī varianti *Andešsons*, *Lāšsons* u. c.

6.3. Vietvārdi

6.3.1. Atveidoto vietvārdu dzimte un galotne

Ja vietvārds zviedru valodā beidzas ar līdzskani, tad atveidojumam sieviešu dzimtē pievieno galotni *-a* vai *-e*. Galotni *-e* pēc tradīcijas pievieno vārdu daļām *-dal*, *-land*, *-stad* un vietvārdiem, kuriem pēdējā zilbē ir patskanis *e*, piemēram, aiz *-el*, *-en*, *-er*. Salikteņu daļām *-berg*, *-borg*, *-fors*, *-hamn*, *-holm* pievieno galotni *-a⁵*. Praksē, šķiet, šāds galotņu lietojums ir nostiprinājies pēc noteiktām salikteņu daļām, piemēram, *Gotlande*, *Gēteborga*. Citos gadījumos vērojama galotņu variācija. Vienotākas sistēmas labad ieteicams biežāk izvēlēties galotni *-a*, it īpaši tajos gadījumos, kad atveido līdz šim mazāk pazīstamus vietvārdus.

Vīriešu dzimtē atveidotajiem vietvārdiem parasti pievieno galotni *-s*.

Ja vietvārds zviedru valodā beidzas ar patskanī *a* vai *e*, to saglabā kā galotni latviskajā atveidojumā. Ja zviedru vietvārds beidzas ar citu patskanī, atveidojums ir nelokāms vārds, piemēram, Pīeo (*Piteå*), Vērnamū (*Värnamo*), Ronnebī (*Ronneby*). Vietvārdus ar beigu daļu *-by* tradicionāli mēdz atveidot arī ar izskanu *-ija*, tātad *Ronnebija, taču tas nav vēlamis, jo tad vārda skanējums ļoti atšķiras no oriģinālvalodas.

Apdzīvotu vietu un reģionu nosaukumus latviešu valodā atveido sieviešu dzimtē, bet dabas objektu nosaukumus – atbilstoši attiecīgo nomenklatūras vārdu dzimtei latviešu valodā, piemēram, ezeru un kalnu

Elsberga S. Zviedru īpašvārdu atveide latviešu valodā // LVKJ 21. laidiens. R.: “Avots”, 1985., 112.–114. lpp.

Östergötlands l. <i>lēne</i>	[ˈøstərjø:tlands l.]	Esterjētlandes lēne
Östersund <i>lēnes c.</i>	[østə'ʃənd]	Estešunda
Östhammar <i>kom</i>	[ˈøsthamar]	Esthammara
Östra Göinge <i>kom</i>	[ˈøstra jø:iŋə]	Estrajēinge
Överkalix <i>kom</i>	[ˈø:vérka:liks]	Ēverkāliksa
Övertorneå <i>kom</i>	[ˈø:vérto:njɔ]	Ēvertornjo

7.2. Vīriešu vārdū saraksts¹⁵

A

Abel	Ābels	Anders	Andešs/*Anderss
Abraham	Ābrahams	Andreas	Andrēass
Adam	Ādams	André	Andrē
Adrian	Ādrians	Ansgar	Ansgars
Agaton	Āgatons	Anton	Antons
Agne	Angne/*Agne	Arne	Ārne
Albert	Ālberts	Arnold	Ārnolds
Albin	Ālbins	Aron	Ārons
Alex	Ālekss/*Alekss	Artur	Arturs
Alexander	Aleksanders	Arvid	Arvids
Alexis	Aleksiss	Assar	Asars
Alf	Alfs	Astor	Astors
Alfons	Alfonss	August	Āgusts/*Augusts
Alfred	Alfreds	Axel	Aksels
Algot	Algots	B	
Allan	Allans	Baltsar	Baltsars
Alrik	Ālriks	Bartolomeus	Bartolomēuss
Alvar	Alvars	Bengt	Bengts
Ambjörn	Ambjērns		

Zviedru vārdū atlasīti no 1996. gada kalendāra un izdevuma Allén, Sture/Wåhlin, Staffan. Förfamnsboken: de 10 000 vanligaste förfamnen. Stockholm. Norstedt, 1979. Daudziem Zviedrijā izplatītiem sieviešu un vīriešu vārdiem ir sveša cilme. Tādēļ to izruna ne vienmēr saskan ar uzskaitītajām zviedru burtu un skaņu atbilstībām, sk., piemēram, *Douglas*, *Elaine*, *Jane*, *Jeanette*, *James*, *Louise*, *Maud*, *Pierre* u. c.

Benjamin	Benjamins	Eddie	Edi/*Edijs
Benny	Benni/*Bennijs	Edgar	Edgars
Bernhard	Bērnhards	Edmund	Ēdmunds
Bernt	Bērnts	Edvard	Ēdvards
Bert	Berts	Edvin	Ēdvins/*Edvīns
Berthold	Bertholds	Efraim	Ēfraims
Bertil	Bertils	Egil	Ēgils/*Egīls
Bill	Bills	Egon	Ēgons
Birger	Birgers/*Birgers	Einar	Einars
Bjarne	Bjärne	Ej vind	Ejvinds
Björn	Bjērns	Elias	Ēliass
Bo	Bū	Elmer	Elmers
Boris	Būriss/*Boriss	Elof	Ēlofs
Botvid	Būtvids	Elon	Ēlons
Bror	Brūrs	Emanuel	Emānuels
Bruno	Brūnu	Emil	Ēmils/*Emīls
Brynolf	Brīnolfs	Enar	Ēnars
Börje	Berje	Engelbrekt	Engelbrekts
C		Enok	Ēnoks
Clarence	Klārenss	Erhard	Ērhards
Conny	Konni/*Konnijs	Erik	Ēriks
D		Erland	Ērlands
Dag	Dāgs	Erling	Ērlings
Dan	Dāns	Ernst	Ērnsts
Daniel	Dāniels	Esaias	Esaiass
David	Dāvids	Esbjörn	Ēsbjērns
Dennis	Denniss	Eskil	Eskils
Dick	Diks	Eugen	Eušēns
Donald	Donalds	Evald	Ēvalds
Douglas	Duglass	Evert	Ēverts
E		F	
Ebbe	Ebe	Fabian	Fābiāns
		Felix	Fēlikss
		Ferdinand	Fērdināds

Filip	Filips	H	
Fingal	Fingals	Halvar	Halvars
Finn	Finns	Hampus	Hampuss
Folke	Folke	Hannes	Hanness
Frank	Franks	Hans	Hānss/*Hanss
Frans	Franss	Harald	Hāralds/
Fred	Freds		*Haralds
Fredrik	Frēdriks	Harry	Harri/*Harrijs
Frej	Frejs	Helge	Helge
Fridolf	Frīdolfs	Helmer	Helmers
Fritiof	Fritjofs	Hemming	Hemmings
Fritz	Frits	Henning	Hennings
G		Henrik	Henriks
Gabriel	Gābriels	Henry	Henri/*Henrijs
Georg	Jēorgs/ *Georgs	Herbert	Herberts
Gerhard	Jērhards/ *Gerhards	Herman	Hermans
Germund	Jērmunds	Hilding	Hildings
Gert	Jerts	Hilmer	Hilmers
Gilbert	Jilberts/*Gilberts	Hjalmar	Jalmars
Gillis	Jilliss	Holger	Holgers
Glenn	Glenns	Hubert	Hūberts
Gottfrid	Gotfrids	Hugo	Hūgu
Gotthard	Gothards	Håkan	Hokans
Greger	Grēgers	I	
Gudmar	Gūdmars	Inge	Inge
Gudmund	Gūdmunds	Ingemar	Ingmars/ *Ingemars
Gunder	Gunders	Ingemund	Ingemunds
Gunnar	Gunnars	Ingmar	Ingmars
Gustav	Gustavs	Ingolf	Ingolfs
Göran	Jērans	Ingvald	Ingvalds
Gösta	Jesta/*Gesta	Ingvar	Ingvars
Göte	Jēte	Isak	Īsaks
		Isidor	Īsidors

Israel	Īsraels	Kent	Kents
Ivan	Īvans	Kim	Kims
Ivar	Īvars/*Ivars	Kjell	Šells/*Čells
J		Klas	Klāss
Jack	Jaks	Klemens	Klēmenss
Jakob	Jākobs	Knut	Knūts
James	Jeimss	Konrad	Konrads
Jan	Jāns	Konstantin	Konstantins
Jarl	Jārls	Krister	Kristers
Jens	Jenss	Kristian	Kristians
Jerker	Jerkers	Kristoffer	Kristofers
Jerry	Jerri/*Jerrijs	Kurt	Kurts
Jesper	Jespers	Kåre	Kore
Jim	Jims	L	
Joakim	Jūakims	Lage	Lāge
Joar	Jūars	Lars	Lāšs/*Larss
Joel	Jūels	Leif	Leifs
Johan	Jūhans	Lennart	Lennarts
Johannes	Juhanness	Leo	Lēo
John	Jons	Leonard	Lēonards
Jon	Jūns	Leopold	Lēopolds
Jonas	Jūnass	Linus	Līnuss
Jonatan	Jūnatans	Lorentz	Lorenss
Josef	Jūsefs	Love	Lūve
Julius	Jūliuss	Ludvig	Ludvigs
Justus	Justuss	Lukas	Lūkass
K		M	
Kaj	Kajs	Magnus	Mangnuss/
Karl	Kārls		*Magnuss
Karsten	Kaštens/ *Karstens	Malkolm	Malkolms
Kasper	Kaspers	Malte	Malte
Kennet	Kennets	Manfred	Manfreds
		Manne	Manne

Mark	Mārks	P	Pātrijs/*Patriks
Markus	Markuss	Paul	Pols, Pauls
Martin	Martins	Per	Pērs
Mats	Matss	Percy	Pērsi/*Pērsijs
Matteus	Matēuss	Peter	Pēters
Mattias	Matīass	Petrus	Pētruss
Maurits	Maurits	Pierre	Pjērs
Max	Makss	Pontus	Pontuss
Melker	Melkers	Pål	Pols
Mikael	Mikaels	R	
Morgan	Morgans	Rafael	Rāfaels
Moses	Mūsess	Ragnar	Rangnars/ *Ragnars
Måns	Monss	Ragnvald	Rangnvalds/ *Ragnvalds
Mårten	Mortens	Ralf	Ralfs
N		Rasmus	Rasmuss
Natanael	Natānaels	Raymond	Raimonds
Niklas	Niklass	Reidar	Reidars
Nikolaus	Nikolauss	Reine	Reine
Nils	Nilss	Reinhold	Reinholds
O		René	Renē
Odd	Ods	Rikard	Rikards
Ola	Ūla	Robert	Roberts
Olaus	Ūlāuss	Robin	Robins
Oliver	Olivers	Roger	Rogers
Olle	Ulle	Roine	Roine
Olof	Ūlofs	Roland	Rolands
Orvar	Orvars	Rolf	Rolfs
Oskar	Oskars	Ronald	Ronalds
Ossian	Osians	Ronny	Ronni/*Ronnijs
Osvald	Osvalds	Roy	Roi/*Rojas
Otto	Utu/*Oto	Ruben	Rūbens
Ove	Ūve		

Rudolf	Rūdolfs	T	
Runar	Rūnars	Tage	Tāge
Rune	Rūne	Ted	Teds
Rutger	Rutgers	Teodor	Tēodors
S		Tim	Tims
Sakarias	Sakariass	Tjelvar	Šelvars/*Čelvars
Salomon	Sālomons	Tobias	Tubiass
Sam	Sams	Tom	Toms
Samuel	Sāmuels	Tomas	Tūmass
Sebastian	Sebastians	Tony	Toni/*Tonijs
Set	Sets	Tor	Tūrs
Sigfrid	Sīgfrids	Torbjörn	Tūrbjērns
Sigmund	Sīgmunds	Torborg	Tūrborjs/ *Tūrborgs
Sigurd	Sīgurds	Tord	Tūrds
Sigvard	Sīgvards	Tore	Tūre
Simon	Sīmons	Torgny	Torngni/ *Torgnij
Sivert	Sīverts	Torkel	Torkels
Sixten	Sikstens	Torleif	Tūrleifs
Staffan	Stafans	Torsten	Toštens/ *Torstens
Stefan	Stēfans	Torvald	Tūrvalds
Stellan	Stellans	Tryggve	Trigve
Sten	Stēns	Ture	Tūre
Stig	Stīgs	Tyko	Tīku
Sture	Stūre	U	
Styrbjörn	Stīrbjērns	Ulf	Ulfs
Sune	Sūne	Ulrik	Ulriks
Svante	Svante	Uno	Ūnu
Sven	Svens	Urban	Urbans
Sverker	Sverkers	V	
Sylvester	Silvesters	Valdemar	Valdemars
Sölove	Solve		
Sören	Sērens		

Valentin	Valentīns	W	
Valter	Valters	William	Viljams
Veine	Veine	Willy	Villi/*Villijs
Verner	Vēners		
Vidar	Vīdars	Y	
Viking	Vīkings	Yngve	Ingve
Viktor	Viktors		
Vilgot	Vilgots	Å	
Vilhelm	Vilhelms	Åke	Oke
Vincent	Vinsents		
Volmar	Volmars	Ö	
		Örjan	Erjans
		Östen	Estens

7.3. Sieviešu vārdu saraksts

A

Ada	Āda	Angela	Anjela
Agata	Agāta	Angelika	Anjēlika/ *Angelika
Agda	Agda		
Agnes	Angnesa/ *Agnese	Anita	Anīta/*Anita
Agneta	Angnēta/ *Agnēta	Anja	Anja
Aina	Aina	Anna	Anna
Albertina	Albertīna	Anneli	Anneli/*Annelija
Alexandra	Aleksandra	Annette	Annete
Alfrida	Alfrīda	Annie	Anni/*Annija
Alice	Alise	Annika	Annika
Alma	Alma	Antonia	Antonia/ *Antonija
Alva	Alva	Asta	Asta
Amalia	Amālia/*Amālija	Astrid	Astrida/*Astrīda
Amanda	Amanda	Augusta	Augusta
Amelie	Ameli/*Amelija	Aurora	Aurora
Andrea	Andrēa	Axelina	Akselīna

B

Barbara	Barbara
Barbro	Barbru
Beata	Beāta
Beatrice	Beatrise
Beda	Bēda
Berit	Bērita
Berta	Berta
Betty	Beti/*Betija
Birgit	Birgita
Birgitta	Birgita
Blenda	Blenda
Bodil	Būdila
Boel	Būela
Britt	Brita
Britta	Brita

Desiré

Diana
Disa
Dora
Doris
Dorotea

Desirē

Diāna
Dīsa
Dūra
Dūrisa
Dorotēa

E

Ebba
Edit
Edla
Eila
Eivor

Eba
Ēdita/*Ēdīte
Ēdla
Eila
Eivora

C

Camilla	Kamilla
Carina	Karīna
Carita	Karīta
Carola	Karola
Cecilia	Sesilia/*Sesīlīja
Charlotta	Šarlota
Christel	Kristela
Clary	Klēri/*Klērija
Cornelia	Kornēlia/ *Kornēlija

Elise
Ella
Ellen
Ellida
Ellinor

Elīse
Ella
Ellena
Ellīda
Ellinora

Elli/*Ellijs

D

Dagnar	Dagmara
Dagny	Dangni/ *Dagnija
Daniela	Daniēla

Emelie
Emilia
Emma
Emmy
Erika

Emeli/*Emelija
Emilia/*Emilijs
Emma
Emmi/*Emmija
Erīka/*Ērika

Erna	Ērna	Gunni	Gunni/
Ester	Estera/*Estere		*Gunnija
Estrid	Estrida	Gunvor	Gunvora
Ethel	Ētela	Görel	Jērela
Eugenia	Eušēnia/ *Eušēnija	Göta	Jēta
Eva	Ēva	H	
Evelina	Evelīna	Hanna	Hanna
Evy	Ēvi/*Ēvija	Harriet	Harrieta
F		Hedda	Heda
Fanny	Fanni/*Fannija	Hedvig	Hedviga
Felicia	Felīsia/*Felīsija	Heidi	Heidi/*Heidija
Filippa	Filipa	Helena	Helēna
Florence	Florencē	Helfrid	Helfrida
Fredrika	Fredrika	Helga	Helga
Frida	Frīda	Henny	Henni/ *Hennija
G		Henrietta	Henrieta
Gabriella	Gabriella	Hermine	Hermīne
Gerda	Jērda	Herta	Herta
Gertrud	Jertruda/ *Gertrūda	Hervor	Hervora
Gisela	Gīsela	Hilda	Hilda
Greta	Grēta	Hildegard	Hildegārda
Gudrun	Gudruna	Hildur	Hildura
Gull	Gulla	Hillevi	Hillevī/ *Hillevija
Gullvi	Gulvi/*Gulvija	Hilma	Hilma
Gun	Guna	Hjördis	Jērdisa
Gunborg	Gunborja/ *Gunborga	Hulda	Hulda
I		I	
Gunhild	Gunhilda	Ida	Īda
Gunilla	Gunilla	Ina	Īna
Gunlög	Gunlēga	Inez	Īnesa
Gunnel	Gunnela	Inga	Inga

Ingeborg	Ingeborja/ *Ingeborga	Kerstin	Šeština/ *Čerstina
Ingegerd	Ingejērda/ *Ingegerda	Kim	Kima
Ingela	Ingela	Klara	Klāra
Inger	Ingera	Kristina	Kristīna
Ingrid	Ingrida/*Ingrīda	L	
Ingvor	Ingvora	Laila	Laila
Irene	Irēne	Laura	Laura
Iris	Īrisa	Lena	Lēna
Irja	Irja	Lilian	Liliana
Irma	Irma	Lill	Lilla
Isa	Īsa	Lillemor	Lillemūra
Isabella	Isabella	Lilly	Lilli/*Lillija
J		Lina	Līna
Jane	Jeina/*Džeina	Linda	Linda
Jeanette	Šanete	Linn	Linna
Jennifer	Jennifera	Linnea	Linnēa/*Linneja
Jenny	Jenni/*Jennija	Lisa	Līsa
Jessika	Jesika	Lisbet	Līsbeta
Jill	Jilla	Liv	Līva
Johanna	Juhanna	Lotta	Lota
Jonna	Jonna	Louise	Luīse
Josefina	Jusefīna	Lovisa	Luvīsa
Judit	Jūdita	Lucia	Lusīa/*Lusīja
Julia	Jūlia/*Jūlija	Lydia	Līdia/*Līdija
Justina	Justīna	M	
K		Madeleine	Madlēne
Kajsa	Kajsa	Magda	Magda
Karin	Kārina	Magdalena	Magdalēna
Karolina	Karolīna	Mait	Maite* (Galotne -e šajā gadijumā lietojama tikai labskanības dēļ.)
Katarina	Katarīna		
Katja	Katja		

Maj	Maja	N	
Maja	Maja	Nadja	Nadja
Majken	Majkena	Nancy	Nansi/*Nansija
Majvor	Majvora	Nanna	Nanna
Malena	Malēna	Nanny	Nanni/*Nannija
Malin	Mālina	Natalia	Natālia/*Natālija
Margareta	Margarēta	Nelly	Nelli/*Nellija
Margit	Margita	Nina	Nīna
Margot	Margota	Nora	Nūra
Maria	Mariā/*Marija	O	
Mariana	Mariāna	Olga	Olga
Marianne	Marianne	Olivia	Olīvia/*Olīvijs
Marika	Marika	Ottilia	Otīlia/*Otilija
Marina	Marīna	P	
Marion	Māriona	Patricia	Patrīsia/*Patrīsijs
Marit	Mārita	Paula	Paula
Marita	Marīta	Paulina	Paulīna
Marja	Marja	Pernilla	Pernilla
Marlene	Marlēne	Petra	Pētra
Marta	Marta	Petonella	Petonella
Martina	Martīna	Pia	Pīa/*Pīja
Mary	Mēri/*Mērija	R	
Matilda	Matilda	Ragnhild	Rangnhilda/ *Ragnhilda
Maud	Moda	Rakel	Rākela
Mia	Mīa/*Mīja	Rebecka	Rebekā
Mikaela	Mikaēla	Regina	Regīna
Mildred	Mildreda	Rigmor	Rīgmura
Mimmi	Mimmi/*Mimmija	Rita	Rīta
Mirjam	Mirjama	Ritva	Ritva
Moa	Mūa	Ronja	Ronja
Mona	Mona	Rosa	Rūsa
Monika	Monika		
My	Mī/*Mīja		
Märit	Mērita		
Märta	Merta		

Rosita	Rosīta	T	
Rut	Rūta	Tanja	Tanja
S		Tea	Teā
Sabina	Sabīna	Tekla	Tekla
Saga	Sāga	Terese	Terēse
Sally	Salli/*Sallija	Teresia	Terēsia/ *Terēsija
Sandra	Sandra	Tina	Tīna
Sanna	Sanna	Toini	Toini
Sara	Sāra	Tora	Tūra
Selma	Selma	Torun	Tūruna
Sibylla	Sibilla	Tove	Tūve
Sigbritt	Sigbrita	Tyra	Tīra
Signe	Singne/*Signe	U	
Signhild	Singnhilda/ *Signhilda	Ulla	Ulla
Sigrid	Sigrida	Ulrika	Ulrika
Sigyn	Sīgina	Unn	Unna
Silvia	Silvia/*Silvija	Ursula	Ušula/*Ursula
Simone	Simone	V	
Siri	Sīri/*Sīrija	Valborg	Vālborja/ *Vālborga
Siv	Sīva	Vanja	Vanja
Sofia	Sofia/*Sufia/ *Sofija	Vega	Vēga
Solbritt	Sūlbrita	Vendela	Vendela
Solveig	Sūlveja/ *Solveiga	Vera	Vēra
Sonja	Sonja	Veronika	Veronika
Stella	Stella	Viktoria	Viktūria/ *Viktorija
Stina	Stīna	Vilhelmina	Vilhelmīna
Susanna	Susanna	Vilma	Vilma
Svea	Svēa	Viola	Viūla/*Viola
Sylvia	Silvia/*Silvija	Virginia	Virginia/ *Virginija
Synnöve	Sinnēve		

Vivan	Vivana	Y	
Viveka	Viveka		
Vivi	Vivi/*Vivija		
Vivianne	Vivianne		
.		Å	
.			
.			
Åsa	Osa		
Åslög	Oslēga		

7.4. Uzvārdū saraksts

A

Abrahamsson	Ābrahamson's, -e ¹⁶
Adolfsson	Ādolfson's, -e
Alfredsson	Alfredson's, -e
Alm	Alm's, -a
Andersson	Andešon's, -e/*Andešson's, -e
Andreasson	Andrēason's, -e
Aronsson	Āronson's, -e
Arvidsson	Arvidson's, -e
Augustsson	Āgustson's, -e/*Augustson's, -e
Axelsson	Akselson's, -e

B

Bengtsson	Bengtson's, -e
Berg	Berj's, -a/*Berg's, -a
Berggren	Berjgrēn's, -a/*Berggrēn's, -a
Berglund	Berjlund's, -a/*Berglund's, -a
Bergman	Berjman's, -e/*Bergman's, -e
Bergqvist	Berjkvist's, -a/*Bergkvist's, -a
Bergström	Berjstrem's, -a/*Bergstrem's, -a
Berntsson	Bērntson's, -e
Björk	Bjerk's, -a

¹⁶ Sieviešu uzvārdiem pievienota galotne *-e*, ja zviedru valodā uzvārds beidzas ar *-er*, *-da(b)l*, *-man* un *-son*.

Björklund	Bjerklund's, -a
Björkman	Bjerkman's, -e
Blom	Blum's, -a
Blomberg	Blumberj's, -a/*Blumberg's, -a
Blomqvist	Blumkvist's, -a
Boman	Būman's, -e
Borg	Borj's, -a/*Borg's, -a
Boström	Būstrem's, -a
Bäckström	Bekstrem's, -a
Börjesson	Berjeson's, -e

C

Carlsson	Kārlson's, -e
Claesson	Klāson's, -e

D

Dahl	Dāl's, -e
Dahlberg	Dālberj's, -a/*Dālberg's, -a
Dahlgren	Dālgrēn's, -a
Dahlström	Dālstrem's, -a
Danielsson	Dānielson's, -e
Davidsson	Dāvidson's, -e

E

Edlund	Ēdlund's, -a
Edström	Ēdstrem's, -a
Ek	Ēk's, -a
Ekberg	Ēkberj's, -a/*Ēkberg's, -a
Ekblom	Ēkblum's, -a
Eklund	Ēklund's, -a
Ekman	Ēkman's, -e
Ekström	Ēkstrem's, -a
Eliasson	Eliason's, -e
Englund	Englund's, -a
Engström	Engstrem's, -a

Ericsson	Ērikson's, -e
Eriksson	Ērikson's, -e
Erlandsson	Ērlandson's, -e

F

Falk	Falk's, -a
Forsberg	Fošberj's, -a/*Fošberg's, -a
Forslund	Fošlund's, -a
Fransson	Franson's, -e
Franzén	Fransēn's, -a
Fredriksson	Frēdrikson's, -e
Fridberg	Frīdberj's, -a/*Fridberg's, -a
Frisk	Frisk's, -a

G

Gunnarsson	Gunnašon's, -e/*Gunnašson's, -e
Gustafsson	Gustafson's, -e
Gustavsson	Gustafson's, -e
Göransson	Jēranson's, -e

H

Haglund	Hāglund's, -a
Hagström	Hāgstrem's, -a
Hallberg	Halberj's, -a/*Halberg's, -a
Hansson	Hānson's, -e
Hedberg	Hēdberj's, -a/*Hēdberg's, -a
Hedin	Hedīn's, -a
Hedlund	Hēdlund's, -a
Hedman	Hēdman's, -e
Hedström	Hēdstrem's, -a
Hellberg	Helberj's, -a/*Helberg's, -a
Hellström	Helstrem's, -a
Henriksson	Henrikson's, -e
Hermansson	Hermanson's, -e
Holm	Holm's, -a

Holmberg	Holmberj's, -a/*Holmberg's, -a
Holmgren	Holmgrēn's, -a
Holmqvist	Holmkvist's, -a
Holmström	Holmstrem's, -a
Håkansson	Hokanson's, -e
Högberg	Hēgberj's, -a/*Hēgberg's, -a
Höglund	Hēglund's, -a

I

Isaksson	Īsakson's, -e
Ivarsson	Īvašon's, -e/*Īvašson's, -e

J

Jakobsson	Jākobson's, -e
Jansson	Jānson's, -e
Johannesson	Juhanneson's, -e
Johansson	Jūhanson's, -e
Johnsson	Junson's, -e/*Jonson's, -e
Jonasson	Jūnason's, -e
Jonsson	Junson's, -e
Josefsson	Jūsefson's, -e
Jönsson	Jenson's, -e

K

Karlsson	Kārlson's, -e
Klasson	Klāson's, -e
Knutsson	Knūtson's, -e
Kristiansson	Kristianson's, -e

L

Larsson	Lāšon's, -e/*Lāšson's, -e
Lilja	Lilj'a, -a
Lind	Lind's, -a
Lindahl	Lindāl's, -e
Lindberg	Lindberj's, -a/*Lindberg's, -a

Lindblad	Lindblād's, -a
Lindblom	Lindblum's, -a
Lindell	Lindell's, -a
Lindén	Lindēn's, -a
Linder	Linder's, -e
Lindgren	Lindgrēn's, -a
Lindholm	Lindholm's, -a
Lindkvist	Lindkvist's, -a
Lindqvist	Lindkvist's, -a
Lindström	Lindstrem's, -a
Ljung	Jung's, -a
Ljungberg	Jungberj's, -a/*Jungberg's, -a
Lund	Lund's, -a
Lundberg	Lundberj's, -a/*Lundberg's, -a
Lundgren	Lundgrēn's, -a
Lundin	Lundīn's, -a
Lundkvist	Lundkvist's, -a
Lundmark	Lundmark's, -a
Lundqvist	Lundkvist's, -a
Lundström	Lundstrem's, -a
Löfgren	Lēvgrēn's, -a

M

Magnusson	Mangnuson's, -e
Malm	Malm's, -a
Malmberg	Malmberj's, -a/*Malmberg's, -a
Martinsson	Martinson's, -e
Mattsson	Matson's, -e
Melin	Melin's, -a
Moberg	Mūberj's, -a/*Mūberg's, -a
Molin	Molin's, -a
Måansson	Monson's, -e
Mårtensson	Mortenson's, -e
Möller	Meller's, -e

N

Niklasson	Niklason's, -e
Nilsson	Nilson's, -e
Norberg	Nūrberj's, -a/*Nūrberg's, -a
Nord	Nūrd's, -a
Nordin	Nurdīn's, -a
Nordström	Nūrdstrem's, -a
Norén	Nurēn's, -a
Norman	Nūrman's, -e
Nyberg	Nīberj's, -a/*Niberg's, -a
Nygren	Nīgrēn's, -a
Nyman	Nīman's, -e
Nyström	Nīstrem's, -a
Näslund	Nēslund's, -a

O

Ohlsson	Ulson's, -e
Olausson	Ulauson's, -e
Olofsson	Ūlofson's, -e
Olsson	Ulson's, -e
Oskarsson	Oskašon's, -e/*Oskāsson's, -e
Ottosson	Utuson's, -e/*Otoson's, -e

P

Palm	Palm's, -a
Paulsson	Polson's, -e
Persson	Pēšon's, -e/*Pēšson's, -e
Petersson	Petešon's, -e/*Petešson's, -e
Pettersson	Petešon's, -e/*Petešson's, -e
Pålsson	Polson's, -e

R

Roos	Rūs's, -a
Rosén	Rusēn's, -a

S

Sandberg	Sandberj's, -a/*Sandberg's, -a
Sandström	Sandstrem's, -a
Samuelsson	Sāmuelson's, -e
Sjöberg	Šēberj's, -a/*Šēberg's, -a
Sjödin	Šēdin's, -a
Sjögren	Šēgrēn's, -a
Sjöström	Šēstrem's, -a
Skoglund	Skūglund's, -a
Sköld	Šeld's, -a
Stenberg	Stēnberj's, -a/*Stēnberg's, -a
Strand	Strand's, -a
Strandberg	Strandberj's, -a/*Strandberg's, -a
Ström	Strem's, -a
Strömberg	Stremberj's, -a/*Stremberg's, -a
Ståhl	Stol's, -a
Sundberg	Sundberj's, -a/*Sundberg's, -a
Sundin	Sundin's, -a
Sundqvist	Sundkvist's, -a
Sundström	Sundstrem's, -a
Svensson	Svenson's, -e
Svärd	Svērd's, -a
Söderberg	Sēderberj's, -a/*Sēderberg's, -a
Söderlund	Sēderlund's, -a
Söderström	Sēdeštrem's, -a

T

Törnqvist	Tērnkvist's, -a
-----------	-----------------

V

Viklund	Viklund's, -a
Vikström	Vikstrem's, -a

W

Wahlström	Välstrem's, -a
Wallin	Vallin's, -a
Wikström	Vikstrem's, -a

Z

Zorn	Sūrn's, -a
------	------------

Å

Åberg	Oberj's, -a/*Oberg's, -a
Ågren	Ogrēn's, -a
Åkesson	Okeson's, -e
Åström	Ostrem's, -a

Ö

Öberg	Ēberj's, -a/*Ēberg's, -a
Öhman	Ēman's, -e
Österberg	Esterberj's, -a/*Esterberg's, -a
Östlund	Estlund's, -a

8. Latviešu un zviedru burtu vai burtkopu iespējamās atbilstmes

Latviešu burts vai burtkopa	Zviedru borts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Zviedru valodā
a	a	Hallande	Halland <i>n</i>
ā	a	Fäluna	Falun <i>lēnes c.</i>
	ah	Välgren	Wahlgren <i>uzv</i>
b	b	Bjerke	Björkö <i>s</i>
	bb	Eba	Ebba <i>v</i>
c		—	—

Latviešu burts vai burtkopa	Zviedru burts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Zviedru valodā
*č	k (pirms i, y, e, ä, ö)	*Čēpmannebrū	Köpmannebro <i>kom</i>
	kj	*Čelmanns	Kjellman <i>uzv</i>
	tj	*Čelvars	Tjelvar <i>v</i>
d	d	Dērnēsa	Därnäs <i>kom</i>
	dd	Edi	Eddie <i>v</i>
dz			—
dž	—		—
e	e	Svens	Sven <i>v</i>
	ä	Vesterosa	Västerås <i>lēnes c.</i>
	ö	Malme	Malmö <i>lēnes c.</i>
*-ejs, -aja	-é	*Linnejs	Linné <i>uzv</i>
ē	e	Stēnstorpa	Stenstorp <i>kom</i>
	é	Nidēns	Nydēn <i>uzv</i>
	ä	Šērfeltena	Skärfeten <i>kom</i>
	ö	Šēstrems	Sjöström <i>uzv</i>
f	f	Frēlunda	Frölunda <i>kom</i>
	ff	Stafanstorpa	Staffanstorp <i>kom</i>
	ph	Sofia, Sufia	Sophia <i>v</i>
g	g	Grāne	Granö <i>kom</i>
	gg	Sige	Sigge <i>v</i>
g̊	—		—
h	h	Holsbi	Holsby <i>kom</i>
i	i	Sibilla	Sibilla <i>v</i>
	ie	Ameli	Amelie <i>v</i>
	y	Liksele	Lycksele <i>kom</i>
ī	i	Tīna	Tina <i>v</i>

Latviešu burts vai burtkopa	Zviedru burts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Zviedru valodā
i	y	Tiku	Tyko <i>v</i>
*-ija, -ijs	-i	*Hillevi ja	Hillevi <i>v</i>
	-ia	*Amālija	Amalia <i>v</i>
	-ie	*Emmelija	Emmelie <i>v</i>
	-y	*Īsbija	Ysby <i>kom</i>
j	dj	Jūre	Djurö <i>kom</i>
	g (pirms i, y, e, ā, ö, aiz l, r)	Jēta Jervels	Göta <i>kom</i> Gjörwell <i>uzv</i>
	gj	Jalmars	Hjalmar <i>v</i>
	hj	Jenss	Jöns <i>v</i>
	j	Jungdāls	Ljungdal <i>uzv</i>
	lj		
k	c (pirms a, o, u, å)	Kārlsons Kristers	Carlsson <i>uzv</i> Christer <i>v</i>
	ch (aizguvumos)	Stokholma Frēsakulla	Stockholm <i>lēnes c.</i> Frösakull <i>kom</i>
	ck	—	—
	k	—	—
ks	x	Fēlikss	Felix <i>v</i>
kv	qu	Stēnkvists	Stenquist <i>uzv</i>
	qv	Kvarnstrēms	Qvarnström <i>uzv</i>
k̄		—	—
l	l	Vilgots	Vilgot <i>v</i>
ll	ll	Partille	Partille <i>kom</i>
l̄	—	—	—
m	m	Mālina	Malin <i>v</i>
mm	mm	Summens	Sommen <i>e</i>
n	n	Tūnadāle	Tunadal <i>kom</i>

Latviešu birts vai burtkopa	Zviedru birts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Zviedru valodā
ngn	gn	Singnhilda	Signhild <i>v</i>
nn	nn	Anneberja	Anneberg <i>kom</i>
o	o	Kolberjs	Kollberg <i>uzv</i>
	å	Skore	Skåre <i>kom</i>
p	p	Polsens	Paulsen <i>uzv</i>
	pp	Sopero	Soppero <i>kom</i>
r	r	Rūgens	Rogen <i>e</i>
rr	rr	Horreda	Horred <i>kom</i>
s	c (pirms <i>e, i, ā, ö</i>)	Felisia	Felicia <i>v</i>
		Salsterns	Salstern <i>e</i>
	s	Nissafoša	Nissafors <i>kom</i>
	ss	Seterlunds	Zetterlund <i>uzv</i>
š	ch (aizguvumos)	Šarlota	Charlotta <i>v</i>
	g (aizguvumos)	Eušēns	Eugen <i>v</i>
	j (aizguvumos)	Šasmīna	Jasmin <i>v</i>
	k (pirms <i>i, e, y, ā, ö</i>)	Šēlarne	Kälarne <i>kom</i>
	kj	Šels	Kjell <i>v</i>
	rs	Fāšta	Farsta <i>kom</i>
	sch	Šīmans	Schyman <i>uzv</i>
	sh (aizguvumos)	Šultss	Shultz <i>uzv</i>
	sj	Šēvals	Sjöwall <i>uzv</i>
	sk (pirms <i>i, e, y, ā, ö</i>)	Šēdiga	Skedig <i>kom</i>

Latviešu burts vai burtkopa	Zviedru burts vai burtkopa	Picinēri	
		Latviešu valodā	Zviedru valodā
š	skj	Ašuma	Askjum <i>kom</i>
	stj	Šērnfoša	Stjärnfors <i>kom</i>
	tj	Šegevalss	Tjeggevals <i>e</i>
t	t	Tēa	Tea <i>v</i>
	th	Tūresons	Thuresson <i>uzv</i>
	tt	Skotsunda	Skottsund <i>kom</i>
u	o	Hugdāle	Hugdal <i>kom</i>
	u	Skugsbu	Skogsbo <i>kom</i>
ū	o	Nūrdlings	Nordling <i>uzv</i>
	u	Upsāla	Uppsala <i>lēnes c.</i>
v	v	Valje	Valje <i>kom</i>
	w	Vilanders	Wilander <i>uzv</i>
z		—	
ž			

9. Izmantotā literatūra

Allén, Sture/Wåhlin, Staffan: Förfamnsboken: de 10 000 vanligaste förnamnen. Stockholm. Norstedt, 1979.

Bergman, Gösta: Kortfattad svensk språkhistoria. Stockholm. Prisma, 1972.

Elsberga S. Zviedru īpašvārdu atveide latviešu valodā // LVKJ 21. laidiens. R.: "Avots" 1985., 100.–115. lpp.

Gala rezumejs par *k(k)*, *kb*, *gb* un *h(h)* leetošanu jaunā rakstībā svešvalodu tagadejā *cb* veetā no Kr. Brīvkalna. Eespeests "Latvijas Sargs" speestuvē. Rīga, 1921.

Modéer, Ivar: Svenska Personnamn. 3. upplagan. Studentlitteratur. Lund, 1989.

Par vārdu un uzvārdu lietošanu un rakstību latviešu literārajā valodā. R.: Latvijas Republikas Valsts valodas centrs, 1999.

1.1.2. Somijas novadi

Novadi ir vēsturiski un etnogrāfiski izveidojušies apgabali. Mūsdienās tiem nav administratīvas nozīmes.

Ahvenanmaa	Ahvenanmā, Olande
Häme	Heme
Kainuu	Kainū
Karjala	Karjala, Karēlija*
Kymenlaakso	Kimenlākso
Lappi	Lapi, Lapzeme*
Pirkanmaa	Pirkanmā
Pohjanmaa	Pohjanmā
Satakunta	Satakunta
Savo	Savo
Uusimaa	Uusimā
Varsinais-Suomi	Varsinaissuomi

Ar zvaigznīti <*> apzīmēti Somijas novadu nosaukumu latviskie atveidojumi, kuru rakstība un izruna neatbilst vispārējiem somu īpašvārdu atveidošanas noteikumiem. Lai gan arī šie neregulārie atveidojumi ir plaši izplatīti latviešu valodā, būtu vēlams lietot šo vietvārdu regulāros atveidojumus, kuri vairāk atbilst somu īpašvārdu atdarināšanas sistēmai latviešu valodā.

1.2. Personvārdi

1.2.1. Vārdi

Pirmskristietības laikos somiem bija daudz pašiem savu personvārdu, kurus viņi deva bērniem. Viduslaiku beigās baznīcāi un zviedru valdibai tomēr bija izdevies izskaust šos vārdus. Senie somu vārdi saglabājušies užvārdos un vietvārdos, kā arī tautas dziesmās. Sākotnējos somu vārdus atkal sāka lietot tikai 19. gadsimta otrajā pusē. Taču vēl ap 1870. gadu daži mācītāji nepiekrita kristīt bērnus tādos vārdos kā, piemēram, *Ilmari*, jo tie, pēc viņu domām, bija pagānu vārdi.

“Kalevalā” un tautas dziesmās atrodamie vīriešu vārdi ir, piemēram, *Abti*, *Jouko*, *Kimmo*, *Pellervo* un *Tapio*; sieviešu vārdi – *Aino*, *Marjatta* un

Tellervo. Tos atkal sāka lietot tautiskā romantisma laikā 20. gadsimta sākumā.

Vienlaicīgi ar kristietības ieviešanu Somijā parādījās arī citu tautu vārdi. Daudzi plaši izplatīti vārdi ir cittaутu vārdu somiskie pārveidojumi. Tie ir, piemēram, *Aleksi*, *Anna*, *Antti* (< Andreas), *Heikki* (< Henrik), *Jaakko*, *Katariina*, *Kristiina*, *Lauri* (< Laurentius), *Leena* (< Magdalena), *Liisa* (< Elisabet), *Maria*, *Marketta* (< Margareta), *Martti*, *Mikko* (< Mikaēl), *Olavi*, *Pekka* (< Petrus), *Pirkko* (< Birgitta), *Tapani* (< Stefanus), *Tuomas*. Viens no pirmajiem kristiešu vārdiem Somijā bija *Johannes*, no kura savukārt ir veidojušies tādi vārdi kā *Juhani*, *Jussi*, *Jukka*, *Juba* un *Janne*.

Kalendārā vārdu somiskie varianti pirmo reizi tika minēti 1890. gadā.

Dažu personvārdu sākotnējā nozīme ir saistīta ar dabu, piemēram, (sieviešu vārdi) *Tuuli* ‘vējš’, *Meri* ‘jūra’, *Pilvi* ‘mākonis’, *Tuomi* ‘ieva’, *Pihla*, salīdz., *piblaja* ‘pīlādzis’, *Kanerva* ‘virši’ un *Pinja* ‘pīnija’. Meitenēm var likt pat tādu vārdu kā *Lumi* ‘sniegs’, *Suvi* (Rietumsomijas dialektos ‘vasara’). Vārdi *Salla* un *Saana* ir kalnu nosaukumi Lapzemē. Kalendārā ir atrodami arī tādi vārdi kā *Aamu* ‘rits’ un *Ilta* ‘vakars’, taču tie mūsdienās ir reti sastopami, tāpat kā vārdi *Rauha* ‘miers’ un *Helmi* ‘pērle’ Diezgan izplatīts ir vārds *Satu* ‘pasaka’

Vīriešu vārdi, kas pilnībā saskan ar kādu sugas vārdu, pēdējā laikā tiek likti samērā reti, kaut gan kalendārā to ir diezgan daudz, piemēram, *Toivo* ‘cerība’ un *Voitto* ‘uzvara’, arī *Onni* ‘laime, veiksme’, kas somiem ir vīriešu vārds. Ar dabu saistītu vīriešu vārdu, piemēram, *Pyry* ‘putenis’, ir ievērojami mazāk nekā līdzīgu sieviešu vārdu.

Izplatītākie dubultie sieviešu vārdi ir *Hanna-Leena*, *Anne-Mari* un *Anna-Kaisa*. No vīriesu dubultvārdiem populārākie ir *Veli-Matti* un *Juha-Pekka*. Ilgu laiku dubultie vārdi bija diezgan populāri, tomēr tagad tie vairs nav tik izplatīti.

Somijā bērniem drīkst dot ne vairāk kā trīs vārdus. Parasti tiek doti divi vārdi, taču pēdējā laikā arvien biežāk bērniem ir arī trīs vārdi.

Pēdējos gadu desmitos vārdu izvēle ir mainījusies ļoti strauji. Atkal bērniem tiek likti seni vārdi, kas ilgi nav lietoti. Populārākie meiteņu vārdi šobrīd ir *Laura*, *Roosa*, *Anni*, *Emma* un *Veera*. Zēniem tiek doti tādi vārdi kā *Aleksi*, *Juho*, *Eetu*, *Ville* un *Niko*. Izvēloties vārdu, kritērijs bieži

ir tas, lai vārds būtu viegli uzrakstāms un izrunājams starptautiskos kontaktos.

1.2.2. Uzvārdi

Uzvārdū lietošanas tradīcijas agrākajos laikos Rietumsomijā un Austrumsomijā bija atšķirīgas. Austrumsomijā mantotu uzvārdū lietošanai ir diezgan sena vēsture. Savukārt Somijas rietumos līdz pat 19. gadsimta beigām lietoja pievārdus, kas beidzas ar *-poika* (dēls) un *-tytär* (meita). Šiem vārdiem parasti pievienoja arī mājas nosaukumu, no kuriem vēlāk bieži izveidojās uzvārdi.

Loti bieži somu uzvārdi beidzas ar *-nen*. Šis uzvārdū veids ir loti sens, it īpaši Austrumsomijā. Sākumā izskaņa *-nen* bija deminutīva sufikss, bet vēlāk tā tika uzskatīta par uzvārda veidošanas elementu. To izmantoja arī piederības norādišanai. Izplatītākie mūsdienu uzvārdi sastāv no vārdiem, kas saistīti ar dabu, un izskaņas *-nen*, piemēram, *Virtanen* (*virta* ‘straume, upe’), *Mäkinen* (*mäki* ‘kalns’), *Järvinen* (*järvi* ‘ezers’), *Saarinen* (*saari* ‘sala’), *Tuominen* (*tuomi* ‘ieva’). Šādus uzvārdus Rietumsomijā plaši sāka lietot 19. gadsimta beigās.

Otra izplatītākā uzvārdū izskaņa ir *-la*, *-lä*, piemēram, *Kivelä*, *Korpela*, *Anttila*. Šāda veida uzvārdi sākotnēji bieži bijuši māju nosaukumi. Visbiežāk ar galotnēm *-la*, *-lä* veidotie uzvārdi ir radušies Rietumsomijā.

Mēdz teikt, ka somu uzvārdos ir pārstāvēti dzīvnieki no blusas līdz lācim. Kā piemērus var minēt: *Karbunen* (*karhu* ‘lācis’), *Susi* ‘vilks’, *Kettu* ‘lapsa’, *Kiiskinen* (*kiiski* ‘ķisis’), *Saukkonen* (*saukko* ‘ūdrs’), *Jānis* ‘zakis’, *Varis* ‘vārna’.

Uzvārds var arī stāstīt par sava pirmā īpašnieka auguma vai rakstura īpatnībām kā, piemēram, *Pitkänen* (*pitkä* ‘gars’), *Vahvaselkä* (*vahva* ‘stiprs’, *selkä* ‘mugura’), *Mustaparta* (*musta* ‘melns’, *parta* ‘bārda’), *Kurittu* ‘kreilis’. Uzvārds var norādīt arī cilvēka amatu vai stāvokli sabiedrībā: *Suitari* ‘kurpnieks’, *Seppänen* (*seppä* ‘kalējs’), *Pakarinen* ‘maiznieks’. Tas var norādīt arī cilvēka izcelsmi – *Ruotsalainen* ‘zviedrs’, *Venäläinen* ‘krievs’, *Suomalainen* ‘soms’.

Uzvārdiem, kas, šķiet, izskatās kā tradicionāli somu vārdi, bieži ir sveša izcelsme: piemēram, no kristiešu vārdiem izveidojušies uzvārdi *Juva* (< Johannes) un *Korjus* (< Gregorius). Uzvārda pamatā var būt vārds, kas

liecina par kontaktiem ar slāvu tautām, piemēram, *Huotari* (< Feodor), *Pasanen* (< Pavel), *Sirkiaä* (< Sergei).

Diezgan daudziem cilvēkiem, kuriem somu valoda ir dzimtā valoda, ir citu valodu cilmes uzvārdi. Daļa no šiem uzvārdiem Somijā parādījušies kopā ar ieceļotājiem, taču lielākā daļa ir pārņemti un tiek lietoti somu vārdu vietā, vai arī tie ir radušies gadījumos, ja cilvēkam nebija uzvārda. Visbiežāk citvalodu cilmes uzvārdi aizgūti no zviedru valodas, taču tie var būt veidoti arī pēc grieķu vai latīņu valodas parauga: piemēram, it kā latīņu vārdi ir pamatā dažiem somu uzvārdiem, kas radušies no ģeogrāfiskajiem nosaukumiem – *Cajanus* (< *Kajaani*), *Tammelin* (< *Tammela*). Somu uzvārdus tulkoja vai pārveidoja, piemēram, *Pomoell* (< *Puumalainen*), *Alopaeus* (< *Kettunen* < *kettu* ‘lapsa’, salīdz. grieķu val. *alopeks* ‘lapsa’). No klasiskajām valodām aizgūtie vārdi bija tipiski mācītāju un citu inteliģences pārstāvju uzvārdi.

Apmēram 600 gadus Somija atradās Zviedrijas pakļautībā. Tas, protams, atspoguļojās arī somu valodas personvārdu krājumā. It īpaši Rietumsomijā uzvārdi tika zviedriskoti. Zviedriskā uzvārda pieņemšana nozīmēja augstāka stāvokļa ieņemšanu sabiedrībā. Var runāt arī par apzinātu zviedru valdības politiku.

Nacionālās idejas iespaidoja somu valodas prestižu sabiedrībā un veicināja centienus uzlabot valodas stāvokli. Jaunās idejas 19. gadsimta beigās sāka atspoguļoties arī uzvārdos. Īpaši universitātes studentu uzvārdu maiņa piesaistīja uzmanību un bija paraugs citiem. Tomēr par tautas kustību uzvārdu somiskošana pārvērtās tikai 20. gadsimta sākumā. 1906. un 1907. gadā, piemēram, gandrīz 100 000 cilvēku savus uzvārdus nomainīja pret somiskiem. Nākošais lielais uzvārdu maiņas vilnis bija 1935. gadā, kad svinēja “Kalevalas” 100. gadadienu.

Zviedriskos somu uzvārdus bieži tulkoja somiski pa daļām vai kopumā. Jauno uzvārdu varēja izvēlēties arī nejausi. Itin bieži par jauno uzvārdu kļuva mājas nosaukums vai kāds dzimtā novada ģeogrāfiskais nosaukums.

Izplatītākie zviedru cilmes uzvārdi Somijā ir *Johansson*, *Karlsson*, *Lindholm*, *Lindström* un *Nyman*. Latviski tie atveidojami pēc zviedru īpašvārdu atveides noteikumiem, sk. 299.–301. lpp. (Somu uzvārdu piemēru sarakstā iekļauti daži zviedru cilmes uzvārdi, kuru īpašniekiem bijusi ļoti nozīmīga loma somu kultūras vēsturē.)

2. Somu īpašvārdu atveide Latvijā

Daudzi Somijas ģeogrāfiskie nosaukumi jau sen eksistēja un joprojām pastāv divos variantos – somiskā un zviedriskā. No 19. gadsimta sākuma līdz savas neatkarības pasludināšanai 1917. gada 6. decembrī Somija ietilpa Krievijas impērijā, taču Somijas vietvārdu (vismaz nozīmīgāko, palaikam arī citās valstīs piemināmo pilsētu nosaukumu) oficiālais variants šajā vēstures periodā bija zviedriskais. Tāpēc, rakstot par Somiju citās valodās, tostarp arī latviešu valodā, 19. gadsimtā un 20. gadsimta sākumā tika atveidoti zviedriskie Somijas ģeogrāfiskie nosaukumi. Tā, piemēram, 1861. gadā latviešu valodā izdotā atlantā Somijas kartē atrodam pilsētu nosaukumus *Elsinforsa* (tagad *Helsinki*), *Abo* (tagad *Turku*), *Tavastuse* (tagad *Hemēnlinna*), *Bierneborga* (tagad *Pori*), *Nikarlebi* (tagad *Ūsikārlepi*) u. c.¹

Ar somu personvārdu latviskas atveides nepieciešamību pirmoreiz nākas saskarties 19. gadsimta beigās līdz ar pirmajiem somu literatūras tulkojumiem. Kā apzinājis Arno Jundze, pirmais somu rakstniecības darbu latviskojums publicēts 1885. gadā, tas ir Pietari Peiverintas (*Pāivärinta*) stāsts “Ceļa biedrs” Protams, 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā nekādi sistematizēti somu īpašvārdu atveides noteikumi vēl nav izveidojušies, un šajā jomā valdošo nekonsekventi labi ilustrē minētā literāta vārda un uzvārda rakstība, kas ir tik dažāda, ka “reizēm var rasties šaubas – vai publikācijas norādītais autors patiesi ir viena un tā pati persona, piemēram, Pēteris vai Peteri Peiverins, Peiverints, Peimerins, Paivarints utt.”²

20. gadsimta 20.–30. gados kultūras un informācijas apmaiņa starp neatkarīgo Latviju un Somijas Republiku ir pietiekami intensīva, un līdz ar to veidojas un stabilizējas arī somu īpašvārdu atveides normas. 1939.–1940. gadā izdotajās Latviešu Konversācijas vārdnīcas burtnīcās, kas apvienotas šīs vārdnīcas 20. sējumā, šķirkļos *Somija*, *Somijas vēsture*, *somu literatūra*, *somu māksla*, *somu mūzika* jau ievēroti visi galvenie principi, kas somu īpašvārdu atveidē ir spēkā arī mūsdienās. Te var kā

¹ Atlass ar septiņpadsmit lantkartēm. Jelgavā [iespiests Tērbatā], 1861., 7. karte “Krievu valsts”

² Jundze A. Somijas literatūra Latvijā. 1885.–2001. R.: “Zinātne”, 2002., 43. lpp.

piemēru minēt somu garā patskaņa (ko apzīmē ar patskaņa burta dubultojumu) atveidi ar latviešu valodas garo patskani (*Iijoki* > *Ījoki*, *Aaltonen* > *Āltonens*, *Liipola* > *Līpola*), ā un ö atveidi ar e, kā arī y atveidi ar i (*Mynämäki* > *Minemeki*, *Sillanpää* > *Sillanpē*, *Pyhäjoki* > *Pihajoki*, *Isonkyrö* > *Isonkire*), garo troksneņu (piemēram, pp, kk, ss, tt) atveidi ar vienu attiecīgo burtu (*Mikkeli* > *Mikeli*, *Piltti* > *Pilti*, *Salpausselkä* > *Salpauselke*) un, visbeidzot, somu divskaņa uo atveidi latviešu valodā ar uo (*Kuopio* > *Kuopio*, *Vuoksi* > *Vuoksi*; izņēmums ir tikai valsts nosaukums *Somija* < *Suomi*). Viena otra Konversācijas vārdnīcā pamanītā atkāpe no šīm normām (piemēram, *Hyvinkää* > *Hivinkee*) uzskatāma drīzāk par drukas klūdu, nekā par apzinātu normas citādošanu.

1963. gadā sērijā “Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu literārajā valodā” iznāk Silvijas Raģes sastādītais šādu norādījumu 10. laidiens “Somu valodas īpašvārdi” Somu īpašvārdu grafiskās atveides un gramatizācijas normas te sistematizētas, to izklāsts ir lakonisks, bet valodas prakses vajadzībām pilnīgi pietiekams (protams, laika gaitā parādās nepieciešamība risināt arī dažus konkrētus atveides jautājumus, kas te nav pieminēti, piemēram, jautājumu par tādu salikto uzvārdu gramatizāciju, kas radušies no saliktiem vietvārdiem). Šajā izdevumā atrodamie ieteikumi joprojām ir spēkā. Kā izdevuma savdabību var pieminēt to, ka atveidojamo ģeogrāfisko nosaukumu piemēru sarakstā iekļauti arī daži Krievijai piederošās Karēlijas daļas vietvārdi (piemēram, *Petroskoi* > *Petrozavodska*) un ka visiem vietvārdru piemēriem norādīti arī krieviskie ekvivalenti (tādējādi atvieglojot somu vietvārdu atveidi tajos gadījumos, kad izmantota krievu valoda kā starpniekvaloda).

Īpaši atzīmējams, ka somu valoda ir **vienīgā** valoda, kuras īpašvārdu latviskošanai veltīta arī **šajā** valodā sarakstīta un izdota grāmata, kas adresēta **šīs** valodas runātājiem, pie kuriem pieder arī minētās grāmatas autors pats (tas ir Risto Puha, vadībzinību speciālists, kas latviešu valodu apguvis Helsinku Universitātē pie Valentīnas Gurtajas un Laimutes Balodes).

³ Puha, Risto. Latvialaistamisopas. Suomalaisten etu-, suku- ja paikannimien latvialais-taminen. [Latviskošanas rokasgrāmata. Somu priekšvārdu, uzvārdu un vietvārdu latviskošana.] Vantaa: Relaxia, 2000.

Šajā grāmatā³ atrodami ne tikai visi nepieciešamie noteikumi, kas jāzina un jāievēro, atveidojot somu īpašvārdus latviski, bet arī bagātīga populārzinātniskā informācija – par latviešu valodu, latviešu personvārdiem, par citvalodu īpašvārdu latviskošanas principu vēsturi un mūsdienu situāciju šai jomā. Grāmatai ir arī latvisks apakšvirsraksts: “Somu un somu–zviedru īpašvārdu pareizrakstība un pareizruna latviešu valodā”. atbilstīgi šim virsrakstam izdevumā atrodami samērā daudzi Somijas zviedrisko vietvārdu un personvārdu un to latvisko atveidojumu piemēri. Jāatzīmē arī, ka šī grāmata sarakstīta nevis akadēmiskā stilā, bet gan viegli lasāmā, asprātīgā valodā; savukārt par izdevuma mūsdienīgumu liecina fakts, ka vienā no nodaļām dota detalizēta “instrukcija”, kā Somijā lietotos datoros rakstīt ar latviešu alfabēta burtiem.

3. Somu valodas izplatība

Somu valoda pieder pie somugru valodu Baltijas jūras somu valodu grupas. Mūsdienās somu valodu runā pāri par 5 miljoniem cilvēku; no tiem 4,8 miljoni dzīvo Somijā, kur viņi veido 93% no šīs valsts iedzīvotāju kopskaita. Krievijā, Zviedrijā un Norvēģijā ir autohtona (t. i., tāda, kas dzīvo attiecīgajā valstī kopš seniem laikiem) somu minoritāte.

Krievijas Karēlijā somu valoda formāli bija viena no oficiālajām valodām t. s. Karēļu-Somu PSR (kas kā administratīvi teritoriāls veidojums eksistēja no 1940. līdz 1956. gadam), vēlāk arī Karēlijas APSR. Samērā daudz somu savulaik dzīvoja Sanktpēterburgā un tās apkaimē, taču vairākkārtēju deportāciju rezultātā vairums no viņiem pazaudēja saikni ar savu somiski runājošo kopienu, bet viņu pēcteči pārkrievojās. Pēdējo 10–15 gadu laikā ne mazums Krievijas somu ir repatriējušies uz savu etnisko dzimteni Somiju.

Zviedrijā somi (apmēram 40–60 000) kopš seniem laikiem dzīvo Tornes upes jeb Torniojoki baseinā valsts ziemeļos; šī somu etniskā grupa runā t. s. *meänkieli* (burtiski ‘mūsu valoda’), ko var uzskatīt par somu valodas dialektu. Savukārt Zviedrijas vidienē un dienviddalā dzīvo aptuveni 250 000 samērā nesenu imigrantu no Somijas. Ziemeļnorvēģijas

somus sauc arī par kvēniem; šīs etniskās grupas piederīgo kopskaitis ir apmēram 20 000. Somu valodu lieto arī somu imigrantu kopienas; lieklākās no tām sastopamas ASV, Kanādā un, kā jau minēts, Zviedrijā.

4. Somu valodas alfabēts

Somu valodā ir 29 burti:

Aa	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff	Gg	Hh	Ii	Jj	Kk
[a:]	[be:]	[se:]	[de:]	[e:]	[æf]	[ge:]	[ho:]	[i:]	[ji:]	[ko:]
Ll	Mm	Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss	Tt	Uu	Vv
[æl]	[æm]	[æn]	[o:]	[pe:]	[ku:]	[ær]	[æs]	[te:]	[u:]	[ve:]
Ww	Xx	Yy	Zz	Åå		Ää	Öö			
[kaksois-ve:]	[æks]	[y:]	[tset]	[ruotsalainen o:]		[æ:]	[ø:]			
dubultais ve:					zviedru o:					

Somu valodas izruna atbilst rakstībai. Katram burtam gandrīz vienmēr atbilst viena un tā pati skaņa, un katrai skaņai – viens un tas pats burts (vai – garo patskaņu un līdzskaņu, kā arī divskaņu apzīmēšanai – burtkopa).

Skaņu somu valodā ir mazāk nekā daudzās citās valodās. Balsīgie līdzskaņi *b* un *z* ir tikai aizguvumos, tas pats dalēji attiecas arī uz līdzskaņiem *d* un *g*, kas somu cilmes vārdos sastopami tikai noteiktās pozīcijās. Palatalizācijas nav.

5. Vārda uzsvars un intonācija

Vārda uzsvars vienmēr ir uz pirmās zilbes. Šis likums attiecas arī uz svešvārdiem.

Teikuma intonācija parasti ir krītoša. Arī jautājuma teikumā nav kāpjošas intonācijas.

6. Somu valodas skaņu atveide latviešu valodā

6.1. Patskaņi

Somu valodas patskaņi ir *a, e, i, o, u, y, ä* un *ö*. Visi patskaņi var būt gan īsi, gan gari. Rakstos garie patskaņi tiek apzīmēti ar diviem vienādiem burtiem. Ir ļoti svarīgi ievērot patskaņu garumu, jo atkarībā no tā var mainīties vārda nozīme, piemēram, *tuli* ‘uguns’, *tuuli* ‘vējš’, vai vārda gramatiskā forma, piemēram, *mene!* ‘ej!’, *menee* ‘(viņš) iet’ Starpība patskaņa garumā var būt arī vienīgā atšķirība starp dažādiem īpašvārdiem, piemēram, *Lea – Leea, Maaria – Maria, Parma – Paarma*.

Patskaņu *a, e, i, o, u* izruna atbilst attiecīgo latviešu valodas patskaņu izrunai, somu *e* izrunā kā latviešu šauro *e*. *Ä* izrunā kā latviešu plato *e*. *Ö* izrunā kā atbilstošo vācu valodas patskani, *y* – kā vācu valodas patskani *ü*. Rakstos *ä* un *ö* latviešu valodā tiek aizstāts ar *e*, *ää* un *öö* – ar *ē*, *y* aizstāj ar *i*, bet *yy* – ar *ī*.

6.2. Patskaņu atveide

Rakstība somu valodā	Rakstība latviešu valodā	Piemērs
a	a	<i>Abola – Ahola</i>
aa	ā	<i>Saimaa – Saimā</i>
e	e	<i>Korpela – Korpela</i>
ee	ē	<i>Leena – Lēna</i>
i	i	<i>Kallio – Kallio</i>
ii	ī	<i>Siikajoki – Sīkajoki</i>
o	o	<i>Aho – Aho</i>
oo	o	<i>Porvoo – Porvo [..o..ō]</i>
u	u	<i>Turunen – Turunens</i>
uu	ū	<i>Puula – Pūla</i>
y	i	<i>Kymijoki – Kimijoki</i>
yy	ī	<i>Yyteri – Īteri</i>
ä	e	<i>Mäki – Meki</i>

Rakstība somu valodā	Rakstība latviešu valodā	Piemērs
ää	ē	<i>Kiilopää</i> – Kīlopē
ö	e	<i>Perniö</i> – Pernie (3 zilbes) ⁴
öö	ē	<i>Röölä</i> – Rēle

6.3. Divskaņi

Somu valodas divskaņi ir *ai*, *ei*, *oi*, *ui*, *yi*, *äi*, *öi*, *au*, *eu*, *iu*, *ou*, *äy*, *öy*, *ie*, *uo*, *yö*.

Tos latviski atveido, aizstājot somu valodas divskaņu burtkopas veidojošos burtus saskaņā ar iepriekšējā tabulā parādītajiem patskaņu atveides noteikumiem (izņēmums ir divskanis *yi*, ko latviski atveido ar *ij*).

Rakstība somu valodā	Rakstība latviešu valodā	Piemērs
äi	ei	<i>Räisänen</i> – Reisenens
äy	ei	<i>Väyrynen</i> – Veirinens
ie	ie	<i>Sievinen</i> – Sievinens
uo	uo	<i>Kuopio</i> – Kuopio
yi	ij	<i>Lyijynen</i> – Lijjinens
ai	ai	<i>Rohdainen</i> – Rohdainens
ei	ei	<i>Eila</i> – Eila
oi	oi	<i>Koivisto</i> – Koivisto
ui	ui	<i>Kuisma</i> – Kuisma
au	au	<i>Hautala</i> – Hautala
eu	eu	<i>Reunanen</i> – Reunanens
iu	iu	<i>Kiuru</i> – Kiuru
ou	ou	<i>Poutanen</i> – Poutanens
öy	ei	<i>Löytty</i> – Leiti
yö	ie	<i>Myöhänen</i> – Miehenens

⁴ Zilbju skaits šeit un turpmāk norādīts gadījumos, kad atveidojumā burtkopa (parasti *ie*) apzīmē nevis divskani, bet divus pie atsevišķām zilbēm piederīgus patskaņus; vai arī, kad divi līdzās esoši vienādi patskaņi pieder pie atsevišķām zilbēm.

6.4. Līdzskaņi

No somu alfabēta līdzskaņu burtiem somu cilmes īpašvārdos sastopami tikai *d*, *g*, *h*, *j*, *k*, *l*, *m*, *n*, *p*, *r*, *s*, *t*, *v*. Līdzskaņu burtus *b*, *c*, *f*, *q*, *w*, *x*, *z* somu valodā var izmantot svešvārdu, kā arī citvalodu cilmes īpašvārdu rakstībā (tostarp līdzskanis *b* un attiecīgais burts sastopams sāmu cilmes vietvārdos); šajos īpašvārdos tie izrunājami pēc oriģinālvalodas parauga, piemēram, *Cecilia* [sesiiliæ]. (Piezīme: arī tos citvalodu cilmes somu īpašvārdus, kuru rakstībā izmantoti tikai somiskas cilmes vārdos sastopamie burti, mēdz izrunāt saskaņā ar oriģinālvalodas izrunu, piemēram, *Jean* [žan], *Johan* [juhan]; sarunvalodā gan palaikam vērojamas atkāpes no šīs normas.) Līdzskaņi ir gan gari, gan īsi. Garos līdzskaņus rakstos apzīmē ar diviem burtiem – *kk*, *ll*, *mm*, *nn*, *pp*, *rr*, *ss*, *tt*. No līdzskaņa garuma bieži ir atkarīga vārda nozīme, piemēram, *mato* ‘tārps’, *matto* ‘paklājs’, *palo* ‘uguns’, *pallo* ‘bumba’, *hän tapaa* ‘viņš/viņa satiek’, *hän tappaa* ‘viņš/viņa nogalina’, *riita* ‘strīds’, *Riitta* ‘Rīta’ (sieviešu vārds). Starpība līdzskaņu garumā var būt arī vienīgā atšķirība starp dažādiem īpašvārdiem, piemēram, *Miika* – *Miikka*, *Marita* – *Maritta*, *Reeta* – *Reetta*, *Antila* – *Anttila*, *Markula* – *Markkula*, *Laukola* – *Laukkola*, *Santio* – *Santtio*.

6.5. Līdzskaņu atveide

Rakstība somu valodā	Rakstība latviešu valodā	Piemērs
<i>d</i>	<i>d</i>	<i>Rohdainen</i> – Rohdainens
<i>h</i>	<i>h</i>	<i>Hakala</i> – Hakala
<i>j</i>	<i>j</i>	<i>Kemijoki</i> – Kemijoki
<i>k</i>	<i>k</i>	<i>Koivisto</i> – Koivisto
<i>kk</i>	<i>k</i>	<i>Sarkki</i> – Sarki
<i>l</i>	<i>l</i>	<i>Eila</i> – Eila
<i>ll</i>	<i>ll</i>	<i>Ville</i> – Ville
<i>m</i>	<i>m</i>	<i>Muurla</i> – Mūrla
<i>mm</i>	<i>mm</i>	<i>Kimmo</i> – Kimmo
<i>n</i>	<i>n</i>	<i>Leino</i> – Leino

Rakstība somu valodā	Rakstība latviešu valodā	Piemērs
nn	nn	<i>Janne</i> – Janne
p	p	<i>Paula</i> – Paula
pp	p	<i>Korppoo</i> – Korpo
r	r	<i>Rajala</i> – Rajala
rr	rr	<i>Herrala</i> – Herrala
s	s	<i>Orivesi</i> – Orivesi
ss	ss	<i>Ossi</i> – Osi
t	t	<i>Lahti</i> – Lahti
ts (vienā zilbē)	c	<i>Utsjoki</i> – Ucjoki
tt	t	<i>Marjatta</i> – Marjata
v	v	<i>Vaasa</i> – Vāsa

7. Latvisko atveidojumu gramatizācija

7.1. Īpašvārdū dzimte un galotne

7.1.1. Personvārdū dzimte un galotne

Somu valodā nav gramatiskās dzimtes kategorijas un līdz ar to ne sugasvārdiem, ne īpašvārdiem nav nekādu formālu dzimtes pazīmju. Personvārda dzimti latviskajā atveidojumā nosaka attiecīgās personas dzimums. Ja kādas tekstā pieminētas personas dzimums tulkotājam, t. i., personvārda atveidotājam nav zināms, palaikam to, tāpat kā daudzās citās valodās, var izsecināt no vārda (priekšvārda), piemēram, *Juha* – vīriešu vārds un tātad arī vīriešu dzimtes īpašvārds, *Jenni* – sieviešu vārds un tātad arī sieviešu dzimtes īpašvārds. Taču jāņem vērā, ka ir virkne somu priekšvārdu, ko var vai nesenā pagātnē varēja lietot gan kā vīriešu, gan kā sieviešu vārdus. No šajos norādījumos iekļautajā personvārdu sarakstā minētajiem vīriešu vārdiem vismaz paretam arī kā sieviešu vārdi lietoti *Ensio*, *Helge*, *Kaleva*, *Kalle*, *Kauno*, *Keijo*, *Oiva*, *Onni*, *Orvo*, *Päiviö*, *Raine*, *Soini*, *Sulevi*, *Sulo*, *Terho*, *Toimi*. Savukārt no minētajā sarakstā atrodamajiem sieviešu vārdiem arī kā vīriešu vārdi mēdz būt lietoti

Aino, Alli, Armi, Auli, Aune, Labja, Orvokki, Outi, Rauha, Taimi, Taru, Toini, Tuovi, Vellamo, Vuokko.

Ja vīriešu personvārds (vārds vai uzvārds) somu valodā beidzas ar līdzskani, tam latviešu valodā pievieno galotni *-s* un loka kā I deklinācijas lietvārdu, piemēram, *Eemil* – Ēmils, *Aatos* – Ātoss, *Frans* – Franss, *Virtanen* – Virtanens, *Sibelius* – Sibēliuss. Ja ar līdzskani beidzas sieviešu personvārds, tam latviešu valodā parasti (izņemot personvārdus, kas beidzas ar līdzskani *-r*) pievieno galotni *-a* un loka kā IV deklinācijas sieviešu dzimtes lietvārdu, piemēram, *Marjut* – Marjuta, *Kaarin* – Kārina, *Raakel* – Rākela, *Virtanen* – Virtanena, *Köngäs* – Kengesa. Sieviešu personvārdiem, kas somu valodā beidzas ar līdzskani *-r*, latviešu valodā pievieno galotni *-e* un loka kā V deklinācijas sieviešu dzimtes lietvārdus, piemēram, *Ester* – Estere, *Aallotar* – Āllotare, *Manner* – Mannere.

Ja personvārds somu valodā beidzas ar patskani, šī vārda latviskajam atveidojumam galotne netiek pievienota. Somu personvārdus, kuri beidzas ar *-a* (bet ne *-aa*), latviešu valodā loka kā IV deklinācijas lietvārdus, pieskaņojot dzimti personvārda īpašnieka dzimumam, piemēram, *Aila Hakkola* – Aila Hakola, datīvs – Ailai Hakolai; *Henna Luoma* – Henna Luoma, datīvs – Hennai Luomai; *Esa Jāakola* – Esa Jākola, datīvs – Esam Jākolam; *Pekka Harjula* – Peka Harjula, datīvs – Pekam Harjulam.

Somu personvārdus, kuri beidzas ar *-e* (bet ne *-ee*), kā arī ar *-ä* vai *-ö*, ko latviski atveido ar *-e*, latviešu valodā loka kā V deklinācijas lietvārdus, pieskaņojot dzimti personvārda īpašnieka dzimumam, piemēram, *Anne Erkkilä* – Anne Erkile, datīvs – Annei Erkilei; *Heljä Lähde* – Helje Lehde, datīvs – Heljei Lehdei; *Maire Meriö* – Maire Merie, datīvs – Mairei Meriei; *Kalle Hyypää* – Kalle Hīpie, datīvs – Kallem Hīpiem; *Atte Myllylä* – Ate Millile, datīvs – Atem Millilem; *Väinö Pyykkö* – Veine Pike, datīvs – Veinem Pikem.

Ja somu personvārds beidzas ar patskani *-i*, *-o*, *-u* vai *-y*, vai arī ar kādu no garajiem patskaņiem (*-aa*, *-ee*, *-ii*, *-oo*, *-uu*, *-yy*, *-ää*, *-öö*), šī personvārda latviskais atveidojums ir nelokāms lietvārds, piemēram, *Impi* – Impi, *Terttu* – Tertu, *Vieno* – Vieno, *Fanny* – Fanni, *Elomaa* – Elomā, *Härkäpää* – Herkepē, *Jokipii* – Jokipī. Šādu lietvārdu dzimte, kas atbilst attiecīgā personvārda īpašnieka dzimumam, realizējas tikai sintaktiskajā saistījumā.

7.1.2. Vietvārdū dzimte un galotne

Somijas apdzīvoto vietu (pilsētu, pilsētas daļu, ciemu), kā arī lēņu, novadu, pagastu un dzelzceļa staciju nosaukumu latviskie atveidojumi parasti ir sieviešu dzimtes lietvārdi, piemēram, pilsētas *Pietarsaari* – *Pietarsāri*, *Kauniainen* – *Kauniainena*, pilsētas daļa (Helsinkos) *Koskela* – *Koskela*, pagasts *Virrat* – *Virrata*, ciems *Kaamanen* – *Kāmanena*, dzelzceļa stacija *Pasila* – *Pasila*. Izņēmums ir Somijas galvaspilsētas nosaukums *Helsinki* – *Helsinki*, kas latviskajā atveidojumā ir vīriešu dzimtes vārds un lokāms kā I deklinācijas daudzskaitlinieks.

Somijas dabas objektu (ezeru, upju, kalnu, salu, zemesragu u. tml.) nosaukumi latviski parasti ir tajā dzimtē, kāda latviešu valodā ir attiecīgajam ģeogrāfiskās nomenklatūras vārdam, proti, salu un upju nosaukumi – sieviešu dzimtē, ezeru, kalnu un zemesragu nosaukumi – vīriešu dzimtē u. tml., piemēram, ezers *Keitele* – *Keitele*, datīvs – *Keitelem*; kalns *Vanajanselkä* – *Vanajanselke*, datīvs – *Vanajanselkem*; sala *Kemiö* – *Kemie*, datīvs – *Kemiei*. Jāņem vērā, ka lielākā daļa Somijas vietvārdū latviskajā atveidojumā ir nelokāmi vārdi un, tāpat kā nelokāmie personvārdi, savu piederību pie vienas vai otras dzimtes realizē tikai sintaktiskajā saistījumā.

Pievienojamās galotnes izvēli vai galotnes nepievienošanu latviski atveidojamiem Somijas vietvārdiem nosaka tie paši apsvērumi, kas attiecas uz latviskojamiem somu personvārdiem (sk. 7.1.1.), neaizmirstot, protams, to faktoru specifiku, kas nosaka gramatiskās dzimtes izvēli.

7.2. Vārdkopu un dažu salikteņu tipu veidošana

Ģeogrāfiskās nomenklatūras vārdi salikta vietvārda otrajā daļā atstājami netulkoti, piemēram, *Korkeasaari* (*saari* ‘sala’) – *Korkeasāri*, *Kuivajoki* (*joki* ‘upe’) – *Kuivajoki*. Ja somu vietvārds ir vārdkopa, kurā kā otrs komponents ietilpst nomenklatūras vārds, latviskajā atveidojumā šis nomenklatūras vārds ir tulkojams, bet vietvārda pirmsais komponents lietojams ģenitīvā, piemēram, *Lapin lääni* – *Lapzemes lēne*.

Somu saliktie vietvārdi, kuru komponenti savienoti ar defisi, ja to pirmajā daļā ir īpašības vārds (dažreiz arī atributīva funkcijā lietvārds) vai prievārds (piemēram, *Iso-* ‘liels’, *Ala-* ‘lejas-’, *Keski-* ‘vidus-’, *Yli-* ‘virs; augšējais’, *Ylä-* ‘augšējais’) latviski rakstāmi vienā vārdā,

Äkäskero	<i>k</i>	Ekeskero
Ämmänsaari	<i>st</i>	Emmensāri
Änätti	<i>e</i>	Eneti
Äänekoski	<i>kr, p</i>	Ēnekoski

Ö

Öllölä	<i>pg</i>	Ellele
--------	-----------	--------

8.2. Vīriešu vārdu saraksts**A**

Aapeli	Āpeli	Artturi	Arturi
Aapo	Āpo	Arvi	Arvi
Aarne	Ārne	Arvo	Arvo
Aarno	Ārno	Asko	Asko
Aaro	Āro	Aslak	Aslaks
Aarre	Ārre	Asseri	Aseri
Aatami	Ātami	Atte	Ate
Aatos	Ātoss	Aukusti	Aukusti
Aatto	Āto	Aulis	Auliss
Ahti	Ahti	Auvo	Auvo
Aimo	Aimo		
Aki	Aki	E	
Akseli	Akseli	Eeli	Ēli
Aleksanteri	Aleksanteri	Eelis	Ēliss
Aleksi	Aleksi	Eemeli	Ēmeli
Allan	Allans	Eemil	Ēmils
Alpo	Alpo	Eerikki	Ēriki
Anselmi	Anselmi	Eero	Ēro
Anssi	Ansi	Eetu	Ētu
Antero	Antero	Eevertti	Ēverti
Antti	Anti	Einari	Einari
Ari	Ari	Eino	Eino
Armas	Armass	Ensio	Ensio
Arto	Arto	Erkki	Erki

Esa	Esa	J	
Esko	Esko	Jaakko	Jāko
F		Jalmari	Jalmari
Frans	Franss	Jalo	Jalo
H		Jan	Jans
Hannes	Hanness	Jani	Jani
Hannu	Hannu	Janne	Janne
Harri	Harri	Jari	Jari
Harry	Harri	Jarkko	Jarko
Heikki	Heiki	Jarmo	Jarmo
Heimo	Heimo	Jarno	Jarno
Heino	Heino	Joel	Joels
Helge	Helge	Johannes	Johanness
Henri	Henri	Joni	Joni
Henrikki	Henriki	Joonas	Jonass
Henry	Henri	Jooseppi	Josepi
Hermannī	Hermannī	Jorma	Jorma
Hugo	Hugo	Jouko	Jouko
Huugo	Hūgo	Jouni	Jouni
I		Juha	Juha
Iisakki	Īsaki	Juhana	Juhana
Iivari	Īvari	Juhani	Juhani
Ilari	Ilari	Juho	Juho
Ilkka	Ilka	Jukka	Juka
Ilmari	Ilmari	Jussi	Jusi
Ilmo	Ilmo	Jyri	Jiri
Ilpo	Ilpo	Jyrki	Jirki
Into	Into	K	
Ismo	Ismo	Kaarle	Kārle
		Kaarlo	Kārlo
		Kai	Kai/*Kajs
		Kaino	Kaino (apmēram vienlīdz bieži lieto arī kā sieviešu vārdu)

Kaj	Kajs	Miikka	Mika
Kalervo	Kalervo	Mika	Mika
Kaleva	Kaleva	Mikko	Miko
Kalevi	Kalevi		
Kalle	Kalle	N	
Kari	Kari	Nestori	Nestori
Kauko	Kauko	Niilo	Nilo
Kauno	Kauno	Niko	Niko
Keijo	Keijo	Nikolai	Nikolai/
Kim	Kims		*Nikolajs
Kimmo	Kimmo	O	
Kosti	Kosti	Oiva	Oiva
Kullervo	Kullervo	Olavi	Olavi
Kustaa	Kustā	Olli	Olli
Kusti	Kusti	Onni	Onni
Kyösti	Kiesti	Orvo	Orvo
L		Oskari	Oskari
Lasse	Lase	Osmo	Osmo
Lassi	Lasi	Ossi	Osi
Lauri	Lauri	Otto	Oto
Leevi	Lēvi	P	
Leo	Leo	Paavali	Pāvali
M		Paavo	Pāvo
Markku	Marku	Panu	Panu
Marko	Marko	Pasi	Pasi
Martti	Marti	Pauli	Pauli
Matias	Matiass	Pekka	Peka
Matti	Mati	Pellervo	Pellervo
Mauno	Mauno	Pentti	Penti
Maunu	Maunu	Pertti	Perti
Mauri	Mauri	Perttu	Pertu
Miika	Mīka	Petri	Petri

Petteri	Peteri	T	
Pietari	Pietari	Taavetti	Tāveti
Pyry	Piri	Taavi	Tāvi
Päiviö	Peivie (3 zilbes)	Taisto	Taisto
		Taito	Taito
R		Taneli	Taneli
Raimo	Raimo	Tapani	Tapani
Raine	Raine	Tapio	Tapio
Rami	Rami	Tarmo	Tarmo
Rauli	Rauli	Tatu	Tatu
Rauni	Rauni	Tauno	Tauno
Rauno	Rauno	Teemu	Tēmu
Reijo	Reijo	Teijo	Teijo
Reima	Reima	Tenho	Tenho
Reino	Reino	Teppo	Tepo
Rikhard	Rikhards	Terho	Terho
Riku	Riku	Tero	Tero
Risto	Risto	Teuvo	Teuvo
		Timo	Timo
S		Toimi	Toimi
Sakari	Sakari	Toivo	Toivo
Saku	Saku	Tomi	Tomi
Sami	Sami	Tommi	Tommi
Sampo	Sampo	Toni	Toni
Samuli	Samuli	Topi	Topi
Santeri	Santeri	Torsti	Torsti
Sauli	Sauli	Tuomas	Tuomass
Seppo	Sepo	Tuomo	Tuomo
Severi	Severi	Tuure	Tūre
Simo	Simo	U	
Soini	Soini	Uljas	Uljass
Sulevi	Sulevi	Untamo	Untamo
Sulo	Sulo	Unto	Unto
		Uolevi	Uolevi

Urho	Urho	Vihtori	Vihtori
Urpo	Urpo	Vilho	Vilho
Usko	Usko	Viljami	Viljami
Uuno	Ūno	Viljo	Viljo
		Ville	Ville
V		Voitto	Voito
Valde	Valde	Väinämö	Veineme
Valdemar	Valdemars	Väinö	Veine
Valto	Valto		
Valtteri	Valteri	Y	
Veijo	Veijo	Yrjö	Irje
Veikko	Veiko		
Veli	Veli	Å	
Vernerī	Vernerī	Åke	Oke
Vesa	Vesa		
Vieno	Vieno (biežāk lietots kā sieviešu vārds)		

8.3. Sieviešu vārdu saraksts

A

Aila	Aila	Aira	Aira
Aada	Āda	Airi	Airi
Aallotar	Āllotare	Alice	Alise
Adele	Adele	Aliina	Alīna
Agnes	Agnesa/ *Agnese	Aliisa	Alīsa
Aija	Aija	Alina	Alina
Aila	Aila	Alisa	Alisa
Aili	Aili	Alli	Alli
Aina	Aina	Alma	Alma
Aini	Aini	Anelma	Anelma
Aino	Aino	Anita	Anita
		Anitta	Anita

Anja	Anja	Eerika	Ērika
Anna	Anna	Eeva	Ēva
Anne	Anne	Eevi	Ēvi
Annele	Annele	Eija	Eija
Anneli	Anneli	Eila	Eila
Anni	Anni	Eine	Eine
Anniina	Annīna	Eini	Eini
Annika	Annika	Eliina	Elīna
Annikki	Anniki	Eliisa	Elīsa
Annukka	Annuka	Elin	Elina
Anu	Anu	Elina	Elina
Arja	Arja	Elisa	Elisa
Armi	Armi	Elise	Elise
Asta	Asta	Ella	Ella
Augusta	Augusta	Elli	Elli
Auli	Auli	Elma	Elma
Aulikki	Auliki	Elna	Elna
Aune	Aune	Elsa	Elsa
Aura	Aura	Else	Else
Aurora	Aurora	Elsi	Elsi
		Elvi	Elvi
		Elviira	Elvīra
B		Elvira	Elvira
Bertta	Berta	Emilia	Emilia/
Birgitta	Birgita		*Emilija
		Emma	Emma
		Emmi	Emmi
C		Enni	Enni
Carita	Karita	Eriika	Erīka
Cecilia	Sesīlia/*Cecīlīja	Erika	Erika
Christina	Kristina	Erja	Erja
		Ester	Estere
E		Esteri	Esteri
Edit	Edita	Eva	Eva
Eedit	Ēdīta	Eveliina	Evelīna
Eelin	Ēlīna		

F

Fanni Fanni
Fanny Fanni

G

Gunilla Gunilla

H

Hanna Hanna
Hannele Hannele
Heidi Heidi
Heini Heini
Heleena Helēna
Helena Helena
Heli Heli
Helinä Heline
Heljä Helje
Helka Helka
Hellevi Hellevi
Helli Helli

Hellin Hellina
Hellä Helle
Helmi Helmi
Helvi Helvi
Hely Heli
Henna Henna
Henriikka Henrīka
Hertta Herta
Hilda Hilda
Hilja Hilja
Hilkka Hilkka
Hillevi Hillevi
Hilma Hilma
Hulda Hulda

I

Ida Ida
Iida Īda
Iiris Īrisa
Ilma Ilma
Ilmi Ilmi
Ilona Ilona
Ilta Ilta
Impi Impi
Inga Inga
Inkeri Inkeri
Ireene Irēne
Irene Irene
Irina Irina
Iris Irisa
Irja Irja
Irma Irma
Irmeli Irmeli

J

Jaana Jāna
Jasmin Jasmina
Jenni Jenni
Jenny Jenny
Johanna Johanna
Jonna Jonna
Josefiina Josefīna
Josefina Josefīna
Julia Julia
Justiina Justīna

K

Kaarin Kārina
Kaarina Kārina
Kaija Kaija

Kaino	Kaino (apmēram vienlīdz bieži lieto arī kā vīriešu vārdu)	Leemmikki	Lemmiki
Kaisa	Kaisa	Lemmitty	Lemmiti
Kaisu	Kaisu	Lempi	Lempi
Karin	Karina	Liisa	Līsa
Karit	Karita	Liisi	Līsi
Karoliina	Karolīna	Lilja	Lilja
Karolina	Karolina	Lilli	Lilli
Katariina	Katarīna	Linda	Linda
Katarina	Katarina	Linnea	Linnea
Kati	Kati	Lotta	Lota
Katja	Katja	Loviisa	Lovīsa
Katri	Katri	Lovisa	Lovisa
Katriina	Katrīna	Lydia	Lidia/*Lidija
Katrina	Katrina	Lyydi	Līdi
Kerttu	Kertu	Lyydia	Līdia/*Līdija
Kirsi	Kirsi	Lyyli	Līli
Kirsti	Kirsti	M	
Kreeta	Krēta	Maaret	Māreta
Krista	Krista	Maaria	Māria/*Mārija
Kristiina	Kristīna	Maarit	Mārita
Kristina	Kristina	Maija	Maija
Kustaava	Kustāva	Maiju	Maiju
Kyllikki	Killiki	Maila	Maila
		Mailis	Mailisa
L		Maire	Maire
Lahja	Lahja	Margareeta	Margarēta
Laila	Laila	Margareetta	Margarēta
Laimi	Laimi	Margareta	Margareta
Laina	Laina	Margit	Margita
Laura	Laura	Mari	Mari
Lea	Lea	Maria	Maria/*Marija
Leena	Lēna	Marianna	Marianna
Leila	Leila	Marianne	Marianne
		Mariitta	Marīta

Marika	Marika	O	
Marita	Marita	Oili	Oili
Maritta	Marita	Onerva	Onerva
Marja	Marja	Orvokki	Orvoki
Marjaana	Marjāna	Outi	Outi
Marjatta	Marjata		
Marjo	Marjo	P	
Marjukka	Marjuka	Paula	Paula
Marjut	Marjuta	Pauliina	Paulīna
Marketta	Marketa	Paulina	Paulina
Martta	Marta	Petra	Petra
Matilda	Matilda	Pia	Pia
Meeri	Mēri	Piia	Pīa
Meri	Meri	Piritta	Pirita
Merja	Merja	Pirjo	Pirjo
Mervi	Mervi	Pirkko	Pirko
Mia	Mia	Päivi	Peivi
Miia	Mīa	Päivikki	Peiviki
Miina	Mīna		
Milja	Milja	R	
Milla	Milla	Raakel	Rākela
Minna	Minna	Raija	Raija
Mira	Mira	Raila	Raila
Mirja	Mirja	Raili	Raili
Mirjam	Mirjama	Rakel	Rakela
Mirjami	Mirjami	Rauha	Rauha
Mirva	Mirva	Rauni	Rauni
		Reeta	Rēta
N		Reetta	Rēta
Naima	Naima	Regina	Regina
Niina	Nīna	Reija	Reija
Nina	Nina	Riikka	Rīka
Noora	Nora	Riina	Rīna
		Riitta	Rīta
		Ritva	Ritva

S

Saara	Sāra
Saija	Saija
Saila	Saila
Saima	Saima
Saimi	Saimi
Saini	Saini
Salla	Salla
Salli	Salli
Salme	Salme
Sanelma	Sanelma
Sanna	Sanna
Sanni	Sanni
Sara	Sara
Sari	Sari
Satu	Satu
Seija	Seija
Selma	Selma
Senja	Senja
Serafia	Serafia/*Serafija
Signe	Signe
Siiri	Sīri
Silja	Silja
Sini	Sini
Sinikka	Sinika
Sirkka	Sirkka
Sirkku	Sirkku
Sirpa	Sirpa
Sisko	Sisko
Siviä	Sivie (3 zilbes)
Sofia	Sofia/*Sofija
Sohvi	Sohvi
Soile	Soile
Soili	Soili
Sonitu	Sonitu

Sonja

Stiina	Stīna
Suoma	Suoma
Susanna	Susanna
Susanne	Susanne
Suvi	Suvi
Sylvi	Silvi
Sylvia	Silvia/*Silvija
Säde	Sede

T

Taija	Taija
Taimi	Taimi
Taina	Taina
Talvikki	Talviki
Tanja	Tanja
Tarja	Tarja
Taru	Taru
Tea	Tea
Teija	Teija
Tekla	Tekla
Tellervo	Tellervo
Terhi	Terhi
Terhikki	Terhiki
Terttu	Tertu
Tiia	Tīa
Tiina	Tīna
Tilda	Tilda
Toini	Toini
Tuija	Tuija
Tuire	Tuire
Tuovi	Tuovi
Tuula	Tūla
Tuuli	Tūli
Tuulia	Tūlia/*Tūlija

Tuulikki	Tūliki	Vellamo	Vellamo
Tytti	Tīti	Vera	Vera
Tyyne	Tīne	Vieno	Vieno (samērā bieži lietots arī kā vīriešu vārds)
Tyyni	Tīni		
U		Viivi	Vīvi
Ulla	Ulla	Vilhelmiina	Vilhelmīna
Unelma	Unelma	Vilhelmina	Vilhelmina
		Vilma	Vilma
V		Viola	Viola
Valma	Valma	Virpi	Virpi
Valpuri	Valpuri	Virva	Virva
Vappu	Vapu	Virve	Virve
Varpu	Varpu	Vuokko	Vuoko
Veera	Vēra		

8.4. Uzvārdu saraksts

A

Aalto	Ālto	Ala-Nissilä	Alanisile
Aaltonen	Āltonen's, -a	Alanko	Alanko
Aarnio	Ārnio	Alatalo	Alatalo
Aavikko	Āviko	Alho	Alho
Agricola	Agrikola	Annala	Annala
Aho	Aho	Antikainen	Antikainen's, -a
Ahokas	Ahokas's, -a	Anttila	Antila
Ahola	Ahola	Anttonen	Antonen's, -a
Ahonen	Ahonen's, -a	Arajärvi	Arajervi
Ahtiainen	Ahtiainen's, -a	Aro	Aro
Ahtisaari	Ahtisāri	Arola	Arola
Airaksinen	Airaksinen's, -a	Asikainen	Asikainen's, -a
Aittoniemi	Aittoniemi	Asunmaa	Asunmā
Ala-Aho	Alaaho (4 zilbes)	Auer	Auer's, -e

Autio	Autio	Haarala	Hārala
Auvinen	Auvinen's, -a	Haatainen	Hātainen's, -a
E		Haataja	Hātaja
Eerikäinen	Ērikeinen's, -a	Haavikko	Hāvikko
Eerola	Ērola	Haavisto	Hāvisto
Elo	Elo	Hakala	Hakala
Elomaa	Elomā	Hakanen	Hakanen's, -a
Eloranta	Eloranta	Hakkainen	Hakarainen's, -a
Enäjärvi	Enejervi	Hakkola	Hakola
Erkkilä	Erkile	Hakulinen	Hakulinen's, -a
Erkko	Erko	Hallamaa	Hallamā
Eronen	Eronen's, -a	Hallikainen	Hallikainen's, -a
Eskelinens	Eskelinens's, -a	Halme	Halme
Eskola	Eskola	Halonen	Halonen's, -a
Eteläaho	Eteleaho	Halttunen	Haltunen's, -a
F		Hannula	Hannula
Filppula	Filpula	Haaponen	Haponen's, -a
Finnilä	Finnile	Harju	Harju
Franssila	Fransila	Harjula	Harjula
G		Harri	Harri
Gallen-	Gallēns-Kallela	Hartikainen	Hartikainen's, -a
Kallela		Hassi	Hasi
H		Hassinen	Hasinen's, -a
Haakana	Hākana	Hautala	Hautala
Haanpää	Hānpē	Hautamäki	Hautameki
Haapala	Hāpala	Haverinen	Haverinen's, -a
Haapalainen	Hāpalainen's, -a	Havu	Havu
Haapamäki	Hāpameki	Heikkilä	Heikile
Haapanen	Hāpanen's, -a	Heikkinen	Heikinen's, -a
Haapaniemi	Hāpaniemi	Heiniö	Heinie (3 zilbes)
		Heino	Heino
		Heinonen	Heinonen's, -a
		Heinänen	Heinenen's, -a

Heiskanen	Heiskanen's, -a	Hyytiäinen	Hītieinen's
Helminen	Helminen's, -a		(4 zilbes: i-ei), -a
Herranen	Herranen's, -a	Häkkinen	Hekinen's, -a
Hietala	Hietala	Hämäläinen	Hemeleinen's, -a
Hietamies	Hietamies's (3 zilbes), -a	Hänninen	Henninen's, -a
Hietanen	Hietanen's, -a	Härkäpää	Herkepē
Hiltunen	Hiltunen's, -a	Härkönen	Herkenen's, -a
Hintikka	Hintika	Härmä	Herme
Hirvonen	Hirvonen's, -a	Häyrynen	Heirinen's, -a
Hokkanen	Hokanen's, -a	I	
Holappa	Holapa	Ihalainen	Ihalainen's, -a
Holopainen	Holopainen's, -a	Iiskola	Īskola
Honkanen	Honkanen's, -a	Iivonen	Īvonen's, -a
Honkonen	Honkonen's, -a	Ijäs	Ijes's, -a
Hovi	Hovi	Ikonen	Ikonen's, -a
Huhtala	Huhtala	Ikäheimonen	Ikeheimonen's, -a
Hukkanen	Hukanen's, -a	Immonen	Immonen's, -a
Hulkonen	Hulkonen's, -a	Inkilä	Inkile
Huotari	Huotari	Inkinen	Inkinen's, -a
Huovinen	Huovinen's, -a	Isokääntä	Isokēnte
Hurme	Hurme	Iso-Oja	Isooja (4 zilbes)
Huttunen	Hutunen's, -a	Isotalo	Isotalo
Huusko	Hūsko	Itkonen	Itkonen's, -a
Huuskonen	Hūskonen's, -a	J	
Hynninen	Hinninen's, -a	Jaakkola	Jākola
Hynynen	Hininen's, -a	Jaakola	Jākola
Hyry	Hiri	Jaatinen	Jātinien's, -a
Hyttinen	Hitinen's, -a	Jalonen	Jalonien's, -a
Hytönen	Hitenen's, -a	Jantunen	Jantunen's, -a
Hyväriinen	Hiverinen's, -a	Jauhiainen	Jauhiainen's, -a
Hyvönen	Hivenen's, -a	Joensuu	Joensū
Hyypiä	Hipie (3 zilbes)	Jokela	Jokela
Hyppää	Hipe	Joki	Joki

Jokinen	Jokinen's, -a	Kallis	Kallis's, -a
Jokipii	Jokipī	Kananen	Kananen's, -a
Jotuni	Jotuni	Kanerva	Kanerva
Junnila	Junnila	Kangas	Kangas's, -a
Juntila	Juntila	Kangasniemi	Kangasniemi
Juntto	Junto	Kankaanniemi	Kankānniemi
Juntunen	Juntunen's, -a	Kankaanpää	Kankānpē
Jussila	Jusila	Kankkunen	Kankunen's, -a
Juusola	Jūsola	Kannisto	Kannisto
Juutilainen	Jūtilainen's, -a	Kantola	Kantola
Juvonen	Juvonen's, -a	Karhu	Karhu
Jylhä	Jilhe	Karhunen	Karhunen's, -a
Jämsä	Jemse	Kari	Kari
Jäntti	Jenti	Karjalainen	Karjalainen's, -a
Jäppinen	Jepinen's, -a	Karppinen	Karpinen's, -a
Järvelä	Jervele	Karttunen	Kartunen's, -a
Järveläinen	Jerveleinen's, -a	Karvinen	Karvinen's, -a
Järvenpää	Jervenpē	Karvonen	Karvonen's, -a
Järvi	Jervi	Kataja	Kataja
Järviluoma	Jerviluoma	Katajamäki	Katajameki
Järvinen	Jervinen's, -a	Kauhanen	Kauhanen's, -a
Jääskeläinen	Jēskeleinen's, -a	Kaukonen	Kaukonen's, -a
K			
Kaaja	Kāja	Kaunisto	Kaunisto
Kaakinen	Kākinen's, -a	Kauppi	Kaupi
Kaarela	Kārela	Kauppila	Kaupila
Kaartinen	Kārtinen's, -a	Kauppinen	Kaupinen's, -a
Kaikkonen	Kaikonen's, -a	Kaurismäki	Kaurismeki
Kainulainen	Kainulainen's, -a	Kautto	Kauto
Kakko	Kako	Keihäs	Keihes's, -a
Kallinen	Kallinen's, -a	Keinänen	Keinenen's, -a
Kallio	Kallio	Kekki	Keki
Kalliokoski	Kalliokoski	Kekkonen	Kekonen's, -a
Kalliomäki	Kalliomekki	Kekäläinen	Kekeleinen's, -a
		Kemilä	Kemile
		Kemiläinen	Kemileinen's, -a

Kemppainen	Kempainen's, -a	Kokkonen	Kokonen's, -a
Kemppi	Kempi	Kolehmainen	Kolehmainen's, -a
Kemppinen	Kempinen's, -a	Koljonen	Koljonen's, -a
Keränen	Kerenen's, -a	Kolkka	Kolka
Keskinen	Keskinen's, -a	Komulainen	Komulainen's, -a
Keski-	Keskisimonen's, -a	Kontio	Kontio
Simonen		Konttinен	Kontinen's, -a
Keskitalo	Keskitalo	Koponen	Koponen's, -a
Ketola	Ketola	Korhonen	Korhonen's, -a
Kettunen	Ketunen's, -a	Korpela	Korpela
Kiiski	Kiski	Korpi	Korpi
Kiiskinen	Kiskinen's, -a	Kortelainen	Kortelainen's, -a
Kilpeläinen	Kilpeleinen's, -a	Koskela	Koskela
Kinnunen	Kinnunen's, -a	Koski	Koski
Kirjavainen	Kirjavainen's, -a	Koskinen	Koskinen's, -a
Kittilä	Kitile	Kosonen	Kosonen's, -a
Kiuru	Kiuru	Kosunen	Kosunen's, -a
Kivelä	Kivele	Kotilainen	Kotilainen's, -a
Kivi	Kivi	Kovanen	Kovanen's, -a
Kivimaa	Kivimā	Kuikka	Kuika
Kivimäki	Kivimeki	Kuisma	Kuisma
Kivinen	Kivinen's, -a	Kuitinen	Kuitinen's, -a
Kiviniemi	Kiviniemi	Kujala	Kujala
Kivioja	Kivioja	Kujanpää	Kujanpē
Kivistö	Kiviste	Kukka	Kuka
Klemetti	Klemeti	Kukko	Kuko
Knuutila	Knūtila	Kukkola	Kukola
Koistinen	Koistinen's, -a	Kukkonen	Kukonen's, -a
Koivisto	Koivisto	Kulmala	Kulmala
Koivu	Koivu	Kumpulainen	Kumpulainen's, -a
Koivula	Koivula	Kuokkanen	Kuokanen's, -a
Koivumäki	Koivumeki	Kuoppala	Kuopala
Koivunen	Koivunen's, -a	Kuosmanen	Kuosmanen's, -a
Koivuniemi	Koivuniemi	Kurikka	Kurika
Kokko	Koko	Kurki	Kurki

Kuronen	Kuronen's, -a	Lankinen	Lankinen's, -a
Kurri	Kurri	Lappalainen	Lapalainen's, -a
Kuula	Kūla	Lappi	Lapi
Kuusela	Kūsela	Lassila	Lasila
Kuusinen	Kūsinen's, -a	Latvala	Latvala
Kuusisto	Kūsisto	Laukkanen	Laukanen's, -a
Kylliäinen	Killieinen's (4 zilbes: i-ei), -a	Laurila	Laurila
Kyllönen	Killenen's, -a	Lehikoinen	Lehikoinen's, -a
Kyyhkynen	Kihkinen's, -a	Lehti	Lehti
Kähkönen	Kehkenen's, -a	Lehtimäki	Lehtimeki
Kämäräinen	Kemereinen's, -a	Lehtinen	Lehtinen's, -a
Kärki	Kerki	Lehto	Lehto
Kärkkäinen	Kerkeinen's, -a	Lehtola	Lehtola
Kääriäinen	Kērieinen's (4 zilbes: i-ei), -a	Lehtonen	Lehtonen's, -a
Köngäs	Kenges's, -a	Leino	Leino
Könönen	Kenenen's, -a	Leinonen	Leinonen's, -a
L			
Laakkonen	Läkonen's, -a	Lepistö	Lepiste
Laakso	Läkso	Leppä	Lepe
Laaksonen	Läksonen's, -a	Leppälä	Lepele
Laamanen	Lāmanen's, -a	Leppänen	Lepenen's, -a
Laanti	Lānti	Leskelä	Leskele
Laapotti	Lāpoti	Leskinen	Leskinen's, -a
Laatikainen	Lātikainen's, -a	Liedes	Liedes's, -a
Lahti	Lahti	Lievonen	Lievonen's, -a
Lahtinen	Lahtinen's, -a	Liikanen	Likanen's, -a
Laiho	Laiho	Liimatainen	Limatainen's, -a
Laine	Laine	Liinamaa	Linamā
Laitinen	Laitinen's, -a	Lilja	Lilja
Lammi	Lammi	Linna	Linna
Lamminen	Lamminen's, -a	Lintunen	Lintunen's, -a
Lampinen	Lampinen's, -a	Lipponen	Liponen's, -a
		Liukkonen	Liukonen's, -a

Loikkanen	Loikanen's, -a	Martikainen	Martikainen's, -a
Lokka	Loka	Martila	Martila
Lukkarinen	Lukarinen's, -a	Marttinen	Martinен's, -a
Luoma	Luoma	Martikainen	Martikainen's, -a
Luostarinen	Luostarinen's, -a	Matilainen	Matilainen's, -a
Luoto	Luoto	Mattila	Matila
Luukkanen	Lūkanen's, -a	Merikanto	Merikanto
Luukkonen	Lūkonen's, -a	Meriläinen	Merileinen's, -a
Lyijynen	Lijjinen's, -a	Meriö	Merie (3 zilbes)
Lyly	Lili	Mielonen	Mielonen's, -a
Lyytikäinen	Lītikeinen's, -a	Miettinen	Mietinen's, -a
Lyytinens	Lītinens, -a	Mikkola	Mikola
Lähde	Lehde	Mikkonen	Mikonen's, -a
Lähteenmäki	Lehtēnmeki	Minkkinen	Minkinen's, -a
Lämsä	Lemse	Minttu	Mintu
Lätti	Leti	Moilanen	Moilanen's, -a
Lääperi	Lēperi	Moisio	Moisio
Lääti	Lēti	Mononen	Mononen's, -a
Lönnrot	Lenrūt's, -a	Muhonen	Muhonen's, -a
Lötjönen	Letjenen's, -a	Mustonen	Mustonen's, -a
Löyttty	Leiti	Muukka	Mūka
Löytynoja	Leitinoja	Muukkonen	Mūkonen's, -a
M			
Madetoja	Madetoja	Mykkänen	Mikenen's, -a
Makkonen	Makonen's, -a	Myllylä	Millile
Malinen	Malinen's, -a	Myllymäki	Millimeki
Malkamäki	Malkameki	Myllys	Millis's, -a
Mallat	Mallat's, -a	Myyryläinen	Mīrileinen's, -a
Manner	Manner's, -e	Myyrä	Mire
Manninen	Manninen's, -a	Myöhänen	Miehenen's, -a
Mansikka-	Mansikaaho	Mäenpää	Meenpē (3 zilbes)
Aho	(5 zilbes)	Mähönen	Mehenen's, -a
Marjamäki	Marjameki	Mäkelä	Mekele
Markkanen	Markanen's, -a	Mäkeläinen	Mekeleinen's, -a
		Mäki	Meki
		Mäkilä	Mekile

Mäkinen	Mekinen's, -a	Numminen	Numminen's, -a
Mäkipää	Mekipē	Nurmela	Nurmela
Mäkitalo	Mekitalo	Nurmi	Nurmi
Männikkö	Mennike	Nurminen	Nurminen's, -a
Männistö	Menniste	Nuutinen	Nūtinens, -a
Mäntylä	Mentile	Nykänen	Nikenen's, -a
Mäntynen	Mentinen's, -a	Nyrhilä	Nirhile
Mäntyranta	Mentiranta	Nyrönen	Nirenens, -a
Määttä	Mête	Nyyssönen	Nisenen's, -a
Määttänen	Mētenen's, -a	Nyytäjä	Niteje
Mönkäre	Menkere	Näkki	Neki
Möttönen	Metenen's, -a	Näppä	Nepe
N		Närhi	Nerhi
Naukkarinen	Naukarinen's, -a	Näätänen	Nētenen's, -a
Nenonen	Nenonen's, -a	O	
Neuvonen	Neuvonen's, -a	Oikarinen	Oikarinen's, -a
Nevala	Nevala	Oinonen	Oinonen's, -a
Nevalainen	Nevalainen's, -a	Oja	Oja
Niemelä	Niemele	Ojala	Ojala
Niemi	Niemi	Ojanen	Ojanen's, -a
Nieminens	Nieminens's, -a	Ojanperä	Ojanpere
Niinimaa	Ninimā	Okkonen	Okonen's, -a
Niinistö	Niniste	Oksa	Oksa
Niiranen	Niranen's, -a	Oksanen	Oksanen's, -a
Niittymäki	Nitimeki	Olkonen	Olkonen's, -a
Nikkanen	Nikanen's, -a	Ollikainen	Ollikainen's, -a
Nikkilä	Nikile	Ollila	Ollila
Nikkinen	Nikinen's, -a	Orava	Orava
Nikula	Nikula	Ossi	Osi
Niskänen	Niskenen's, -a	P	
Nissilä	Nisile	Paajanen	Pājanen's, -a
Nissinen	Nisinen's, -a	Paalanen	Pālanen's, -a
Nousiainen	Nousiainen's, -a	Paananen	Pānanen's, -a
Nummela	Nummela		

Paarma	Pārma	Pentikäinen	Pentikeinen's, -a
Paasikivi	Pāsikivi	Penttilä	Pentile
Paasilinna	Pāsilinna	Penttinен	Pentinens, -a
Paasonen	Pāsonen's, -a	Perttula	Pertula
Paavilainen	Pāvilainen's, -a	Perälä	Perele
Paavola	Pāvola	Pesonen	Pesonens, -a
Pacius	Pāsius's, -a	Pessi	Pesi
Paikkala	Paikala	Petäjä	Peteje
Pajunen	Pajunen's, -a	Peura	Peura
Pakarinen	Pakarinen's, -a	Pietarinen	Pietarinen's, -a
Pakkala	Pakala	Pietikäinen	Pietikeinen's, -a
Pakkanen	Pakanen's, -a	Pietilä	Pietile
Palo	Palo	Pietiläinen	Pietileinen's, -a
Palomäki	Palomeki	Pihlajamäki	Pihlajameki
Palonen	Palonen's, -a	Piippo	Pipo
Palosaari	Palosāri	Pipponen	Piponen's, -a
Parikka	Parika	Piirainen	Pirainen's, -a
Parkkinen	Parkinen's, -a	Piiroinen	Piroinen's, -a
Parkkonen	Parkonen's, -a	Piironen	Pironen's, -a
Partanen	Partanen's, -a	Piispanen	Pispanen's, -a
Parviainen	Parviainen's, -a	Pikkarainen	Pikarainen's, -a
Pasanen	Pasanen's, -a	Pirhonen	Pirhonen's, -a
Pehkonen	Pehkonen's, -a	Pirinen	Pirinen's, -a
Pekkala	Pekala	Pitkälä	Pitkele
Pekkanen	Pekanen's, -a	Pitkänen	Pitkenen's, -a
Pekkarinen	Pekarinen's, -a	Pohjola	Pohjola
Pelkonen	Pelkonen's, -a	Porkka	Porka
Pellikka	Pellika	Posti	Posti
Pellinen	Pellinen's, -a	Poutanen	Poutanen's, -a
Peltola	Peltola	Poutiainen	Poutiainen's, -a
Peltomaa	Peltomā	Puha	Puha
Peltomäki	Peltomeki	Puhakka	Puhaka
Peltonen	Peltonen's, -a	Pulkkinen	Pulkinen's, -a
Peltoniemi	Peltoniemi	Pulli	Pulli
Pennanen	Pennanen's, -a	Pulliainen	Pulliainen's, -a

Puolakka	Puolaka	Rantamäki	Rantameki
Puranen	Puranen's, -a	Rantanen	Rantanen's, -a
Pursiainen	Pursiainen's, -a	Rauhala	Rauhala
Pusa	Pusa	Raunio	Raunio
Putkonen	Putkonen's, -a	Rautavaara	Rautavāra
Puttonen	Puttonen's, -a	Rautiainen	Rautiainen's, -a
Puumalainen	Pūmalainen's, -a	Rautio	Rautio
Puupponen	Pūponen's, -a	Reijonen	Reijonen's, -a
Puuronen	Pūronen's, -a	Reinikainen	Reinikainen's, -a
Puurunen	Pūrunen's, -a	Remes	Remes's, -a
Puustinen	Pūstinen's, -a	Repo	Repo
Pyhälä	Pihale	Reunanen	Reunanen's, -a
Pylkkänen	Pilkenen's, -a	Riihimäki	Rihimeki
Pynnönen	Pinnenen's, -a	Riihivuori	Rihivuori
Pyrhönen	Pirhenen's, -a	Riikonen	Rikonen's, -a
Pyy	Pī	Rinne	Rinne
Pyykkö	Pīke	Rintala	Rintala
Pyykkönen	Pīkenen's, -a	Rintamäki	Rintameki
Pyysalo	Pīsalo	Ripatti	Ripati
Päivinen	Peivinen's, -a	Rissanen	Risanen's, -a
Päiviö	Peivie (3 zilbes)	Rohdainen	Rohdainen's, -a
Päivärinta	Peiverinta	Romppanen	Rompanen's, -a
Pälli	Pelli	Ronkainen	Ronkainen's, -a
Pälsi	Pelsi	Ropponen	Roponen's, -a
Pääkkönen	Pēkenen's, -a	Rossi	Rosi
Pöllänen	Pellenen's, -a	Rouhiainen	Rouhiainen's, -a
Pöyhönen	Peihenen's, -a	Ruohonen	Ruohonen's, -a
R			
Raappana	Rāpana	Ruokonen	Ruokonen's, -a
Raatikainen	Rātikainen's, -a	Ruotsalainen	Ruotsalainen's, -a
Rajala	Rajala	Ruuska	Rūska
Rajamäki	Rajameki	Ruuskanen	Rūskanen's, -a
Ranta	Ranta	Ryhänen	Rihenen's, -a
Rantala	Rantala	Rytkönen	Ritkenen's, -a
		Ryynänen	Rinenen's, -a
		Räihä	Reihe

Räikkönen	Reikenen's, -a	Seppä	Sepe
Räisänen	Reisenen's, -a	Seppälä	Sepele
Rämö	Reme	Seppänen	Sepenen's, -a
Räsänen	Resenen's, -a	Setälä	Setele
Rättö	Rete	Sibelius	Sibēlius's, -a
Räty	Reti	Siekkinen	Siekinen's, -a
Rönkkö	Renke	Sihvonen	Sihvonen's, -a
Rönkä	Renke	Sili	Sili
Röyhkä	Reihke	Siimes	Sīmes's, -a
S		Siira	Sīra
Saarela	Sārela	Siitonen	Sītonen's, -a
Saarelainen	Sārelainen's, -a	Sivonen	Sīvonen's, -a
Saarenpää	Sārenpē	Sillanpää	Sillanpē
Saari	Sāri	Siltanen	Siltanen's, -a
Saarikoski	Sārikoski	Silvennoinen	Silvennoinen's, -a
Saarinen	Sārinens, -a	Simola	Simola
Saario	Sārio	Simonen	Simonen's, -a
Saastamoinen	Sāstamoinen's, -a	Sinisalo	Sinisalo
Saikkonen	Saikonen's, -a	Sinkkonen	Sinkonen's, -a
Sainio	Sainio	Sipilä	Sipile
Sallinen	Sallinen's, -a	Sipola	Sipola
Salmela	Salmela	Sippola	Sipola
Salmi	Salmi	Sirviö	Sirvie (3 zilbes)
Salminen	Salminen's, -a	Sivonen	Sivonen's, -a
Salo	Salo	Soikkeli	Soikeli
Salomaa	Salomā	Soini	Soini
Salonen	Salonen's, -a	Soininen	Soininen's, -a
Salovaara	Salovāra	Sormunen	Sormunen's, -a
Santala	Santala	Sorsa	Sorsa
Sarkkinen	Sarkinen's, -a	Suhonen	Suhonen's, -a
Saukko	Sauko	Suni	Suni
Saukkonen	Saukonen's, -a	Suomalainen	Suomalainen's, -a
Savolainen	Savolainen's, -a	Suomela	Suomela
Selänne	Selenne	Suomi	Suomi
		Suominen	Suominen's, -a

Sutinen	Sutinen's, -a	Timonen	Timonen's, -a
Suuronen	Sūronen's, -a	Tirkkonen	Tirkonen's, -a
Suutari	Sütari	Toikka	Toika
Suvanto	Suvanto	Toikkanen	Toikanen's, -a
Syrjälä	Sirjele	Toivanen	Toivanen's, -a
Syrjänen	Sirjenen's, -a	Toivola	Toivola
Sääski	Sēski	Toivonen	Toivonen's, -a
T			
Tahvanainen	Tahvanainen's, -a	Tolonen	Tolonen's, -a
Taipale	Taipale	Tolvanen	Tolvanen's, -a
Takala	Takala	Topelius	Topēlius's, -a
Takkinen	Takinен's, -a	Toppinen	Topinen's, -a
Talvitie	Talvitie	Torvinen	Torvinen's, -a
Tammi	Tammi	Tossavainen	Tosavainen's, -a
Tamminen	Tamminen's, -a	Tuhkanen	Tuhkanen's, -a
Tanner	Tanner's, -e	Tukiainen	Tukiainen's, -a
Tanninen	Tanninen's, -a	Tuomaala	Tuomāla
Tanskanen	Tanskanen's, -a	Tuomainen	Tuomainen's, -a
Tanttu	Tantu	Tuomela	Tuomela
Tapiو	Tapiو	Tuomi	Tuomi
Tarvainen	Tarvainen's, -a	Tuominen	Tuominen's, -a
Taskinen	Taskinen's, -a	Tuomisto	Tuomisto
Tauriainen	Tauriainen's, -a	Tuomola	Tuomola
Teerimäki	Tērimeki	Tuononen	Tuononen's, -a
Tenhunen	Tenhunen's, -a	Tuovinen	Tuovinen's, -a
Tervo	Tervo	Tuppurainen	Tupurainen's, -a
Tervonen	Tervonen's, -a	Turpeinen	Turpeinen's, -a
Teräs	Teres's, -a	Turtiainen	Turtiainen's, -a
Tiainen	Tiainen's, -a	Turunen	Turunen's, -a
Tiihonen	Tiihonen's, -a	Tuukkanen	Tūkanen's, -a
Tilikainen	Tilikainen's, -a	Tykyläinen	Tikileinen's, -a
Tiitinen	Titinen's, -a	Tyni	Tini
Tikka	Tika	Tynkkynen	Tinkinen's, -a
Tikkanen	Tikanen's, -a	Tyyskä	Tiske
		Tähtinen	Tehtinens
		Törmänen	Termenen's, -a

Törrönen	Terrenen's, -a	Vatanen	Vatanen's, -a
Töyrylä	Teirile	Vauhkonen	Vauhkonen's, -a
U			
Ukkonen	Ukonen's, -a	Vehviläinen	Vehvileinen's, -a
Uosukainen	Uosukainen's, -a	Veijalainen	Veijalainen's, -a
Uotila	Uotila	Vellamo	Vellamo
Utriainen	Utriainen's, -a	Venäläinen	Veneleinen's, -a
Uusimaa	Ūsimā	Vepsäläinen	Vepseleinen's, -a
Uusitalo	Ūsitalo	Vesa	Vesa
Uutela	Ūtela	Vesala	Vesala
Uuttu	Ūtu	Vesterinen	Vesterinen's, -a
V			
Vaara	Vāra	Viiala	Vīala
Vaarna	Vārna	Viinikainen	Vīnikainen's, -a
Vainikainen	Vainikainen's, -a	Viinikka	Vīnika
Vainikka	Vainika	Viitala	Vītala
Vainio	Vainio	Viitanen	Vītanen's, -a
Vainionpää	Vainionpē	Viljakainen	Viljakainen's, -a
Vaittinens	Vaitinen's, -a	Viljamaa	Viljamā
Valkama	Valkama	Viljanen	Viljanen's, -a
Valkonen	Valkonen's, -a	Vilkki	Vilki
Valli	Valli	Vilkko	Vilko
Valo	Valo	Villa	Villa
Valtanen	Valtanen's, -a	Virkki	Virki
Valtonen	Valtonen's, -a	Virkkunen	Virkunen's, -a
Vanhala	Vanhala	Virolainen	Virolainen's, -a
Vanhansen	Vanhansen's, -a	Virta	Virta
Vanhatalo	Vanhatalo	Virtanen	Virtanen's, -a
Vapaavuori	Vapāvuori	Vornanen	Vornanen's, -a
Vappula	Vapula	Vuolijoki	Vuolijoki
Varis	Varis's, -a	Vuutilainen	Vuutilainen's, -a
Varjonen	Varjonen's, -a	Vuorela	Vuorela
Vartiainen	Vartiainen's, -a	Vuorenmaa	Vuorenmā
		Vuori	Vuori
		Vuorinen	Vuorinen's, -a
		Vuorio	Vuorio
		Vähäkangas	Vehekangas's, -a

Vähämäki	Vehemeki	Yli-Viikari	Ilivikari
Väinämö	Veineme	Ylä-Hollo	Ilehollo
Väinölä	Veinele	Ylä-Mattila	Ilematila
Väisälä	Veisele	Ylänne	Ilenne
Väisänen	Veisenen's, -a	Ylä-Outinen	Ileoutinen's, -a
Välimaa	Velimā	Ylönen	Ilenen's, -a
Välimäki	Velimeki	Ylöstalo	Ilestalo
Välkky	Velki	Yrjölä	Irjele
Vänskä	Venske	Ä	
Vänttinен	Ventinen's, -a	Äijälä	Eijele
Väyrynen	Veirinen's, -a	Äikäs	Eikes's, -a
Vääänänen	Vēnenen's, -a	Äimä	Eime
Vääätäinen	Vēteinen's, -a	Ämmälä	Emmele
Y		Äyhö	Eihe
Yletyinen	Iletijnen's, -a	Äyräpää	Eirepē
Ylikoski	Ilikoski	Äyräs	Eires's, -a
Ylinen	Ilinen's, -a	Ö	
Yli-Paavola	Ilipāvola	Översti	Eversti
Ylitalo	Ilitalo		

9. Latviešu valodas burtu vai burtkopu iespējamās atbilstīmes somu valodas īpašvārdos

Latviešu valodas burts vai burtkopa	Somu valodas burts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Somu valodā
a	a –	Salo Temmesa	Salo Temmes
ā	aa a (tikai citvalodu cilmes personvārdos)	Lākso Pāsiuss	Laakso Paciuss

Latviešu valodas burts vai burtkopa	Somu valodas burts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Somu valodā
b	b	Birgita	Birgitta
c	ts (tikai sāmu cilmes īpašvārdos)	Caimo	Tsaimo
d	d	Peldeoaivi	Peldeoaivi
e	e ä ö	Eno Ehteri Ellele Mannere	Eno Ähtäri Öllölä Manner
ee	äe	Meenpē (3 zilbes)	Mäenpää
ē	ee e (tikai citvalodu cilmes personvārdos) ää öö	Ētu Sibēliuss Ēnekoski Tēle	Eetu Sibelius Äänekoski Töölö
f	f	Fanni	Fanni
g	g	Lengelmeki	Längelmäki
h	h	Helsinki	Helsinki
i	· y	Ihala Sisme	Ihala Sysmä
ij	yi	Lijjinens	Lyijynen
ī	ii yy	Iro Kivesi	Iiro Kyyvesi
j	j	Joki	Joki
k	k kk c (tikai citvalodu cilmes īpašvārdos) ch (tikai citvalodu cilmes īpašvārdos)	Kuhmo Putiko Karita Kristina	Kuhmo Putikko Carita Christina

Latviešu valodas burts vai burtkopa	Somu valodas burts vai burtkopa	Piemēri	
		Latviešu valodā	Somu valodā
l	l	Lohja	Lohja
m	m	Matku	Matku
n	n	Nokia	Nokia
o	o oo å (tikai zviedru cilmes īpašvārdos)	Oravi Espo Oke	Oravi Espoo Åke
p	p pp	Pasila Lapila	Pasila Lappila
r	r	Kire	Kyrö
s	s ss c (tikai citvalodu cilmes īpašvārdos)	Salmi Musalo Keinonens Sesilia	Salmi Mussalo Keinonen Cecilia
t	t tt	Teisko Vuokati	Teisko Vuokatti
u	u	Sulva	Sulva
ū	uu o (tikai zviedru cilmes īpašvārdos)	Joensū Lenrūts	Joensuu Lönnrot
v	v w (tikai personvārdos)	Vāsa Valtari	Vaasa Waltari

Samērā nesen aizgūtu citvalodu cilmes somu īpašvārdu (galvenokārt personvārdu) atveidojumos iespējamas arī šajā tabulā nenorādītas atbilstības.

10. Izmantotā literatūra

- Freimane I. Valodas kultūra teorētiskā skatījumā. R.: "Zvaigzne", 1993.
- Jundze A. Somijas literatūra Latvijā. 1885–2001. R.: "Zinātne", 2002.
- Katara, P Schellbach-Kopra, I. Suomi-saksa suursanakirja. Porvoo-Helsinki-Juva: Werner Söderström Osakeyhtiö, 1994.
- Kielikello 2/1997 Kielenhuollon tiedotuslehti. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Kiviniemi, Eero. Perustietoa paikannimistä. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 1990.
- Kiviniemi, Eero. Rakkaan lapsen monet nimet. Espoo: Weilin + Göös, 1982.
- Närhi, Eeva Maria: Suomalaista sukunimikäytäntöä. Helsinki, 1996.
- Pajula M., Vanhanena I., Samcova J. Latviešu-somu, somu-latviešu vārdnīca. R.: "Apgāds Norden", 1997
- Pitkänen, Ritva Liisa. Paikannimet // Yhteinen nimiypäristöömme. Nimistönsuunnittelun opas. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Suomen kuntaliitto, 1999, s. 15–22.
- Puha, Risto. Latvialaistamisopas. Suomalaisten etu-, suku- ja paikannien latvialaistaminen. Vantaa: Relaxia, 2000.
- Rāģe S. Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību un pareizrunu latviešu valodā, X. Somu valodas īpašvārdi. R.: 1963.
- Usi suomalainen nimikirja. Keuruu, 1988.